

JAAERVERSLAG 2023

Inhoudsopgave

1. Bestuursverslag	2
▪ Woord vooraf	3
▪ Waardecreatiemodel	5
▪ 1.1 Het Erasmus MC in perspectief	6
▪ Missie, visie kernwaarden en integriteit	7
▪ Maatschappelijke uitdagingen en ontwikkelingen	10
▪ Strategie: van Koers23 naar Koers28	16
▪ Milieu, maatschappij en goed bestuur	17
▪ Dialoog met stakeholders	22
▪ 1.2 Organisatie	26
▪ Algemene structuur en organogram	27
▪ Bestendige organisatiebasis	28
▪ Financiën	31
▪ Treasury	40
▪ Risico en Interne Controle	42
▪ 1.3 Kerntaken	49
▪ Passende patiëntenzorg	50
▪ Maatschappelijk gedreven onderzoek	53
▪ Toekomstgericht onderwijs en opleiden	57
▪ 1.4 Bijlagen bij bestuursverslag	61
▪ Bijlage 1: Proces Nationaal Programma Onderwijs	62
▪ Bijlage 2: Toelichting Nationaal Programma Onderwijs: deel onderwijs	63
▪ Bijlage 3: Toelichting Nationaal Programma Onderwijs: deel onderzoek	64
▪ Personalia en nevenfuncties Raad van Bestuur	66
▪ Personalia en nevenfuncties Raad van Toezicht	68
2. Verslag Raad van Toezicht	69
3. Jaarrekening	74
4. Overige gegevens	165
Bijlage	172

1. Bestuursverslag

Woord vooraf

In dit jaarverslag kijken we terug op 2023 en richten we vanuit het heden onze blik op de toekomst van ons mooie Erasmus MC. Op het moment dat u dit leest worden in het Sophia Kinderziekenhuis kinderen van 500 gram geboren, liggen er meer dan honderd mensen aan de beademing, krijgen patiënten een nieuwe long, hart of lever of krijgen ze een andere ingreep waardoor ze weer een nieuw toekomstperspectief krijgen. Verder zijn er meer dan 4000 studenten die geneeskunde studeren of een van onze andere opleidingen volgen en wordt er vernieuwend onderzoek gedaan met impact op de gezondheid van mensen over de hele wereld. Dit doen we met bijna 16.000 medewerkers in een gebouw dat een totale oppervlakte heeft van ongeveer 80 voetbalvelden. Dat alles is het Erasmus MC en daar zijn we trots op.

Hartverscheurend en hartverwarmend

Als universitair medisch centrum staan we midden in de samenleving. Onze deur staat open; mensen moeten geen drempel ervaren om binnen te komen. Het schietincident en de daaropvolgende brandstichting op 28 september 2023 heeft veel mensen schade berokkend, niet alleen door de enorme heftigheid, maar juist ook omdat het gebeurde op een plaats die veilig, vrij en toegankelijk voor iedereen moet zijn. Een collega werd doodgeschoten terwijl hij onderwijs gaf om studenten nog betere zorgprofessionals te maken dan wijzelf zijn. Er werd brandgesticht op een plek waar studenten zich veilig moeten voelen. Het zal voor altijd een litteken blijven. Het was hartverwarmend om te zien hoe onze medewerkers en studenten er voor elkaar en voor onze patiënten waren. Op alle plekken van de organisatie was veel daadkracht en veerkracht te zien. We zijn dankbaar voor alle reacties van binnen en van buiten het Erasmus MC en voor de steun die we hebben mogen ervaren.

Op naar een toekomstbestendig Erasmus MC

Als Erasmus MC is het belangrijk om buiten de muren van ons gebouw te blijven kijken naar de ontwikkelingen in de wereld. We ervaren ook de gevolgen van maatschappelijke ontwikkelingen. We staan voor grote uitdagingen: de bevolking vergrijsst, het aantal mensen dat de diagnose kanker krijgt stijgt elk jaar, qua behandelingen kan er steeds meer en de zorgvraag stijgt dus snel. Aan de andere kant is er een tekort aan zorgpersoneel dat steeds groter wordt. We realiseren ons terdege dat de zorg duurzamer georganiseerd moet worden en zetten stappen om dit te realiseren.

Om deze maatschappelijke uitdagingen te adresseren is een transformatie van de zorg nodig. We nemen hierin onze verantwoordelijkheid. Wij willen voortvarend inspelen op de uitdagingen waar de Nederlandse gezondheidszorg voor staat en werken actief mee aan de doelstellingen van het Integraal Zorgakkoord (IZA).

Onze strategische koers van de afgelopen vijf jaar, Koers23, hebben we in 2023 afgesloten. De wijze waarop we de gezondheidszorg willen transformeren hebben we geformuleerd in onze nieuwe vijfjarenstrategie Koers28. Beter begrip van gezondheid en ziekte, juiste inzet van technologie en digitalisering, en samenwerking met regionale partners zijn daarbij cruciale elementen. We zetten ons de komende jaren in om tertiaire, digitale en passende patiëntenzorg te versterken. Daarnaast willen we een bijdrage leveren aan het oplossen van maatschappelijke uitdagingen door wetenschappelijk onderzoek. En we investeren in onderscheidend academisch onderwijs gericht op innovatie en maatschappelijke betrokkenheid. We bieden onze studenten en medewerkers een inclusieve, stimulerende en veilige leeromgeving. Het is belangrijk te investeren in leren voor de zorg van de toekomst en het doen van onderzoek om de maatschappelijke uitdagingen te adresseren. Juist nu. Dit alles gestoeld op onze kernwaarden: verantwoordelijk, verbindend en ondernemend; en op de manier die het Erasmus MC kenmerkt: de toekomst begint met doen.

We gaan met veel vertrouwen de toekomst in.

Stefan Sleijfer

Joke Boonstra

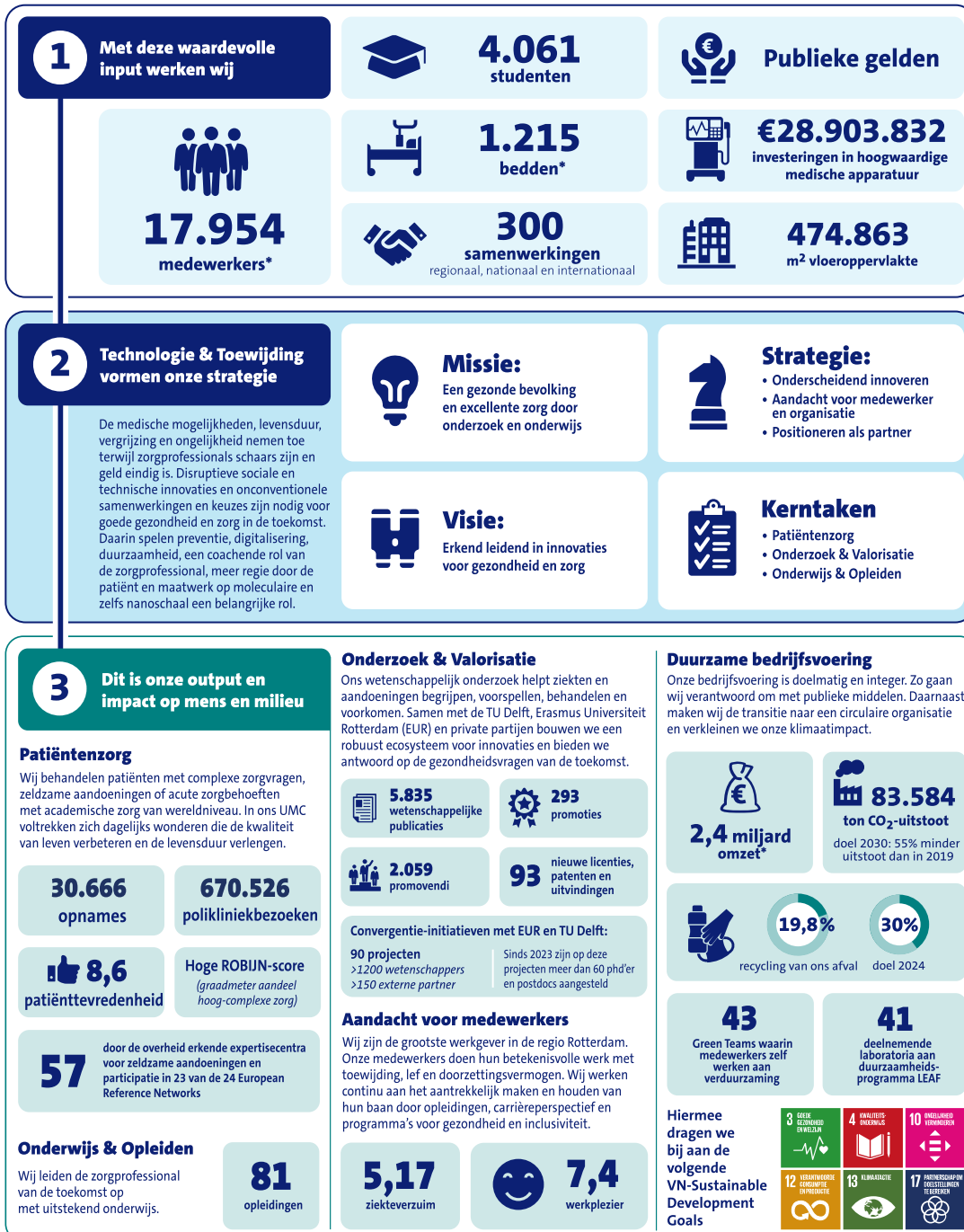
Paul Boomkamp

Dirk Schraven

Waardecreatiemodel

Zo voegt het Erasmus MC waarde toe aan de samenleving

Waardecreatiemodel 2023

1.1 Het Erasmus MC in perspectief

Missie, visie kernwaarden en integriteit

Het Erasmus MC is geworteld in Rotterdam: wereldstad, wereldhaven, en voor talloze mensen vooral een thuis. Elke dag weer werken onze medewerkers, vrijwilligers en studenten met toewijding, passie en kennis van zaken aan de drie hoekstenen van het Erasmus MC:

- Veilige en excellente zorg voor patiënten met complexe zorgvragen, zeldzame aandoeningen of acute zorgbehoeften.
- Onderscheidend onderwijs dat ambitieuze, nieuwsgierige en getalenteerde studenten aanspreekt en ontwikkelt en opleidt en inspeelt op de zorg- en gezondheidsvraagstukken van vandaag én morgen.
- Internationaal toonaangevend wetenschappelijk onderzoek dat ziekten en aandoeningen helpt te begrijpen, voorspellen, behandelen en voorkomen.

In het Erasmus MC handelen we vanuit het besef dat zorg, onderzoek en onderwijs het beste tot hun recht komen door een grote diversiteit aan (zorg-)medewerkers, wetenschappers, studenten en docenten. Deze diversiteit aan talent maakt het Erasmus MC een omgeving waar iedereen zich thuis kan voelen en zich optimaal kan ontwikkelen, en waar we met ons onderwijs, onderzoek en onze patiëntenzorg steeds effectiever kunnen inspelen op de behoeften van een demografisch veranderende wereld.

Missie

De manier waarop wij waarde toevoegen, ligt besloten in onze missie: *een gezonde bevolking en excellente zorg door onderzoek en onderwijs.*

Visie

Onze ambities volgen uit onze visie: *erkend leidend in innovaties voor gezondheid en zorg.*

Kernwaarden

De manier waarop we waarde willen toevoegen, volgt uit onze kernwaarden: *verantwoordelijk, verbindend en ondernemend.*

Verantwoordelijk

Wij nemen verantwoordelijkheid en leggen verantwoording af. Aan de patiënt en zijn naasten bijvoorbeeld, aan de mens met een zorgbehoefte, aan de student, aan de maatschappij én aan elkaar. Ons werk is van toegevoegde waarde: wij doen de juiste dingen en die doen we goed. Wij zijn professioneel en integer, maar tegelijkertijd ook transparant. We lopen niet weg voor moeilijke besluiten. We delen kennis en inzichten. Anderen mogen ons aanspreken op ons resultaat en gedrag. Of het nu gaat om het gedrag van de medewerkers van het Erasmus MC als individu, of om dat van onze organisatie als geheel. We zijn koersvast, betrouwbaar en consistent.

Verbindend

Verbinden is voor het Erasmus MC een manier om te verbeteren en te innoveren. Samen bereik je immers meer. We zijn teamspelers die zich verbonden voelen met elkaar, met patiënten, studenten en met de waarden van het Erasmus MC. We zijn betrokken, geïnteresseerd en tonen inlevingsvermogen. We zijn mild voor elkaar en respecteren verschillende meningen en gevoelens. Met partners, binnen en

buiten onze organisatie, werken we samen op basis van vertrouwen en respect. Als Erasmus MC bevinden we ons niet alleen midden in de stad, maar ook midden in de samenleving. Met onze blik naar buiten staan we open voor vragen en wensen van de patiënt, de student en de maatschappij. Nu én in de toekomst.

Ondernemend

Het Erasmus MC is ondernemend: we signaleren kansen en anticiperen daarop. Waar het Erasmus MC mogelijkheden ziet voor vernieuwing of verbetering, nemen we initiatief. We wachten niet af, maar weten van aanpakken, brengen meerdere perspectieven bij elkaar en zoeken actief tegenspraak op. We denken in oplossingen, niet in obstakels. Met lef, ambitie en optimisme.

Integriteit

Het Erasmus MC vervult als universitair medisch centrum een maatschappelijke functie op het gebied van onderzoek, onderwijs en patiëntenzorg. Om die functie optimaal te kunnen vervullen, vanuit het volste vertrouwen van de samenleving, is integriteit even wezenlijk als vanzelfsprekend. Als maatschappelijke organisatie wil en moet het Erasmus MC transparant, inclusief en betrouwbaar zijn, daarvoor zijn verantwoordelijkheid nemen en dit ook op elk niveau uitstralen.

Meldingen bij ombudsman en vertrouwenspersonen 2023

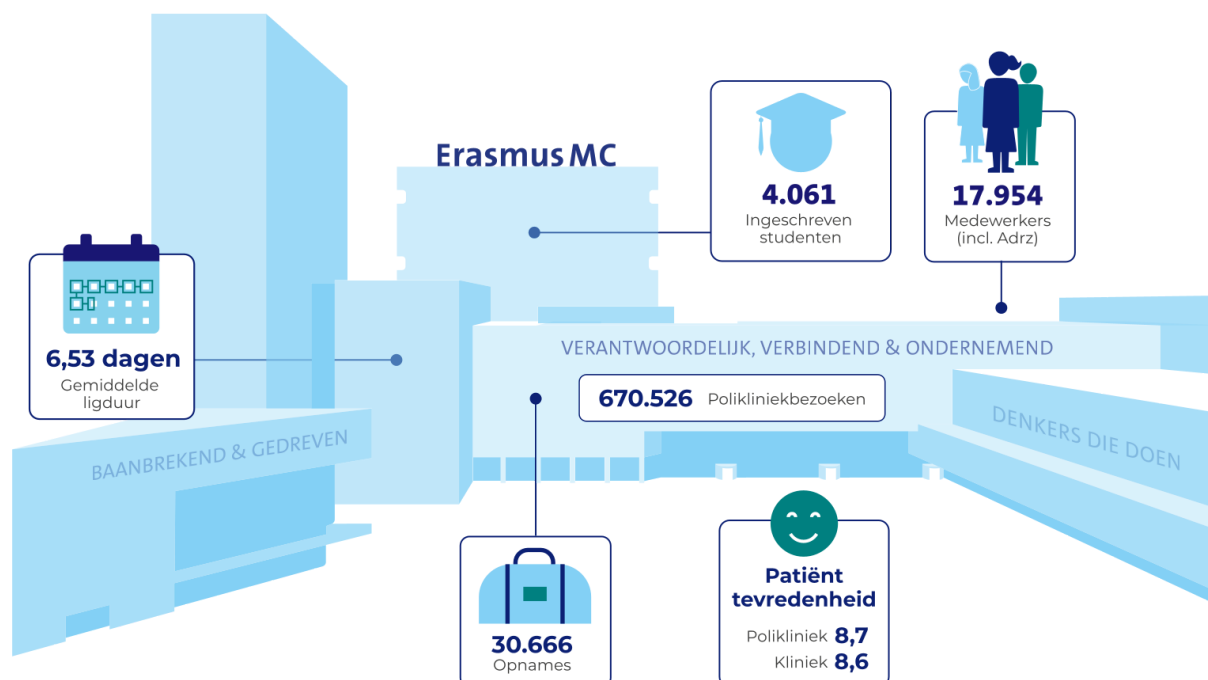
Type melding	Aantal meldingen bij ombudsman	Aantal meldingen bij vertrouwenspersonen
Verhaal doen/ advies vragen	21	66
(Dreigend) conflict met leidinggevende	45	53
Pesten	4	7
Intimidatie	12	27
Seksuele intimidatie	12	11
Discriminatie	1	6
Totaal aantal meldingen	95	170

In een organisatie waar duizenden medewerkers, studenten, patiënten en bezoekers elkaar dagelijks ontmoeten, heeft iedereen op de een of andere manier te maken met de verschillende aspecten van integriteit, zoals betrouwbaar handelen en oprecht communiceren. Integriteit is een eerste voorwaarde voor professioneel gedrag binnen organisaties. Voor de medewerkers van het Erasmus MC hebben we daarom de toepasselijke wet- en regelgeving samengebracht met onze normen en waarden in een integriteitsdocument. Het is een levend document, dat we waar nodig blijven ontwikkelen en ook actief onder de aandacht van medewerkers brengen.

In dit kader is in 2023 veel aandacht geweest voor nevenwerkzaamheden en belangenverstrengeling van medisch specialisten.. Naar aanleiding hiervan heeft het Erasmus MC een onderzoek ingesteld, dat ertoe geleid heeft dat aan betrokken medewerkers is verzocht het lidmaatschap van een coöperatie op te zeggen wegens het risico op financiële belangenverstrengeling. Daarnaast heeft één medewerker een formele waarschuwing gekregen voor het verrichten van nevenwerkzaamheden zonder daar toestemming voor te vragen. Tevens is gestart met een review van de bestaande regelgeving, waarbij het doel is om meer overzicht te realiseren door afzonderlijke regelingen zoveel mogelijk bij elkaar te brengen en de monitoring en verantwoording te vereenvoudigen door te zorgen voor een verbeterde registratie. Dit project zal in 2024 worden afgerond.

Integriteit gaat uit van normen en waarden, ook als het gaat om gedrag jegens anderen en elkaar. Erasmus MC wil iedereen die hier werkzaam is of hier studeert een veilige omgeving bieden. Als medewerkers van het Erasmus MC zijn we samen verantwoordelijk voor een veilig, gezond en plezierig werk- en leerklimaat. Professioneel samenwerken is een normale zaak. Goede omgangsvormen zijn een zorg van ons allemaal. Ongepaste omgangsvormen en ongewenst gedrag kunnen gemeld worden bij de vertrouwenspersonen en bij de ombudsman en van het Erasmus MC. Dit kan rechtstreeks, maar ook via de app #zouikwatzeggen. Medewerkers en studenten weten de weg naar de ombudsman inmiddels te vinden. Het Erasmus MC neemt meldingen serieus en heeft bij misstanden laten zien de weg naar de rechter niet te vrezen.

Erasmus MC in cijfers 2023

Maatschappelijke uitdagingen en ontwikkelingen

Algemeen

De toegankelijkheid van de zorg staat onder druk. De zorgvraag blijft stijgen door de vergrijzing en toename van overdraagbare en niet-overdraagbare aandoeningen. Om onze hoog complexe, derdelijns zorg haalbaar en betaalbaar te houden, zet het Erasmus MC in op technologische innovatie om de zorg efficiënter te maken. In lijn met het Integraal Zorgakkoord (IZA) koersen we op een balans tussen zorgvraag en zorgcapaciteit. De gestegen inflatie en loonkostenstijging raken de financiële positie van zorginstellingen. Het Erasmus MC zet in op preventie, innovatie, duurzaamheid en slimmer werken om de zorg toekomstbestendig, toegankelijk en betaalbaar te houden.

Ook de krappe arbeidsmarkt is een punt van aandacht. Naast het werven en opleiden van zorgmedewerkers ondersteunt het Erasmus MC medewerkers om goed voor zichzelf te zorgen en hun welzijn te bevorderen. Het Erasmus MC wil bovendien een diverse en inclusieve omgeving bieden voor medewerkers en studenten.

Naast deze ontwikkelingen hebben we te maken met gebeurtenissen in de buitenwereld die onze organisatie en onze medewerkers raken. Bedreigingen van wetenschappers en ambtsdragers gaan helaas niet aan onze medewerkers voorbij. De roep om transparantie en verantwoording is een landelijke trend.

Oorlogen, geweld en andere rampen elders in de wereld hebben impact op de samenleving, en daarmee ook op het Erasmus MC. Deze gebeurtenissen maken veel gevoelens los bij onze medewerkers. Het is essentieel dat het Erasmus MC een open, veilige en toegankelijke plek voor iedereen is en blijft; een plek waar we het met elkaar oneens mogen zijn en met elkaar in discussie mogen gaan, vanuit onze onderlinge verbondenheid en in verbinding met de wereld om ons heen.

Het Erasmus MC - medewerkers, studenten, patiënten, vrijwilligers en bezoekers - vormt een enorm diverse gemeenschap binnen de stad Rotterdam. Een gemeenschap waar we ons moeten realiseren dat het perspectief van de één niet altijd overeenkomt met het perspectief van de ander, waar we mild moeten zijn voor elkaar, en waar we respectvol omgaan met de emoties en beleving van de ander.

28 september 2023

Op 28 september 2023 werd het Erasmus MC even wereldnieuws als gevolg van een serie van ondenkbare gebeurtenissen. Rotterdam kreeg op deze dag te maken met twee schietincidenten op twee verschillende locaties, waarbij drie doden zijn gevallen en op twee locaties brand is gesticht. Gebeurtenissen met enorme impact voor nabestaanden en andere betrokkenen.

Een van deze locaties betrof het Erasmus MC. In één van de klaslokalen in gebouw Gk is gericht geschoten. Hierbij kwam een docent van het Erasmus MC om het leven. Vervolgens werd brandgesticht in het nabijgelegen Onderwijscentrum. Brandweer en politie waren snel in groten getale aanwezig. De politie maakte met veel inzet jacht op de verdachte, naar later bleek een student geneeskunde, en heeft deze ongeveer twee uur na de eerste melding aangehouden.

Het was een zwarte dag in de geschiedenis van het Erasmus MC. Tegelijkertijd hebben medewerkers en studenten zowel tijdens als na deze gebeurtenissen een enorme weerbaarheid getoond en het beste van zichzelf laten zien. Zij waren er voor elkaar en voor anderen. Meteen de volgende dag is de patiëntenzorg weer opgepakt. Er was direct en er is nog steeds nazorg beschikbaar voor de medewerkers en studenten die dat nodig hadden. Na herdenkingsmomenten in de week na de gebeurtenissen zijn ook de colleges weer van start gegaan. Het gewone leven heeft snel weer vorm gekregen. De tragische gebeurtenissen van 28 september 2023 zullen niet worden vergeten, maar het handelingsvermogen, de moed, veerkracht en mentaliteit van medewerkers en studenten van het Erasmus MC evenmin.

Onderstaand gedicht is naar aanleiding van de gebeurtenissen geschreven door geneeskundestudent Noor de Wijs.

Dat wat
Normaal als tweede huis voelt
Waar je
Studeert
Werkt
Je veilig voelt
Daar waar je
Lacht met medestudenten
Leert van docenten
Er bent voor patiënten
Dat kleine stukje Rotterdam
Voelde vandaag even niet als thuis

Veiligheid

Een maatschappelijk fenomeen waar hulpverleners mee te maken hebben is een verruwing in omgangsvormen. Dat uit zich in een toename van digitale en fysieke bedreigingen aan het adres van wetenschappelijk onderzoekers en zorgmedewerkers. Agressie en geweld tegen medewerkers wordt gedefinieerd als het welbewust uiten en/of gebruiken van fysieke kracht of macht of het dreigen daarmee. Het Erasmus MC kijkt niet weg en komt op voor zijn medewerkers. Veiligheid is een voorwaarde om zorg te kunnen verlenen, onderzoek te doen en onderwijs te kunnen geven. Er is een specifieke intranetpagina over agressie en geweld, waar medewerkers informatie kunnen vinden over

wat zij zelf kunnen doen en wie zij kunnen inschakelen bij agressie en geweld. Er is een online trainingsprogramma en er zijn mogelijkheden om in het EPD belangrijke informatie op te nemen en in te zien (gele en rode kaarten, risicogroepen). Er is een zogenaamd zakkaartje Agressie en geweld. De informatie op het zakkaartje is ook in te zien via een mobiele applicatie (de zakkaartjes app). Tenslotte zijn er korte lijnen en goede afspraken met politie en justitie en doet het Erasmus MC desgewenst aangifte namens medewerkers.

Diversiteit en Inclusie

In het kader van aantrekken en behoud van medewerkers heeft het Erasmus MC diverse initiatieven ontplooid die gericht zijn op het bevorderen van inclusie. De regenboogtrap, aandacht voor Internationale Vrouwendag, het beschikbaar stellen van de kleurrijke keycards, het uitdelen van de Iftar maaltijden en aandacht voor het Suikerfeest. De grotere zichtbaarheid van diversiteit heeft het gesprek binnen de organisatie gestimuleerd en daarmee bijgedragen aan meer bewustwording. Mede dankzij deze zichtbaarheid wordt het D&I office steeds vaker gevraagd om advies en begeleiding en het geven trainingen en workshops.

Er is een belangrijke stap gezet door op grote schaal implicit bias training aan te bieden. In 2023 is 25% van het management getraind. Deze training is gericht op het vergroten van bewustzijn en het aanpakken van onbewuste vooroordelen. Een meer inclusieve en gelijkwaardige omgeving wordt daarmee bevorderd. Het succes van deze training heeft ertoe geleid dat besloten is het op te nemen in het vaste aanbod.

Erasmus MC heeft de verantwoordelijkheid om vanuit de participatiewet kansen te bieden aan mensen die een afstand hebben tot de arbeidsmarkt. Sinds 2017 wordt met de gemeente Rotterdam samengewerkt aan de uitvoering van de Participatiewet. Door deze samenwerking kunnen we er voor zorgen dat de juiste matches gemaakt kunnen worden. Voor de medewerkers die hier niet helemaal op hun plek blijken te zitten, wordt samen met de gemeente gezocht naar een passende plek bij een van de andere werkgevers in Rotterdam. Zo sturen we naast duurzame banen binnen het Erasmus MC ook op succesvolle doorstroming. Aan het eind van 2023 waren er 95 participatiemedewerkers actief binnen het Erasmus MC. Op dit moment heeft dan ook de helft van deze medewerkers inmiddels een vast contract, dit aantal ligt boven het landelijk gemiddelde.

De H.A.R.R.I.E. trainingen, waarin medewerkers leren hoe ze collega's met een afstand arbeidsmarkt kunnen begeleiden, hebben opnieuw veel collega's aangetrokken. We zijn trots om te melden dat Erasmus MC de eerste organisatie in Nederland is die meer dan 100 H.A.R.R.I.E.S. heeft.

Het Erasmus MC heeft ook binnen het geneeskundeonderwijs aandacht voor diversiteit en inclusie. Studenten worden voorbereid op het werken met een diverse patiëntenpopulatie. In het kader van een diverse en inclusieve opleidingscultuur is een curriculum scan uitgevoerd en hebben docenten D&I feedback ontvangen om hun onderwijs te verbeteren. Ook is er een D&I docentehandreiking gedeeld met daarin tips voor meer diversiteit in casuïstiek en tips voor inclusief taalgebruik.

Het Erasmus MC blijft zich inzetten om de bewustwording van het belang van diversiteit én het draagvlak voor D&I maatregelen/interventies te vergroten.

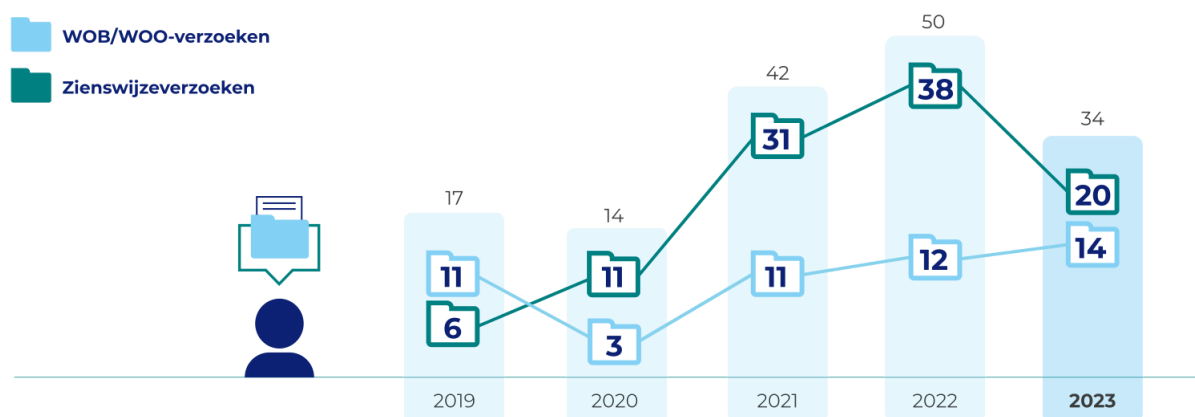
Transparantie

Net als in de samenleving in het algemeen, signaleren we dat mondige burgers en media vragen stellen bij wat wij doen. Sociale media spelen daarbij een belangrijke rol. Wij streven ernaar om transparant te zijn over onze activiteiten en zo goed mogelijk antwoord te geven op gestelde vragen. Een mooi voorbeeld waar dit toe kan leiden is het oprichten van de Twijfeltelefoon. Oorspronkelijk bedoeld om mensen met twijfels over coronavaccinaties te helpen met het nemen van een gefundeerde beslissing over al dan niet vaccineren, wordt de Twijfeltelefoon nu ook gebruikt om informatie te verstrekken over andere vaccinaties, bevolkingsonderzoek darmkanker en sinds kort ook over het gebruik van voorbehoedsmiddelen zoals de pil. Een dergelijk initiatief past uitstekend bij de missie van het Erasmus MC om op basis van wetenschappelijk onderzoek het publiek te informeren om zo bij te dragen aan een gezonde bevolking.

Een andere vorm van transparantie betreffen de zogenaamde Woo-verzoeken (voorheen Wob). De vijf publiekrechtelijke umc's (Erasmus MC, UMCG, LUMC, UMCU en MUMC+) vallen als enige zorginstellingen in Nederland onder de Wet open overheid (Woo). Bij deze vijf umc's kan iedereen via een Woo-verzoek informatie opvragen. Deze verzoeken leggen een fors beslag op de capaciteit van betrokken medewerkers van het Erasmus MC. Dit betreft niet alleen de inzet van twee fulltime juristen voor de coördinatie en regie van de beantwoording van de verzoeken, maar ook de inzet van vele medewerkers die worden verzocht om informatie te ontsluiten om aan het Woo-verzoek te voldoen. De complexiteit van de verzoeken is over het algemeen groot, het betreft vaak brede uitvragen waar veel medewerkers bij betrokken zijn, bijvoorbeeld verzoeken in het kader van landelijke dossiers zoals vaccinaties, dierproeven, protontherapie en kindercardiologie. Voor een gemiddeld Woo-verzoek worden documenten verzameld bij tussen de 10 en 20 personen.

Verzoeken 2019 tm 2023

De aantallen van de verzoeken die in behandeling zijn genomen over de laatste vijf jaar zijn als volgt:

Woo-verzoeker	Verzoek (samenvattend)	Aantal verstrekte documenten
Patiëntenvereniging	Alle stukken met betrekking tot afbouwmedicatie	84 documenten
Burger	Informatie over onderzoeken bij de METC, en bijbehorende correspondentie	5 documenten
Burger	Informatie over een wetenschappelijke analyse rondom de oorsprong van Covid-19	geen documenten openbaar gemaakt
Dierenrechtenorganisaties	Informatie over vergunning dierproeven	6 documenten
Dierenrechtenorganisaties	Informatie over risico's voor medewerkers van het Erasmus MC door acties van dierenrechtenactivisten	geen documenten openbaar gemaakt
Oud-werknemer	Informatie over meldingen en correspondentie (o.a. aanwezig bij de ombudsman en vertrouwenspersonen).	geen documenten openbaar gemaakt
Oud-werknemer	Informatie over (de totstandkoming van) het Integriteitsdocument van het Erasmus MC	35 documenten
Onderzoeker	Informatie over sancties wetenschappelijke integriteit	nog niet afgerond
Burger	Informatie over verzoeker, neergelegd in diverse correspondentie	117 documenten
Patiënt	Financiële informatie en gegevens met betrekking tot een medisch hulpmiddel	nog niet afgerond
Journalist	Aantallen integriteitsschendingen	1 overzicht gegenereerd
Burger	Informatie met betrekking tot schietincident	nog niet afgerond
Burger	Informatie met betrekking tot schietincident	nog niet afgerond
Journalist	Informatie over fusie IJsselland	nog niet afgerond

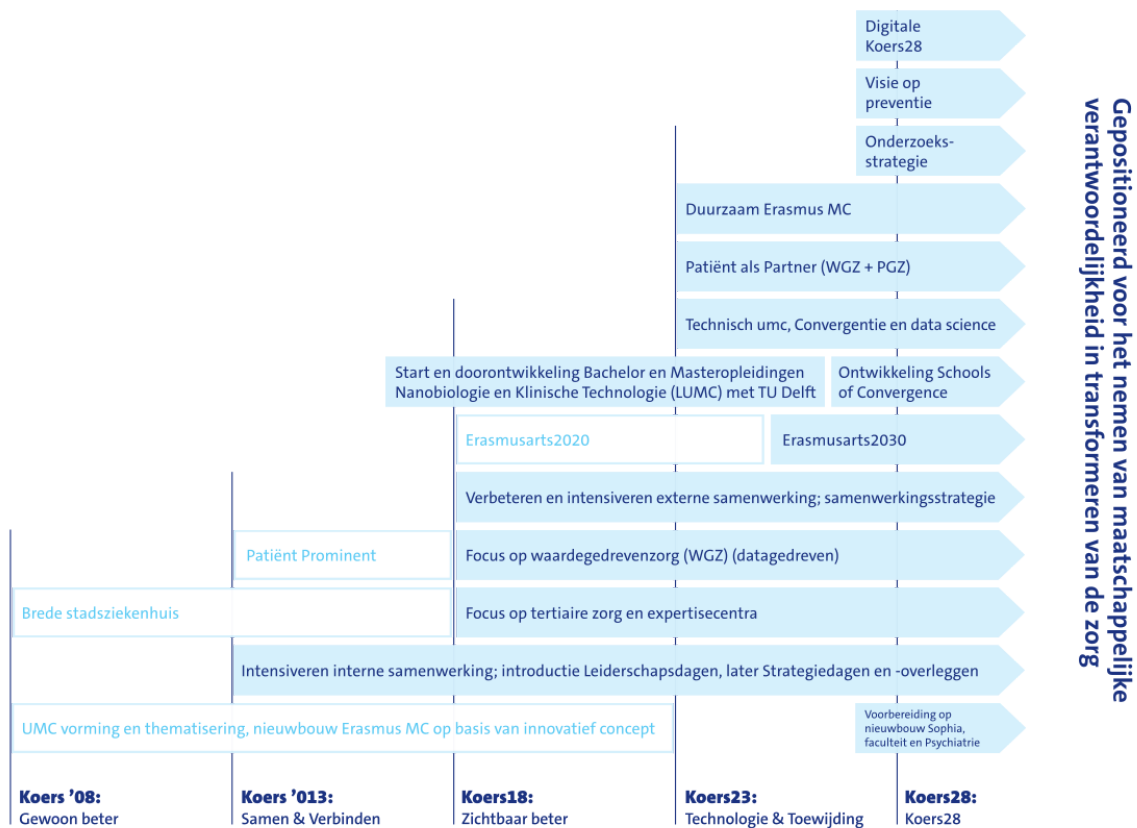
WOO-verzoeken 2023

Strategie: van Koers23 naar Koers28

Het jaar 2023 stond in het teken van de afronding van Koers23 en tegelijkertijd de ontwikkeling van onze nieuwe vijfjarenstrategie: Koers28.

Het motto van Koers23 was Technologie & Toewijding. Er zijn de afgelopen 5 jaar belangrijke stappen gezet om invulling te geven aan de ambities en doelen die wij onszelf in 2018 gesteld hebben. Tegelijkertijd is er sprake van doorlopende processen: wij blijven ons positioneren als partner naar patiënten en naar regionale zorginstellingen waar we mee samenwerken, we voelen ons verantwoordelijk om de gezondheid van burgers te bevorderen, we zetten nog steeds in op technologische innovatie en digitalisering om de zorg toekomstbestendig te maken en we hebben aandacht voor onze medewerkers en voor de fundamenten van onze organisatie.

Uiteindelijk is er een duidelijke lijn zichtbaar vanaf onze allereerste strategische koers in 2003 (Koers08) tot onze nieuwe Koers28. We bouwen daarmee voort op het fundament dat door onze voorgangers is gelegd.

Koers28 richt zich op het proactief bijdragen aan oplossingen voor de grote maatschappelijke uitdagingen die op de samenleving en het Erasmus MC afkomen. Om deze uitdagingen aan te pakken is een transformatie van de zorg nodig. We nemen onze verantwoordelijkheid om bij te dragen aan een gelijke toegang tot zorg, die duurzaam is en waarbij we ons richten op het in balans brengen van zorgvraag en capaciteit: enerzijds door in te zetten op het verminderen van de zorgvraag, anderzijds door het effectief benutten van onze beperkte capaciteit. We onderscheiden ons met een technologisch innovatieklimaat en focus op digitalisering. Dat doen we op een manier die het Erasmus MC kenmerkt: door te denken en vooral ook te dóén, met elkaar én samen met anderen, onder het motto: de toekomst begint met doen!

We richten ons hierbij op 3 overkoepelende ambities die we koppelen aan keuzes die we maken om beter in balans te komen: door de zorgvraag te verminderen en/of de capaciteit effectief in te zetten en toegankelijkheid en duurzaamheid te borgen:

- versterken van tertiaire, digitale en passende patiëntenzorg;
- oplossen van maatschappelijke uitdagingen door wetenschappelijk onderzoek en
- investeren in leren voor de zorg van de toekomst.

Onderwijs heeft hierbij een prominente plek. Onze 3 kerntaken, onderwijs, onderzoek en zorg, hebben elkaar nodig en versterken elkaar. Ons wetenschappelijk onderzoek heeft effect op de zorg en uitstraling naar mensen die onderwijs geven en volgen en komt ten goede van de maatschappij. Deze ambities willen we realiseren in de context van een uitdagende meerjarenbegroting en een grote vastgoedopdracht. Het faculteitsgebouw, het Sophia Kinderziekenhuis en de afdeling Psychiatrie behoeven nieuwe huisvesting. De inmiddels afgeronde circulaire sloop van het oude Dijkzigt ziekenhuis en de aanpalende zusterflat bieden de mogelijkheid om nieuwbouw te realiseren op het eigen terrein. Hierbij zal rekening gehouden worden met nieuwe en innovatieve inzichten als het gaat om gedeelde faciliteiten. Dit betekent tevens dat er sprake is van een belangrijke veranderkundige opdracht, een nieuwe manier van werken, ondersteund door digitalisering, AI en arbeidsbesparende technologie. Hiermee willen we werken aan een efficiënte inzet van mensen en middelen die ook bruikbaar is voor andere zorginstellingen en daarmee bijdraagt aan de toegankelijkheid en betaalbaarheid van de zorg op de langere termijn.

Milieu, maatschappij en goed bestuur

Zorg redt levens, maar de zorgsector is ook een serieuze belasting voor het milieu. Het Erasmus MC is zich bewust van zijn verantwoordelijkheid en omarmt de 17 Duurzame Ontwikkelingsdoelen van de Verenigde Naties, de zogenoemde United Nations Sustainable Development Goals (UNSDG's). De ESC's (Environmental, Social en Governance) gebruiken wij om onze duurzame ontwikkelingsdoelen te realiseren. In het proces van verduurzaming voegen we de daad bij het woord in alle geledingen van de organisatie, van het onderwijs tot de operatiekamers.

Paracetamol challenge

Milieuvervuiling tegengaan en duurzaamheid stimuleren door patiënten vaker paracetamol in tabletvorm te geven dan via het infuus: dat is de achterliggende gedachte van de paracetamolchallenge, een initiatief van Nicole Hunfeld, ziekenhuisapotheker en stafid Intensive Care Volwassenen van het Erasmus MC.

Op de intensive care krijgen de meeste patiënten 4 keer per dag 1 gram paracetamol. Daarbij is er de keuze om dit intraveneus te doen of oraal via tabletten. Het toedienen van tabletten gaat sneller, is kostenbesparend en het levert minder afval op. Om collega's binnen het Erasmus MC en zorgprofessionals in andere ziekenhuizen te inspireren, initieerde Hunfeld in 2023 de Paracetamol challenge. In de challenge worden zorgverleners regionaal, nationaal en internationaal uitgenodigd om gedurende een maand tenminste 25 procent minder intraveneus paracetamol toe te dienen en het reductiepercentage te mailen naar paracetamolchallenge@erasmusmc.nl. Deelname aan de challenge maakt inzichtelijk dat afvalvermindering in de praktijk mogelijk is terwijl hoogwaardige zorg gewaarborgd blijft. Bewustwording is een belangrijke stap op weg naar meer duurzaamheid.

Bronscheiding verlaagt CO2 uitstoot

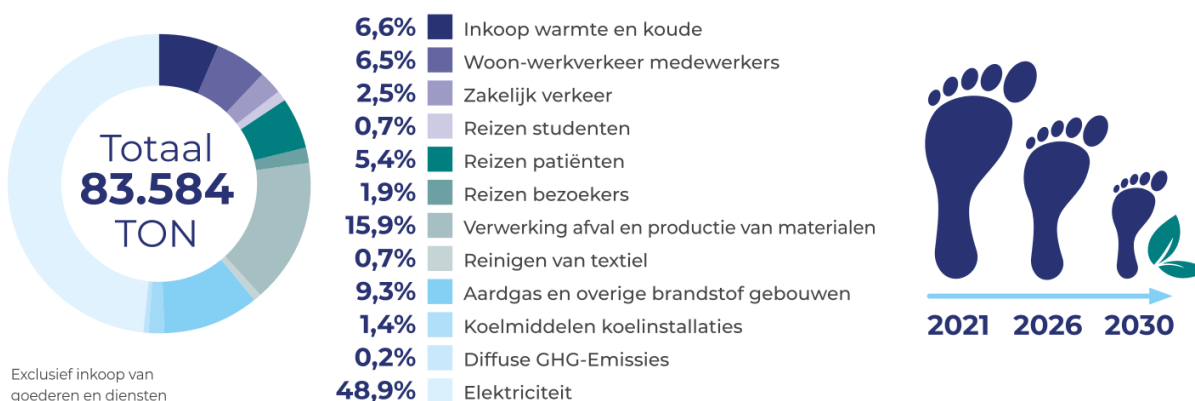
De transitie naar een duurzamer Erasmus MC wordt op steeds meer plaatsen in de organisatie zichtbaar. Zo zijn in 2023 alle losse prullenbakken op initiatief van de taskforce 'Een duurzaam Erasmus MC' en de directie Inkoop & Facilitair vervangen door afvalscheidingsbakken.

Door afval direct bij de bron te scheiden, kunnen grondstoffen worden gerecycled. Dankzij bronscheiding vindt er minder verspilling van grondstoffen plaats en verkleint het Erasmus MC de CO₂-afdruk aanzienlijk. Het scheiden van afval zorgt voor een vermindering van 744 ton CO₂-uitstoot per jaar.

Voordat de afvalscheidingsunits werden geplaatst, werd het afval verzameld en verbrand. Dit leidde tot een verspilling van grondstoffen en een te hoge CO₂-uitstoot. Het Erasmus MC heeft gekozen voor bronscheiding omdat het proces van nascheiden, waarbij afval in de fabriek wordt gescheiden door een externe partij, in de praktijk lastig uitvoerbaar is voor ziekenhuisafval.

De afvalscheidingsunits zijn lokaal in Nederland geproduceerd en gemaakt van duurzaam materiaal. Het afval wordt apart ingezameld en afgevoerd. Buiten het logistiek centrum staan diverse containers voor verschillende afvalsoorten, zoals restafval, etensresten, papier en karton, hard plastic, metalen en ijzer en huishoudelijke apparatuur. De bronscheiding is een voorbeeld van de wijze waarop duurzaamheid stap voor stap steeds meer geïntegreerd wordt in de organisatie.

CO₂-voetafdruk Erasmus MC 2023

Onderzoek circulaire ziekenhuizen

In 2023 kreeg een consortium van Nederlandse ziekenhuizen en kennisinstellingen onder leiding van Erasmus MC 6 miljoen euro van de Nationale Wetenschapsagenda om ziekenhuizen duurzaam en toekomstbestendig te maken.

Hoe kunnen ziekenhuizen de transitie naar circulariteit maken en minder wegwerpproducten gebruiken? De zorgsector is verantwoordelijk voor 7 procent van de CO₂ uitstoot; dat aandeel moet omlaag. Het consortium ESCH-R gaat strategieën ontwikkelen die circulair, veilig en schaalbaar zijn, vanuit de missie om de toepassing van circulaire interventies in ziekenhuizen te versnellen en de ecologische voetafdruk van de zorg te verlagen. Het Erasmus MC vervult een voortrekkersrol in de verduurzaming van de zorg.

Het consortium, een samenwerking met onder andere de Erasmus Universiteit, TU Delft en het bedrijfsleven wordt geleid door Nicole Hunfeld, ziekenhuisapotheker en stafid Intensive Care Volwassenen van het Erasmus MC en initiatiefnemer van de Groene IC beweging. Het interdisciplinaire onderzoeksteam brengt de zorgketen bij elkaar, van het onderwijs tot zorgmedewerkers en ketenspelers als leveranciers van apparaten. In living labs in het Erasmus MC en UMC Utrecht zal de komende tijd worden onderzocht wat de milieubelasting van een specifieke zorgketen is en hoe het gebruik van producten duurzamer kan. Het gezamenlijke onderzoek illustreert hoe interdisciplinaire samenwerking kan inspireren tot meer duurzaamheid en op de langere termijn minder CO₂ uitstoot in de zorg.

Uitkomsten van materiaalstromanalyses

Op weg naar een circulaire IC heeft het Green Team van Erasmus MC, dat bestaat uit zorgprofessionals die zich inzetten voor duurzaamheid, onderzoek gedaan naar het gebruik van materialen op de IC. Aansluitend heeft een onderzoek plaatsgevonden van het analyseren van de milieuvoetafdruk van het gehele Erasmus MC. Het doel daarvan was het verkrijgen van inzicht in de emissie hotspots van onze organisatie, om zo gerichte en effectieve duurzaamheidsmaatregelen te kunnen ontwikkelen.

Hiervoor zijn impactdata van de inkoop van goederen en diensten meegenomen met als bronjaar 2021. De materiaalstroomanalyse geeft een volledig beeld van de impact van het Erasmus MC met daarbij een belangrijk gegeven dat 60 procent van onze CO₂-emissies wordt veroorzaakt door de inkoop van goederen en diensten.

In de analyse kwam naar voren dat 7 materialen een grote impact hebben op het milieu.

1. verpakkingen van vloeistoffen (zoals infusen)
2. slangen van PVC
3. niet-steriele handschoenen
4. jassen voor eenmalig gebruik (zoals isolatieschorten)
5. incontinentiematten
6. chirurgische maskers
7. injectiespuiten (inclusief verpakking)

Hoe kunnen we de materiaalstroom op de IC verduurzamen? In samenwerking met onder meer de TU Delft is onderzoek verricht en zijn in 2023 de volgende interventies ingezet.

- Recycling van dialysezakken
- Wegwerpjassen vervangen door schorten bij niet-isolatie patiënten
- Onderzoek naar herbruikbare laryngo- en bronchoscopen
- Papierinzameling op patiëntenkamers
- Omsmelten van metalen scharen, pincetten en kochers (voor eenmalig gebruik)
- Medicatie duurzamer inzetten (zo kort mogelijk, tablet heeft voorkeur, afronden naar 1 ampul)

Naast het hergebruik van materialen zijn bewustwording en gedragsverandering belangrijke ingrediënten in het streven naar een volledig circulaire IC in 2030. De zorg beweegt zich nu al richting een duurzamer landschap, waarbij we steeds beter nadenken over verantwoord gebruik en milieuvriendelijke inkoop van onze middelen. Duurzaamheid is een verantwoordelijkheid van ons allemaal, zodat we samen stappen kunnen zetten naar het leveren van duurzamere zorg.

Duurzaamheid in het onderwijs

Het Erasmus MC wil de gezondheidszorg transformeren door te investeren in onderwijs. In steeds meer curricula is bijzondere aandacht voor het maatschappelijke vraagstuk van duurzaamheid. We zijn ons bewust van de impact van de gezondheidszorg op het klimaat en de impact van het klimaat op de gezondheid van de bevolking. In het opleiden van de zorgprofessionals van de toekomst zijn er Erasmus MC-breed meerdere initiatieven die de zorg voor duurzaamheid illustreren.

Het Erasmus MC heeft een HOKa subsidie ontvangen om Planetary Health onderwijs mogelijk te maken. Een introductiecollege Planetary Health en een klimaatspel zijn ontwikkeld, professionaliseringstrainingen voor docenten zijn van start gegaan en een E-module Planetary Health is ontwikkeld. Dit onderwijs is inmiddels toegevoegd aan de huidige bachelor geneeskunde. Ook wordt toegewerkt naar een interfacultaire en interdisciplinaire minor Planetary Health. Daarnaast maakt Planetary Health onderwijs vanaf september 2024 onderdeel uit van het nieuwe geneeskundecurriculum *Erasmusarts2030* met al in het eerste bachelorjaar veel aandacht voor dit thema.

In het geneesmiddelenonderwijs in de master geneeskunde is de relatie tussen het voorschrijven van geneesmiddelen en duurzaamheid expliciet toegevoegd aan de onderwijslijn. Ook wordt in de minor cardiologie onderwijs gegeven over duurzame zorg. De komende jaren zal dat in onderwijs en onderzoek verder worden uitgebreid en zal alle evidence die beschikbaar is en komt in het onderwijs worden verweven.

Vanuit de diverse greenteams worden onderwijssessies verzorgd op verpleegafdelingen, in laboratoria en op onderzoekafdelingen. Ook wordt er onderwijs gegeven in diverse opleidingen van de EUR en TU Delft en in medische vervolgoopleidingen.

Tot slot heeft het Health & Technology flagship van Convergence zich gecommitteerd een joint degree research master met als werktitel Sustainable Health te gaan ontwikkelen. Hiertoe zijn de eerste inspanningen en verkenningen verricht. De komende jaren staan in het teken van de verdere ontwikkeling van Sustainable Health.

Inbedding duurzaamheid in curriculum Erasmusarts 2030

Duurzaamheid heeft een belangrijke plek verworven in het curriculum van Erasmusarts 2030, het nieuwe onderwijsprogramma van de opleiding Geneeskunde. In het nieuwe curriculum is maatschappelijke betrokkenheid, naast academische vorming en technologie, één van de speerpunten.

Onder andere in een projectperiode van vier weken buigen studenten zich over reële vraagstukken uit de geneeskundige praktijk rondom het thema duurzaamheid. Onderwerpen variëren van bijvoorbeeld het vergroenen van een huisartsenpraktijk tot de stappen die zorgprofessionals kunnen zetten om ervoor te zorgen dat er minder disposables worden gebruikt. Duurzaamheid gaat ook over duurzame volksgezondheid, een onderwerp dat leeft bij studenten en zorgverleners.

In het nieuwe curriculum werken studenten in groepen en doen zij op meerdere plekken onderzoek naar mogelijke oplossingen voor verschillende vraagstukken. Ze kijken daarbij ook verder dan hun eigen vakgebied; interdisciplinaire samenwerking is een rode draad in het nieuwe curriculum dat artsen van de toekomst opleidt tot competente en maatschappelijk betrokken zorgprofessionals.

Sustainability Dialogues nodigen uit tot denken over duurzaamheid

Doen we als Erasmus MC genoeg op het gebied van duurzaamheid? Kunnen we nog meer doen? Hoe ver moeten we daarin gaan? Hoe borgen we duurzaamheid op alle verschillende plekken in de organisatie? Tijdens de Sustainability Dialogues, dialogen over duurzaamheid, kan iedereen meedenken: verpleegkundigen, vastgoedexperts, beveiligers, artsen, professoren en facilitair medewerkers. Het realiseren van duurzaamheid in de praktijk van alledag is immers een gedeelde verantwoordelijkheid.

De Taskforce Duurzaamheid initieert en coördineert de Sustainability Dialogues en andere duurzame projecten in het Erasmus MC. De dialogen worden op verschillende plaatsen en tijdstippen georganiseerd en zijn er voor iedereen die belangstelling heeft voor duurzaamheid. De Taskforce Duurzaamheid van het Erasmus MC is een thuisbasis voor alle vragen, dilemma's en antwoorden op het gebied van duurzaamheid en ontwikkelt meetbare en tijdsgebonden doelstellingen om het te realiseren in de medische beroepspraktijk. De Sustainability Dialogues zijn een waardevol initiatief waarin medewerkers uit alle disciplines kunnen meedenken en elkaar inspireren om zelf het verschil te kunnen maken op weg naar een daadwerkelijk duurzame zorgomgeving. Zo ontstaat de beweging van denken naar doen.

Dialogoog met stakeholders

Het Erasmus MC kent als complexe organisatie voor patiëntenzorg, onderwijs en onderzoek een grote hoeveelheid en diversiteit aan belanghebbenden, zowel intern als extern. Onze dialoog met belanghebbenden draagt eraan bij dat wij onze maatschappelijke verantwoordelijkheid nog beter kunnen vormgeven. Dat doen we niet alleen, maar samen met onze partners, zowel regionaal, als nationaal en internationaal.

Stakeholder/Belanghebbenden

Patiënten

Cliëntenraad

Patiëntenervaringsmetingen (PEM)

Patiëntenverenigingen

Medewerkers en studenten

Stafconvent

Ondernemingsraad

Verpleegkundig Adviesraad

Gezamenlijke vergadering van studentenraad en de commissie onderwijs & onderzoek van de ondernemingsraad

Directeurenoverleg

Strategieoverleg en -dagen

Managementdagen

Studentenverenigingen

Externe toezichthouders

Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd

Netwerken en samenwerking

European University Hospital Alliance (EUHA)

Nederlandse Federatie van Universitair medische centra (NFU)

Landelijk Netwerk Acute Zorg (LNAZ) en Regionaal Overleg Acute Zorg (ROAZ)

Samenwerkende Rijnmond Ziekenhuizen

Stichting BeterKeten

Concord

Embraze

Convergentie alliantie

Opleidingsziekenhuizen (OOR)

Hogeschool Rotterdam

MBO-scholen

Bestuurlijke overleggen diverse zorginstellingen

Overheid

Gemeente Rotterdam

Provincie Zuid-Holland

Ministeries

Belastingdienst

Stakeholder/Belanghebbenden

EU

Overig algemeen

Leveranciers

Zorgverzekeraars

Banken

Fitch Ratings

Omwonenden

Samenwerking in de keten

Als vooruitstrevend umc ligt onze focus op tertiaire zorg. Wij leggen ons toe op het behandelen en verzorgen van patiënten met een complexe zorgvraag, zeldzame aandoeningen en complexe acute zorgbehoefte. Door deze focus is samenwerking essentieel. De derdelijns zorg is immers altijd onderdeel van de gehele zorgketen van de individuele patiënt. Een groot deel van het zorgtraject vindt elders plaats, bijvoorbeeld thuis, bij de huisarts, in andere ziekenhuizen, bij GGZ-instellingen, gehandicapten- en/of ouderenzorgorganisaties. Om het gehele traject optimaal te laten verlopen, is een goede afstemming nodig met de patiënt en tussen de betrokken zorgverleners in de keten. Samenwerken is voorwaardelijk voor het welslagen van de ambities uit het Integraal Zorgakkoord (IZA), in het bijzonder voor het vormgeven van passende zorg.

Samenwerking Onderzoek & Onderwijs

Onze kracht ligt in de nauwe verbinding tussen onze drie kerntaken: zorg, onderzoek en onderwijs. We combineren wetenschappelijk onderzoek met patiëntenzorg en een breed palet aan onderwijs en opleidingen. Onze maatschappelijke onderzoeksfunctie reikt verder dan ons tertiaire profiel. We hebben onze partners uit de regio nodig om in de volle breedte van de zorg onderzoek te kunnen doen. Ook hier zoeken wij de verbinding met onze partners. Gezamenlijk onderzoek en opleiden zijn belangrijke verbindende factoren binnen onze samenwerkingsverbanden.

Samenwerking regionaal

Het Erasmus MC werkt lokaal en regionaal samen met zorgaanbieders, onderwijsinstellingen en overheden. Dit gebeurt zowel bilateraal, als binnen samenwerkingsverbanden met verschillende deelnemers. Vanuit onze maatschappelijke rol hebben wij een inclusieve samenwerkingsstrategie. Wij zijn verbonden met alle partners in onze regio en daarom streven we naar een zo professioneel mogelijke samenwerking met een ieder van hen. In Rotterdam Rijnmond is er een sterke focus op netwerkvorming en samenwerking. Door digitalisering en technologische innovatie wordt de reikwijdte hiervan steeds groter.

Samenwerking internationaal

Het Erasmus MC participeert in diverse internationale samenwerkingsverbanden, zoals de [European University Hospital Alliance](#) (EUHA) waarin 10 excellente Europese universitair medische centra samenwerken. De EUHA stimuleert en faciliteert samenwerking in gezondheidszorg, onderzoek en onderwijs gericht op betere behandelresultaten en een duurzaam Europees gezondheidsstelsel. De internationale beweging naar waardegedreven zorg is voor de EUHA een belangrijk speerpunt.

Daarnaast werken we in het European Institute for Innovation and Technology health (EIT) samen met 140 verschillende vooraanstaande instellingen en bedrijven in heel Europa. Het EIT zorgt voor het stimuleren van ondernemerschap, opleiding en innovatie in zorg, zodat nieuwe producten en services beschikbaar komen voor de Europese burger. Ten aanzien van wetenschappelijk onderzoek en onderwijs wordt samengewerkt met vele universiteiten in de gehele wereld.

Verder neemt het Erasmus MC deel aan 23 European Reference Networks (ERN's) voor zeldzame ziekten en complexe aandoeningen, waarvan 2 als coördinator.

Op het gebied van patiëntenzorg komen patiënten uit meer dan 90 landen voor hun diagnose en/of behandeling naar het Erasmus MC. Met Aruba, Curaçao en Sint-Maarten heeft het Erasmus MC speciale afspraken over het gezamenlijk inrichten van goede zorg en infrastructuur ter plaatse en over kwaliteit en behandelprotocollen om academische zorg toegankelijk te maken voor alle inwoners.

1.2 Organisatie

Algemene structuur en organogram

Het Erasmus MC is een publiekrechtelijk rechtspersoon, ingesteld op grond van artikel 1.4 jo. hoofdstuk 12 van de Wet op het Hoger onderwijs en Wetenschappelijk onderzoek (WHW). In het Erasmus MC zijn het Academisch Ziekenhuis Rotterdam en de Faculteit Geneeskunde en Gezondheidswetenschappen samengebracht. Op grond van de WHW heeft het Erasmus MC drie kerntaken: patiëntenzorg, onderzoek en onderwijs. Valorisatie, het maatschappelijk of economisch benutten van kennis verkregen uit onderzoek, wordt algemeen beschouwd als een vierde kerntaak. Met alle kerntaken wordt waarde toegevoegd aan de samenleving.

Raad van Bestuur

Het Erasmus MC wordt collegiaal bestuurd door een Raad van Bestuur van 4 leden die een integrale verantwoordelijkheid dragen. De onderlinge taakverdeling is vastgelegd in verschillende portefeuilles. De vijfkoppige Raad van Toezicht ziet toe op het goed functioneren van de Raad van Bestuur, adviseert en vervult voor de leden van de Raad van Bestuur de rol van werkgever.

Governancecode Zorg & Bestuursreglement

Sinds 1 januari 2022 is de nieuwe Governancecode Zorg van kracht, die ook op het Erasmus MC van toepassing is. Het Erasmus MC hecht aan de Governancecode vanuit de visie dat goed bestuur en goed toezicht voorwaarden zijn voor de kwaliteit van onze zorg, samen met die van onderwijs en onderzoek.

Het eigen Bestuursreglement Erasmus MC beschrijft de rechten en plichten van Raad van Bestuur en Raad van Toezicht ten aanzien van elkaar en van interne en externe stakeholders. In het bestuursreglement worden ook de principes van de Governancecode op bepaalde onderdelen (onder andere onafhankelijkheid, belangenverstrengeling en gunstbetoon) verder uitgewerkt.

Organisatie

De 50 medische en wetenschappelijke afdelingen van het Erasmus MC vormen de hoekstenen van ons universitair medisch centrum. Elke afdeling heeft een afdelingshoofd dat integraal verantwoordelijk is voor zijn afdeling. De 50 afdelingen zijn onderverdeeld in 9 thema's en worden ondersteund vanuit het Servicebedrijf. Elk thema heeft een eigen themabestuur, gevormd door afdelingshoofden en een themadirecteur. Het voorzitterschap van het themabestuur wordt roulerend vervuld door één van de afdelingshoofden. Het Servicebedrijf bestaat uit 8 pijlers die elk een directeur hebben. De directeuren vormen samen het MT-SB. Het voorzitterschap daarvan wordt roulerend vervuld door een van de directeuren.

Programma's

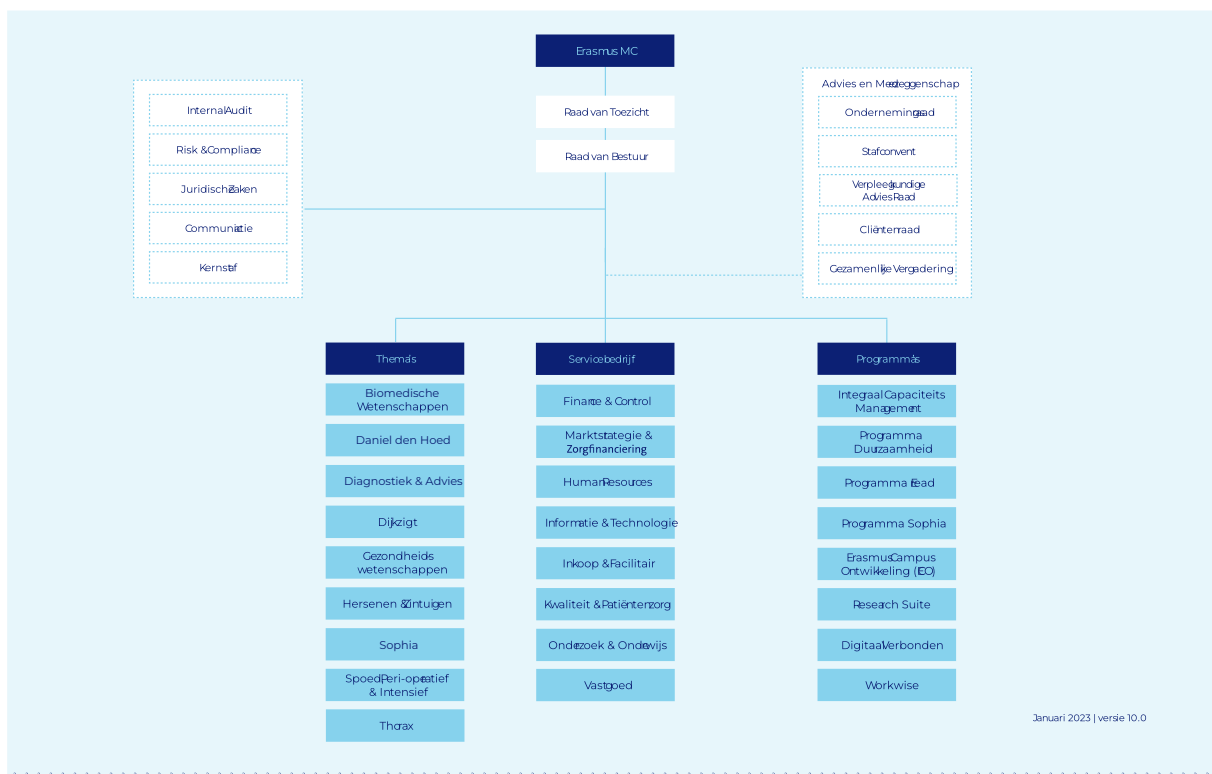
Naast de thema's en het Servicebedrijf zijn in het Erasmus MC doorlopend meerdere programma's actief. Een programma is een door de Raad van Bestuur ingestelde tijdelijke organisatie gericht op het realiseren van grote veranderingen gerelateerd aan onze strategische doelen. In 2023 ging dit om de volgende programma's:

- Programma Eread (Erasmus MC Research & Education Accommodation Development), gericht op de renovatie van de faculteitsgebouwen.

- Programma Sophia, gericht op renovatie van het Sophia Kinderziekenhuis.
- Programma Erasmus Campus Ontwikkeling (ECO), gericht op de ontwikkeling van de Erasmus MC Campus.
- Programma Integraal Capaciteitsmanagement, gericht op optimale benutting van de zorgcapaciteit.
- Programma Duurzaamheid, gericht op het behalen van diverse duurzaamheidsdoelstellingen.
- Programma Workwise, gericht op versterking van het Erasmus MC als werkgever en als werkomgeving.
- Programma Digitaal Verbonden, gericht op de digitale transformatie van de zorg, passend bij de wensen en behoeften van patiënt en zorgverlener. Dit programma gaat in 2024 verder onder de naam DigiZorg.

In 2023 zijn de eerste stappen gezet naar een nieuwe projectorganisatie voor de nieuwbouwopgave van de komende jaren. Programma Eread, Programma Sophia en Programma ECO zullen hier onderdeel van uit gaan maken en daarmee ophouden te bestaan als onafhankelijke programma's.

Totaaloverzicht

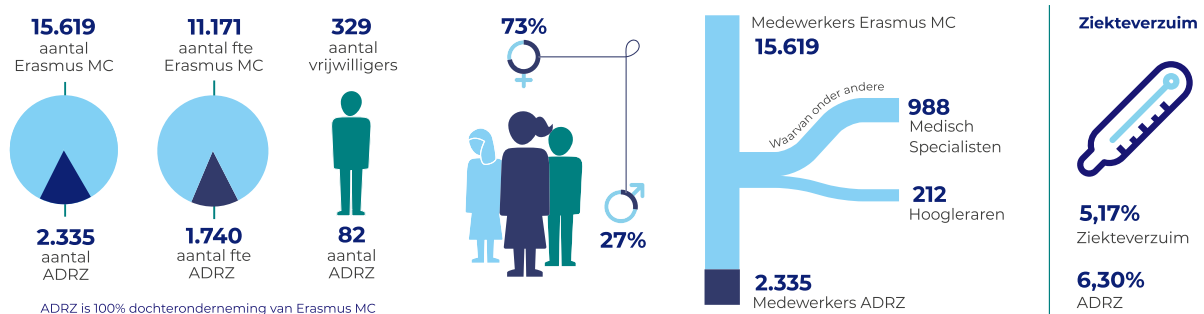

Bestendige organisatiebasis

Om onze strategie te realiseren is een stevige organisatiebasis cruciaal. Allereerst geldt dat we inzetten op onze mensen, die we een stimulerende, veilige en inclusieve werkomgeving bieden waar zij met plezier werken én willen blijven werken. Ook investeren we in een klimaat waarin samenwerking, continu verbeteren en innovatie centraal staan, de juiste infrastructuur aanwezig is en de bedrijfsvoering effectief is ingericht.

Prognoses laten zien dat het bestaande tekort aan mensen in de zorg nog groter gaat worden. Voor het Erasmus MC ligt de uitdaging onder meer in het tekort aan verpleegkundigen, doktersassistenten en facilitair ondersteuners. Als we niets doen, is er in onze regio in 2030 voor elke 4 vacatures nog maar één werkzoekende. Het is dus urgent om hier nu al op in te spelen. Dat doen we allereerst door in te zetten op het behoud van onze medewerkers, naast het aantrekken van nieuwe collega's. Het Erasmus MC wil een inclusieve, aantrekkelijke en vooruitstrevende werkgever zijn, met ruimte voor ieders talent; een organisatie waarvoor medewerkers graag willen (blijven) werken. Om gemotiveerde en betrokken medewerkers aan te trekken en te behouden, investeren we in de duurzame inzetbaarheid van onze mensen.

Medewerkers 2023

Om een toekomstbestendige en duurzame zorg te kunnen realiseren is leiderschap essentieel. Met onze visie op leiderschap maken we duidelijk wat we van onze leidinggevenden op alle niveaus verwachten. We houden daarbij vast aan leiderschap dat wordt vormgegeven vanuit onze kernwaarden: Ondernemend, Verantwoordelijk en Verbindend. Leidinggevenden zijn een belangrijke schakel als cultuurdrager én voorbeeld.

Tenslotte is een innovatieve technologische en digitale infrastructuur een onmisbare voorwaarde. Het Erasmus MC-programma Digitaal Verbonden verenigt 3 kernbegrippen in de gezondheidszorg van de toekomst, in overeenstemming met het Integraal Zorgakkoord: de patiënt als partner, de digitale transformatie, en de juiste zorg op de juiste plek ('dichtbij huis als het kan, naar het ziekenhuis als het moet'). Digitaal Verbonden zoekt in verschillende vormen, zoals een interactieve patiëntenapp, de beste aansluiting van technologische en digitale innovatie op de behoeften van patiënten en zorgverleners.

Datzelfde geldt voor CumuluZ, een digitaal open platform voor de Nederlandse zorg, waarvan het Erasmus MC een van de initiatiefnemers is. De gezondheidsdata van patiënten, die nu nog vaak versnipperd zijn in verschillende systemen, worden zo samengebracht. Door laagdrempelige uitwisseling tussen alle betrokken partijen te bevorderen, versnellen we de ontwikkeling van innovatieve oplossingen. We nemen de verantwoordelijkheid om met onze partners goede afspraken te maken over het verantwoord delen van data.

Oprichting AI Expertise centrum

Het Erasmus MC heeft in 2023 grote stappen gezet in het oprichten van een expertisecentrum rondom de inzet van Artificial Intelligence (AI) in de zorg. Het AI Center zal de aanwezige kennis en faciliteiten binnen en buiten het Erasmus MC verbinden en versterken.

De corona-pandemie heeft laten zien dat het noodzakelijk is om te kunnen beschikken over toegankelijke data om belangrijke vragen over patiënten te kunnen beantwoorden. Het centrum krijgt een voorbeeldfunctie om nieuwe technologie op dit gebied te ontwikkelen, implementeren en te valoriseren. Dat vraagt om bij elkaar brengen van kennis van zowel zorg, wetenschappelijk onderzoek, onderwijs, als bedrijfsvoering.

De inzet van technologische innovaties zoals AI brengt nieuwe verantwoordelijkheden met zich mee en vraagt om centrale coördinatie. Het Erasmus MC neemt die verantwoordelijkheid voor het bundelen van expertise en het voldoen aan richtlijnen voor transparantie en ethiek. Daarnaast dient het AI Center als voorbeeld en vraagbaak voor gezondheidsinstellingen in de regio.

Het Erasmus MC loopt niet alleen voorop in de ontwikkeling van AI om de patiëntenzorg te verbeteren en de druk op de zorg te verminderen, het creëren van een aantrekkelijk klimaat voor onderwijs en jong talent is eveneens van belang. Dat vraagt naast het bouwen van databases en een bestendige ICT-infrastructuur om het ontwikkelen en stimuleren van netwerken en het bieden van een ondernemende en inspirerende omgeving.

AI voorkomt no-shows

Het Erasmus MC heeft in 2023 onderzoek gedaan naar manieren waarop no-shows, patiënten die niet verschijnen op afspraken, kunnen worden voorkomen. De poliklinieken van het Erasmus MC hebben op jaarbasis te maken met meer dan 40.000 no-shows. Dat heeft verschillende nadelige gevolgen voor onze organisatie. Naast de ongebruikte ruimte, het niet ingezette personeel, en gemiste inkomsten, is het aantal no-shows van invloed op de toegankelijkheid van zorg voor patiënten. De projectgroep Poli van Nu & Later deed een grondige analyse, testte op effectiviteit en implementeerde een aantal maatregelen. De uitkomsten van de analyse leidden tot het advies om de focus te richten op preventieve maatregelen in het tegengaan van no-shows. Het vooraf bellen van patiënten middels een pilot AI-model laat een significante verbetering zien in het voorkomen van no-shows. De pilot 'vooraf bellen' is inmiddels opgeschaald in het hele Erasmus MC. Daarnaast is de herinnerings-SMS uitgebreid met de vermelding van tijd en polinaam.

Ook de maatregel van achteraf factureren van een wegblijftarief is onderzocht. Het effect hiervan is lastig te meten en de maatregel brengt risico's met zich mee, zoals onterechte facturatie en veel administratieve handelingen. Het advies om te stoppen met facturatie van het wegblijftarief is overgenomen. Wel is gestart met een eenduidige registratie van no-shows om een beter inzicht te krijgen.

Toekomstbestendige IC door inzet verzorgenden

Op de Intensive Care (IC) Volwassenen van het Erasmus MC is in 2023 gestart met een pilot waarin verzorgenden de teams van de IC versterken. De verzorgende is een nieuwe professional in het multidisciplinaire team op de Intensive Care. Een dergelijke functiedifferentiatie biedt de mogelijkheid om te anticiperen op de toekomst en intensieve zorg toegankelijk te houden.

Dankzij functiedifferentiatie kunnen IC-verpleegkundigen zich meer toeleggen op verpleegkundige taken. Het initiatief van de inzet van verzorgenden kwam voort uit gesprekken met verpleegkundigen over toekomstbestendige zorgverlening. Het Erasmus MC biedt eigenaarschap en ruimte voor ideeën om het eigen werk te verbeteren. In 2023 is in een gecontroleerde, veilige omgeving onderzocht wat de ideale teamsamenstelling is voor een toekomstbestendig team op de IC. De verzorgenden zijn gestart met een introductieweek en kregen een buddy toegewezen. De pilot wordt met groepsevaluaties en vragenlijsten geëvalueerd.

Financiën

Interne beheersing

De besturing van het Erasmus MC is gebaseerd op de principes van decentralisatie en kent drie niveaus: strategisch, tactisch en operationeel. Het besturingsmodel gaat uit van het principe van integraal management. Dit betekent dat leidinggevendenden (binnen aangewezen grenzen) verantwoordelijk zijn voor het stellen van doelen, het organiseren van het werk en de realisatie van gestelde doelen. De leidinggevendenden kunnen in de samenhang sturen op alle functionele taakvelden (zoals productie, personeel en financiën), doordat het leidend sturings- en beheersingssysteem is verankerd in de planning & control cyclus. De concern controller (Directeur Finance & Control) is verantwoordelijk voor het functioneren van deze cyclus en voor de aansturing van de decentrale themacontrollers. In de planning & control cyclus wordt de strategische visie van het Erasmus MC vertaald, via de jaarlijkse begrotingsrichtlijn, naar jaarplannen per afdeling en thema. De haalbaarheid van deze plannen en de benodigde investeringen worden vooraf zorgvuldig gewogen.

Jaarplannen 2023

De jaarplannen 2023 zijn opgesteld conform de jaarplan-methodiek. Elke afdeling maakt een jaarplan dat is afgeleid van het Erasmus MC-brede jaarplan, welke op zijn beurt is afgeleid van de strategie van het Erasmus MC (Koers23). Dit geeft ruimte om met elkaar het gesprek aan te gaan over wat nodig is om onze ambities te bereiken, welke randvoorwaarden dienen te worden opgesteld en de acties die moeten worden uitgevoerd. De jaarplan methodiek wordt digitaal ondersteund waarbij doel, actie, tijd, actiehouders en monitoring per tertiaal plaatsvinden. Gedurende het jaar rapporteren de afdelingen maandelijks over belangrijke stuurindicatoren zoals productie en financiën. Daarnaast verantwoorden de afdelingen zich uitvoerig per tertiaal over het gevoerde beleid en de bereikte resultaten op de kerntaken en de bedrijfsvoering. De Raad van Bestuur en het voltallige themabestuur bespreken deze rapportages gezamenlijk.

Begroting

Op basis van productiegestuurd begroten is de begroting voor 2023 (voor segment Zorg) vormgegeven. Hierin hebben de verwachte productie, profielinformatie en kostprijzen de basis gevormd voor de begroting voor de afdelingen. Daarnaast heeft afstemming plaatsgevonden met de OK en de klinieken over de zorgcapaciteit. Zodoende is er overeenstemming tussen de begrote productie en de beschikbare capaciteit in de opgestelde begroting voor 2023 tot stand gekomen.

Voor 2024 staat verdere ontwikkeling van stuurinformatie op de planning om de opgestelde begroting en de realisatie hiervan gedurende het jaar nauwer te kunnen monitoren. Hiertoe wordt de maandelijks beschikbare stuurinformatie verder aangescherpt en besproken in de verschillende gremia binnen het Erasmus MC.

Banken, de ministeries van VWS en OCW, verzekeraars, de Erasmus Universiteit Rotterdam en subsidiegevers eisen gedetailleerde verantwoording over de verschillende geldstromen.

Het Erasmus MC heeft een gezonde financiële basis om blijvend te kunnen investeren in personeel, innovatie, ICT en huisvesting en om de belangrijkste externe financiële risico's te kunnen opvangen. Dit leidt tot de beoogde continuïteit van de bedrijfsvoering (de uitvoering van onderzoek, onderwijs en zorg). Aanscherpingen van de bedrijfsvoering zullen ertoe bijdragen dat het Erasmus MC een betrouwbare partij blijft met aantrekkingskracht voor externe financiers. Een gezonde bedrijfsvoering, instandhouding van de solvabiliteit en het realiseren van een sterke kasstroom zijn daarvoor een randvoorwaarde.

Resultaten, omzet en ontwikkeling balans

Financieel resultaat 2023 gezien vanuit de kerntaken van het Erasmus MC

Het Erasmus MC heeft in 2023, net zoals in 2022, een bevredigend positief financieel resultaat geboekt van geconsolideerd € 45 miljoen. Dit resultaat bedraagt 1,9% van de omzet van € 2,4 miljard. In 2022 was het resultaat € 48 miljoen positief, omgerekend 2,2% van de omzet. Het resultaat 2023 is een afgeleide van goede prestaties op het gebied van patiëntenzorg, onderwijs & onderzoek en bedrijfsvoering. Gezien de hoge benodigde investeringen de komende jaren is dit resultaat tegelijkertijd ook minimaal noodzakelijk voor een gezonde en duurzame lange termijn bedrijfsvoering.

Patiëntenzorg (segment Zorg)

In de patiëntenzorg (segment Zorg) steeg het resultaat van € 42 miljoen positief in 2022 naar € 48 miljoen positief in 2023 (dit is inclusief het Admiraal de Ruyter ziekenhuis). Dit komt overeen met een resultaat van 2,4% van de omzet van € 2,0 miljard. In het jaar 2022 was het resultaat 2,3% van de omzet van 1,8 miljard. De toename van de omzet in 2023 wordt met name verklaard door een forse prijsindexatie in 2023, vooral bij de opbrengsten vanuit de zorgverzekeringswet en de beschikbaarheidsbijdragen van de zorgfuncties en academische zorg. Echter, de kosten bij de patiëntenzorg stijgen ook flink in het jaar 2023 als gevolg van de cao, een toename van de formatie en de hoge inflatie. De hogere kosten zijn in 2023 nagenoeg gelijk aan de gestegen opbrengsten en hierdoor is het rendement in 2023 vrijwel gelijk gebleven aan 2022.

De prestaties in de patiëntenzorg zijn geleverd door een optimaal gebruik van bestaande capaciteit in het Erasmus MC. De organisatie is er in 2023 net zoals in eerdere jaren, op een gedreven wijze in geslaagd om via een strakke strategische, tactische en operationele planning de gevraagde zorg aan de patiënten te leveren, dit ondanks een personele krapte die in de gehele zorgsector speelt. Het Erasmus MC is er in het jaar 2023 in geslaagd om meer personeelsleden te werven binnen het segment Zorg om op die manier zoveel mogelijk personele capaciteit beschikbaar te hebben voor de patiëntenzorg.

De decentrale organisatiestructuur in het ziekenhuis –gebaseerd op afdelingen met veel eigen regelvermogen- gaf betrokken afdelingshoofden, medisch specialisten en andere zorgprofessionals de ruimte om actief in te spelen op de zorgvraag. Bij deze dagelijkse zoektocht naar capaciteit heeft het ziekenhuis effectief gebruik kunnen maken van de moderne infrastructuur en het beschikbare vastgoed op de campus.

Onderwijs & onderzoek (segment O&O)

In het onderwijs en onderzoek (segment O&O) daalt het resultaat van € 6 miljoen positief in 2022 naar € 3 miljoen negatief in 2023. Dit komt in 2023 overeen met een resultaat van -0,8% van de omzet van € 374 miljoen. In 2022 was het resultaat 1,6% van de omzet van € 344 miljoen. De daling van het resultaat in 2023 wordt deels verklaard door incidentele zaken maar ook daalt het reguliere resultaat binnen het segment onderwijs en onderzoek. Zorgelijk is dat het reguliere resultaat van onderwijs en onderzoek al een aantal jaren aan het dalen is. Er is in 2023 sprake van een flinke kostenstijging als gevolg van onder andere: de cao, een toename van formatie en de hoge inflatie. De kostenstijging in 2023 bedraagt circa 10% ten opzichte van 2022. Deze kostentoeename wordt niet volledig gedekt uit toename van de Rijksbijdragen en de omzet uit onderzoeksprojecten (“EMF-omzet”). De negatieve rendementsontwikkeling binnen het segment onderwijs en onderzoek is vooral zorgelijk gezien de benodigde toekomstige investeringen in de renovatie van het faculteitsgebouw en de digitalisering. Meerjarig is het van belang dat het segment onderwijs en onderzoek groeit naar een gezond bedrijfsresultaat in lijn met de meerjarenbegroting. De Raad van Bestuur heeft hiertoe maatregelen in gang gezet om te komen tot een noodzakelijke structurele financiële verbetering binnen het segment onderwijs en onderzoek.

Het Erasmus MC heeft zich vanuit kracht weten te positioneren als een aantrekkelijke partner voor wetenschappelijk onderzoek, waardoor zowel de tweede, derde als vierde geldstroom in 2023 zijn gestegen. Eind 2023 bestaat de onderzoekportefeuille uit ongeveer 2.130 wetenschappelijke projecten in het brede medische spectrum van fundamenteel tot klinisch-toegepast onderzoek (eind 2022: 1.950 projecten).

Programma Slim Fit

In de bedrijfsvoering profiteerde het Erasmus MC in 2023 evenals in voorgaande jaren van het programma ‘Slim Fit’. Dit interne verbeterprogramma is gestart in het voorjaar 2020 met als doel het financieel resultaat van het Erasmus MC duurzaam te verbeteren. ‘Slim Fit’ betreft een breed besparings- en efficiencyprogramma binnen de gehele organisatie. Naast het werk van de kopgroepen binnen dit project (op het gebied van onder andere: optimalisatie opbrengsten, energie en besparing op inkoop en materialen) levert ‘Slim Fit’ ook positieve effecten op die lastig te meten zijn omdat ze onderdeel zijn van een groter geheel. Ook is het van belang dat door ‘Slim Fit’ de “mindset” van de organisatie verandert met betrekking tot kostenbewustzijn en slimme verbeteringen hetgeen bijdraagt aan een financieel gezond Erasmus MC.

Komende jaren

Het Erasmus MC staat de komende jaren voor aanzienlijke investeringsopgaven. Dit omvat onder andere de mid-life renovatie van het Erasmus MC Sophia kinderziekenhuis en vervolgens nieuwbouw en het bouwen van een nieuw faculteitsgebouw voor wetenschappelijk onderzoek. Dit nog los van de investeringen in digitalisering en ICT, medische technologie, campusontwikkeling en de convergentie met de TU Delft en de Erasmus Universiteit Rotterdam. Toekomstige exploitatieresultaten van voldoende omvang zijn hiertoe noodzakelijk om als Erasmus MC maatschappelijke waarde te kunnen blijven creëren. De ontwikkelingen op de bouwmarkt (fors gestegen prijzen ten opzichte van eerdere jaren), stijgende personeelskosten in de toekomst als gevolg van de cao en de negatieve rendementsontwikkeling binnen het segment onderwijs en onderzoek, zet deze noodzaak verder op scherp. Juist om de benodigde investeringen te kunnen doen en de ambities uit de strategie (Koers28: *'het Erasmus MC transformeert de zorg: toegankelijk, duurzaam en beter in balans'*) ook in de toekomst te kunnen blijven financieren, blijft het Erasmus MC inzetten op een gezonde financiële bedrijfsvoering.

Onderstaand wordt meer specifiek ingegaan op de ontwikkelingen in 2023 van resultaat, balans, bedrijfsopbrengsten en bedrijfslasten. Tevens wordt ingegaan op de resultaten van de belangrijkste deelnemingen. De ontwikkeling van het eigen vermogen en de solvabiliteit worden toegelicht tegen de achtergrond van het treasurybeleid en het bestaande financieringsarrangement van het Erasmus MC.

Resultaat 2023

Opbouw van het resultaat van het Erasmus MC (in miljoen euro's)	Jaar 2023	Jaar 2022	Mutatie
Segment Erasmus MC - Zorg	50,1	43,7	6,4
Segment Erasmus MC - O&O	-3,1	5,5	-8,6
Enkelvoudig resultaat	47,0	49,2	-2,2
Stichting Innovative Molecular Research Fund (IMRF)	-1,8	-1,2	-0,6
Geconsolideerd resultaat	45,2	48,0	-2,8
Resultaat ADRZ	5,9	9,4	-3,5
Geconsolideerd resultaat (exclusief ADRZ)	39,3	38,6	0,7

Het resultaat in de gepubliceerde jaarrekening bedraagt in 2023 € 45,2 miljoen positief bij een omzet van € 2.352,8 miljoen (1,9% rendement).

Het Erasmus MC is tevreden met het geconsolideerde resultaat over het jaar 2023 van € 45,2 miljoen positief. Dit overigens bewust blijvend van de (financiële) uitdagingen die vragen om een structurele resultaatsverbetering in de toekomst.

Het geconsolideerd resultaat 2023 van € 45,2 miljoen positief is € 2,8 miljoen lager dan het geconsolideerd resultaat 2022. Zonder het resultaat van de deelneming Admiraal de Ruyter ziekenhuis bedraagt het geconsolideerd resultaat 2023 € 39,3 miljoen positief (2022: 38,6 miljoen positief).

Bedrijfsopbrengsten 2023

Bedrijfsopbrengsten geconsolideerd per segment (in miljoen euro's)	Jaar 2023	Jaar 2022	Mutatie	Mutatie in %
Segment Erasmus MC - Zorg	1978,8	1816,1	162,7	9%
Segment Erasmus MC - O&O	374,0	343,9	30,1	9%
Totaal bedrijfsopbrengsten	2352,8	2160,0	192,8	9%

De totale bedrijfsopbrengsten van het Erasmus MC zijn in 2023 met € 192,8 miljoen (+9%) gestegen ten opzichte van 2022. Verdeeld naar segment is het volgende beeld zichtbaar:

- De bedrijfsopbrengsten bij het segment Zorg zijn in 2023 met € 162,7 miljoen (+9%) gestegen in vergelijking met 2022. Dit wordt met name veroorzaakt door de volgende posten:
 - Hogere opbrengsten vanuit de zorgverzekeringswet van € 100,1 miljoen.
In 2023 zijn deze opbrengsten vooral gestegen als gevolg van prijsindexatie, verbeterde afspraken met zorgverzekeraars en een hogere omzet bij de GGZ.
 - Hogere opbrengsten bij de beschikbaarheidsbijdrage van zorgfuncties en academische zorg van € 56,6 miljoen door vooral:
 - Een hogere beschikbaarheidsbijdrage zorg bij de academische component als gevolg van prijsindexatie en een groeiend aandeel op basis van het verdelingsmodel.
 - In 2023 is een opbrengst verwerkt inzake de subsidieregeling opschaling curatieve zorg Covid-19. De opbrengst in 2023 wordt verklaard doordat eind 2022 het accountantsprotocol voor deze subsidie nog niet gereed was én er landelijk nog onduidelijkheid bestond inzake verantwoording van de subsidieregeling. Pas in het jaar 2023 is het accountantsprotocol definitief geworden en in november 2023 is de definitieve subsidiebeschikking ontvangen.
 - Hogere opbrengsten bij de beschikbaarheidsbijdragen opleidingen in 2023 bij enerzijds de medische vervolgopleidingen en anderzijds het Fonds Zorgopleidingen (FZO). De hogere opbrengsten in 2023 worden verklaard door prijsindexatie en door hogere aantallen aan opleidingen.
 - Hogere opbrengsten bij de beroeps- of bedrijfsmatige activiteiten van € 5,1 miljoen door vooral een hogere bijdrage werkplaatsfunctie als gevolg van prijsindexatie.
- De bedrijfsopbrengsten bij het segment Onderwijs en Onderzoek zijn in 2023 met € 30,1 miljoen (+9%) gestegen in vergelijking met 2022. De belangrijkste verschillen zijn:
 - Hogere opbrengsten bij de beroeps- of bedrijfsmatige activiteiten van € 23,1 miljoen door vooral een hogere opbrengst vanuit de Rijksbijdrage medische faculteit door enerzijds prijsindexatie en anderzijds een nagekomen baat die is ontvangen van de EUR ter compensatie voor overheadafslag en waardering voor de kwaliteit van het onderzoek middels SEP (Strategy Evaluation Protocol).
 - Hogere overige bedrijfsopbrengsten van € 7,0 miljoen door met name:
 - Een hogere EMF-omzet in 2023 van € 14,5 miljoen door toename van door derden gefinancierd onderzoek door enerzijds meer onderzoeken en anderzijds prijsindexatie.

- Lagere andere opbrengsten, subsidies en bijdragen van in totaal € 8,4 miljoen door vele diverse oorzaken zoals onder andere: een lagere subsidie BIG-gelden, de overgang van de NIPT-projecten overgeheveld vanuit het segment onderwijs en onderzoek naar het segment Zorg (dit leidt bij het segment onderwijs en onderzoek zowel tot lagere opbrengsten als ook tot lagere kosten ten opzichte van het vorige jaar) en lagere opbrengsten bij exploitatieprojecten.

Bedrijfslasten 2023

Bedrijfslasten geconsolideerd per segment (in miljoen euro's)	Jaar 2023	Jaar 2022	Mutatie	Mutatie in %
Segment Erasmus MC - Zorg	1,916,9	1,744,8	172,1	10%
Segment Erasmus MC - O&O	381,0	348,0	33,0	9%
Totaal bedrijfslasten	2297,9	2092,8	205,1	10%

De totale bedrijfslasten van het Erasmus MC zijn in 2023 met € 205,1 miljoen (+10%) gestegen ten opzichte van 2022. Verdeeld naar segment is het volgende beeld zichtbaar:

- Bij het segment Zorg zijn de bedrijfslasten in 2023 met € 172,1 miljoen (+10%) gestegen ten opzichte van het vorige jaar. Bepalend hierbij zijn vooral de volgende posten:
 1. De lonen en salarissen, sociale lasten en pensioenpremie zijn in 2023 in totaal met € 82,3 miljoen toegenomen. De lonen en salarissen zijn in 2023 met € 75,2 miljoen toegenomen vooral als gevolg van de cao-stijgingen en een toename van de personeelsbezetting. Bij het Erasmus MC zijn als gevolg van de cao, de cao-lonen op de volgende momenten verhoogd: 1 november 2022 (+2,0%), 1 januari 2023 (+6,0%) en 1 november 2023 (+4,0%). Deze cao-stijgingen zorgen aldus voor fors hogere lonen en salarissen in 2023 ten opzichte van 2022.
 2. Hogere kosten van uitbesteed werk (€ 3,5 miljoen) door een hogere inzet van personeel niet in loondienst.
 3. De overige bedrijfskosten liggen in 2023 € 88,2 miljoen hoger dan in 2022. De belangrijkste mutaties binnen de overige bedrijfskosten zijn zichtbaar bij de volgende kostencategorieën:
 - Hogere patiënt-, onderwijs- en onderzoeksgebonden kosten (€ 30,1 miljoen) welke voor € 24,8 miljoen worden verklaard door hogere kosten van geneesmiddelen, gassen en bloedproducten, kosten onderzoeksfuncties en kosten van instrumentarium en apparatuur.
 - Hogere andere personeelslasten in 2023 van € 7,8 miljoen en dit wordt voor € 4,4 miljoen verklaard door hogere kosten voor opleidingen en werving.
 - Hogere voedings- en hotelmatige kosten (€ 4,8 miljoen) door met name algemene prijsindexaties.
 - Hogere onderhouds- en energiekosten (€ 5,1 miljoen) door de gestegen kosten van energie (€ 1,9 miljoen) en hogere onderhoudskosten (€ 3,2 miljoen).
 - Hogere algemene kosten (€ 36,8 miljoen) door onder andere volgende posten:

- Buiten gebruikstelling van vaste activa (€ 7,9 miljoen). Het Erasmus MC heeft in het verleden de keuze gemaakt om te gaan werken met een pharmafilter. Dit is een logistiek systeem gericht op het reduceren van medicijnresten in het afvalwater middels een zuiveringsinstallatie in combinatie met lokale afvalverwerking door gebruik van zogenaamde tonto's in de kliniek en poliklinieken. Het Erasmus MC heeft, mede door het faillissement van de leverancier Pharmafilter BV, een keuze gemaakt voor een ander systeem en dit leidt tot een resultaat door buiten gebruikstelling van vaste activa.
 - Hogere kosten van bijdragen (€ 5,2 miljoen), ICT (€ 2,5 miljoen), advies (€ 3,9 miljoen) en verzekeringen (€ 2,0 miljoen).
 - In de algemene kosten zijn ook opgenomen sanerings- en sloopkosten en deze kosten zijn in 2023 € 4,0 miljoen hoger dan in 2022.
- Bij het segment Onderwijs en Onderzoek zijn de totale bedrijfslasten in 2023 € 33,0 miljoen (+10%) hoger dan in 2022. Bepalend hierbij zijn de volgende posten:
 1. De lonen en salarissen, sociale lasten en pensioenpremie zijn in 2023 in totaal met € 14,9 miljoen toegenomen. De lonen en salarissen zijn in 2023 met € 13,3 miljoen toegenomen vooral als gevolg van de cao-stijgingen en een toename van de personeelsbezetting.
 2. In 2023 was er sprake van een overige waardevermindering binnen het segment onderwijs en onderzoek van € 14,2 miljoen als gevolg van afboeking van plankosten naar aanleiding van wijzigingen in het lange termijn huisvestingsplan (LTHP). Het Erasmus MC heeft in 2023 een nieuw LTHP opgesteld en mede op basis daarvan een nieuwe meerjarenbegroting. Hierdoor is er een aanzienlijke wijziging in planning, scope en uitvoering in de bouwplannen ontstaan waardoor een deel van de in het verleden gemaakte plankosten niet meer bruikbaar is voor de toekomstige (bouw)plannen.
 3. De overige bedrijfskosten liggen in 2023 € 6,1 miljoen hoger dan in 2022. Deze hogere bedrijfskosten betreft met name een dotatie in 2023 voor een reorganisatievoorziening.

Deelnemingen

Resultaat uit deelnemingen (in miljoen euro's)	Jaar 2023	Jaar 2022
Admiraal de Ruyter ziekenhuis	5,9	9,4
Erasmus MC Holding BV	-4,1	6,3
Totaal resultaat uit deelnemingen	1,8	15,7

Het totale resultaat van de deelnemingen 2023 is € 1,8 miljoen positief. De bijdrage van het Admiraal de Ruyter ziekenhuis is in 2023 € 5,9 miljoen positief (2022: € 9,4 miljoen positief).

Het resultaat van de Erasmus MC Holding BV bedraagt in 2023 € 4,1 miljoen negatief (2022: € 6,3 miljoen positief). De mutatie tussen de 2023 en 2022 wordt verklaard door de volgende twee aspecten:

- Een lagere opbrengst in 2023 van de verkopen van aandelen van valorisatie BV's;
- Een voorziening die is getroffen op een verstrekte lening aan Holland PTC BV.

De Raad van Bestuur ziet dat de ontwikkelingen bij de deelneming Holland PTC BV achterblijven bij de verwachtingen. De Raad van Bestuur volgt de verdere ontwikkelingen bij Holland PTC BV op de voet, zowel inhoudelijk als financieel.

Ontwikkeling geconsolideerde balans 2023

Geconsolideerde balans (in miljoen euro's)	31-12-2023	31-12-2022	Mutatie
ACTIVA			
Vaste activa	1.226	1.287	-61
Vlottende activa	928	873	55
Totaal activa	2.154	2.160	-6
PASSIVA			
Eigen vermogen	741	700	41
Voorzieningen	84	75	9
Langlopende schulden	772	820	-48
Kortlopende schulden	557	565	-8
Totaal passiva	2.154	2.160	-6

De grootste mutaties in de balans worden onderstaand nader toegelicht:

- De vaste activa nemen met € 61 miljoen af in 2023 vooral doordat de investeringen in 2023 ad € 95 miljoen lager zijn dan de afschrijvingskosten 2023 ad € 132 miljoen. Daarnaast is er sprake van een bijzondere waardevermindering in 2023 ad € 15 miljoen als gevolg van afboeking van plankosten voor (bouw)programma's. Ook is er in 2023 sprake van € 8 miljoen aan desinvesteringen, dit betreft vooral de buiten gebruikstelling van de pharmafilter binnen het Erasmus MC.
- De vlottende activa nemen met € 55 miljoen toe in 2023. De belangrijkste mutaties in deze post zijn:
 - De voorraden zijn in het jaar 2023 met € 5 miljoen toegenomen.
 - De vorderingen zijn ultimo 2023 met € 162 miljoen gestegen ten opzichte van 2022. De vijf belangrijkste verklaringen hierbij zijn:
 - Een toename bij de overige vorderingen en overige overlopende activa die voor € 180 miljoen wordt verklaard door een hoger saldo op de lopende deposito's ultimo 2023 versus ultimo 2022;
 - Een daling van het openstaand debiteurensaldo ultimo 2023 (€ 18 miljoen);
 - Een stijging van de postie nog te facturen omzet DBC's van (€ 18 miljoen);
 - Een daling van de positie nog te facturen omzet GGZ (€ 6 miljoen). Vanwege een nieuw financieringssysteem in 2022 bij de volwassenen-GGZ heeft de facturatie van deze omzet in het jaar 2022 forse vertraging opgelopen. In het jaar 2023 is deze omzet gefactureerd waardoor de positie nog te facturen omzet GGZ in het jaar 2023 is gedaald ten opzichte van 2022;

- Een afname van de overige vorderingen bij met name de vooruitbetaalde bedragen en de nog te ontvangen bedragen van in totaal € 14 miljoen. Dit wordt vooral verklaard door lagere nog te ontvangen bedragen per balansdatum onder andere door afname van nog te ontvangen beschikbaarheidsbijdragen, subsidies zorgopleidingen en nog te ontvangen kortingen met betrekking dure geneesmiddelen.
- De liquide middelen zijn in het jaar 2023 met € 107 miljoen afgenomen. Dit wordt verklaard doordat er in 2023 meer liquide middelen op deposito's zijn geplaatst hetgeen leidt tot een toename bij de overige vorderingen en overige overlopende activa.
- Het eigen vermogen is in 2023 met € 41 miljoen toegenomen. Dit betreft enerzijds het positieve exploitatieresultaat 2023 van € 45 miljoen en anderzijds de negatieve mutatie van € 4,5 miljoen in de herwaarderingsreserve in 2023 voor de reële waarde van de aandelen van HBM Holdings Ltd.
- De voorzieningen zijn in 2023 met € 9 miljoen toegenomen en dit wordt vooral verklaard door de toename in het jaar 2023 bij de personele voorzieningen. De personele voorzieningen zijn gevormd voor de volgende zaken: arbeidsongeschiktheid, jubileum, langdurig zieken, wachtgeld, reorganisatie en de zware beroepen regeling. De gevormde reorganisatievoorziening in 2023 binnen het segment onderwijs en onderzoek (€ 6 miljoen) is, naast de in 2023 nieuwe voorziening voor de zware beroepen regeling, de belangrijkste verklaring voor de toename van voorzieningen in 2023 ten opzichte van 2022.
- Het saldo van de langlopende schulden daalt in 2023 met € 48 miljoen vanwege aflossing van de diverse langlopende leningen en door de jaarlijkse vrijval van de vooruitontvangen schadevergoeding van het Ministerie van VWS.
- De kortlopende schulden nemen met € 8 miljoen af in 2023. De grootste mutaties in deze post betreffen:
 - Lagere schulden aan leveranciers en handelskredieten. Ultimo 2023 is deze balanspost met € 15 miljoen gedaald ten opzichte van 2022.
 - Een hogere positie onderhanden werk bij de DBC-zorgproducten (€ 25 miljoen) en deze mutatie wordt vooral verklaard door een hogere bevoorschotting van het onderhanden werk door zorgverzekeraars;
 - Een hogere schuldpositie bij de nog te betalen loonbelasting en sociale verzekeringen. Ultimo 2023 is deze positie ultimo 2023 € 9 miljoen hoger dan ultimo 2022.
 - Een lagere kortlopende schuld bij de banken (dit betreft de aflossingverplichting voor het komende jaar). Deze positie is ultimo 2023 € 4 miljoen lager dan ultimo 2022;
 - Lagere overige schulden ultimo 2023 van € 23 miljoen ten opzichte van ultimo 2022. Dit betreft vele diverse posten en in totaliteit zijn deze overige schulden ultimo 2023 7% lager dan ultimo 2022. Deels wordt de lagere positie ultimo 2023 ten opzichte ultimo 2022 verklaard door de afwikkeling in het jaar 2023 van de subsidieregeling opschaling curatieve zorg Covid-19.

Eigen Vermogen/solvabiliteit

Het enkelvoudig eigen vermogen bedraagt ultimo 2023 € 736 miljoen (ultimo 2022: € 694 miljoen).

Ratio's (op basis van enkelvoudig enkel vermogen)	31-12-2023	31-12-2022
Solvabiliteit		
Solvabiliteit (eigen vermogen / balanstotaal)	35,7%	33,4%
Solvabiliteit gecorrigeerd (gecorrigeerd eigen vermogen / gecorrigeerd balanstotaal (1))	30,8%	27,7%

1 Op basis van de enkelvoudige balans berekend conform specifieke definitie van de kredietinstellingen

Met de BNG, EIB, AG-Insurance, ING, ABN-AMRO en Rabobank zijn door het Erasmus MC afspraken gemaakt over ratio's. Indien een bank daarom verzoekt worden de ratio's jaarlijks bevestigd door middel van een Compliance Certificaat. Deze ratio's betreffen onder andere:

- De Debt Service Coverage Ratio (DSCR) van minimaal 1,3;
- Een (gecorrigeerd) solvabiliteitspercentage welke, afhankelijk van de kredietinstelling, minimaal boven de 20% moet liggen.

Ultimo 2023 voldoet het Erasmus MC aan alle door kredietinstellingen gestelde eisen.

Algemene toelichting Nationaal Programma Onderwijs

De Covid-19 pandemie en de daaraan gerelateerde maatregelen hadden met name in 2020 en 2021 disruptieve effecten. Voor zowel onderzoek als onderwijs werken deze effecten (financieel) door in 2022 en 2023, bijvoorbeeld omdat de vertragingen in coschappen en promotietrajecten nog niet zijn weggewerkt. Vanuit het Nationaal Programma Onderwijs zijn voor zowel het onderwijs als het onderzoek gelden beschikbaar gesteld om de effecten van de pandemie te mitigeren. In de bijlage wordt de invulling van dit programma nader toegelicht.

Treasury

Bestaand financieringsarrangement

Voor de nieuwbouw heeft het Erasmus MC op 18 december 2006 een financieringsarrangement afgesloten bij de Europese Investeringsbank (EIB) en de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) ter hoogte van € 866 miljoen (Tranche 1). Ten behoeve van de nieuwbouw van het Rg-gebouw dat behoort tot Tranche 2 van de nieuwbouw, is eind 2015 het financieringsarrangement uitgebreid met € 120 miljoen, verstrekt door ING en de Belgische verzekeringsmaatschappij AG Insurance. In 2023 zijn geen aanvullende leningen aangetrokken. Er is inmiddels al een groot bedrag op deze financiering afgelost. Eind 2023 bedroeg de restant hoofdsom € 681 miljoen.

Financiële instrumenten

Het Erasmus MC maakt in de normale bedrijfsuitoefening gebruik van uiteenlopende financiële instrumenten. Om de risico's van onvoorspelbare ongunstige ontwikkelingen op de financiële markten en daarmee de financiële impact te beperken is een beleid inclusief een stelsel van limieten en procedures opgesteld.

Treasurybeleid

Het Erasmus MC heeft een risicomijdend treasurybeleid. Rentestanden op de kapitaal- en geldmarkten accepteert het Erasmus MC als een gegeven en beslissingen worden gebaseerd op voorspellingen uit de markt, bijvoorbeeld banken. Ook bij het uitzetten en aantrekken van middelen wordt een voorzichtig beleid gevoerd (alleen onder strikte voorwaarden worden partijen geselecteerd). Bovendien baseert het Erasmus MC zijn treasury-activiteiten op een actueel meerjarenfinancieringsplan en liquiditeitsbegroting. Onderdeel van dit plan is een analyse van de financiële risico's (zoals prijsrisico, renterisico, valutarisico, kredietrisico, liquiditeitsrisico) en de maatregelen om deze risico's waar mogelijk op voorhand te minimaliseren. Randvoorwaarden en richtlijnen hiervoor zijn opgenomen in het treasurystatuut.

Hieronder volgt bij elk van de genoemde risico's een korte toelichting:

- **Prijsrisico:** het risico dat gelopen wordt tussen de ontwikkeling van de cao en de vergoeding die het Erasmus MC van zorgverzekeraars en subsidieverstrekkingen ontvangt. In eerste instantie zal getracht worden de loonstijging vergoed te krijgen van de externe partijen en als dit onverhoopt niet lukt, dan zullen (waar mogelijk) aanvullend interne maatregelen moeten worden getroffen.
- **Renterisico:** Alle langlopende leningen zijn tot het eind van de looptijd gefixeerd qua rentepercentage. Daarnaast zijn alle langlopende leningen bij de oplevering van de nieuwbouw opgenomen. Hierdoor is het renterisico uiterst klein.
- **Valutarisico:** Zoveel mogelijk wordt in euro's betaald en gefactureerd. Dit risico is qua omvang daarom eveneens zeer gering te noemen.
- **Kredietrisico:** Middelen worden in beginsel uitsluitend uitgezet bij financiële instellingen met een kredietwaardigheid van minimaal een A-rating die zijn gevestigd in de eurozone, of bij de centrale dan wel decentrale overheid (ook met minimaal een A-rating). Het treasurystatuut voldoet aan de 'Regeling Beleggen, lenen en derivaten OCW 2016' voor instellingen voor onderwijs en onderzoek.
- **Liquiditeitsrisico:** Binnen Erasmus MC wordt gewerkt met een meerjarenbegroting, een jaarlijkse liquiditeitsbegroting, een 12-maands rolling forecast en maandelijkse liquiditeitsprognose. Op dagelijkse basis worden alle kasstromen en de hoogte van de liquiditeit gemonitord en maandelijks wordt gerapporteerd over de verschillen ten opzichte van de prognose.

De verwachting is dat de liquiditeit in 2024 positief blijft. Het belangrijkste risico in de liquiditeitsprognose voor 2024 betreft het mogelijk later gereedkomen van de prijslijsten met de zorgverzekeraars. Bij onverhoopte facturatieproblemen, zullen de opgebouwde liquiditeit en de RC-kredieten bij ABN AMRO Bank en Rabobank als buffer dienen. Daarnaast biedt de AAA-rating de mogelijkheid om als extra zekerheid relatief snel, kort (kas)geld bij investeerders te kunnen lenen. Erasmus MC beschikt daarnaast over voldoende kasmiddelen voor de financiering van haar investeringen, aangezien zij hiervoor haar operationele kasstroom kan inzetten.

Treasurycommissie

De besluitvorming met betrekking tot het treasurybeleid wordt ondersteund en voorbereid door de Treasurycommissie, bestaande uit de directeur Finance & Control, de Treasurer, de directeur Vastgoed Bouw en enkele vakinhoudelijke managers. De leden zorgen voor uitvoering en noodzakelijke verankering van besluiten binnen de organisatie. Zij bewerkstelligen transparantie van activiteiten en processen. Leidend hierbij zijn de kerntaken van het Erasmus MC en het maatschappelijk karakter van de ter beschikking staande middelen.

De Treasurycommissie kent de volgende specifieke taken:

- beoordelen van en advisering aan de Raad van Bestuur over het treasuryjaarplan, de liquiditeitsbegroting, -prognose en -analyses;
- beoordelen van en advisering aan de Raad van Bestuur over voorstellen betreffende vermogenstransacties;
- vaststellen van werkwijze en procedures teneinde de doelstellingen van het treasurymanagement te realiseren;
- zorgen voor kennisoverdracht aan en afstemming met andere relevante functionarissen;
- beoordelen en advisering aan de Raad van Bestuur van een limitatieve lijst van financiële instellingen waar middelen kunnen worden uitgezet.

In 2023 is de Treasurycommissie zeven keer bijeengekomen.

Meerjarenverwachtingen

In december 2023 heeft de Raad van Bestuur de meerjarenbegroting van Erasmus MC opnieuw vastgesteld. In de jaren 2024 tot en met 2040 wordt jaarlijks € 187 miljoen geïnvesteerd, in renovatie/nieuwbouw van met name de Faculteit, renovatie/nieuwbouw van het Sophia Kinderziekenhuis en medische apparatuur en IT. In het jaar 2023 is geïnvesteerd in verbouwingen, sloop en in apparatuur en ICT voor een bedrag van € 71 miljoen.

Toekomstige investeringen

In 2024 zal wederom geïnvesteerd worden in renovatie, sloop van de bestaande huisvesting, onderhoud en apparatuur en IT (begroot: € 138 miljoen). Zoals in de paragraaf meerjarenverwachtingen aangegeven, bestaan voor de jaren daarna eveneens plannen voor renovatie, onderhoud en sloop van bestaande gebouwen. Hierin wordt ook meegenomen het Sophia Kinderziekenhuis en de huisvesting van onderwijs- en onderzoek.

Risico en Interne Controle

Risicomanagement

Het Erasmus MC staat voor een gezonde bevolking en excellente zorg door onderzoek en onderwijs. Om optimaal invulling te kunnen geven aan deze missie, onderschrijft het Erasmus MC het belang van een breed inzicht in, en beheersing van (Top 10) risico's. Integraal risicomanagement en compliance spelen hierbij een belangrijke rol door aan de ene kant risico's te onderkennen en beheersen, en aan de andere kant kansen beheerst te benutten. Het uitgangspunt voor risicomanagement en compliance is om toegevoegde waarde te leveren door risico's te koppelen aan (strategische) doelstellingen, continu te verbeteren, interne en externe trends te volgen, voorbereid te zijn op onwenselijke situaties, en

passende aandacht te besteden aan houding, gedrag, kernwaarden, cultuur en wet- en regelgeving. Dit is mogelijk door een integrale aanpak die zowel zorg, onderzoek, onderwijs en bedrijfsvoering omvat. Daarbij wordt rekening gehouden met de verschillende dwarsdoorsneden van de organisatie. Door gebruik te maken van zowel 'hard' als 'soft' controls geeft het Erasmus MC invulling aan een cultuur waar doorlopend aandacht is voor een passende balans tussen controle en vertrouwen.

Integrale aanpak

De afdeling Risk & Compliance zoekt vanuit de tweede lijn de verbinding met thema's, afdelingen en pijlers en ondersteunt ondernemerschap door te beschermen tegen kwetsbaarheden en daarmee op een verantwoordelijke manier waarde te creëren in de uitvoering van haar kerntaken. Door de integriteit van de organisatie, de medewerkers en de markt te bevorderen en door te voldoen aan wet- en regelgeving geeft het Erasmus MC invulling aan de kernwaarden.

Vanuit de bestuurlijke laag dient de Top 10 risico's als leidraad voor de implementatie van risicomanagement. Dit vindt zijn weerslag in de vaste inbedding van Top 10 risicorapportage, opname van Top 10 risico's in de planning en control-cyclus, periodieke bespreking van risico's op strategisch niveau, en de betrokkenheid van risicomanagement in de totstandkoming van de nieuwe Koers28. De brede aandacht voor het nut en de noodzaak van risicomanagement vertaalt zich in een verdere ontwikkeling van de risicodialoog met, en tussen, belangrijke stakeholders binnen zorg, onderzoek, onderwijs en bedrijfsvoering. Deze dialoog werkt toe naar een onderbouwde uitspraak over de mate van control binnen verschillende aandachtsgebieden.

Door het gesprek over kansen en risico's concernbreed te voeren is er een verdere integratie van risicomanagement zichtbaar in de organisatie. In samenwerking met een netwerk van stakeholders is een concernbrede risicoanalyse gemaakt, zijn risicoanalyses op organisatie-, afdeling-, pijler- en programmaniveau uitgevoerd en zijn vervolgstappen gezet bij de inrichting van een integraal risico- en beheersingsraamwerk op Top 10 risico's. Daarnaast is gewerkt aan een herijking van de gezamenlijke risicomethode en -taal, waaronder het formuleren van een organisatiebrede risicobereidheid.

Top 10 risico's

Cybersecurity
(centraal en decentraal)

Vastgoed
(financieel)

Privacy

**Technologische
continuïteit**

**Fysieke
veiligheid**

**Sociale
veiligheid**

**Wetenschappelijke
integriteit**

Business continuïteit
(personeel)

**Gebrek corrigerend
vermogen**

Licence to operate
(wet en regelgeving)

Business continuity Management

Per augustus 2023 is de centrale Business Continuity Manager gestart met het opbouwen van een Business Continuity Management Systeem (BCMS). Het BCMS wordt voor bedrijfskritische processen ingezet om in geval van een crisis de impact zoveel mogelijk te beperken. Het BCMS wordt in samenwerking met de Thema's en Pijlers samengesteld en bestaat onder andere uit een bedrijfsimpactanalyse (BIA), bedrijfscontinuïteitsplannen (BCP), een crisismanagement plan (CMP) en het disaster recovery plan (DRP).

Compliance

Doel van compliance is het bevorderen van integriteit. Dit ziet zowel op de integriteit van het Erasmus MC zelf, als de integriteit van haar medewerkers. Het Erasmus MC heeft een grote maatschappelijke functie en staat, letterlijk en figuurlijk, middenin Rotterdam. Onze medewerkers, patiënten, studenten en samenwerkingspartners verwachten dat wij ons integer gedragen. Integriteit houdt in dat we het juiste doen. We leven de wet- en regelgeving na en gedragen ons op een goede manier. Het een kan niet zonder het ander, gedrag en cultuur en naleving van wet- en regelgeving zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden.

De Compliance officer ziet toe op naleving van wet- en regelgeving, mede in relatie tot en in samenhang met cultuur, gedrag en integriteit binnen de organisatie. De Compliance officer adviseert, stelt kaders, ondersteunt in de implementatie van beleid en monitort de naleving van wet- en regelgeving. Voor het Erasmus MC bestaat een juridisch kader van ruim 1900 wetten en regelingen, de Governancecode Zorg, de Cao-umc en diverse andere vormen van zelfregulering.

Ook in de Top 10 risico's komt de combinatie van wet- en regelgeving en gedrag en cultuur duidelijk terug:

- **'License to Operate'**. Dit risico ziet op de naleving van wet- en regelgeving waarbij vooral ook nadruk ligt op het monitoren van regelgeving die in ontwikkeling is. De snel veranderende wereld vraagt om flexibiliteit en het vermogen om nieuwe wetgeving snel te kunnen adapteren;
- **'Sociale veiligheid'** ziet met name op het creëren van de juiste omgeving om medewerkers en studenten een veilige werk- of studieplek te bieden. Deels steunt dit op beleid en gedragsregels en deels ook op de (integriteitsbewuste)organisatiecultuur;
- Het risico omtrent **'Gebrek corrigerend vermogen'** ziet op het bevorderen van medewerkers om zich uit te spreken en elkaar aan te spreken. Door een goede integriteitsbewuste organisatie, stimuleren we het gesprek om potentiële risico's met elkaar te bespreken en waar nodig maatregelen te nemen.

Werkzaamheden

In 2023 heeft de Compliance officer een adviesrol vervuld in het vormgeven van de hernieuwde regeling inzake nevenwerkzaamheden. Daarnaast is de Compliance officer aangewezen als loket voor alle medewerkers met vragen over nevenwerkzaamheden, waar door verschillende medewerkers al gebruik van is gemaakt.

In 2023 is Compliance officer aangewezen als meldportaal voor klokkenluidersmeldingen. Voorheen vervulde de manager Internal Audit deze rol. Daarnaast krijgt de klokkenluidersregeling een update om te voldoen aan de nieuwste wetgeving. In 2023 is in afstemming met diverse interne stakeholders een concept opgesteld voor de nieuwe regeling. In 2024 zal dit afgerond worden en treedt de nieuwe regeling in werking. Met de klokkenluidersregeling bieden we medewerkers een mogelijkheid om melding te maken van (mogelijke) misstanden en bescherming voor de melders. Wij vinden het belangrijk dat (mogelijke) misstanden gemeld en onderzocht kunnen worden, waarbij alle betrokkenen zoveel als mogelijk beschermd worden.

De Compliance officer heeft in 2023 een basis gelegd voor het compliance programma inzake fraude. Het doel van dit programma is om meer structuur aan te brengen in het tegengaan van fraude en Erasmus MC-breed te werken aan awareness. Een centraal Onderzoeksteam is ingericht, bestaande uit de Compliance Officer en een gecertificeerd (fraude)onderzoeker.

Privacy en informatiebeveiliging

Het vertrouwen van patiënten is van het grootste belang voor het Erasmus MC, als het gaat om zorg, onderzoek en onderwijs. Zonder vertrouwen van patiënten en van de maatschappij als geheel kan het Erasmus MC zijn kerntaken niet adequaat vervullen. Privacy, ofwel zorgvuldige omgang met gegevens van onze medewerkers, studenten en de gezondheidsgegevens van patiënten in zorg, onderzoek, onderwijs en bedrijfsvoering, is daarmee randvoorwaardelijk voor de uitvoering van de kerntaken van het Erasmus MC. Gezien de aard van de bedrijfsprocessen en de afhankelijkheid van IT is ook aandacht voor informatiebeveiliging noodzakelijk.

Beveiliging patiëntendossiers

Ter verbetering van de beveiliging van patiëntendossiers is sinds de zomer van 2021 het project Zorg+ voor data uitgevoerd. Dit project is in het najaar van 2023 afgerond. Een aantal restactiviteiten wordt binnen de lijnorganisatie afgerond. De NFU en de NVZ hebben de gedragslijn toegangsbeveiliging digitale patiëntdossiers opgesteld. Met het uitvoeren van dit project is de beveiliging van patiëntdossiers binnen het Erasmus MC structureel verbeterd. Voorbeelden van maatregelen zijn het verder verbeteren van het intern toegang verkrijgen tot het EPD, het beheren en controleren van bevoegdheden en het registreren en controleren van toegang tot patiëntgegevens door medewerkers. Ter verhoging van de bewustwording van management en medewerkers wordt aan alle medewerker een verplichte e-learning voor informatiebeveiliging en gegevensbescherming aangeboden.

Daarnaast heeft het Erasmus MC in 2024 een systeem geïmplementeerd wat het Erasmus MC beter in staat stelt om de raadplegingen van patiëntendossiers risicogebaseerd te monitoren. De impact van deze maatregelen, vooral rond bewustwording en monitoring van de raadplegingen, zal enige tijd na implementatie worden geëvalueerd.

Bewustwording

In 2023 heeft Erasmus MC het nodige gedaan om bewustwording te vergroten. Aan de hand van een awareness-strategie is via meerdere wegen aandacht besteed aan privacy en informatiebeveiliging. Denk hierbij aan flyeracties, berichten op het Intranet, maar ook zijn er gedragsregels vastgesteld en gecommuniceerd over de spelregels rondom het raadplegen van patiëntdossiers.

De privacy- en informatiebeveiligingsorganisatie van het Erasmus MC zal in 2024 de nodige activiteiten ontplooiën om bewustwording en normconform gedrag verder te bevorderen en te vergroten. Dit gebeurt aan de hand van een awareness-strategie en communicatieplan(nen). Centraal staat het raadplegen van het patiëntdossier. Zo worden er trainingen aangeboden aan medewerkers op het gebied van privacy, worden er via het Intranet op regelmatige basis artikelen gepubliceerd en verplichten we medewerkers in 2024 om (wederom) de herziene e-module informatiebeveiliging & privacy te volgen. Dit draagt bij aan de voortdurende aandacht voor dit onderwerp.

Governance

Er is een grote mate van autonomie weggelegd voor afdelingen bij het inrichten van zorg, onderwijs en onderzoek. De centrale organisatie ondersteunt hierbij bij het in control zijn van risico's. De privacy-informatiebeveiligingsorganisatie van het Erasmus MC is volgens het Three Lines model ingericht. De thema's, pijlers en programma's vormen de eerste lijn. Zij worden ondersteund door decentrale privacyfunctionaris(sen) en coördinatoren informatiebeveiliging. Centrale tweedelijns ondersteuning wordt geboden door de Privacy Kennis Organisatie en het Information Security Office; zij verhelderen de kaders, faciliteren bij het beheersen van risico's en uitdagingen rond gegevensbescherming en informatiebeveiliging en monitoren hoe de organisatie omgaat met deze risico's en uitdagingen. De Functionaris Gegevensbescherming (FG) fungeert als onafhankelijke toezichthouder binnen het Erasmus MC.

In 2023 zijn (verdere) stappen gezet in de volwassenwording van de privacy-organisatie. De eerste lijn is met capaciteit uitgebreid en met training en kennisvergroting verstevigd. Daarnaast is gewerkt aan een heldere afbakening van rollen, taken en verantwoordelijkheden tussen de tweede en derde lijn waarmee Risk & Compliance, Internal Audit, Privacy Kennis Organisatie, de Information Security Office en de FG beter in staat zijn hun respectievelijke taken te vervullen en verantwoordelijkheden te nemen.

Certificering

Het Erasmus MC is al jarenlang gecertificeerd voor de normen NEN 7510, Informatiebeveiliging in de zorg, en ISO 27001, Managementsystemen voor informatiebeveiliging. In januari 2023 heeft er weer een hercertificeringsaudit plaatsgevonden met positieve uitkomst.

Verbetering cybersecurity

Vanwege de toegenomen dreiging van cyberrisico's, waaronder ransomware, is ook in 2023 uitgebreid aandacht besteed aan verbetering van cybersecurity in de vorm van het project Cyber Resilience. Dit meerjarige project omvat diverse maatregelen die de weerbaarheid van het Erasmus MC voor cybercrime vergroten. Voorbeelden zijn het segmenteren van de IT-omgeving en het verbeteren van maatregelen voor back-up en restore. Ook wordt aandacht besteed aan het verder verbeteren van cyber incident response. In het voorjaar van 2023 heeft het Erasmus MC deelgenomen aan de sectorbrede cybercrisisoefening voor onderwijs en onderzoek OZON, georganiseerd door ict-coöperatie SURF, om de weerbaarheid in de praktijk te oefenen. Het project Cyber Resilience loopt door in 2024 met nieuwe maatregelen en investeringen.

Onderzoek naar ongeoorloofde inzagen

Het Erasmus MC maakte eind december 2023 bekend dat enkele tientallen medewerkers ongeoorloofd medische gegevens hadden ingezien. Dit betroffen de gegevens van één van de slachtoffers van het schietincident van 28 september 2023. De Raad van Bestuur neemt deze zaak hoog op en doet onderzoek, hetgeen nog lopend is tijdens het opstellen van deze jaarrapportage. Het Erasmus MC heeft bij de Autoriteit Persoonsgegevens melding gemaakt van de ongeoorloofde inzagen.

Het incident benadrukt waarom het van groot belang is dat het Erasmus MC blijft werken om regels rond het raadplegen van patiëntendossiers onder de aandacht te brengen en bewustwording verder te vergroten. Hoe meer bewustwording er is, in alle lagen binnen de organisatie, hoe beter het Erasmus MC in staat is de medische en andere gegevens op een veilige en rechtmatige manier te verwerken en te beschermen. Maatregelen hiertoe zijn ingericht in het Erasmus MC, maar zullen naar aanleiding van dit incident worden geïntensiveerd.

Internal Audit

In 2023 heeft Internal Audit in het 1^e kwartaal de jaarlijks terugkerende reviews uitgevoerd in het kader van Horizontaal Toezicht (rechtmatigheid zorguitgaven), Productieverantwoording Jeugdwet GGZ en de Rechtmatigheid van O&O gelden in het kader van de naleving van de Europese aanbestedingsregels. De deugdelijke rolinvulling als 3^e lijn binnen Horizontaal Toezicht en de eind 2022 behaalde kwaliteitscertificering hebben meegewogen bij de voordracht van verzekeraars om het Erasmus MC als eerste umc mee te laten doen in een pilot voor de volgende fase van toezicht.

Naast bovenstaande standaardwerkzaamheden voert Internal Audit ook diverse maatwerk onderzoeken uit. Onderwerpen komen voort uit de jaarlijkse concernbrede risicoanalyse van Internal Audit. In 2023 is nadrukkelijk aansluiting gezocht bij de Top 10 risico's. In dat kader zijn onderzoeken uitgevoerd op het gebied van cybersecurity, kennisveiligheid, gebouwbeheer, privacy en sociale veiligheid. Tevens is een eerste invulling gegeven aan de co-sourcing overeenkomst met KPMG voor het uitvoeren van audits op het gebied van vastgoed, via het uitvoeren van de Nulmeting Vastgoed.

Onderdeel van het kwaliteitsstreven van Internal Audit is het steeds verder professionaliseren van de werkzaamheden. Vanaf medio 2023 is geïnvesteerd in training en het ontwikkelen van een nieuwe 'kort-cyclische' auditaanpak, gericht op meer impact en betrokkenheid van auditees. In 2024 wordt de nieuwe aanpak toegepast via een aantal pilots in het eerste halfjaar. Verder zal in 2024 worden gewerkt aan het implementeren van de nieuwe Global Internal Audit Standards (gepubliceerd begin 2024 en effectief in werking tredend per 2025).

1.3 Kerntaken

Passende patiëntenzorg

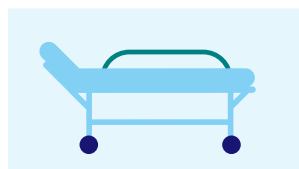
De samenleving vraagt om goede zorg die door voldoende én slim ingezette capaciteit voor iedereen toegankelijk is en blijft, juist ook voor de kwetsbaren in de samenleving. Gezien de verwevenheid van uiteenlopende factoren die gezondheid en ziekte bepalen, is dit een complexe opgave. Mogelijke oplossingen zitten – naast het voorkomen of vertragen van ziekten – in het vergroten van de zorgcapaciteit en het innoveren van de gezondheidszorg. Dat kan onder meer door de zorg dichter rondom de patiënt te organiseren, bijvoorbeeld door gebruik te maken van nieuwe technologische en digitale mogelijkheden. Dit vergt andere vaardigheden van patiënten en een andere manier van werken zowel voor de huidige professionals als voor de nieuwe generatie die wordt opgeleid. Of zij nu arts, verpleegkundige, paramedicus, doktersassistent, analist of medewerker in de apotheek zijn.

In de hoogcomplexe zorg die het Erasmus MC verleent, is het ons streven om de beste resultaten en ervaringen voor de patiënt te realiseren. De uitgangspunten van het Integraal Zorgakkoord (IZA) zijn daarbij leidend. Het Erasmus MC levert complexe en hoofdzakelijk tertiaire zorg. De academische setting en de daarbij horende expertise zijn daarbij noodzakelijk. We zien onze patiënten als partners; hun wensen en verwachtingen zijn leidend. Samen met de patiënt kiezen we binnen de mogelijkheden van de tertiaire zorg die we verlenen de beste behandeling, daarbij rekening houdend met de voorkeuren van de patiënt. Dit zorgproces afgestemd op de persoon noemen we waardegedreven en persoonsgerichte zorg. Samen met onze professionals maken patiënten keuzes in het behandeltraject, ook als het gaat om de keuze om af te zien van een behandeling. Klinische resultaten hangen samen met uitkomsten voor gezondheid en oog voor kwaliteit van leven.

Patiëntenzorg 2023

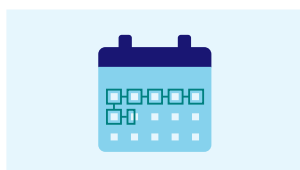
30.666 Opnames

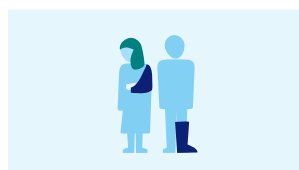
1.215 Bedden

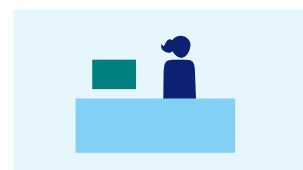
200.211 Verpleegdagen

6,53 Gemiddelde ligduur

192.360 Unieke patiënten

670.526 Polikliniekbezoeken

Minder controles na darmchirurgie

In 2023 ontvingen onderzoekers van de afdeling Heelkunde subsidie van het KWF voor hun onderzoek 'Patient-empowered Remote Oncology: The Prospective Multicentre Implementation Study – The PROMISE project'. Het onderzoek focust op minder controles in het ziekenhuis na darmchirurgie voor patiënten met darmkanker.

Patiënten die geopereerd zijn aan darmkanker komen in de huidige situatie jarenlang fysiek naar het ziekenhuis voor controles van onder andere hun bloedwaarden. Voor veel mensen betekent dit een fysieke en mentale belasting.

Binnen het onderzoek van 'The PROMISE' hoeven patiënten niet meer naar het ziekenhuis, maar kunnen ze thuis bloed afnemen met nieuwe apparatuur om die gegevens eenvoudig naar het ziekenhuis te versturen. Daarnaast wordt hen systematisch naar hun kwaliteit van leven gevraagd. De onderzoekers willen hiermee de autonomie van de patiënt versterken en de capaciteit in het ziekenhuis verhogen.

In het onderzoek is het programma Digitaal Verbonden de brug tussen patiënten, zorgverleners, data en het Erasmus MC. Patiënten worden gemonitord en kunnen via de patiënten app hun eigen resultaten en uitslagen thuis bekijken.

Minder antibiotica na blindedarmoperatie

Patiënten die geopereerd zijn aan een complexe blindedarmontsteking kunnen veilig en effectief worden nabehandeld met een tweedaags infuus met antibiotica. Dat blijkt uit onderzoek onder leiding van de afdeling Heelkunde van het Erasmus MC in samenwerking met vijftien deelnemende ziekenhuizen.

Aan de start van de studie was de standaard nabehandeling een 3- tot 5-daags infuus met antibiotica, al dan niet aangevuld met orale antibiotica bij ontslag. De studie is niet alleen relevant in het kader van kostenbesparing, maar heeft ook een belangrijke maatschappelijke waarde: resistentie tegen antibiotica is een wereldwijd probleem. Het terugdringen van onnodig antibioticagebruik is hard nodig. Daarnaast is het in het kader van passende patiëntenzorg gezonder voor mensen om minder medicijnen in te nemen en prettiger om na de operatie eerder naar huis te kunnen om te herstellen.

De effectief bewezen werkwijze van twee dagen antibiotica in plaats van drie tot vijf dagen kreeg al snel na de publicatie van het onderzoek regionaal, nationaal en internationaal navolging. Het onderzoek onderstreept het belang van regionale samenwerking en goede communicatie in het medische netwerk. Zo werd het onderzoek een project van iedereen en maakten alle deelnemende ziekenhuizen zich samen sterk om de zorg voor hun patiënten beter te maken.

Thuismonitoring bij hartfalen

Thuismonitoring bij hartfalen verbetert de leefkwaliteit van hartpatiënten en zorgt voor minder ziekenhuisopnames. Zorg op maat verbetert het welbevinden van patiënten. Het gebruik van en onderzoek naar de werking van hightech cardiologische zorg is een voorbeeld van passende patiëntenzorg en de zorg van de toekomst. Patiënten voeren meer zelf de regie door thuis hun drukken te meten met de zogenoemde CardioMEMS. De metingen die patiënten thuis doen worden automatisch doorgestuurd naar het Erasmus MC en zijn een maat voor de hoeveelheid vocht in het hart en lichaam. Op afstand kan hierdoor onder andere de hoeveelheid plasmedicijnen worden afgestemd om zo ziekenhuisopnames vanwege teveel vocht te voorkomen.

De studie test of het gebruik van deze techniek de levenskwaliteit van patiënten verbetert en of het leidt tot minder opnames in het ziekenhuis. Met het oog op het groeiend aantal patiënten met hartfalen de komende jaren neemt de druk op de zorg toe: het aantal mensen met hartfalen verdubbelt elke tien jaar. De resultaten zijn veelbelovend: patiënten die deelnamen aan het onderzoek gaven een relevante stijging in kwaliteit van leven aan en het aantal ziekenhuisopnames daalde met 40 procent. Het onderzoek en het gebruik van de CardioMEMS vormen een voorbeeld van passende patiëntenzorg en technische innovatie met telemonitoring, waarbij het welzijn van de patiënt toonaangevend is en de druk op de zorg wordt verminderd.

Minder medicatie bij Crohn

Een deel van de patiënten met de ziekte van Crohn kan onder begeleiding van een arts veilig de medicatie verminderen. Het medicijn adalimumab blijft vrijwel net zo goed werken als patiënten het middel minder vaak nemen. Aan het onderzoek namen twintig ziekenhuizen deel. Het onderzoek is een voorbeeld van een praktijkstudie waarvan de resultaten goed en direct toepasbaar zijn in de klinische praktijk.

Verminderde medicijninname bevordert het welzijn van een deel van de patiënten, bijvoorbeeld omdat zij minder bijwerkingen ervaren en minder vaak worden geconfronteerd met hun ziekte. Daarnaast levert het een kostenbesparing op in een tijd waarin zorgkosten stijgen. In een vervolgstudie gaan de onderzoekers berekenen hoeveel kosten worden bespaard als patiënten minder medicatie krijgen.

Telemonitoring zwangerschap

Het Integraal Zorgakkoord besteedt veel aandacht aan alternatieven voor dure ziekenhuisopnames. Door de corona-pandemie is het gebruik van technische innovaties in de zorg in een stroomversnelling gekomen. Vrouwen met een gecompliceerde zwangerschap moeten vaak in het ziekenhuis worden opgenomen. Uit onderzoek is gebleken dat het op afstand monitoren van vrouwen met een gecompliceerde zwangerschap net zo veilig is als een ziekenhuisopname. Bovendien zijn de moeders die thuis worden gemonitord tevredener over de zorg dan moeders die tijdens hun zwangerschap moesten worden opgenomen in het ziekenhuis. De uitkomsten van dit onderzoek laten zien dat monitoren op afstand veilig kan, en hand in hand gaat met een grotere patiënttevredenheid en lagere kosten.

Kwaliteit patiëntenzorg 2023

MIP-meldingen
8.362

TIM
112

Calamiteiten
28

Patiënt tevredenheid

Volwassenen

Kliniek **8,6**
Polikliniek **8,7**
SEH **8,3**

Kinderen

Kliniek **8,6**
Polikliniek **8,5**

Klachten
859

Maatschappelijk gedreven onderzoek

Wetenschappelijk onderzoek is een kerntaak van het Erasmus MC. Onze organisatie staat midden in de maatschappij en draagt met wetenschappelijk onderzoek bij aan een gezonde en toekomstbestendige samenleving. Het onderzoek van onze wetenschappers uit verschillende disciplines dient de samenleving en helpt om ziektes en aandoeningen te voorkomen, beter te begrijpen, voorspellen en te behandelen. Naast het klinische, patiëntgebonden onderzoek, vindt er binnen het Erasmus MC ook fundamenteel onderzoek plaats binnen de thema's Biomedische Wetenschappen en Gezondheidswetenschappen.

Met ons wetenschappelijk onderzoek zijn we in staat antwoorden te vinden die een positieve impact op de samenleving hebben. Van onderzoek voor begrip van het ontstaan van ziekten op de kleinste nanoschaal tot het bevorderen van gezondheid op populatieniveau. Met translationeel onderzoek, implementatie en opschaling vertalen we wetenschappelijke uitkomsten naar de concrete praktijk. Wetenschappelijk onderbouwde digitale en andere technologische innovaties bevorderen de volksgezondheid en leiden tot duurzame en passende zorg in ziekenhuis en thuisomgeving. Bovendien dragen ze bij aan het effectief inzetten van personeel en middelen.

Om de grote maatschappelijke uitdagingen op het gebied van gezondheid, duurzaamheid, verstedelijking en digitalisering aan te gaan, zijn wetenschappers en docenten van de TU Delft, Erasmus Universiteit en het Erasmus MC nauw met elkaar gaan samenwerken. Dat doen zij onder de naam Convergentie, een ecosysteem met een groot en gevarieerd aanbod van kennis en expertise. In dit ecosysteem kunnen onderzoekers en docenten uit het medische domein, technologie en sociaaleconomische wetenschappen gemakkelijk samenwerken. Het onderzoek en onderwijs binnen de Convergentie moet maatschappelijk relevant zijn en gericht op het oplossen van problemen. Daar is volop mee gestart en de eerste successen zijn zichtbaar, bijvoorbeeld in al meer dan 100 peer-reviewed publicaties. De samenwerking heeft in 2023 al zo'n 65 miljoen euro aan externe onderzoeksfinanciering opgeleverd. En er is al veel vernieuwing in onderwijs en opleiding gerealiseerd, zoals met het nieuwe curriculum voor geneeskunde: Erasmusarts 2030.

Wetenschap op koers naar 2028

In Koers28, de vijfjarenstrategie van het Erasmus MC, zijn vier strategische onderzoeksdoelen geformuleerd:

1. Het Erasmus MC ontwikkelt innovatieve strategieën om de gezondheid te bevorderen door ziekte, ziekteprogressie en de gevolgen daarvan te voorkomen.
2. Het Erasmus MC ontrafelt mechanismen van een gezonde levensloop en ziekte en past deze kennis toe in nieuwe interventies.
3. Het Erasmus MC loopt voorop in de ontwikkeling van strategieën om opkomende gezondheidsbedreigingen het hoofd te bieden.
4. Het Erasmus MC ontwikkelt innovatieve methoden en technologieën die bijdragen aan zorg op maat, inclusieve toegankelijkheid en duurzame zorg.

De hoofdoelen zijn vastgelegd in de onderzoeksstrategie 'Focus op Maatschappelijk Gedreven Onderzoek'. Hiermee wil het Erasmus MC antwoorden vinden op grote maatschappelijke vraagstukken. Preventie, passende zorg en innovaties om de zorg beter en efficiënter te maken zijn belangrijke aandachtsgebieden. We doen dit met fundamenteel, epidemiologisch en klinisch onderzoek.

Moleculaire test voor blaastumor

Wanneer heeft een patiënt baat bij een medische interventie? Wanneer is behandelen niet zinvol? Het zijn fundamentele vragen die zorgprofessionals zich vandaag de dag steeds vaker stellen. Een PCR-test op blaastumor is een concreet voorbeeld van een test die eenvoudig antwoord kan geven op de vraag of de standaardbehandeling kans van slagen heeft. Urologen kunnen in de toekomst met de uitkomsten van deze test nauwkeurig voorspellen of behandelingen met blaasspoelingen bij blaaskanker wel of niet effectief zullen zijn.

Het uitvoeren van de test is van belang, omdat blaaskanker ondanks blaasspoelingen met het middel Bacillus Calmette Guèrin (BCG) bij 40 procent van de patiënten terugkeert, terwijl de behandeling lang duurt en kan zorgen voor vervelende bijwerkingen. Onderzoekers van het Blaaskankercentrum van het Erasmus MC Kanker Instituut identificeerden een genenpatroon dat voorspellend is voor de kans op effectiviteit van BCG. Met een simpele PCR-test kan met 87 procent zekerheid worden vastgesteld of er in tumorweefsel sprake is van het genenpatroon BRS3. Bij aanwezigheid van dat genenpatroon is behandeling met BCG niet effectief. Het zetten van vraagtekens bij de wenselijkheid van een behandeling gebeurt op steeds meer plekken binnen het Erasmus MC. Bij patiënten die al op hogere leeftijd zijn, doen een operatie of chemotherapie soms meer kwaad dan goed. Het is goed en zinvol dat artsen daarover het gesprek aangaan met hun patiënten; dat geldt niet alleen voor de urologie, maar ook voor de zorg als geheel.

Tijdmachinemuis geeft inzicht in het verleden van cellen

Met de tijdmachinemuis kunnen onderzoekers zien hoe cellen er dagen of weken eerder uitzagen en de ontwikkeling van cellen in kaart brengen en nabootsen. Deze ontdekking is een voorbeeld van de wijze waarop het gebruik van technologie in wetenschappelijk onderzoek nieuwe technologieën kan opleveren die toepasbaar zijn in het ziekenhuis en de zorg. De technologie werkt met vlaggetjes. De wetenschappers maakten een vlaggetjesmachine door het moleculaire apparaat dat een cel gebruikt om actieve genen af te lezen, te combineren met een vlaggetjeszetter. Ieder gen dat actief is als de vlaggetjesmachine aanstaat, krijgt een vlaggetje. Wetenschappers noemen die vlaggetjes methylgroepen. De meeste vlaggetjes blijven zitten, ook als de cel een kopie van zijn DNA maakt om te gaan delen.

Op ieder moment in de ontwikkeling van de muis, kunnen de wetenschappers uitlezen welke genen op welk moment in de tijd een vlaggetje kregen. Zo reizen ze als het ware terug in de tijd: ze zien hoe bepaalde genen aanstaan in het begin van de ontwikkeling, later uitgezet worden en hoe andere genen aangaan. Zo kunnen ze afleiden hoe bijvoorbeeld een stamcel een darmcel wordt.

De technologie kan mogelijk in de toekomst leiden tot het begin kunnen zijn van nieuwe behandelingen, gebaseerd op stamcellen. Om de vlaggen uit te kunnen lezen hebben de onderzoekers een nieuwe technologie ontwikkeld (Methylated DNA sequencing, MeD-seq) die nu door veel onderzoeksgroepen in het Erasmus MC wordt toegepast om kanker en andere ziekten te diagnosticeren.

De verwachting is dat de ontdekking van de tijdmachinemuis de komende jaren een grote maatschappelijke waarde zal toevoegen om bijvoorbeeld regeneratie en het verloop van ziekteprocessen als kanker beter te leren begrijpen. Het verhaal van de tijdmachinemuis laat zien hoe belangrijk het is om structureel te investeren in fundamenteel wetenschappelijk onderzoek om zo waarde toe te voegen aan de maatschappij.

Onderzoek brengt behandeling artrose mogelijk stap dichterbij

Het Erasmus MC is gestart met een onderzoek naar de mogelijke behandeling voor artrose met vitamine K. Artrose is wereldwijd de meest voorkomende gewrichtsaandoening. In Nederland zijn er meer dan een miljoen mensen met artrose in één of meerdere gewrichten, een aantal dat door de vergrijzing nog verder zal stijgen. Tot op heden bestaan er geen genezende behandelingen voor artrose. Voor de maatschappij brengt dit grote kosten met zich mee, met name dure gewricht vervangende operaties. Elk jaar worden er in Nederland gemiddeld 50.000 van dergelijke operaties uitgevoerd.

Als vitamine K een effectieve behandeling blijkt te zijn voor artrose, zouden de kosten per patiënt voor vitamine K slechts 300 euro per jaar bedragen. Daarnaast zou vitamine K snel ingezet kunnen worden: het is al goedgekeurd als supplement en medicijn bij bloedstollingsproblemen en kan snel beschikbaar worden gemaakt voor patiënten. Het onderzoek, waarin artrosepatiënten vitamine K innemen en worden gemonitord op de effecten hiervan, wordt in 2024 verder uitgerold.

Kinderen met hartafwijkingen in beweging dankzij slimme technologie

In Nederland leven ongeveer 25.000 kinderen met aangeboren hartafwijkingen. Voor de kinderen en hun families is een hartafwijking een aanzienlijke uitdaging die voor angst en onzekerheid kan zorgen. De angst voor klachten als gevolg van intensief bewegen kan kinderen ervan weerhouden om tikkertje te spelen op het schoolplein of om te gaan sporten, terwijl zulke activiteiten van cruciaal belang zijn om gezond en sociaal op te groeien. Het is belangrijk om deze kinderen aan te moedigen toch te bewegen, omdat het hun fysieke en mentale welzijn bevordert en daarnaast preventief werkt tegen complicaties en andere hart- en vaatziekten.

Het team van de kindercardiologie voerde de afgelopen jaren intensieve gesprekken met kinderen met een hartafwijking en hun ouders. Uit die gesprekken bleek dat zowel kinderen als hun ouders informatie willen over signalen van het hart waar ze op moeten letten tijdens het sporten. Daarnaast is er behoefte aan feedback. Geruststelling is belangrijk, zodat kinderen zonder zorgen kunnen bewegen.

In het kader van Healthy Start, een Convergentie programma, is in 2023 gekeken naar nieuwe manieren om kinderen met hartafwijkingen aan te moedigen om met plezier en vertrouwen te sporten. De kinderen die deelnemen aan het onderzoek kunnen gebruik maken van smartwatches, shirts met sensoren en apps die hun hartslag meten. De apparatuur kan het hartritme monitoren tijdens het sporten en feedback geven of het ritme normaal is, wat een geruststelling betekent voor kinderen en hun ouders. De eerste resultaten laten zien dat met name de slimme ecg shirts de hartslag bij sportende kinderen betrouwbaar kunnen meten. Het polsbandje kan over langere periodes, en juist in rust en slaap betrouwbaar hartritme meten. De kinderen geven aan dat de twee apparaatjes comfortabeler zijn dan

de Holter-kastjes waar nu hartritme thuis mee wordt gemeten. Samen met de faculteit Industrieel Ontwerp van de TU Delft worden deze apparaatjes doorontwikkeld, zodat ze nog betrouwbaarder worden. Dit zal de basis vormen van een slim digitaal platform waarin kinderen met een hartafwijking en hun ouders worden geïnformeerd, gestimuleerd en ondersteund in een actieve levensstijl.

Arbeid als medicijn

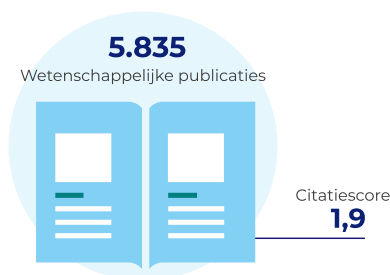
Werk is van betekenis voor mensen; niet alleen om inkomsten te genereren, maar ook voor hun gezondheid. In de gezondheidszorg wordt steeds meer aandacht besteed aan de sociale context van ziekte en het belang van werk in het herstel van patiënten; er wordt gekeken naar de hele mens. Werk geeft mensen een doel in het leven en levert een belangrijke bijdrage aan zingeving. Zorgprofessionals leren steeds meer uit te vragen in welke situatie een patiënt leeft en werkt, omdat het mede bepalend is voor de behandeling. Het Erasmus MC wil een bijdrage leveren aan het onderzoeken en oplossen van maatschappelijke problemen. Hiermee begeeft het Erasmus MC zich in lijn met het IZA steeds meer op het terrein van de sociale geneeskunde.

In 2024 richt verder onderzoek zich op de rol van de werkgever. Als werkgevers zorgvuldig omgaan met de gezondheid en beperkingen van werknemers en met waardering en respect aanpassingen aanbrengen in het werkomstandigheden, helpt het werknemers om betrokken en gemotiveerd te blijven. Als werkgevers dat niet doen, ervaren mensen druk en wordt een keerzijde zichtbaar.

Een visie op gezond werkgeverschap hangt samen met de groeiende aandacht voor duurzaamheid: het zijn twee kanten van dezelfde medaille. Als werkgevers goed willen zorgen voor het milieu en de aarde, moeten ze ook zorgvuldig omgaan met de mensen die voor ze werken.

Onderzoek en Onderwijs 2023

Onderzoek

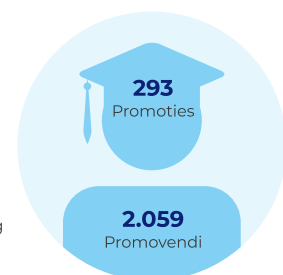

Onderwijs

4.061
Ingeschreven
studenten

81
Opleidingen

1.110
Arts in opleiding
tot specialist
(aios)

Toekomstgericht onderwijs en opleiden

Onderwijs en opleiding vormen een belangrijke basis voor onze bijdrage aan een toegankelijke, innovatieve en duurzame gezondheidszorg. Om te kunnen blijven anticiperen op een veranderend zorglandschap, is een optimale leeromgeving nodig voor de professionals en wetenschappers van vandaag en morgen. In ons universitaire onderwijs en onze opleidingen gaat het om academische vorming waarin maatschappelijke betrokkenheid en omgang met technologie centraal staan. We zetten in onze andere praktijkopleidingen en trainingen ook steeds meer in op korte en flexibele leerprogramma's waarmee we zorgprofessionals uitrusten met kennis en vaardigheden die direct toepasbaar zijn in de dagelijkse klinische praktijk binnen een zeer diverse context.

Het Erasmus MC biedt onderscheidend onderwijs dat ambitieuze, nieuwsgierige en getalenteerde studenten aanspreekt, ontwikkelt en opleidt. Het geneeskunde onderwijs richt zich op de kernwaarden excellente zorg, maatschappelijke betrokkenheid, academische vorming en technologie. Onze studenten worden opgeleid tot artsen van de toekomst. De maatschappelijke uitdagingen, technologische vernieuwingen en de snel veranderende medische kennis vragen om onderwijs dat studenten leert om vanuit verschillende perspectieven te kijken en te handelen door in te spelen op de zorg- en gezondheidsvraagstukken van vandaag en morgen.

DUTCH: innovatief opleiden met virtuele en fysieke simulatie

Het Erasmus MC neemt actief deel aan DUTCH (Digital United Training Concepts for Healthcare), een landelijk programma dat vanaf eind 2021 tot ontwikkeling is gekomen met als doelstelling het verlagen van de werkdruk van zorgverleners, het terugbrengen van de wachtlijsten en het tegemoetkomen aan de stijgende zorgvraag door meer studenten efficiënter op te leiden.

In 2023 zijn in de aanloop naar implementatie van het DUTCH-gedachtengoed en het Rotterdamse project 'innovatief opleiden' verbindingen gelegd naar het OK-werkveld. Zo is in het Erasmus MC een OK-simulatieruimte ingericht waar studenten nu al in een veilige patiëntvrije leeromgeving hun vaardigheden kunnen trainen voordat zij in de echte OK aan de slag gaan. De opleidingsaantallen van het Erasmus MC konden hiermee worden verdubbeld doordat de druk op opleiden op de werkvloer is verplaatst.

DUTCH wil door innovatief opleiden een groeiend aantal studenten competenties bijbrengen in digitale en fysieke simulatieomgevingen. Een belangrijk element is veilig oefenen en leren in simulatiesituaties. In deze setting kunnen studenten fouten maken en vertrouwen opbouwen. Ze hoeven niet te wachten op een moment waarop een situatie zich in de praktijk voordoet. Als de zorgprofessionals van de toekomst hun competenties ook al in een virtuele omgeving kunnen ontwikkelen, zijn ze beter uitgerust om de zorg in de praktijk te verlenen. Ze verlichten hiermee tevens de druk op de begeleidingscapaciteit op de werkvloer.

Het Erasmus MC zet zich als autoriteit op het gebied van complexe zorg al sinds jaar en dag in voor de toepassing van technologische innovaties. Tegelijkertijd is de arbeidsmarkt krap en wordt van zorgprofessionals gevraagd dat zij duurzaam inzetbaar zijn en blijven. Met de inzet van innovatieve leervormen als games en mixed reality, kunnen zorgprofessionals (in opleiding) zich voorbereiden op nieuwe praktijksituaties. In de toekomst zullen, bijvoorbeeld in het kader van interprofessioneel samenwerken, verschillende avatars worden ontwikkeld en ingezet, passend bij te verrichten handelingen. De ontwikkeling van onderwijs en het leren en ontwikkelen staan immers nooit stil.

Erasmusarts 2030

Het Erasmus MC is een grote, professionele onderwijsorganisatie met een gedegen en progressieve visie op de beroepspraktijk van artsen, nu en in de toekomst. De onderwijsvisie Erasmusarts 2030 geeft naast het consolideren van een solide medische basiskennis voor studenten vorm aan een opleiding geneeskunde die de nieuwe generatie gezondheidsprofessionals up to date houdt. Dat is nodig, want het werkveld van artsen is meer dan ooit aan veranderingen onderhevig. Onze bevlogen docenten, die in nauw contact staan met de medische beroepspraktijk en oog hebben voor maatschappelijke vraagstukken, zetten zich met tomeloze energie en toewijding in om studenten op te leiden voor de zorgvragen van de toekomst.

Een belangrijke ontwikkeling waartoe artsen zich steeds meer gaan verhouden is de toenemende rol van techniek en Artificial Intelligence (AI) in de zorg. Daarnaast is de tendens voor de komende jaren dat de gezondheidszorg breder in de maatschappij zal worden opgenomen. Zorg zal niet meer alleen in het ziekenhuis plaatsvinden, maar op meerdere plaatsen en met bijzondere aandacht voor preventie. Het nieuwe curriculum van Erasmusarts 2030, dat start in 2024, leidt studenten op tot interprofessionele samenwerkingspartners die vanuit betrokkenheid met de patiënt hun maatschappelijke verantwoordelijkheid nemen. Ook aandacht voor diversiteit en inclusie speelt daarin een belangrijke rol.

In 2023 is het nieuwe curriculum van Erasmusarts 2030 na jaren van ontwikkeling in een stroomversnelling gekomen; het werd een concreet programma waarbij medewerkers uit alle geledingen van de organisatie en daarbuiten zijn betrokken.

Researchmaster Genomics in society

De researchmaster Genomics in society leidt studenten op tot bruggenbouwers tussen de maatschappij en het vakgebied genomics. De opleiding, onderdeel van de Erasmus MC Graduate School, is een schoolvoorbeeld van de wijze waarop binnen het Erasmus MC de waarden verbinding, verantwoordelijkheid en ondernemend (valorisatie) concreet gestalte krijgen. In 2022 startte het eerste cohort van de master, die zich verheugt in een groeiende belangstelling.

Genomics is een interdisciplinair gebied van de biologie dat zich richt op de structuur, functie, evolutie, *mapping* en bewerking van erfelijk materiaal. Genomics in society leidt een nieuwe generatie onderzoekers op die bewust de verbinding zoeken tussen genomics en maatschappelijke relevantie. De studenten van de researchmaster bedrijven Impact Research; ze doen onderzoek naar en zetten technologische vernieuwingen in voor een positieve maatschappelijke impact.

De onderwijsvisie van Genomics in society is regionaal, nationaal en internationaal een inspiratiebron voor de onderwijsontwikkeling en -uitvoering die de maatschappij van vandaag de dag nodig heeft. Het ontwikkelen, uitvoeren en bijsturen van het curriculum is een continue stroom van werk in uitvoering; een proces dat niet van bovenaf wordt opgelegd, maar een horizontaal samenspel waarin de verbinding wordt gezocht tussen studenten, docenten, ondersteunend personeel en staf.

De studenten zijn verantwoordelijk voor hun eigen leerproces, de samenwerking met andere partijen en de inhoud van de opleiding. Ze maken deel uit van de onderwijsvisie en er wordt van hun ervaringen geleerd. Het onderwijs in deze verbredende research master wordt samen vormgegeven, in de opleiding en middenin de maatschappij. Dat vraagt een open mind van de opleiders, een wetenschappelijke, onderzoekende attitude en een erkenning van een niet-weten als basishouding. Volgens de principes van open science, fair data en het delen van inzichten maakt de opleiding zich er sterk voor dat alle disciplines in wetenschap en maatschappij elkaar niet beconcurreren maar versterken.

Programmatisch toetsen coschappen maakt groei studenten inzichtelijker

In het collegejaar 2023-2024 is binnen de masteropleiding geneeskunde van het Erasmus MC gestart met programmatisch toetsen, een nieuwe manier om studenten tijdens de coschappen te beoordelen. De overige curriculumonderdelen volgen de komende jaren.

De nieuwe beoordelingssystematiek biedt studenten meer tijd en ruimte om hun competenties te ontwikkelen. Door meerdere meetmomenten en verschillende beoordelaars wordt hun groei over meer coschappen en gedurende een langere periode op een objectievere wijze inzichtelijk gemaakt. Naar aanleiding van een visitatie van de Nederlands Vlaamse Accreditatie Organisatie (NVAO) en een enquête van De Geneeskundestudent bleek dat studenten van de Nederlandse UMC's de beoordelingssystematiek voorheen van coschappen als subjectief en willekeurig ervoeren.

Daartoe heeft het Erasmus MC de feedback- en beoordelingssystematiek vernieuwd en is in 2020 een Hoger Onderwijs Kwaliteitsafspraken (HOka) project gestart, in samenwerking met studenten en veel betrokken partijen in het medische werkveld, zowel in- als extern. Op basis van een literatuuronderzoek, gesprekken met inhoudelijk experts en focusgroepen met studenten heeft dit geresulteerd in een zestal aanbevelingen met programmatisch toetsen als onderliggend onderwijsconcept:

1. Faciliteer vaste gesprekken met een coschapbegeleider per coschap
2. Versterk de feedbackcultuur op de werkplek
3. Werk met een ontwikkelingsdeel en een beoordelingsdeel in het portfolio
4. Beoordeel aan de hand van kritische beroepsactiviteiten
5. Introduceer voortgangs- en beslismomenten door een besliscommissie na meerdere coschappen
6. Schaf het geven van cijfers en het toekennen van cum laude af

In collegejaar 2023-2024 is de implementatie van de nieuwe feedback- en beoordelingssystematiek begonnen in het eerste coschap inwendige geneeskunde. De komende jaren zal dit gefaseerd worden uitgerold tot de nieuwe systematiek is ingevoerd in alle coschappen. Als lerende organisatie zal het Erasmus MC de ervaringen van studenten en inhoudelijk experts meenemen in de feedback- en beoordelingssystematiek en het programmatisch toetsen waar nodig aanpassen.

Entrustable Professional Activities (EPA's): flexibel onderwijs in de praktijk

Het Erasmus MC heeft in 2023 grote stappen gezet in het opleiden met EPA's. De term EPA staat voor *entrustable professional activity*; de vaardigheden en handelingen die het dagelijks werk vormen van onze zorgprofessionals. Dankzij het onderwijzen in competenties zorgen we voor aantrekkelijke opleidings- en doorgroeimogelijkheden en dragen we bij aan het aantrekken en behouden van zorgprofessionals voor het Erasmus MC en de zorg.

Een EPA is gericht op een specifieke patiëntencategorie of activiteit, bijvoorbeeld het verlenen van zorg aan een geriatrische patiënt. Door te werken met het opleiden in vaardigheden worden verpleegkundigen en medisch ondersteunende professionals gericht geschoold voor hun werk op de afdeling. We verwachten dat onze zorgprofessionals hun werkzaamheden sneller en zelfstandiger kunnen uitvoeren dankzij het volgen van EPA's. Ze kunnen door zich in hun eigen tempo te bekwamen ook sneller doorstromen naar andere afdelingen met andere patiëntencategorieën.

De Erasmus MC Academie en de klinische thema's hebben zich in 2023 gericht op de verdere implementatie van de EPA's, zoals deskundigheidsbevordering van werk- en praktijkbegeleiders om studenten te begeleiden en ondersteunen. In gesprekken met het werkveld hebben we ingezet op het belang van flexibel onderwijs en gepersonaliseerd leren.

Voor de Erasmus MC Academie betekent dit dat het opleidingsaanbod in co-creatie met alle werkvelden is gemoderniseerd in de ideale blend. Het onderwijs is geflexibiliseerd met nieuwe routes, kortere routes, meerdere startmomenten en het concept van programmatisch toetsen is geïntroduceerd. In 2024 richten we ons op de instellingsaccreditatie door het CZO, de accrediterende organisatie, voor het werkveld Erasmus MC en voor Erasmus MC Academie. Daarnaast gaan we bruggen slaan tussen alle klinische thema's en versterken we de regionale samenwerkingsverbanden door meer EPA's samen te ontwikkelen.

1.4 Bijlagen bij bestuursverslag

Bijlage 1: Proces Nationaal Programma Onderwijs

Proces

De middelen van het Nationaal Programma Onderwijs zijn in verschillende categorieën ingedeeld en op verschillende manieren aan het Erasmus MC beschikbaar gesteld. De middelen voor In- en doorstroom & Welzijn (1B) en extra coschapplekken (1D) zijn als niet-normatieve Rijksbijdrage beschikbaar gesteld, terwijl de middelen voor Verhoogde instroom (1A) als normatieve Rijksbijdrage zijn aangemerkt. De middelen voor Extra handen in de klas (1C) zijn als subsidie aangemerkt en de middelen uit het NPO-programma voor onderzoekers die vertraging hebben opgelopen als gevolg van Covid-19 (2) is als onderdeel van het Werkplaatsfunctie toegekend aan het Erasmus MC. De verschillende bronnen van het Nationaal Programma Onderwijs zijn hieronder samengevat. In deze tabel is ook de verantwoorde besteding 2021, 2022 en 2023 opgenomen.

	Ontvangsten NPO gelden	Ontvangst totaal	Besteding 2021	Besteding 2022	Besteding 2023	Besteding totaal
1A	Verhoogde instroom	€ 2.676.372	€ 2.676.372			€ 2.676.372
1B	In-Doorstroom en welzijn	€ 1.345.690	€ 386.503	€ 473.100	€ 220.733	€ 1.080.336
1C	Extra handen in de klas	€ 734.680	€ 367.340	€ 367.340		€ 734.680
1D	Stages Erasmus MC	€ 1.117.779		€ 181.000	€ 711.000	€ 892.000
1	Totaal NPO Onderwijs	€ 5.874.521	€ 3.430.215	€ 1.021.440	€ 931.733	€ 5.383.388
2	NPO Onderzoek via Werkplaatsfunctie	€ 10.142.563	€ 2.548.337	€ 6.042.006	€ 1.552.220	€ 10.142.563
2	Totaal NPO Onderzoek	€ 10.142.563	€ 2.548.337	€ 6.042.006	€ 1.552.220	€ 10.142.563
1+2	Totaal NPO programma	€ 16.017.084	€ 5.978.552	€ 7.063.446	€ 2.483.953	€ 15.525.951

De Gezamenlijke Vergadering, de facultaire medezeggenschap bestaande uit de studentenraad en het Onderzoek en Onderwijs segment van de Ondernemingsraad, is betrokken geweest bij het opstellen van plannen voor de besteding van de NPO-middelen en is gevraagd om zelf ook met gewenste interventies te komen. De uiteindelijke bestedingsplannen, die in de bijlagen van dit jaarverslag per thema verder zijn uitgewerkt, hebben allen de instemming van de Gemeenschappelijke Vergadering. De voortgang van de plannen wordt gemonitord en de medezeggenschap wordt periodiek op de hoogte gehouden van de voortgang die wordt geboekt.

Bijlage 2: Toelichting Nationaal Programma Onderwijs: deel onderwijs

Algemene toelichting Nationaal Programma Onderwijs

Eerder in het jaarverslag (zie paragraaf: “Algemene toelichting Nationaal Programma Onderwijs”) is een algemene toelichting opgenomen op het Nationaal Programma Onderwijs. Hieronder wordt een gedetailleerde toelichting gegeven op het Nationaal Programma Onderwijs voor het deel onderwijs, voor zover er kosten zijn gemaakt in 2023.

1B Soepele in- en doorstroom & Welzijn studenten en sociale binding met de opleiding

Vanuit verschillende organisatieonderdelen zijn projectplannen opgesteld die passen binnen het thema Soepele in- en doorstroom & Welzijn. De Gemeenschappelijke Vergadering heeft uiteindelijk een achttal projecten goedgekeurd. In totaal is een budget van € 1.345.690 beschikbaar. In 2023 zijn hier in totaal voor deze projecten voor 220.733 aan kosten gemaakt. Tezamen met het de gemaakte kosten in 2021 en 2022 is te totale uitnutting €1.080.336 De resterende kosten zullen in 2024 worden gemaakt.

De in 2023 lopende projecten binnen deze categorie zijn hieronder, met een korte samenvatting, opgenomen.

1B1 Diversiteit en Inclusiviteit in de masterfase

Dit project draagt eraan bij dat Masterstudenten zich thuis en veilig voelen in de opleiding, met name in de coschappen. Daarbij draagt het bij aan het behalen van de eindtermen Diversiteit & Inclusiviteit voor de Erasmusarts. 1B2 Mix 'n MATCH

Door de pandemie hebben de integriteitsceremonie en Witte Jassen Ceremonie niet in hun oorspronkelijke vorm plaats kunnen vinden. Dit project beoogt een meer kleinschalige invulling te geven aan deze ceremonies.

1B4 Welzijn en verbinding voor studenten door studenten

De pandemie heeft duidelijk sporen nagelaten in studentwelzijn en verbinding, doordat studenten voor een groot gedeelte thuis les hebben gehad en sociale interactie in levenden lijve ontbrak. Studieverenigingen is gevraagd om gezamenlijk met uitgewerkte plannen te komen voor sociaal-educatieve activiteiten.

1B5 Behoefte-gestuurde laagdrempelige ondersteuning voor alle opleidingen binnen het Erasmus MC

Bij het coaching traject van de Bachelor geneeskunde is gebleken dat veel studenten aanzienlijke impact ervaren bij de veranderingen die het gevolg zijn van de covid-19-pandemie, maar ook dat de coachgesprekken een duidelijke positieve invloed hebben in dit opzicht. Dergelijke coaching trajecten zullen verder worden uitgebreid, met name voor de Klinische Technologie, Nanobiology en de Research Masters.

1D Ondersteuning en begeleiding op het gebied van coschappen medische opleidingen

In het voorjaar 2020 heeft een cohort studenten niet kunnen starten met de coschappen. Dit betrof het tweede instroommoment van 2020 en in totaal 72 studenten. Verder bleek het aantal studenten dat in 2021/2022 mee wilde doen aan de loting voor een coschapplaats sterk verhoogd te zijn. Om de wachttijd niet onaanvaardbaar hoog te laten oplopen, was het nodig om tijdelijk meer studenten in de coschappen toe te laten. Omdat het Erasmus MC in de jaren 2017 – 2020 ook te maken had met verhoogde instroom in de coschappen, vanwege de toenmalige curriculumvernieuwing, lagen er afspraken met de Erasmus MC afdelingen en met de affiliërende ziekenhuizen om instroom in de coschappen op een verantwoorde manier te kunnen verhogen met inachtneming van naleving van de leerdoelen. Van die afspraken is gebruik gemaakt om verantwoord en snel de instroom in de coschappen gedurende tenminste 2 jaar met in totaal 120 plaatsen te verhogen.

Bijlage 3: Toelichting Nationaal Programma Onderwijs: deel onderzoek

Algemene toelichting Nationaal Programma Onderwijs

Eerder in het jaarverslag (zie paragraaf: "Algemene toelichting Nationaal Programma Onderwijs") is een algemene toelichting opgenomen op het Nationaal Programma Onderwijs. Hieronder wordt een gedetailleerde toelichting gegeven op het Nationaal Programma Onderwijs voor het deel onderzoek.

	Ontvangst totaal	Besteding 2021	Besteding 2022	Besteding 2023	Besteding totaal
NPO					
2 Onderzoek	€ 10.142.563	€ 2.548.337	€ 6.042.006	€ 1.552.220	€ 10.142.563
NPO					
2 Onderzoek	€ 10.142.563	€ 2.548.337	€ 6.042.006	€ 1.552.220	€ 10.142.563

De gelden voor onderzoek vanuit het NPO-programma hebben als doel dat onderzoekers met een tijdelijk contract van wie het onderzoek vertraging heeft opgelopen veroorzaakt door de coronacrisis in 2020, die tot extra kosten leidt in 2021, 2022 en 2023, in staat worden gesteld om hun onderzoek af te ronden in het belang van hun wetenschappelijke carrière, de continuïteit van het onderzoek en de kwaliteit van het hoger onderwijs in Nederland.

In 2021 zijn in totaal 175 onderzoekers verlengd met een uitnutting van de NPO-middelen van €2.548.337. Van 92 van deze 175 onderzoekers liep de verlenging door in 2022 met een uitnutting van NPO-middelen van in totaal € 1.396.264.

In 2022 zijn 243 nieuwe verlengingen geïnitieerd met een uitnutting van NPO-middelen van €4.645.742. Daarnaast zijn er in 2022 € 1.396.264 aan kosten gemaakt die betrekking hadden op verlengingen die in 2021 geïnitieerd waren. Van de verlengingen uit 2022 liepen er 103 door in 2023 voor een bedrag van €1.552.220. Met dit laatste bedrag zijn de NPO-middelen volledig uitgenut.

In totaal worden dus met de NPO-middelen 418 onderzoekers geholpen. Aangezien de NPO-middelen niet toereikend waren om alle verleningen volledig te bekostigen, is de bekostiging vanuit het NPO-programma gemaximeerd op 6 maanden per onderzoeker. Daarbij zijn overige kosten gerelateerd aan de vertraging als gevolg van Covid-19 niet vergoed vanuit NPO-middelen. Bij benadering heeft het Erasmus MC hiermee de NPO-middelen met € 3,7 miljoen uit eigen middelen aangevuld.

Personalia en nevenfuncties Raad van Bestuur

Raad van Bestuur 2023	Nevenfuncties (uit hoofde van betrekking)	Nevenfuncties (extern)
<p>Prof. dr. Stefan Sleijfer (voorzitter en decaan)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Member Supervisory Board Netherlands Center for One Health; ▪ Lid Raad van Toezicht Medical Delta; ▪ Member Supervisory Board Health RI; ▪ Member Supervisory board Oncode Institute; ▪ Voorzitter DB en Plenair OOR ZWN; ▪ Lid bestuur Stichting Shared Care UMC's Kinderoncologie; ▪ Lid Raad van Toezicht Stichting Innovative Molecular Research Fund (IMRF); ▪ Lid Convergence Executive Board; ▪ Lid Algemeen Bestuur EMBRAZE; ▪ Lid Bestuur Anser; ▪ Lid Bestuur NFU; ▪ Lid Bestuurscommissie Onderzoek & Onderwijs NFU; ▪ Lid Bestuur European University Hospital Alliance; ▪ Lid Economic Development Board Zuidholland (EBZ); ▪ Lid Bestuur BOLS 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Lid Raad van Commissarissen Skyline Dx
<p>Mw. dr. Joke Boonstra (lid, vicevoorzitter)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Voorzitter Regionaal Overleg Acute Zorg ZWN ▪ Bestuurslid stichting BeterKeten; ▪ Bestuurder-visitator RGS voor instellingsvisitaties; ▪ Lid bestuurscommissie Opleiding & Patiëntenzorg (NFU); ▪ Lid Raad van Toezicht Stichting Opleiding Klinisch Fysicus ▪ Lid Raad van Toezicht Stichting Erasmus MC Foundation 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Adviesraad Zorg, VNO-NCW Rotterdam; ▪ Adviesraad Onderwijs, VNO-NCW Rotterdam; ▪ Comité van Aanbeveling, Hospice IJsseloever; ▪ ING Adviesraad Zorg; ▪ Lid Stuurgroep Veiligheid en Security, Deltalinqs Rotterdam; ▪ Lid Raad van Toezicht De Doelen; ▪ Lid Raad van Advies MVO Nederland ▪ Lid Raad van Commissarissen Plant Lab

Raad van Bestuur 2023	Nevenfuncties (uit hoofde van betrekking)	Nevenfuncties (extern)
Dhr. dr. ir. Paul Boomkamp (lid, CFO)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Voorzitter bestuurscommissie Sturing & Financiering (NFU); ▪ Voorzitter Raad van Commissarissen Apotheek A15. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Lid Raad van Advies Sociale Verzekeringsbank (tot en met december 2023) ▪ Voorzitter IT Adviescommissie Sociale Verzekeringsbank. (tot en met december 2023) ▪ Extern lid Audit Committee Sociale Zaken en Werkgelegenheid
Dhr. dr. ir. Dirk Schraven (lid)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Voorzitter stichting RijnmondNet ▪ Lid bestuur Stichting Samenwerkende Rijnmond Ziekenhuizen ▪ Voorzitter RvT Rotterdam Square 	

Personalia en nevenfuncties Raad van Toezicht

P.G. de Vries (voorzitter); einde lidmaatschap RvT 31-12-2023

Voorzitter Raad van Commissarissen Arbo Unie B.V.

Voorzitter Raad van Toezicht Stichting Integraal Kankercentrum Nederland (IKNL)

Voorzitter Raad van Toezicht TNO

Coach bij Executive Sherpa Coaching/Mind & Health

Voorzitter Bestuur Stichting Achmea Slachtoffer en Samenleving - tot juni 2023

Voorzitter Bestuur Nationaal Monument Kamp Amersfoort

Voorzitter Raad van Toezicht Slachtofferhulp en Perspectief Herstelbemiddeling Nederland per 1-juni 2023

E.A. Bakkum (lid)

(Permanent) Raadslid Onderzoeksraad voor Veiligheid

Commissaris VvAA Holding Group

Voorzitter Nationaal Bestuur Zonnebloemstichting

Lid Raad van Toezicht International Dispensary Association - per 1-11-2023

M. Lückerath-Rovers (lid)

Hoogleraar Corporate Governance Tilburg University/TIAS School for Business and Society

Lid Raad van Commissarissen NRC Media

Lid Raad van Toezicht Diergaarde Blijdorp

Voorzitter Raad van Commissarissen Pels Rijcken

J. Turkesteen (vice-voorzitter); einde lidmaatschap RvT 1-3-2023

Lid Raad van Toezicht en voorzitter Audit Committee Nederlandse Reisopera

R. Konterman (lid)

Voorzitter Raad van Commissarissen Nobi NV (Antwerpen)

Voorzitter Raad van Commissarissen Medux BV

Voorzitter Bestuur Bas van de Goor Foundation

Lid Raad van Commissarissen en voorzitter Audit & Risk Committee Interamerican Greece (Athene)

J. Verhagen (lid); toegetreden per 1-9-2023

Partner bij Ernst&Young AccountantsLLP/Ernst & Young Nederland LLP

M. Trompetter (voorzitter); toegetreden per 1-1-2024

Voorzitter Raad van Commissarissen Coöperatieve Rabobank U.A.

Eigenaar Corona Consultancy

Penningmeester Stichting KNHM

Lid bestuur Stichting Berenschot Beheer

2. Verslag Raad van Toezicht

2. Verslag Raad van Toezicht

Inleidend

Dit jaar was in alle opzichten een uitdagend jaar. Tal van complexe vraagstukken, grote projecten, intensieve samenwerkingstrajecten en externe ontwikkelingen deden een beroep op de flexibiliteit van het Erasmus MC. Ook werd duidelijk dat de financiële uitdagingen de komende jaren groot zullen zijn, ingegeven door onder andere de stijgende zorgvraag, cao-indexering, stijgende (energie)kosten, maar ook de noodzakelijke investeringen in vastgoed en digitalisering. Dit alles heeft veel van het veranderingsvermogen van de organisatie gevergd.

Niemand had voor mogelijk gehouden dat het Erasmus MC met de verschrikkelijke gebeurtenis van 28 september zou worden geconfronteerd. Het schietincident op 28 september zal voor altijd in het collectieve geheugen zijn gegrift. Deze dramatische gebeurtenis in het Erasmus MC en ook op het Heiman Dullaertplein in Rotterdam heeft heel veel betekend en heeft nog steeds impact op nabestaanden, directbetrokkenen, omstanders en al die medewerkers die hier op de een of andere manier direct of indirect mee te maken hebben gehad. De raad van toezicht heeft veel respect voor de wijze waarop de medewerkers en studenten van het Erasmus MC, de raad van bestuur, het crisisteam, andere betrokken personen en organisaties hebben geacteerd.

De raad van toezicht houdt toezicht op het functioneren van de raad van bestuur, het gevoerde beleid en het maatschappelijk belang van de organisatie. Ook fungeert de raad van toezicht als klankbord, adviseur en sparringpartner voor de raad van bestuur en vervult zij bovendien de werkgeversrol voor de bestuurders. Afgelopen jaar zijn veel verschillende onderwerpen besproken.

Strategische onderwerpen

Zoals elk umc is ook het Erasmus MC in het kader van nevenwerkzaamheden en het voorkomen van (oneigenlijke) belangenverstrengeling gebonden aan diverse wet en regelgeving. In het afgelopen jaar is er een grote slag gemaakt om al deze regels op hoofdlijnen bij elkaar te brengen in een integriteitsdocument. De raad van bestuur is in samenwerking met het stafconvent bezig om dit uit te werken in een helder en transparant beleid. Ook de nevenwerkzaamheden van zowel leden van de raad van bestuur als van de raad van toezicht moeten voldoen aan dit beleid en zijn in dat kader besproken. Om de veiligheid van kennisbeleid verder te implementeren is er een kennisteam en een loket 'kennisveiligheid' ingericht. Het kennisteam zal, op basis van rapportages en relevante documenten, concrete acties verwerken in een plan om kennisveiligheid te ontwikkelen, te borgen en communicatie hierover in te richten.

Andere strategische onderwerpen van gesprek die periodiek aan de orde zijn gesteld dit jaar waren de voortgang en rechtsgang in het dossier over concentratie van de behandelingen van patiënten met aangeboren hartafwijkingen, verdere uitwerking van het Integraal Zorg Akkoord (IZA) en wat dat voor het Erasmus MC betekent, verdere stappen op het gebied van duurzaamheid, dure geneesmiddelen, de samenwerking binnen de NFU (Nederlandse Federatie van Universitair Medische Centra) en de toekomstige ontwikkelingen binnen onderwijs en onderzoek, in het bijzonder de voorbereidingen voor een reorganisatie binnen het thema Biomedische Wetenschappen.

Vastgoed dossier

In het afgelopen jaar is meer dan gemiddeld gesproken over de vastgoedontwikkeling. Na de komst van een nieuwe vastgoeddirecteur eind vorig jaar, is onder leiding van de raad van bestuur zeer kritisch gekeken naar de bestaande plannen die er lagen en is grondig onderzoek verricht door externe adviseurs naar de haalbaarheid van deze plannen. Een eerder uitgewerkt scenario bleek bij nader inzien niet haalbaar.

In vele bijeenkomsten en vergaderingen zijn bestaande en nieuwe scenario's kritisch geanalyseerd. Het tot dan toe steeds gepresenteerde scenario ('nieuwbouw voor Eread hoog(onderzoekstoren) en Experimenteel DierCentrum (EDC) en renovatie Sophia KinderZiekenhuis (SKZ)) had lang de voorkeur, maar bij verdere uitwerking bleek dat er steeds mogelijkheden waren om de complexiteit te verminderen, kosten te verlagen en de bestuurbaarheid te verbeteren. Ook is de financiële planning verder uitgewerkt in een meerjarenbegroting 2023-2050 waarbij er niet alleen naar de kosten voor vastgoed gekeken werd, maar deze zijn geïntegreerd met die voor investeringen digitalisering en medische inventaris. Dit heeft ertoe geleid dat de raad van toezicht in het najaar van 2023 haar goedkeuring heeft verleend aan een nieuw scenario, voorlopig "scenario C4" geheten, dat de volgende onderdelen bevat: nieuwbouw voor de huidige laboratorium- en onderwijsfuncties van de Ee-toren en het Josephine Nefkens Instituut, het Experimenteel DierCentrum, nieuwbouw van Sophia Kinderziekenhuis en van het gebouw van de psychiatrie en in een later stadium renovatie van de Ee-toren ten behoeve van andere Erasmus MC functies.

Operationele en financiële resultaten

De Raad van Toezicht wordt frequent geïnformeerd over de operationele prestaties en financiële resultaten op het gebied van zorg, onderwijs en onderzoek. Het Erasmus MC heeft op alle segmenten goede operationele prestaties gerealiseerd. Op concernniveau is over 2023 tevens een bevredigend financieel resultaat behaald van euro 45 miljoen positief. Het onderliggend resultaat van het segment Zorg bedroeg euro 48 miljoen positief en van het segment Onderwijs & Onderzoek euro 3 miljoen negatief.

Het Erasmus MC staat de komende jaren voor significante investeringen om haar strategische doelstellingen vanuit Koers 28 te realiseren. De financiële positie van het Erasmus MC is solide, maar voor het realiseren van de ambities zijn solide financiële resultaten een voorwaarde. Belangrijke aandachtspunten daarbij zijn o.a. het bewaken en verbeteren van de productiviteit van het segment Zorg en het structureel versterken van het resultaat van het segment Onderwijs en Onderzoek.

Samenwerkingsrelaties

De verschillende samenwerkingsrelaties met diverse partijen zijn meermalen onderwerp van gesprek geweest. Met de Erasmus Universiteit Rotterdam (EUR) hebben zowel op het niveau van het college van bestuur als met de beide raden van toezicht constructieve gesprekken plaatsgevonden over de samenwerking. Met de TU Delft (Technische Universiteit Delft), de EUR en het Erasmus MC is een goede follow-up gegeven aan de ontwikkeling van de Convergence, waarbij TU Delft nadenkt over uitbreiding in de toekomst van hun eigen campus in het Rotterdamse. De voortgang van de verschillende projecten is periodiek besproken in de Convergency Supervisory Board met de voorzitters van de raden van toezicht van de drie organisaties.

De relatie met het AdRZ (Admiraal de Ruyter Ziekenhuis) ontwikkelt zich zowel zorginhoudelijk als financieel goed. Ook de relaties met de omliggende ziekenhuizen in de regio en de samenwerking binnen de Stichting SRZ (Stichting Samenwerkende Rijnmond Ziekenhuizen) alsmede in het ROAZ-overleg (Regionaal Overleg Acute Zorgketen) hebben positieve voorgang gekregen. Het project Digitaal Verbonden is een goed voorbeeld van die samenwerking. De raad van toezicht wordt periodiek geïnformeerd over de ontwikkelingen van Holland Protonen Therapie Centrum (Holland PTC). De financiële positie van Holland PTC is zorgelijk.

De interne samenwerking met stafconvent, de ondernemingsraad en de cliëntenraad verlopen naar tevredenheid. Individuele leden van de raad van toezicht schuiven geregeld aan bij diverse vergaderingen van verschillende gremia. Ook met de verpleegkundige adviesraad (VAR) en met de studentenraad worden contacten onderhouden. De samenwerking met de raad van bestuur is prettig, constructief en er is sprake van een gezonde (positief-kritische) verstandhouding.

RvT – en commissievergaderingen

Voor het uitvoeren van enkele vast vereiste taken werkt de raad van toezicht met drie commissies; de audit, risk en compliance commissie (ARCC), de commissie Kwaliteit en de remuneratiecommissie. De leden van de raad van toezicht hebben zitting in de verschillende commissies. Hierin bespreken zij hun deelonderwerpen ter voorbereiding op de plenaire vergadering.

De raad van toezicht is plenair zes keer fysiek bijeengekomen. In meerdere vergaderingen zijn experts uitgenodigd op geleide van de agenda om de raad van toezicht te informeren. De audit, risk en compliance commissie (ARCC) heeft drie keer fysiek vergaderd. Vanwege het vroegtijdige vertrek van Hans Turkesteen, voorzitter ARCC, wegens een benoeming elders, heeft Roelof Konterman tijdelijk het voorzitterschap van de ARCC-vergaderingen overgenomen. Per 1-9-2023 heeft de minister van Onderwijs Cultuur en Wetenschappen (OCW) Jules Verhagen benoemd als lid van de raad van toezicht, die vanaf dat moment de voorzittersrol in de ARCC-vergadering op zich heeft genomen. In de ARCC stonden de gebruikelijke onderwerpen als begroting, jaarrekening, jaarplan, tussentijdse financiële resultaten, financiering en financiële positie, update Erasmus Holding, duurzaamheidsverslag, internal audit en risk & compliance beleid en rapportages door het hele jaar heen op de agenda. De samenwerking met de huidige accountant Price Waterhouse Coopers (PWC) verloopt naar tevredenheid en daarom is besloten tot verlenging van het contract. Daarnaast is ook in de ARCC meerdere keren de meerjarenbegroting en ontwikkeling van vastgoedplannen besproken.

De commissie kwaliteit is drie keer bijeengekomen. Structureel staan alle zaken aangaande kwaliteit van patiëntenzorg en onderwijs en onderzoek op de agenda. Zo is onder andere gesproken over het programma 'De patiënt als Partner', de inrichting van de opleiding ErasmusArts 2030, de onderzoeksstrategie, toelichting van de rol en functie van Research Development Office, de ontwikkeling van "Digitaal Verbonden" en zijn rapportages van de Inspectie Gezondheid en Jeugd (IGJ) en deelaudit Qualicor besproken.

In het najaar is een verdiepingssessie over vastgoed in combinatie met de meerjarenbegroting georganiseerd. In juni heeft een extra themabijeenkomst plaatsgevonden waarin de raad van toezicht uitgebreid is geïnformeerd over de grote strategische thema's van de Digitale Koers28. Er zijn impactvolle ontwikkelingen op het gebied van digitalisering gaande. Zo is er een digitale app ontwikkeld die patiëntgegevens ontsluit die momenteel met meerdere partners in de regio verder wordt uitgerold. De digitale Koers is een van de pijlers van de bredere Koers28. De raad van toezicht is

afgelopen jaar goed meegenomen in de ontwikkeling van deze meerjarenstrategie van het Erasmus MC. Centraal in deze strategie staat het anticiperen van het Erasmus MC op grote maatschappelijke uitdagingen door het maken van strategische keuzes in onze kerntaken. Voor de komende transitie in Koers28 is passende cultuur en leiderschap nodig. Hiervoor zal een nieuw leiderschapsprogramma worden ingericht geënt op de Erasmus MC kernwaarden; verantwoordelijk, ondernemend en verbindend. Het programma van Workwise, gericht op werving en behoud van personeel is dit jaar voortgezet en zal in het algemene HR-beleid worden geïntegreerd.

De raad van toezicht heeft in haar rol als werkgever via de remuneratiecommissie jaargesprekken met de leden van de raad van bestuur gevoerd en het functioneren van raad van bestuur als geheel besproken. Er is in de loop van het jaar voor twee leden van de raad van bestuur besloten respectievelijk bezwaar en beroep aan te tekenen tegen een ministeriële afwijzing over gevraagde uitzondering met betrekking tot de WNT-indeling. In deze beide zaken is door een bezwarencommissie van het ministerie van Volksgezondheid Welzijn en Sport (VWS) geadviseerd aan de minister met een duidelijkere onderbouwing van de afwijzing te komen. De raad van toezicht heeft in een aparte vergadering haar eigen functioneren geëvalueerd, waarbij deze keer gebruik is gemaakt van een digitale tool.

In het begin van het jaar is de wervingsprocedure gestart voor een nieuwe voorzitter van de raad van toezicht. De tweede termijn van Gijs de Vries eindigde per 31 december 2023. Inmiddels is Marjan Trompetter als nieuwe voorzitter door de minister van OCW per 1-1-2024 benoemd. De raad van toezicht kijkt met waardering terug op de persoonlijke wijze waarop Gijs de Vries zich voor het Erasmus MC heeft ingezet en is hem hiervoor zeer erkentelijk.

De voltallige raad van toezicht heeft een werkbezoek gebracht aan het diagnostisch kernlaboratorium en één lid heeft een dag meegelopen op de afdeling Hersenen en Zintuigen. De jaarlijkse bijeenkomst van vrouwelijke hoogleraren en directeuren in het Erasmus MC bijgewoond door twee (vrouwelijke) leden van de raad van toezicht.

Woord van dank

De raad van toezicht is alle medewerkers, vrijwilligers, studenten en de verschillende adviesgeledingen zeer erkentelijk voor hun dagelijks inzet en passie voor een gezonde bevolking en excellente zorg door onderzoek en onderwijs. Het is steeds weer bijzonder om te zien wat onze mensen zelfs onder de meest moeilijke omstandigheden voor elkaar weten te krijgen met hun toewijding, betrokkenheid en werkplezier. Dat brengt niet alleen een gevoel van grote waardering met zich mee maar ook trots op al dat bijzondere werk.

23 april 2024

Marjan Trompetter

Erica Bakkum

Mijntje Lückerath-Rovers

Roelof Konterman

Jules Verhagen

3. Jaarrekening

Jaarrekening 2023 (geconsolideerd en enkelvoudig)

Inhoudsopgave

- 1.1 Geconsolideerde jaarrekening 2023**
 - 1.1.1 Geconsolideerde balans per 31 december 2023
 - 1.1.2 Geconsolideerde winst-en-verliesrekening over 2023
 - 1.1.3 Geconsolideerd kasstroomoverzicht over 2023
 - 1.1.4 Grondslagen van waardering en resultaatbepaling
 - 1.1.5 Toelichting op de geconsolideerde balans per 31 december 2023
 - 1.1.6 Mutatieoverzicht immateriële vaste activa
 - 1.1.7 Mutatieoverzicht materiële vaste activa
 - 1.1.8 Mutatieoverzicht financiële vaste activa
 - 1.1.9 Overzicht langlopende schulden per 31 december 2023
 - 1.1.10 Toelichting op de geconsolideerde winst-en-verliesrekening over 2023
- 1.2 Enkelvoudige jaarrekening 2023**
 - 1.2.1 Enkelvoudige balans per 31 december 2023
 - 1.2.2 Enkelvoudige winst-en-verliesrekening over 2023
 - 1.2.3 Grondslagen van waardering en resultaatbepaling enkelvoudige jaarrekening
 - 1.2.4 Toelichting op de enkelvoudige balans per 31 december 2023
 - 1.2.5 Mutatieoverzicht immateriële vaste activa
 - 1.2.6 Mutatieoverzicht materiële vaste activa
 - 1.2.7 Mutatieoverzicht financiële vaste activa
 - 1.2.8 Overzicht langlopende schulden per 31 december 2023
 - 1.2.9 Toelichting op de enkelvoudige winst-en-verliesrekening over 2023
 - 1.2.10 Vaststelling en goedkeuring jaarrekening

1.1 Geconsolideerde jaarrekening 2023

1.1.1 GECONSOLIDEERDE BALANS per 31 december 2023
 (na resultaatbestemming)

ACTIVA	Ref.	31-dec-23 x € 1.000	31-dec-22 x € 1.000
A Vaste activa			
I Immateriële vaste activa			
1. concessies, vergunningen en intellectuele eigendom	1	20.292	29.999
2. vooruitbetaald op immateriële vaste activa		546	1.686
		<u>20.838</u>	<u>31.685</u>
II Materiële vaste activa			
1. bedrijfsgebouwen en -terreinen	2	571.859	606.159
2. machines en installaties		356.195	384.814
3. andere vaste bedrijfsmiddelen		182.880	197.012
4. vaste bedrijfsmiddelen in uitvoering en vooruitbetaald op materiële vaste activa		84.092	56.134
		<u>1.195.026</u>	<u>1.244.119</u>
III Financiële vaste activa			
1. andere deelnemingen	3	4.925	5.218
2. vorderingen op participanten en op maatschappijen waarin wordt deelgenomen		4.991	6.215
3. overige vorderingen		15	15
		<u>9.931</u>	<u>11.448</u>
B Vlottende activa			
I Voorraden			
1. gereed product en handelsgoederen	4	34.103	28.911
		<u>34.103</u>	<u>28.911</u>
III Vorderingen			
1. op handelsdebiteuren	6	137.457	155.294
2. op participanten en op maatschappijen waarin wordt deelgenomen		750	496
3. overige vorderingen		579.580	400.331
		<u>717.787</u>	<u>556.121</u>
IV Effecten			
	7	887	5.392
V Liquide middelen			
	8	175.551	283.028
C Totaal activa		<u><u>2.154.123</u></u>	<u><u>2.160.704</u></u>

1.1.1 GECONSOLIDEERDE BALANS per 31 december 2023
 (na resultaatbestemming)

	Ref.	31-dec-23	31-dec-22
		x € 1.000	x € 1.000
PASSIVA			
D Groepsvermogen	9		
I Gestort en opgevraagd kapitaal		3.344	3.344
II Herwaarderingsreserve		887	5.392
III Bestemmingsreserve		189.181	180.307
IV Overige reserves		546.799	510.444
		<u>740.211</u>	<u>699.487</u>
V Aandeel derden in groepsvermogen		652	834
		<u>740.863</u>	<u>700.321</u>
E Voorzieningen	10		
1. overige		83.749	75.083
		<u>83.749</u>	<u>75.083</u>
F Langlopende schulden (nog voor meer dan één jaar)	11		
1. schulden aan banken		620.112	655.575
2. overige schulden		74.906	81.452
3. overige passiva		76.524	83.352
		<u>771.542</u>	<u>820.379</u>
I Onderhanden werk uit hoofde van DBC's / DBC-zorgproducten	5	14.133	-10.633
G Kortlopende schulden (ten hoogste één jaar)	12		
1. schulden aan banken		35.113	38.720
2. schulden aan leveranciers en handelskredieten		88.138	103.424
3. schulden aan participanten en aan maatschappijen waarin wordt deelgenomen		1.367	1.875
4. belastingen en premies sociale verzekeringen		31.205	22.520
5. schulden ter zake van pensioenen		16.420	14.429
6. overige schulden		371.593	394.586
		<u>543.836</u>	<u>575.554</u>
H Totaal passiva		<u><u>2.154.123</u></u>	<u><u>2.160.704</u></u>

1.1.2 GECONSOLIDEERDE WINST-EN-VERLIESREKENING over 2023

	Ref.	2023	2022
		x € 1.000	x € 1.000
A Baten uit beroeps- of bedrijfsmatige zorgverlening	15		
1. Zorgverzekeringswet		1.501.343	1.401.203
2. Subsidies op grond van de Kaderwet VWS-subsidies		7.209	6.884
3. Beschikbaarheidsbijdrage zorgfuncties		44.382	21.370
4. Beschikbaarheidsbijdrage academische zorg		259.172	225.605
5. Baten uit onderaanneming		19.104	18.584
		<u>1.831.210</u>	<u>1.673.646</u>
B Andere beroeps- of bedrijfsmatige activiteiten	16	253.023	224.640
Netto omzet		<u>2.084.233</u>	<u>1.898.286</u>
Overige bedrijfsopbrengsten	17	268.530	261.753
Som der bedrijfsopbrengsten		<u>2.352.763</u>	<u>2.160.039</u>
Kosten uitbesteed werk en andere externe kosten	18	88.867	86.317
Lonen en salarissen	19	923.879	835.393
Sociale lasten	19	99.837	89.403
Pensioenlasten	19	120.216	122.006
Afschrijvingen op immateriële vaste activa en materiële vaste activa	20	131.081	133.197
Overige waardeverminderingen immateriële vaste activa en materiële vaste activa	21	15.296	1.902
Overige bedrijfskosten	22	918.777	824.546
Som der bedrijfslasten		<u>2.297.953</u>	<u>2.092.764</u>
		54.810	67.275
Andere rentebaten en soortgelijke opbrengsten	23	11.380	697
Rentelasten en soortgelijke kosten	24	-23.504	-25.371
Resultaat voor belastingen		42.686	42.601
Belastingen		-23	-56
Aandeel in winst/verlies van ondernemingen waarin wordt deelgenomen	25	2.642	5.726
Aandeel derden in groepsresultaat		-76	-272
Resultaat na belastingen		<u><u>45.229</u></u>	<u><u>47.999</u></u>

1.1.2 GECONSOLIDEERDE WINST-EN-VERLIESREKENING over 2023

Resultaatbestemming

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
	x € 1.000	x € 1.000
Resultaat na belastingen	<u>45.229</u>	<u>47.999</u>
<i>Het resultaat is als volgt verdeeld:</i>		
Toevoeging/onttrekking aan:		
bestemmingsreserve		
- vooruitontvangen kapitaalslasten	9.761	8.447
- Erasmus MC - revolving fund	-702	-1.750
- Erasmus MC - fundamenteel onderzoek	-185	-511
Overige reserves		
- algemene reserve	-1.786	-1.234
- reserve aanvaardbare kosten	38.141	43.047
	<u>45.229</u>	<u>47.999</u>

1.1.3 GECONSOLIDEERD KASTROOMOVERZICHT

	Ref.	2023		2022	
		x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000
Kasstroom uit operationele activiteiten					
Som der bedrijfsopbrengsten		2.352.763		2.160.039	
Som der bedrijfslasten		<u>2.297.953</u>		<u>2.092.764</u>	
			54.810		67.275
Aanpassingen voor:					
- afschrijvingen	19	132.421		135.199	
- vergoedingen voor afschrijvingskosten	19	-1.340		-2.002	
- overige waardeverminderingen/desinvesteringen	1, 2	23.273		2.612	
- mutatie aandeel derden in groepsvermogen	10	-258		-167	
- mutaties voorzieningen	3, 10	10.844		-4.767	
- vooruitontvangen schadevergoeding Ministerie van VWS	11	<u>-9.288</u>		<u>-11.757</u>	
			155.652		119.118
Veranderingen in werkkapitaal:					
- voorraden	4	-5.192		-2.146	
- onderhanden werk uit hoofde van DBC's/DBC-zorgproducten	5	24.766		-2.634	
- vorderingen en overlopende activa	6	-157.961		-109.453	
- kortlopende schulden	12	<u>-38.116</u>		<u>57.951</u>	
			-176.503		-56.282
Kasstroom uit bedrijfsoperaties					
			33.959		130.111
Rentebaten	23	11.382		699	
Rentelasten	23	-24.582		-26.099	
Betaalde belastingen		<u>-23</u>		<u>-56</u>	
			-13.223		-25.456
Totaal kasstroom uit operationele activiteiten					
			20.736		104.655
Kasstroom uit investeringsactiviteiten					
Investeringen immateriële vaste activa	1	-675		-1.406	
Investeringen materiële vaste activa	2	-82.966		-67.957	
Effect van aankoop deelnemingen	2	-		-91	
Effect van verkoop deelnemingen	2	-		-	
Kapitaalstortingen in deelnemingen	3	<u>-772</u>		<u>-2.754</u>	
Totaal kasstroom uit investeringsactiviteiten					
			-84.413		-72.208
Kasstroom uit financieringsactiviteiten					
Verstekte financieringen leningen u/g	3	-1.881		-3.856	
Aflossingen op leningen u/g	3	927		5.439	
Aflossing langlopende schulden	11	-43.173		-57.566	
Vooruitontvangen investeringssubsidies	2	<u>327</u>		<u>1.185</u>	
Totaal kasstroom uit financieringsactiviteiten					
			-43.800		-54.798
Mutatie geldmiddelen					
			<u>-107.477</u>		<u>-22.351</u>
Aansluiting met mutatie geldmiddelen in de balans					
Saldo liquide middelen per 1 januari	8	283.028		305.379	
Saldo liquide middelen per 31 december	8	<u>175.551</u>		<u>283.028</u>	
			<u>-107.477</u>		<u>-22.351</u>

1.1.4 GRONDSLAGEN VAN WAARDERING EN RESULTAATBEPALING

1.1.4.1 Algemeen

Algemene informatie

Naam verslagleggende instelling:	Erasmus Universitair Medisch Centrum Rotterdam (Erasmus MC)
Rechtsvorm:	Publiekrechtelijke organisatie
Vestigingsplaats:	Rotterdam
Adres:	Dr. Molewaterplein 40, 3015 GD Rotterdam
KvK-nummer:	24485070
Korte beschrijving hoofdactiviteiten:	Leveren patiëntenzorg, uitvoeren onderzoek en bieden van onderwijs, opleiding en kennisvalorisatie

De jaarrekening wordt gepresenteerd in euro's, wat ook de functionele valuta is. Alle financiële informatie in euro's is afgerond op het dichtstbijzijnde duizendtal.

Groepsverhoudingen

Het Erasmus MC vormt samen met Erasmus MC Holding BV, Admiraal de Ruyter Ziekenhuis BV en Stichting Innovative Molecular Research Fund de Erasmus MC groep. Het Erasmus MC staat aan het hoofd van deze groep. De enkelvoudige jaarrekening van het Erasmus MC is opgenomen in hoofdstuk 1.2.

Verslaggevingsperiode

Deze jaarrekening heeft betrekking op het boekjaar 2023, dat is geëindigd op balansdatum 31 december 2023.

Grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de Regeling openbare jaarverantwoording WMG (Wet marktordening gezondheidszorg), Titel 9 Boek 2 BW en de uitspraken van de Richtlijnen voor de jaarverslaggeving, uitgegeven door de Raad voor de Jaarverslaggeving.

De grondslagen die worden toegepast voor de waardering van activa en passiva en het resultaat zijn gebaseerd op historische kosten, tenzij anders vermeld in de verdere grondslagen.

Continuïteitsveronderstelling

De jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling. Dit houdt in dat het Erasmus MC voorziet haar activiteiten in de voorzienbare toekomst voort te zetten.

Specifieke schattingen

De jaarrekening is opgesteld met inachtneming van gemaakte afspraken en opgestelde regelingen in het kader van Covid-19, zoals de CB-regeling (continuïteitsbijdrage), de hardheidsclausule en de Subsidieregeling opschaling curatieve zorg Covid-19.

Ziekenhuizen en umc's maken jaarlijks een schatting om reguliere zorgcontracten met zorgverzekeraars op schadelastjaar te vertalen naar boekjaren. In de jaarrekening 2023 heeft de toerekening van schadelastjaar naar boekjaar plaatsgevonden op basis van in 2023 toegerekende zorgprestaties en een beste schatting van het voortgangpercentage ultimo 2023 in lijn met de Handreiking omzetverantwoording. De systematiek in 2023 van toerekening van schadelastjaar naar boekjaar is gelijk aan de systematiek van 2022. Dit als zijnde de beste, door het Erasmus MC meest passend geachte, inschatting van de omzet in de jaarrekening 2023.

Vergelijking met voorgaand jaar

De grondslagen van waardering en van resultaatbepaling zijn ongewijzigd ten opzichte van voorgaand jaar. Voorts is sprake van onderstaande presentatiewijzigingen.

Vergelijkende cijfers

De cijfers over 2022 zijn aangepast in verband met herrubricering voor deposito's (die niet direct opeisbaar zijn) van de liquide middelen naar de overige kortlopende vorderingen. Subsidieregeling kwaliteitsimpuls personeel ziekenhuiscare van de beschikbaarheidsbijdrage academische zorg naar de subsidies op grond van de Kaderwet VWS-subsidies en ten slotte voor een lening van Vorderingen op groepsmaatschappijen naar Vorderingen op participanten en op maatschappijen waarin wordt deelgenomen.

Verbonden partijen

Als verbonden partij worden aangemerkt alle rechtspersonen, waarover overheersende zeggenschap, gezamenlijke zeggenschap of invloed van betekenis kan worden uitgeoefend. Ook natuurlijke personen die overwegende zeggenschap kunnen uitoefenen worden aangemerkt als verbonden partij. Transacties van betekenis met verbonden partijen worden toegelicht voor zover deze niet onder normale marktvoorwaarden zijn aangegaan. Hiervan wordt toegelicht de aard en de omvang van de transactie en andere informatie die nodig is voor het verschaffen van het inzicht.

Grondslagen voor consolidatie

De geconsolideerde jaarrekening omvat de financiële gegevens van het Erasmus MC en haar groepsmaatschappijen en andere rechtspersonen waarover overheersende zeggenschap kan worden uitgeoefend dan wel waarover de centrale leiding bestaat.

Groepsmaatschappijen zijn rechtspersonen waarin het Erasmus MC een meerderheidsbelang heeft, of waarop op een andere wijze een beleidsbepalende invloed kan worden uitgeoefend. Bij de bepaling of beleidsbepalende invloed kan worden uitgeoefend, worden financiële instrumenten, die potentiële stemrechten bevatten en direct kunnen worden uitgeoefend, betrokken. Participaties die zijn verworven uitsluitend met het doel om ze binnen afzienbare termijn weer te vervreemden, worden niet geconsolideerd.

Indien transacties met een niet-geconsolideerde deelneming, die zich niet kwalificeert als groepsmaatschappij en wordt gewaardeerd volgens de vermogensmutatiemethode, plaatsvinden wordt de winst of het verlies voortvloeiend uit deze overdracht naar rato van het relatieve belang dat derden hebben verwerkt (proportionele resultaatbepaling).

In de geconsolideerde jaarrekening zijn de onderlinge schulden, vorderingen en transacties geëlimineerd, evenals de binnen de groep gemaakte resultaten. De groepsmaatschappijen zijn integraal geconsolideerd, waarbij het minderheidsbelang van derden afzonderlijk tot uitdrukking is gebracht.

Waarderingsgrondslagen van groepsmaatschappijen en andere in de consolidatie opgenomen rechtspersonen zijn waar nodig gewijzigd om aansluiting te krijgen bij de geldende waarderingsgrondslagen voor de groep.

In de geconsolideerde jaarrekening zijn de gegevens van het Erasmus MC en de volgende rechtspersonen opgenomen:

- Erasmus MC Holding BV, Rotterdam (100%) met de volgende dochtermaatschappijen:
 - Erasmus MC O&O Holding BV, Rotterdam (100%) met de volgende dochtermaatschappijen:
 - Eurza Arbo BV, Rotterdam (100%)
 - LentiCure BV, Rotterdam (100%)
 - MI&EUR BV, Rotterdam (100%)
 - Neurasmus BV, Rotterdam (100%)
 - ViroNovative BV, Rotterdam (100%)
 - Erasmus MC Zorg Holding BV, Rotterdam (100%) met de volgende dochtermaatschappijen:
 - Centrum Bijzondere Tandheelkunde Rijnmond BV, Rotterdam (100%)
 - DermaHaven BV, Rotterdam (100%)
 - Erasmus MC Corporate Travel Clinic Participatie BV, Rotterdam (100%)
 - Corporate Travel Clinic Erasmus MC BV, Rotterdam (51%)
 - Geboortecentrum Sophia Holding BV, Rotterdam (50%)
 - Haven Service BV, Rotterdam (100%)
 - Poliklinische Apotheek Erasmus MC BV, Rotterdam (100%)
 - Travelclinic Erasmus MC BV, Rotterdam (100%)
 - Erasmus MC Schiermonnikoog BV, Rotterdam (100%)
 - Erasmus MC Campus & Vastgoed Holding BV, Rotterdam (100%) en de volgende dochtermaatschappijen:
 - Grex Erasmus MC BV, Rotterdam (100%)
 - Parkmanagement Erasmus MC BV, Rotterdam (100%)
- Admiraal de Ruyter Ziekenhuis BV, Goes (100%)
- Stichting Innovative Molecular Research Fund (IMRF), Rotterdam, met de volgende dochtermaatschappij:
 - Cyclotron Rotterdam BV (100%)

Geboortecentrum Sophia Holding BV is proportioneel meegeconsolideerd. De overige vennootschappen zijn volledig meegenomen in de consolidatie.

In de balans zijn de niet geconsolideerde deelnemingen opgenomen tegen de netto vermogenswaarde.

Voor een overzicht van de niet geconsolideerde deelnemingen wordt verwezen naar de toelichting op de geconsolideerde balans.

In geval van samenwerking door het gezamenlijk uitvoeren van activiteiten, gebruikmakend van activa waarover de deelnemers gezamenlijk zeggenschap hebben, verwerkt de organisatie de gemeenschappelijke activa, verplichtingen, kosten en opbrengsten proportioneel.

Acquisities en desinvesteringen van groepsmaatschappijen

Vanaf de overnamedatum worden de resultaten en de identificeerbare activa en passiva van de overgenomen vennootschap opgenomen in de geconsolideerde jaarrekening.

Nieuw verworven deelnemingen worden in de consolidatie betrokken vanaf het tijdstip waarop beleidsbepalende invloed kan worden uitgeoefend. Afgestoten deelnemingen worden in de consolidatie betrokken tot het tijdstip van beëindiging van deze invloed.

Transacties in vreemde valuta

Transacties in vreemde valuta worden omgerekend tegen de wisselkoers die geldt op de transactiedatum. Monetaire activa en verplichtingen die op de balansdatum in vreemde valuta luiden, worden omgerekend naar de functionele valuta (Euro) tegen de op die datum geldende wisselkoers. Valutaomrekenverschillen worden verantwoord in de resultatenrekening. Niet-monetaire activa en verplichtingen die luiden in vreemde valuta en die tegen kostprijs zijn gewaardeerd, worden omgerekend naar de functionele valuta tegen de koers op transactiedatum.

1.1.4.2 Grondslagen van waardering van activa en passiva

Activa en passiva

Activa en passiva worden in het algemeen gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs of de actuele waarde. Indien geen specifieke waarderingsgrondslag is vermeld, vindt waardering plaats tegen de verkrijgingsprijs. Een actief wordt op de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar het Erasmus MC en/of de in de consolidatie betrokken dochtermaatschappijen zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt op de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen die economische voordelen in zich bergen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Activa die hier niet aan voldoen, worden niet in de balans verwerkt, maar worden aangemerkt als niet in de balans opgenomen activa.

Een op de balans opgenomen actief of verplichting blijft op de balans als een transactie (met betrekking tot het actief of de verplichting) niet leidt tot een belangrijke verandering in de economische realiteit met betrekking tot het actief of de verplichting.

Onder verplichtingen worden mede voorzieningen begrepen.

Verplichtingen die hier niet aan voldoen worden niet in de balans opgenomen, maar worden verantwoord als niet in de balans opgenomen verplichtingen.

Een actief of verplichting wordt niet langer in de balans opgenomen indien een transactie ertoe leidt dat alle of nagenoeg alle rechten op economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot het actief of de verplichting aan een derde zijn overgedragen. De resultaten van de transactie worden in dat geval direct in de resultatenrekening opgenomen, rekening houdend met eventuele voorzieningen die dienen te worden getroffen in samenhang met de transactie. Indien de weergave van de economische realiteit ertoe leidt tot het opnemen van activa waarvan de rechtspersoon niet het juridisch eigendom bezit, wordt dit feit vermeld.

Bij de beoordeling of er sprake is van een belangrijke verandering in de economische realiteit wordt uitgegaan van de economische voordelen en risico's die zich naar alle waarschijnlijkheid in de praktijk zullen voordoen en niet op basis van voordelen en risico's waarvan redelijkerwijze niet te verwachten is dat zij zich zullen voordoen.

Schattingen

De opstelling van de jaarrekening vereist dat het management oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen en van baten en lasten. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld.

Indien het voor het geven van het op grond van artikel 2, artikel 362, eerste lid, vereiste getrouwe beeld noodzakelijk is, wordt de aard van deze schattingen en oordelen, met inbegrip van daarmee verband houdende veronderstellingen, vermeld in de toelichting bij de relevante financiële overzichtspost.

Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft. In de jaarrekening zijn onder andere schattingen opgenomen met betrekking tot omzet DBC's / DBC-zorgproducten, onderhanden werk DBC's / DBC-zorgproducten, onderhanden werk EMF-projecten, voorziening debiteuren en overige voorzieningen. Voor de omzet DBC's / DBC-zorgproducten wordt specifiek verwezen naar paragraaf 1.1.4.3 onder de opbrengsten zorgverzekeringswet.

Financiële instrumenten

In de jaarrekening zijn de volgende categorieën financiële instrumenten opgenomen:

financiële vaste activa, vorderingen en overlopende activa, liquide middelen, langlopende schulden, kortlopende schulden en overlopende passiva.

Een financieel actief en een financiële verplichting worden gesaldeerd als de organisatie beschikt over een deugdelijk juridisch instrument om het financiële actief en de financiële verplichting gesaldeerd af te wikkelen en de organisatie het stellige voornemen heeft om het saldo als zodanig netto of simultaan af te wikkelen.

Als sprake is van een overdracht van een financieel actief dat niet voor verwijdering uit de balans in aanmerking komt, wordt het overgedragen actief en de daarmee samenhangende verplichting niet gesaldeerd.

Een financieel instrument wordt niet langer in de balans opgenomen indien een transactie ertoe leidt dat alle of nagenoeg alle rechten op economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot de positie aan een derde zijn overgedragen. Financiële instrumenten (en afzonderlijke componenten van financiële instrumenten) worden in de geconsolideerde jaarrekening gepresenteerd in overeenstemming met de economische realiteit van de contractuele bepalingen. Presentatie vindt plaats op basis van afzonderlijke componenten van financiële instrumenten als financieel actief, financiële verplichting of eigen vermogen.

Reële waarde

De reële waarde van de in de balans verantwoorde financiële instrumenten (leningen, vorderingen, liquide middelen en kortlopende schulden) is het bedrag waarvoor een actief kan worden verhandeld of een passief kan worden afgewikkeld tussen ter zake goed geïnformeerde partijen, die tot een transactie bereid en van elkaar onafhankelijk zijn. De reële waarde van een lening is gelijk aan de contante waarde van toekomstige kasstromen gebaseerd op een rente die per balansdatum zou gelden voor gelijksoortige leningen vermeerderd met een risicopremie voor iedere individuele lening.

Voor de waardering van de hierboven benoemde financiële instrumenten voor de vervolgjaren na de eerste opname wordt verwezen naar de afzonderlijke toelichtingen.

Afgeleide financiële instrumenten

De afgeleide financiële instrumenten omvatten call opties.

Deze call-opties zijn opties op niet beursgenoteerde effecten en worden gewaardeerd tegen kostprijs.

Bijzondere waardeverminderingen financiële activa

Een financieel actief dat niet tegen reële waarde wordt verantwoord met waardewijzigingen in de resultatenrekening wordt op iedere verslagdatum beoordeeld om te bepalen of er objectieve aanwijzingen bestaan dat het actief een bijzondere waardevermindering heeft ondergaan. Deze objectieve aanwijzingen bestaan als zich, na de eerste opname van het actief, een gebeurtenis heeft voorgedaan die een negatief effect heeft gehad op de verwachte toekomstige kasstromen van dat actief en waarvan een betrouwbare schatting kan worden gemaakt.

Objectieve aanwijzingen dat financiële activa onderhevig zijn aan een bijzondere waardevermindering, omvatten het niet nakomen van betalingsverplichtingen en achterstallige betaling door een debiteur, of aanwijzingen dat een debiteur failliet zal gaan. Van alle individueel significante vorderingen wordt beoordeeld of deze specifiek onderhevig zijn aan bijzondere waardevermindering.

Een bijzonder waardeverminderverslies met betrekking tot een tegen geamortiseerde kostprijs gewaardeerd financieel actief wordt berekend als het verschil tussen de boekwaarde en de contante waarde van de verwachte toekomstige kasstromen, gediscoteerd tegen de oorspronkelijke effectieve rente van het actief. Verliezen worden opgenomen in de resultatenrekening. Rente op het aan een bijzondere waardevermindering onderhevig actief blijft verantwoord worden via oprenting van het actief.

Als in een latere periode de waarde van het actief, onderhevig aan een bijzondere waardevermindering, stijgt en het herstel objectief in verband kan worden gebracht met een gebeurtenis die plaatsvond na de opname van het bijzondere waardeverminderverslies wordt de bijzondere waardevermindering teruggedraaid ten gunste van het resultaat.

Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa betreffen kosten van intellectueel eigendom en kosten van goodwill.

De immateriële vaste activa zijn gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs, onder aftrek van cumulatieve afschrijvingen en cumulatieve overige waardeverminderingen.

De uitgaven na eerste verwerking van een gekocht of zelf vervaardigd immaterieel vast actief worden toegevoegd aan de verkrijgings- of vervaardigingsprijs als het waarschijnlijk is dat de uitgaven zullen leiden tot een toename van de verwachte toekomstige economische voordelen en de uitgaven en de toerekening aan het actief op betrouwbare wijze kan worden vastgesteld. Als niet wordt voldaan aan de voorwaarden voor activering worden de uitgaven verantwoord als kosten in de winst- en verliesrekening.

Vooruitbetalingen op immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs.

De kosten voor onderzoek worden ten laste van het resultaat gebracht in de periode waarin deze zijn gemaakt.

De afschrijvingen worden berekend als een percentage over de aanschaffingsprijs volgens de lineaire methode op basis van de economische levensduur, rekening houdend met de eventuele restwaarde van de individuele activa. Op immateriële vaste activa in uitvoering en vooruitbetalingen op immateriële vaste activa wordt niet afgeschreven.

Afschrijving start op het moment dat een actief beschikbaar is voor het beoogde gebruik en wordt beëindigd bij buitengebruikstelling of bij afstoting.

De volgende afschrijvingspercentages worden hierbij in beginsel gehanteerd:

- Kosten van intellectueel eigendom: 12,5%.
- Kosten van goodwill: 10,0%.

Het Erasmus MC heeft in het jaar 2017 een Elektronisch Patiënten Dossier geïmplementeerd. Het Erasmus MC heeft deze investering als immaterieel vast actief verwerkt.

De economische levensduur bedraagt 8 jaar. De verwachte gebruiksduur van het softwaresysteem moet worden gezien in samenhang met periodieke updates en upgrades die voor dergelijke systemen regelmatig worden uitgevoerd.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen aanschaffings- of vervaardigingskosten minus eventuele investeringssubsidies, verminderd met de cumulatieve afschrijvingen en indien van toepassing cumulatieve bijzondere waardeverminderingen. De baten of lasten die voortvloeien uit desinvesteringen worden in de winst- en verliesrekening verwerkt.

De kostprijs van de activa bestaat uit de verkrijgings- of vervaardigingsprijs en overige kosten om de activa op hun plaats en in de staat te krijgen die noodzakelijk is voor het beoogde gebruik.

De afschrijvingen worden berekend als een percentage over de aanschaffingsprijs volgens de lineaire methode op basis van de economische levensduur, rekening houdend met de eventuele restwaarde van de individuele activa. Op bedrijfstereinen, materiële vaste activa in uitvoering en vooruitbetalingen op materiële vaste activa wordt niet afgeschreven. Afschrijving start op het moment dat een actief beschikbaar is voor het beoogde gebruik en wordt beëindigd bij buitengebruikstelling of bij afstoting.

De afschrijvingspercentages zijn als volgt bepaald:

- Bedrijfsgebouwen: 2,5% - 10%.
- Machines en installaties: 5% - 20%.
- Andere vaste bedrijfsmiddelen, technische en administratieve uitrusting: 5% - 20%.

De materiële vaste activa waarvan de tot de groep behorende rechtspersonen, krachtens een financiële leaseovereenkomst, het economische eigendom hebben, worden geactiveerd. De uit de financiële leaseovereenkomst voortvloeiende verplichting wordt als schuld verantwoord. De in de toekomstige leasetermijnen begrepen interest wordt gedurende de looptijd van de financiële leaseovereenkomst ten laste van het resultaat gebracht.

Voor zover subsidies of daaraan gelijk te stellen vergoedingen zijn ontvangen als éénmalige bijdrage in de afschrijvingskosten, zijn deze als vooruitontvangen investeringssubsidies in mindering op de materiële vaste activa gepresenteerd. Deze subsidies worden conform de afschrijvingstermijn van de desbetreffende activa in mindering gebracht op de afschrijvingskosten.

Periodiek groot onderhoud wordt volgens de componentenbenadering geactiveerd. Hierbij worden de totale uitgaven toegewezen aan de samenstellende delen.

Overige waardeverminderingen van vaste activa

Voor materiële en immateriële vaste activa wordt op iedere balansdatum beoordeeld of er aanwijzingen zijn dat deze activa onderhevig zijn aan bijzondere waardeverminderingen. Als dergelijke indicaties aanwezig zijn, wordt de realiseerbare waarde van het actief geschat. De realiseerbare waarde is de hoogste van de bedrijfswaarde en de opbrengstwaarde. Als het niet mogelijk is de realiseerbare waarde te bepalen voor een individueel actief, wordt de realiseerbare waarde bepaald van de kasstroom genererende eenheid waartoe het actief behoort.

Wanneer de boekwaarde van een actief (of een kasstroom genererende eenheid) hoger is dan de realiseerbare waarde, wordt een bijzonder waardeverminderingverlies verantwoord voor het verschil tussen de boekwaarde en de realiseerbare waarde.

Verder wordt op iedere balansdatum beoordeeld of er enige indicatie is dat een in eerdere jaren verantwoord bijzonder waardeverminderingverlies zou moeten worden teruggenomen. Als een dergelijke indicatie aanwezig is, wordt de realiseerbare waarde van het betreffende actief (of kasstroom genererende eenheid) geschat.

Terugneming van een eerder verantwoord bijzonder waardeverminderingverlies vindt alleen plaats als sprake is van een wijziging van de gehanteerde schattingen bij het bepalen van de realiseerbare waarde sinds de verantwoording van het laatste bijzonder waardeverminderingverlies. In dat geval wordt de boekwaarde van het actief (of kasstroom genererende eenheid) opgehoogd tot de geschatte realiseerbare waarde, maar niet hoger dan de boekwaarde die bepaald zou zijn (na afschrijvingen) als in voorgaande jaren geen bijzonder waardeverminderingverlies voor het actief (of kasstroom genererende eenheid) zou zijn verantwoord.

Indien sprake is van een bijzonder waardeverminderingverlies van een kasstroom genererende eenheid, wordt het verlies allereerst toegerekend aan goodwill die is toegerekend aan de kasstroom genererende eenheid. Een eventueel restant verlies wordt toegerekend aan de andere activa van de eenheid naar rato van hun boekwaarden.

Financiële vaste activa

Deelnemingen in groepsmaatschappijen en overige deelnemingen waarbij invloed van betekenis op het zakelijke en financiële beleid kan worden uitgeoefend, worden gewaardeerd volgens de vermogensmutatiemethode op basis van de nettovermogenswaarde.

Bij de vaststelling of er sprake is van een deelneming waarin de organisatie invloed van betekenis uitoefent op het zakelijke en financiële beleid, wordt het geheel van feitelijke omstandigheden en contractuele relaties (waaronder eventuele potentiële stemrechten) in aanmerking genomen. De niet gerealiseerde winst bij transacties tussen deelnemingen en het groepshoofd of andere entiteiten in de groep wordt geëlimineerd uit het resultaat van de organisatie. Deze correctie wordt verwerkt door eliminatie op het resultaat deelneming en deze eliminatie in de balans in mindering te brengen op de waarde van de deelneming.

Deelnemingen waarin het Erasmus MC de zeggenschap gezamenlijk met andere deelnemers uitoefent (joint ventures) worden gewaardeerd volgens dezelfde methode.

De nettovermogenswaarde wordt berekend volgens de grondslagen die gelden voor deze jaarrekening. Voor deelnemingen waarvan onvoldoende gegevens beschikbaar zijn voor aanpassing aan deze grondslagen, wordt uitgegaan van de waarderinggrondslagen van de desbetreffende deelneming.

Indien de waardering van een deelneming volgens de nettovermogenswaarde negatief is, wordt deze op nihil gewaardeerd. Indien en voor zover het Erasmus MC in deze situatie geheel of gedeeltelijk garant staat voor de schulden van de deelneming, dan wel de feitelijke verplichting heeft de deelneming in staat te stellen tot betaling van haar schulden, wordt een voorziening getroffen ter grootte van de verwachte betalingen door de organisatie ten behoeve van de deelneming. De voorziening wordt primair ten laste van de vorderingen op de deelneming gevormd en voor het overige gepresenteerd onder de voorzieningen.

De eerste waardering van gekochte deelnemingen is gebaseerd op de reële waarde van de identificeerbare activa en passiva op het moment van acquisitie. Voor de vervolgwaaarding worden, uitgaande van de waarden bij eerste waardering, de grondslagen toegepast die gelden voor deze jaarrekening.

Deelnemingen waarin geen invloed van betekenis wordt uitgeoefend, worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs of lagere realiseerbare waarde. Indien sprake is van een stelling voornemen tot afstoting vindt waardering plaats tegen de eventuele lagere verwachte verkoopwaarde.

De leningen aan niet-geconsolideerde deelnemingen worden initieel opgenomen tegen reële waarde.

Het aandeel in het resultaat van ondernemingen waarin wordt deelgenomen omvat het aandeel van de organisatie in de resultaten van deze deelnemingen. Resultaten op transacties waarbij overdracht van activa en passiva tussen de organisatie en haar deelnemingen en tussen deelnemingen onderling heeft plaatsgevonden, zijn geëlimineerd voor zover deze als niet gerealiseerd kunnen worden beschouwd.

Dividenden worden verantwoord in de periode waarin zij betaalbaar worden gesteld. Rentebaten worden verantwoord in de periode waartoe zij behoren, rekening houdend met de effectieve rentevoet van de desbetreffende post. Eventuele winsten of verliezen worden verantwoord onder de financiële baten en lasten.

Kapitaalbelangen die niet worden aangemerkt als deelneming worden onder de effecten gerubriceerd.

De onder financiële vaste activa opgenomen overige financiële vaste activa worden initieel gewaardeerd tegen de reële waarde onder aftrek van transactiekosten. Vervolgens worden deze overige financiële vaste activa gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs. Bij de waardering wordt rekening gehouden met eventuele waardeverminderingen.

Voorraden

De voorraden worden gewaardeerd tegen verrekenprijzen, welke gebaseerd zijn op de actuele inkooprijzen, rekening houdend met eventuele incurantheid, of respectievelijk lagere opbrengstwaarde. Bij de uitgifte van de goederen wordt het FIFO-stelsel (First In First Out) toegepast.

Zelf geproduceerde geneesmiddelen en halffabricaten worden gewaardeerd tegen verrekenprijzen, welke gebaseerd zijn op de actuele inkooprijzen, rekening houdend met eventuele incurantheid.

Onderhanden werk DBC's/DBC-zorgproducten

Onder onderhanden werk worden de in uitvoering zijnde DBC's/DBC-zorgproducten verantwoord, die op de balansdatum nog niet waren voltooid. De waardering is op basis van de huidige opbrengstwaarde, ofwel de waarde die het traject zou krijgen als het per balansdatum afgesloten zou worden.

Van zorgverzekeraars ontvangen voorschotten worden hierop in mindering gebracht. Verliezen op onderhanden werk worden genomen zodra deze voorzienbaar zijn.

Het onderhanden werk uit hoofde van DBC's/DBC-zorgproducten wordt per zorgverzekeraar verantwoord onder aftrek van ontvangen voorschotten.

Vorderingen

Vorderingen worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. Als de ontvangst van de vordering is uitgesteld op grond van een verlengde overeengekomen betalingstermijn, wordt de reële waarde bepaald aan de hand van de contante waarde van de verwachte ontvangsten.

Ook worden op basis van de effectieve rente, rente-inkomsten ten gunste gebracht van de resultatenrekening.

De vorderingen hebben een looptijd korter dan één jaar, tenzij anders vermeld.

Voorzieningen wegens oninbaarheid worden in mindering gebracht op de boekwaarde van de vordering.

Op de post Nog te factureren omzet DBC's / DBC-zorgproducten wordt een voorziening getroffen indien uit een interne controle of zelfonderzoek blijkt dat sprake is van een onjuist of onrechtmatig DBC-zorgproduct welke per jaareinde nog niet gecorrigeerd kon worden. Voorts wordt een voorziening getroffen voor de effecten van schadelastprognoses boven plafondafspraken met zorgverzekeraars.

Effecten

De effecten opgenomen onder de vlottende activa, voor zover deze betrekking hebben op de handelsportefeuille of met betrekking tot eigen-vermogensinstrumenten buiten de handelsportefeuille, worden gewaardeerd tegen de reële waarde. Alle overige in de balans opgenomen financiële instrumenten zijn gewaardeerd tegen de (geamortiseerde) kostprijs.

Ongerealiseerde waardestijgingen boven de kostprijs van op reële waarde gewaardeerde beursgenoteerde eigen-vermogensinstrumenten worden via de herwaarderingsreserve verwerkt. Indien van dergelijke effecten de reële waarde onder de kostprijs komt, wordt de waardevermindering direct verwerkt ten laste van de winst- en verliesrekening. Bij verkoop valt de eerder verwerkte onerealiseerde waardestijging uit de herwaarderingsreserve vrij ten gunste van het resultaat.

Transactiekosten die zijn toe te rekenen aan effecten die na eerste verwerking worden gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van de waardeveranderingen via het eigen vermogen worden in de eerste waardering verwerkt. Bij verkoop van de effecten aan een derde worden de transactiekosten in de winst en verliesrekening verwerkt.

Transactiekosten die zijn toe te rekenen aan effecten die na eerste verwerking worden gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs worden verwerkt in de eerste waardering. De effecten staan ter vrije beschikking van het Erasmus MC.

Liquide middelen

Liquide middelen bestaan uit kassaldi en banktegoeden met een looptijd korter dan twaalf maanden. Liquide middelen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Liquide middelen die naar verwachting langer dan 12 maanden niet ter beschikking staan van de organisatie, worden gebruceerd als financiële vaste activa.

Deposito's worden onder de liquide middelen opgenomen indien zij in feite ter onmiddellijke beschikking staan.

Eigen vermogen

Conform Richtlijn 655 Zorginstellingen is het vermogen ingedeeld in kapitaal, herwaarderingsreserve, bestemmingsreserve, bestemmingsfondsen en algemene of overige reserves.

Aandeel derden

Het aandeel derden als onderdeel van het groepsvermogen wordt gewaardeerd tegen het bedrag van het netto belang in de netto-activa van de desbetreffende groepsmaatschappijen.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gevormd voor in rechte afdwingbare of feitelijke verplichtingen die op de balansdatum bestaan, waarbij het waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen noodzakelijk is en waarvan de omvang op betrouwbare wijze is te schatten.

De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichtingen per balansdatum af te wikkelen. De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de contante waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichting af te wikkelen, tenzij anders vermeld. De rentemutatie van voorzieningen gewaardeerd tegen contante waarde is verantwoord als dotatie aan de voorziening.

Rechten en verplichtingen voortvloeiend uit eenzelfde overeenkomst worden niet in de balans opgenomen voorzover noch de organisatie noch de tegenpartij heeft gepresteerd.

Opname in de balans geschiedt wanneer de nog te ontvangen respectievelijk te leveren prestatie en tegenprestatie niet (meer) met elkaar in evenwicht zijn en dit voor de organisatie negatieve gevolgen heeft.

Wachtgelden en arbeidsongeschiktheid

Het Erasmus MC is voor de wachtgelden en de regeling werkhervatting gedeeltelijke arbeidsongeschiktheid eigen risicodragers. Deze voorzieningen hebben betrekking op toekomstige verplichtingen uit hoofde van genoemde regelingen. De voorzieningen zijn berekend volgens de statische methode. Het bedrag van deze voorzieningen wordt bepaald op basis van kennis en verwachtingen over hoogte en duur van per balansdatum lopende betalingsverplichtingen.

Lifetimevariant

Dit betreft een voorziening voor personeelsleden die gebruik gemaakt hebben van de lifetimeregeling.

Reorganisatievoorziening

Een reorganisatievoorziening wordt getroffen indien op balansdatum een gedetailleerd reorganisatieplan is geformaliseerd en uiterlijk op opmaakdatum van de jaarrekening de gerechtvaardigde verwachting van uitvoering van het plan is gewekt bij hen voor wie de reorganisatie gevolgen zal hebben. Van een gerechtvaardigde verwachting is sprake als is gestart met de uitvoering van de reorganisatie, of als de hoofdlijnen bekend zijn gemaakt aan hen voor wie de reorganisatie gevolgen zal hebben. In de reorganisatievoorziening worden de als gevolg van de reorganisatie noodzakelijke kosten opgenomen die niet in verband staan met de doorlopende activiteiten van de organisatie.

Voorziening langdurig zieken

Voor langdurig zieken is een voorziening gevormd op basis van de verwachte loonkosten in de eerste twee jaren van de arbeidsongeschiktheid en voor medewerkers voor wie na deze twee jaar nog een doorbetalingsverplichting geldt (voor medewerkers die naar verwachting niet zullen terugkeren in het arbeidsproces), voorzover deze na balansdatum vallen, gebaseerd op 100% gedurende het eerste jaar en 70% gedurende het tweede jaar.

Voorziening jubileumverplichtingen

De jubileumvoorziening betreft een voorziening voor toekomstige jubileumuitkeringen. De voorziening betreft de contante waarde van de in de toekomst uit te keren jubileumuitkeringen. De berekening is gebaseerd op gedane toezeggingen, blijfkans en leeftijd.

Voorziening zware beroepen regeling

De voorziening zware beroepen is een voorziening voor medewerkers om vervoegd te kunnen stoppen met werken. De regeling houdt in dat medewerkers die de regeling benutten een RVU-uitkering ontvangen. Het bedrag van deze uitkeringen is voorzien. In de voorziening is rekening gehouden met de reeds bekende deelnemers plus een inschatting van de verwachte deelnemers gedurende de looptijd van de regeling.

Voorziening claims, geschillen en rechtsgedingen

Uit de voorziening uit hoofde van claims, geschillen en rechtsgedingen wordt het eigen risico in verband met medische aansprakelijkheid gedekt. Het Erasmus MC heeft hiervoor een verzekering afgesloten. Het ultimo boekjaar opgenomen bedrag heeft betrekking op mogelijke uitkering van schades en is geactualiseerd voor het maximale eigen risico van deze verzekering. De voorziening is gewaardeerd tegen nominale waarde.

Overige voorzieningen

Onder de overige voorzieningen is opgenomen de voorziening voor asbestsanering en de voorziening voor verlieslatende contracten.

Voor nadere toelichting van de specifieke berekeningsgrondslagen van de specifieke voorzieningen wordt verwezen naar de toelichting op de geconsolideerde balans.

Wanneer verplichtingen naar verwachting door een derde worden vergoed, wordt deze vergoeding als een actief in de balans opgenomen indien het waarschijnlijk is dat deze vergoeding wordt ontvangen bij de afwikkeling van de verplichting.

Langlopende schulden

Langlopende leningen waarvan de organisatie de intentie heeft deze tot het einde van de looptijd aan te houden, en hiertoe ook in staat is, worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs volgens de effectieve rentemethode.

Het verschil tussen de bepaalde boekwaarde en de uiteindelijke aflossingswaarde wordt samen met de verschuldigde rentevergoeding zodanig bepaald dat de effectieve rente gedurende de looptijd van de schulden in de resultatenrekening wordt verwerkt. De aflossingsverplichtingen voor het komend jaar van de langlopende schulden worden opgenomen onder de kortlopende schulden.

Vooruitontvangen schadevergoeding Ministerie van VWS

Het totaal toegekende bedrag aan schadevergoeding van het Ministerie van VWS is gepassiveerd in 2015. Deze schadevergoeding bestaat uit twee toezeggingen. De eerst toezegging voor de overgangsregeling kapitaallasten valt in 10 jaar vrij met een jaarlijkse afbouw van 10% onder de overige bedrijfsopbrengsten in de jaren 2015 tot en met 2024. De tweede toezegging voor het Decentralisatie Huisvesting Academische Ziekenhuizen kader (DHAZ-kader) valt in 40 jaar vrij onder de overige bedrijfsopbrengsten in de jaren 2015 tot en met 2054.

De vooruitontvangen schadevergoeding is verwerkt conform de bepalingen van RJ 274 Overheidssubsidies met betrekking tot de verwerking van exploitatiesubsidies.

Kortlopende schulden

Kortlopende schulden worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs volgens de effectieve rentemethode.

Onderhanden werk uit hoofde van EMF-projecten

Het onderhanden werk uit hoofde van EMF projecten wordt gewaardeerd tegen de vervaardigingsprijs, zijnde directe materiaal- en arbeidskosten, direct toerekenbaar uitbesteed werk en overige externe kosten, inclusief een opslag voor aan de projecten gerelateerde indirecte vaste en variabele kosten. Op de post onderhanden projecten zijn de gedeclareerde termijnen en vooruitontvangen betalingen in mindering gebracht.

De resultaten op projecten of deelprojecten worden, indien betrouwbaar te schatten, verantwoord naar rato van de voortgang van het project. Indien de resultaten niet betrouwbaar te schatten zijn, worden de resultaten op projecten of deelprojecten verantwoord in het jaar van oplevering. Voorzieningen voor verwachte verliezen worden genomen in de periode waarin vast komt te staan dat sprake is van verliesgevend projecten en worden in mindering gebracht op de post onderhanden projecten.

1.1.4.3 Grondslagen van resultaatbepaling

Algemeen

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de opbrengstwaarde van de geleverde prestaties en de kosten en andere lasten over het jaar.

Baten worden in de resultatenrekening opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

De opbrengsten en kosten worden toegerekend aan de periode waarop zij betrekking hebben. Baten worden verantwoord in het jaar waarin de baten zijn gerealiseerd.

A. Baten uit beroeps- of bedrijfsmatige zorgverlening

Algemeen

Met ingang van 2015 geldt het volledige model van prestatiebekostiging op basis van de DBC's Op weg naar Transparantie (DOT)-productstructuur, waarin zorgaanbieders per geleverde prestatie betaald worden op basis van integrale tarieven. Naast het vrije segment met volledig vrije prijzen resteert een gereguleerd segment met maximumtarieven voor zorg die niet geschikt is voor vrije prijsvorming. Daarnaast is er een vast segment voor zorg die met prestatiebekostiging onvoldoende geborgd zou zijn. Met ingang van 2020 is hier de CB-regeling bijgekomen. De baten uit de CB-regeling zijn toegerekend aan het jaar waarin de zorguitval heeft plaatsgevonden en de Covid-19 meerkosten zijn gemaakt.

Opbrengsten zorgverzekeringwet

Het Erasmus MC heeft uit hoofde van de zorgcontractering met zorgverzekeraars afspraken gemaakt over de zorgverlening op schadelastjaar. Daarbij is een inschatting gemaakt van de verwachte realisatie van deze contractafspraken. Met de uitkomsten van deze analyse is rekening gehouden bij de bepaling van de opbrengstverantwoording. De getekende contracten met de zorgverzekeraars zijn daarbij leidend. De schadelastjaren tot en met 2016 zijn definitief afgewikkeld met de zorgverzekeraars.

De opbrengsten zorgprestaties worden verantwoord naar rato van de verrichte prestaties, gebaseerd op de gerealiseerde en gesloten zorgproducten in het boekjaar en de mutatie in de waarden van het onderhanden werk uit hoofde van DBC-zorgproducten. Bij de opbrengsten zorgprestaties worden verantwoord de aan patiëntenzorg gelieerde categorieën 'Opbrengsten zorgverzekeringwet' en 'CB-regeling vergoeding meerkosten Covid-19'.

Specifieke aandachtspunten medisch specialistische zorg

Inleiding

De landelijke onzekerheden voor instellingen voor medisch specialistische zorg (ziekenhuizen, UMC's en ZBO's) zijn de afgelopen jaren verder verminderd. De resterende in de jaarrekening 2023 van toepassing zijnde (landelijke) aandachtspunten voor het Erasmus MC hebben betrekking op:

1. Afwikkeling rechtmatigheidscontroles MSZ 2018 en Horizontaal Toezicht verantwoordingsjaar 2019;
2. Horizontaal Toezicht MSZ verantwoordingsjaar 2021;
3. Horizontaal Toezicht MSZ verantwoordingsjaar 2022;
4. Horizontaal Toezicht MSZ verantwoordingsjaar 2023;
5. Toerekening van de contractafspraken met de zorgverzekeraars op schadejaar aan het boekjaar.

Bij de omzetsbepaling van de DBC zorgproducten en overige zorgproducten heeft het Erasmus MC de grondslagen voor waardering en resultaatbepaling gehanteerd zoals opgenomen in paragrafen 1.1.4.2 en 1.1.4.3 van deze jaarrekening.

Toelichting (landelijke) onzekerheden jaarrekening 2023

De van toepassing zijnde (landelijke) aandachtspunten in de jaarrekening 2023 zijn (inclusief de status hiervan) hierna toegelicht voor het Erasmus MC:

1. Afwikkeling rechtmatigheidscontroles MSZ 2018 en Horizontaal Toezicht verantwoordingsjaar 2019;

De onderhandelingen met de zorgverzekeraars over de finale verrekening van de uitkomsten van het zelfonderzoek 2018 zijn in 2021 afgewikkeld. Per brief d.d. 11 november 2021 hebben zorgverzekeraars het te verrekenen bedrag voor het verantwoordingsjaar 2018 vastgesteld. Ook de onderhandelingen met de zorgverzekeraars over de finale verrekening van de uitkomsten van Horizontaal Toezicht verantwoordingsjaar 2019 zijn in 2021 afgewikkeld. Per brief d.d. 11 november 2021 hebben zorgverzekeraars het te verrekenen bedrag voor het verantwoordingsjaar 2019 vastgesteld.

De te verrekenen bedragen voor de jaren 2018 en 2019 zijn conform de vaststelling van de zorgverzekeraars verwerkt in de jaarrekening 2023.

2. Horizontaal Toezicht MSZ verantwoordingsjaar 2021;

De onderhandelingen met de zorgverzekeraars over de finale verrekening van de uitkomsten van Horizontaal Toezicht verantwoordingsjaar 2021 zijn in 2022 afgewikkeld. Per brief d.d. 19 juli 2022 hebben zorgverzekeraars het te verrekenen bedrag voor het verantwoordingsjaar 2021 vastgesteld. De te verrekenen bedragen voor het jaar 2021 zijn conform de vaststelling van de zorgverzekeraars verwerkt in de jaarrekening.

3. Horizontaal Toezicht MSZ verantwoordingsjaar 2022;

De onderhandelingen met de zorgverzekeraars over de finale verrekening van de uitkomsten van Horizontaal Toezicht verantwoordingsjaar 2022 zijn in 2023 afgewikkeld. Per brief d.d. 10 oktober 2023 hebben zorgverzekeraars het te verrekenen bedrag voor het verantwoordingsjaar 2022 vastgesteld. De te verrekenen bedragen voor het jaar 2022 zijn conform de vaststelling van de zorgverzekeraars verwerkt in de jaarrekening.

4. Horizontaal Toezicht MSZ verantwoordingsjaar 2023;

Het Erasmus MC is één van de Horizontaal Toezicht koplopers. De kern van Horizontaal Toezicht is dat het gezamenlijke controlesysteem van zorgverzekeraars en zorgaanbieders rond registratie, facturatie en inning van declaratie voor MSZ zorg wijzigt van een gegevensgerichte controle achteraf naar procesgerichte controle vooraf. Op basis van een uitgevoerd Risk Assessment en een daarop gebaseerd Control Framework voor de beheersing wordt hierover op een transparante wijze verantwoording afgelegd aan de representerende zorgverzekeraars.

Voor de beheersmaatregelen op de hoge en midden risico's die in dit Risk Control Framework zijn opgenomen, is door de internal audit afdeling van het Erasmus MC beoordeeld of deze beheersmaatregelen in opzet, bestaan en werking betrouwbaar hebben gefunctioneerd gedurende de periode van 1 januari 2023 tot en met 31 december 2023. De beoordeling wordt in 2024 afgewikkeld.

De afronding van HT verantwoordingsjaar 2023 heeft tot gevolg dat Erasmus MC vanuit individuele zorgverzekeraars over deze periode geen achterafcontroles op gebied van rechtmatigheid meer ontvangt. Daarnaast vinden geen correcties plaats op afgeronde HT jaren met uitzondering van controles ten aanzien van de volgende situaties:

- Materiële controles specifiek voor gepast gebruik. Gezien het onderwerp 'gepast gebruik' (nog) geen onderdeel is van HT, is materiële controleonderzoek op twee onderdelen nog mogelijk met terugwerkende kracht voor maximaal 3 jaar:
 - Effectieve zorg: de zorg voldoet aan de stand van wetenschap en praktijk;
 - Medische noodzaak: de verzekerde moet redelijkerwijs zijn aangewezen op de zorg gezien zijn gezondheidssituatie.
- Het is nog steeds mogelijk dat Erasmus MC voor de declaratiejaren waarover geen verantwoording is afgelegd middels HT rechtmatigheidscontroles kan ontvangen. De zorgverzekeraars trachten eventuele signalen zo veel mogelijk tijdens het kwartaalgesprek te bespreken. Ook hier wordt een terugwerkende kracht termijn gehanteerd van maximaal 3 jaar.

- Voor fraudeonderzoeken geldt geen maximale termijn.
- Signalen en vragen van verzekerden over declaraties worden individueel door de zorgverzekeraar onderzocht en indien nodig prospectief uitgezet bij de zorgaanbieder.
- Systeemcontroles door verzekeraars bij ontvangst declaratie blijven gehandhaafd. Dit zijn vooraf-controles en betreft de retourinformatie die het Erasmus MC ontvangt.
- Controles gericht op naleving contractuele afspraken die geen betrekking hebben op rechtmatigheidsonderdelen die vallen onder Horizontaal Toezicht. Te denken valt aan afspraken tussen een zorgverzekeraar en zorgaanbieder over prijs, volume, selectieve inkoop, cliënttevredenheid, digitalisering, kostenbeheersing, efficiency en innovatie.

5. Toerekening van de contractafspraken met de zorgverzekeraars op schadejaar aan het boekjaar.

Het Erasmus MC heeft met de zorgverzekeraars voor 2023 schadelastafspraken op basis van plafondafspraken gemaakt. Toerekening van de schadelastafspraken aan het boekjaar 2023 heeft plaatsgevonden op basis van in 2023 toegerekende zorgprestaties en een beste schatting van het voortgangpercentage ultimo 2023 in lijn met de Handreiking omzetverantwoording, rekening houdend met de verwachte effecten vanuit Horizontaal Toezicht. Deze correcties zijn op de omzet 2023 in mindering gebracht en waar nodig verwerkt in de waardering van de nog te factureren omzet DBC's / DBC-zorgproducten ultimo 2023.

De uiteindelijke uitkomsten, mede op basis van eventuele later geregistreerde zorgprestaties, zullen blijken uit de afrekeningen met zorgverzekeraars. In deze jaarrekening is de beste inschatting van het financieel effect op de omzet en daarmee samenhangende posten verwerkt. Dit is van toepassing voor zowel het schadejaar 2023 als schadejaar 2022, 2021, 2020, 2019, 2018 en 2017. Over de schadelastjaren tot en met 2016 zijn definitieve opbrengstverrekeningen ontvangen van de zorgverzekeraars en deze zijn definitief afgewikkeld met de zorgverzekeraars. Over de schadejaren vanaf 2017 moeten de diverse definitieve opbrengstverrekeningen nog ontvangen worden, waarna afwikkeling met de zorgverzekeraars zal plaatsvinden.

Conclusie Raad van Bestuur

De Raad van Bestuur heeft ten behoeve van de bepaling van het resultaat en de financiële positie de best mogelijke schattingen gemaakt op basis van de beschikbare informatie, onder andere met betrekking tot bovenstaande aspecten van de omzetverantwoording. De Raad van Bestuur is van mening dat, met voornoemde toelichting, de jaarrekening het vereiste inzicht geeft in het resultaat en de financiële positie van het Erasmus MC op basis van de ons nu bekende feiten en omstandigheden.

Subsidie op grond van de Kaderwet VWS-subsidies

Onder de subsidie op grond van de Kaderwet VWS-subsidies zijn opgenomen de subsidies overeenkomstig artikel 3 van de Kaderwet VWS-subsidies.

Beschikbaarheidsbijdrage zorgfuncties

Onder de beschikbaarheidsbijdrage zorgfuncties zijn de beschikbaarheidsbijdrage als bedoeld in artikel 56a van de Wet marktordening gezondheidszorg en het Besluit beschikbaarheidsbijdrage WMG verantwoord.

Beschikbaarheidsbijdrage academische zorg

Dit betreft de beschikbaarheidsbijdrage als bedoeld in artikel 56a van de Wet marktordening gezondheidszorg en het Besluit beschikbaarheidsbijdrage WMG. De omschrijving van academische zorg is opgenomen in onderdeel B van de bijlage bij het Besluit beschikbaarheidsbijdrage WMG.

Baten uit onderaanneming

Dit betreft opbrengsten voor zorgwerkzaamheden verricht in onderaanneming. Daarvan is sprake als een zorgaanbieder een contractuele relatie met de hoofdaannemer heeft om zorg te verlenen en geen contractuele verplichting heeft met een Wlz-uitvoerder, een zorgverzekeraar of een houder van een persoonsgebonden budget.

B. Andere beroeps- of bedrijfsmatige activiteiten

Dit betreft baten uit andere beroepsmatige of bedrijfsmatige activiteiten dan het verlenen van zorg, zoals commerciële activiteiten of overige opbrengsten uit maatschappelijke ondersteuning. Dit betreft ondermeer de Rijksbijdrage werkplaatsfunctie, Rijksbijdrage medische faculteit van UMC's en overige subsidies.

Overige bedrijfsopbrengsten

De overige opbrengsten zijn gebaseerd op aan derden gefactureerde of doorberekende bedragen voor geleverde goederen en diensten, onder aftrek van eventuele omzetbelasting en kortingen. Tevens is hieronder opgenomen de mutatie in het onderhanden werk EMF-onderzoek en de jaarlijkse vrijval van de vooruitontvangen bijdrage van het Ministerie van VWS.

Kosten

De kosten worden toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben.

De afschrijvingen op materiële vaste activa worden gebaseerd op de verkrijgings- of vervaardigingsprijs.

Afschrijvingen vinden plaats volgens de lineaire methode op basis van de geschatte economische levensduur.

Kosten uitbesteed werk en andere externe kosten

Ingevolge de invoering van integrale bekostiging per 1 januari 2015 behoren de honorariumvergoedingen voor medisch specialisten tot het opbrengstbegrip van de instelling. Baten uit hoofde van integrale bekostiging worden verantwoord wanneer gerealiseerd. De verdeling van de integrale bekostiging in opbrengsten voor het ziekenhuis en opbrengsten voor vrijgevestigde medisch specialisten vindt plaats op basis van gemaakte afspraken tussen het ziekenhuis en het medisch specialistisch bedrijf. Onder de kosten zijn samenhangend met deze post vergoedingen aan het medisch specialistisch bedrijf verantwoord.

Lonen en salarissen, sociale lasten en pensioenlasten

Lonen, salarissen en sociale lasten worden op grond van de arbeidsvoorwaarden verwerkt in de resultatenrekening voor zover ze verschuldigd zijn aan werknemers, respectievelijk de belastingdienst.

De beloningen van het personeel worden als last in de resultatenrekening verantwoord in de periode waarin de arbeidsprestatie wordt verricht en, voor zover nog niet uitbetaald, als verplichting op de balans opgenomen. Als de reeds betaalde bedragen de verschuldigde beloningen overtreffen, wordt het meerdere opgenomen als een overlopend actief voor zover er sprake zal zijn van terugbetaling door het personeel of van verrekening met toekomstige betalingen door de instelling.

Voor de beloningen met opbouw van rechten (sabbatical leave, gratificaties e.d.) worden de verwachte lasten gedurende het dienstverband in aanmerking genomen. Een verwachte vergoeding ten gevolge van gratificaties wordt verantwoord indien de verplichting tot betaling van die vergoeding is ontstaan op of vóór balansdatum en een betrouwbare schatting van de verplichtingen kan worden gemaakt. Ontvangen bijdragen voortvloeiend uit levensloopregelingen worden in aanmerking genomen in de periode waarover deze bijdragen zijn verschuldigd. Toevoegingen aan en vrijval van verplichtingen worden ten laste respectievelijk ten gunste van de resultatenrekening gebracht.

Indien een beloning wordt betaald worden de verwachte lasten verantwoord in de periode waarover deze beloning is verschuldigd. Voor op balansdatum bestaande verplichtingen tot het in de toekomst doorbetalen van beloningen (inclusief ontslagvergoedingen) aan personeelsleden die op balansdatum naar verwachting blijvend geheel of gedeeltelijk niet in staat zijn om werkzaamheden te verrichten door ziekte of arbeidsongeschiktheid wordt een voorziening opgenomen. De verantwoorde verplichting betreft de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de desbetreffende verplichting op balansdatum af te wikkelen. De beste schatting is gebaseerd op contractuele afspraken met personeelsleden (CAO en individuele arbeidsovereenkomsten). Toevoegingen aan en vrijval van verplichtingen worden ten laste respectievelijk ten gunste van de resultatenrekening gebracht.

Ontslagvergoedingen

Ontslagvergoedingen zijn vergoedingen die worden toegekend in ruil voor de beëindiging van het dienstverband. Een uitkering als gevolg van ontslag wordt als verplichting en als last verwerkt als de organisatie zich aantoonbaar onvoorwaardelijk heeft verbonden tot betaling van een ontslagvergoeding. Als het ontslag onderdeel is van een reorganisatie, worden de kosten van de ontslagvergoeding opgenomen in een reorganisatievoorziening. Zie hiervoor de grondslag onder het hoofd Voorzieningen. Ontslagvergoedingen worden gewaardeerd met inachtneming van de aard van de vergoeding. Als de ontslagvergoeding een verbetering is van de beloningen betaalbaar op termijn na afloop van het dienstverband, vindt waardering plaats volgens dezelfde grondslagen die worden toegepast voor pensioenregelingen. Andere ontslagvergoedingen worden gewaardeerd op basis van de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichting af te wikkelen.

Pensioenlasten

Niet alle groepsmaatschappijen hebben werknemers in dienst. De rechtspersonen waar dit wel het geval is, zijn aangesloten bij de Stichting Pensioenfonds ABP (ABP) of Pensioenfonds Zorg & Welzijn (PFZW).

Deze pensioenregelingen betreffen een voorwaardelijk geïndexeerde middelloonregeling. Indexatie (aanpassing met prijsstijging) van de toegekende aanspraken en rechten vindt uitsluitend plaats indien en voor zover de middelen van het pensioenfonds daartoe ruimte laten en het pensioenfonds daartoe heeft besloten.

Indien de omstandigheden bij het pensioenfonds daar aanleiding toe geven, kan het bestuur van het pensioenfonds besluiten tot het korten van aanspraken. De pensioenregeling wordt volgens de Pensioenwet gekarakteriseerd als uitkeringsovereenkomst. De belangrijkste afspraken die zijn opgenomen in deze uitvoeringsovereenkomst zijn de volgende:

- Indexatie geeft geen aanleiding tot premieaanpassingen;
- Er vindt geen premiereductie of -terugstorting plaats;
- Bij onderdekking kan een extra premieopslag van maximaal 2,5% worden toegepast door PFZW.
Het ABP kent geen maximum premieopslag bij onderdekking.

De aan Stichting Pensioenfonds ABP en Pensioenfonds Zorg en Welzijn te betalen premie wordt als last in de resultatenrekening verantwoord en, voor zover de aan de Pensioenfondsen te betalen premie nog niet is voldaan, wordt deze als verplichting op de balans opgenomen. De actuele dekkingsgraad van het Pensioenfonds ABP per balansdatum was 110,5% (bron: www.abp.nl) en van het Pensioenfonds Zorg & Welzijn 106,3% (bron: www.pfzw.nl). De minimaal vereiste dekkingsgraad volgens DNB is 104,2%. Met het oog op de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel is voor de overgangperiode (van 2022 tot 2026) een minimale dekkingsgraad voorgesteld van 90%, waarbij fondsen moeten toegroeien naar een dekkingsgraad van minimaal 95%.

Het Erasmus MC heeft geen verplichting tot het doen van aanvullende bijdragen in het geval van een tekort bij de Pensioenfondsen, anders dan het voldoen van toekomstig hogere premiebijdragen. Om deze reden worden de op een periode betrekking hebbende premiebijdragen in die periode ten laste van het resultaat gebracht.

Uitgangspunt is dat de in de verslagperiode te verwerken pensioenlast gelijk is aan de over die periode aan de pensioenuitvoerder verschuldigde pensioenpremies. Voor zover de verschuldigde premies op balansdatum nog niet zijn voldaan, wordt hiervoor een verplichting opgenomen. Als de op balansdatum reeds betaalde premies de verschuldigde premies overtreffen, wordt een overlopende actiefpost opgenomen voor zover sprake zal zijn van terugbetaling door het fonds of van verrekening met in de toekomst verschuldigde premies.

Indien op basis van de uitvoeringsovereenkomst met betrekking tot een ondernemingspensioen-/bedrijfstakpensioenregeling per balansdatum een verplichting bestaat, wordt een voorziening gevormd als het waarschijnlijk is dat de aanwending van een maatregelenpakket, dat nodig is voor het herstel van de per balansdatum bestaande dekkingsgraad, zal leiden tot een uitstroom van middelen en de omvang daarvan betrouwbaar kan worden geschat. Indien sprake is van aanpassingen van de per balansdatum opgebouwde aanspraken die voortvloeien uit toekomstige salarisverhogingen die per balansdatum reeds zijn toegezegd en die voor rekening van de vennootschap komen wordt hiervoor een voorziening gevormd. Verder wordt op balansdatum een voorziening opgenomen voor bestaande additionele verplichtingen ten opzichte van het fonds en de werknemers, indien het waarschijnlijk is dat voor de afwikkeling van die verplichtingen een uitstroom van middelen zal plaatsvinden en de omvang van de verplichtingen betrouwbaar kan worden geschat. Het al dan niet bestaan van additionele verplichtingen wordt beoordeeld aan de hand van de uitvoeringsovereenkomst met het fonds, de pensioenovereenkomst met de werknemers en andere (expliciete of impliciete) toezeggingen aan de werknemers. De voorziening wordt gewaardeerd tegen de beste schatting van de contante waarde van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichtingen op balansdatum af te wikkelen. De disconteringsvoet vóór belasting geeft de actuele marktrente per balansdatum van hoogwaardige ondernemingsobligaties/rendement op staatleningen weer, de risico's waarmee bij het schatten van de toekomstige uitgaven reeds rekening is gehouden worden hierin niet betrokken. Voor een op balansdatum bestaand overschot bij de pensioenuitvoerder wordt een vordering opgenomen als de onderneming de beschikkingsmacht heeft over dit overschot, het waarschijnlijk is dat het overschot naar de onderneming zal toevloeien en de vordering betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Leaseverplichtingen

Het Erasmus MC kan financiële en operationele leasecontacten afsluiten. Een leaseovereenkomst waarbij het Erasmus MC als lessee voor- en nadelen verbonden aan het eigendom van het leaseobject geheel of nagenoeg geheel draagt, wordt aangemerkt als een financiële lease. Alle andere leaseovereenkomsten classificeren als operationele lease. Bij de leaseclassificatie is de economische realiteit van de transactie bepalend en niet zozeer de juridische vorm.

Financiële lease

Als de rechtspersoon optreedt als lessee in een financiële lease, wordt het leaseobject (en de daarmee samenhangende verplichting) bij de aanvang van de leaseperiode in de balans verwerkt tegen de reële waarde van het leaseobject of, indien deze lager is, tegen de contante waarde van de minimale leasebetalingen. Beide waarden worden bepaald op het tijdstip van het aangaan van de leaseovereenkomst. De toegepaste rentevoet bij de berekening van de contante waarde is de impliciete rentevoet. Indien deze rentevoet praktisch niet te bepalen is, wordt de marginale rentevoet gehanteerd. De initiële directe kosten worden opgenomen in de eerste waardering van het leaseobject.

De grondslagen voor de vervolwaardering van het leaseobject zijn beschreven onder het hoofd Materiële vaste activa. Als geen redelijke zekerheid bestaat dat de rechtspersoon eigenaar van een leaseobject zal worden aan het einde van de leaseperiode, wordt het object afgeschreven over de kortste termijn van de leaseperiode of de gebruiksduur van het object.

De minimale leasebetalingen worden gesplitst in rentelasten en aflossing van de uitstaande leaseverplichting. De rentelasten worden gedurende de leaseperiode zodanig toegerekend aan elke periode dat dit resulteert in een constante periodieke rentevoet over de resterende netto-verplichting met betrekking tot de financiële lease. Voorwaardelijke leasebetalingen worden als last verwerkt in de periode dat aan de voorwaarden tot betaling wordt voldaan.

Operationele lease

Als het Erasmus MC optreedt als lessee in een operationele lease, wordt het leaseobject niet geactiveerd. Leasebetalingen inzake de operationele lease worden lineair over de leaseperiode ten laste van de resultatenrekening gebracht.

Financiële baten en lasten

Rentebaten en rentelasten

Rentebaten en rentelasten worden tijdsevenredig verwerkt, rekening houdend met de effectieve rentevoet van de betreffende activa en passiva. Bij de verwerking van de rentelasten wordt rekening gehouden met de verantwoorde transactiekosten op de ontvangen leningen.

Resultaat deelnemingen

Betreft het resultaat van de bedrijven waarin het Erasmus MC deelneemt.

Belastingen

Het Erasmus MC verricht als academisch ziekenhuis nagenoeg uitsluitend activiteiten als genoemd in artikel 1.4, eerste lid, van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek en is daarom vrijgesteld van vennootschapsbelasting. Alle overige in de consolidatie opgenomen rechtspersonen zijn onderworpen aan de vennootschapsbelasting met uitzondering van Geboortecentrum Sophia Holding BV, Centrum Bijzondere Tandheelkunde Rijnmond BV, DermaHaven BV en Admiraal de Ruyter Ziekenhuis BV die alle van de zorgvrijstelling gebruik maken. Stichting Innovative Molecular Research Fund drijft geen onderneming en is uit dien hoofde niet aan de vennootschapsbelasting onderworpen.

De belasting over het resultaat wordt berekend over het resultaat voor belastingen in de geconsolideerde winst en verliesrekening, rekening houdend met beschikbare, fiscaal compensabele verliezen uit voorgaande boekjaren (voor zover niet opgenomen in de latente belastingvorderingen) en vrijgestelde winstbestanddelen en na bijtelling van niet aftrekbare kosten.

De over het boekjaar verschuldigde en verrekenbare belasting is de naar verwachting te betalen belasting over de belastbare winst over het boekjaar, berekend aan de hand van belastingtarieven die zijn vastgesteld op verslagdatum, dan wel waartoe materieel al op verslagdatum is besloten, en eventuele correcties op de over voorgaande jaren verschuldigde belasting.

Indien de boekwaardes van activa en verplichtingen ten behoeve van de financiële verslaggeving afwijken van hun fiscale boekwaardes, is sprake van tijdelijke verschillen.

Voor belastbare tijdelijke verschillen wordt een voorziening latente belastingverplichtingen getroffen.

Voor verrekenbare tijdelijke verschillen, beschikbare voorwaartse verliescompensatie en nog niet gebruikte fiscale verrekeningsmogelijkheden wordt een latente belastingvordering opgenomen, maar uitsluitend voor zover het waarschijnlijk is dat er in de toekomst fiscale winsten beschikbaar zullen zijn voor verrekening respectievelijk compensatie. Latente belastingvorderingen worden per iedere verslagdatum herzien en verlaagd voor zover het niet langer waarschijnlijk is dat het daarmee samenhangende belastingvoordeel zal worden gerealiseerd.

Voor belastbare tijdelijke verschillen inzake groepsmaatschappijen, deelnemingen en joint ventures wordt een latente belastingverplichting opgenomen tenzij de instelling in staat is het tijdstip van afloop van het tijdelijke verschil te bepalen en het waarschijnlijk is dat het tijdelijke verschil in de voorzienbare toekomst niet zal aflopen.

Voor verrekenbare tijdelijke verschillen inzake groepsmaatschappijen, deelnemingen en joint ventures wordt een latente belastingvordering opgenomen uitsluitend voor zover het waarschijnlijk is dat het tijdelijke verschil in de voorzienbare toekomst afloopt en er fiscale winst beschikbaar zal zijn ter compensatie van het tijdelijk verschil.

De waardering van latente belastingverplichtingen en latente belastingvorderingen wordt gebaseerd op de fiscale gevolgen van de door de instelling op balansdatum voorgenomen wijze van realisatie of afwikkeling van haar activa, voorzieningen, schulden en overlopende passiva.

Latente belastingvorderingen en -verplichtingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

1.1.4.4 Grondslagen van segmentering

In de jaarrekening wordt overeenkomstig de Richtlijn Zorginstellingen een segmentatie van de winst en verliesrekening rekening gemaakt in de volgende segmenten: Erasmus MC Zorg en Erasmus MC O&O.

Bij de verdeling van de winst en verliesrekening per operationeel segment is aangesloten op de activiteiten van het bedrijfsproces.

Directe kosten worden direct toegerekend aan betreffend segment. De indirecte kosten zijn verdeeld op basis van vaste verdeelsleutels.

1.1.4.5 Grondslagen voor de opstelling van het kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit de liquide middelen. Kasstromen in vreemde valuta zijn omgerekend tegen de gemiddelde koers. Koersverschillen inzake geldmiddelen worden niet afzonderlijk in het kasstroomoverzicht getoond. Ontvangen en betaalde rente, ontvangen dividenden en winstbelastingen zijn opgenomen onder de kasstroom uit operationele activiteiten. Betaalde dividenden zijn opgenomen onder de kasstroom uit financieringsactiviteiten.

Investerings in groepsmaatschappijen worden verwerkt tegen de verkrijgingsprijs onder aftrek van, binnen de geacquireerde organisatie, aanwezige geldmiddelen.

Transacties waarbij geen ruil van kasmiddelen plaatsvindt, waaronder financiële leasing, zijn niet in het kasstroomoverzicht opgenomen. De betaling van de leasetermijnen uit hoofde van het financiële leasecontract zijn voor het gedeelte dat betrekking heeft op de aflossing als een uitgave uit financieringsactiviteiten aangemerkt en voor het gedeelte dat betrekking heeft op de interest als een uitgave uit operationele activiteiten.

De belangrijkste non-cash mutaties betreffen de nieuw afgesloten financial lease contracten (€ 0,5 miljoen) en een correctie voor de in het crediteurensaldo opgenomen facturen met betrekking op investeringen in vaste activa (€ -10,6 miljoen).

1.1.4.6 Grondslagen voor gebeurtenissen na balansdatum

Gebeurtenissen die nadere informatie geven over de feitelijke situatie per balansdatum en die blijken tot aan de datum van het opmaken van de jaarrekening worden verwerkt in de jaarrekening.

Gebeurtenissen die geen nadere informatie geven over de feitelijke situatie per balansdatum worden niet in de jaarrekening verwerkt. Als dergelijke gebeurtenissen van belang zijn voor de oordeelsvorming van de gebruikers van de jaarrekening, worden de aard en de geschatte financiële gevolgen ervan toegelicht in de jaarrekening.

1.1.4.7 Grondslagen WNT

Voor de verantwoording uit hoofde van de Wet normering topinkomens (WNT) baseert het Erasmus MC zich op de wet- en regelgeving inzake de WNT, waaronder de instellingsspecifieke (sectorale) regels, en op de Modelverantwoording WNT van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties met betrekking tot het verslagjaar.

1.1.5 TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE BALANS per 31 december 2023

ACTIVA

1. Immateriële vaste activa

De specificatie is als volgt:

	<u>31-dec-23</u>	<u>31-dec-22</u>
	x € 1.000	x € 1.000
Concessies, vergunningen en intellectuele eigendom	20.292	29.999
Vooruitbetaald op immateriële vaste activa	546	1.686
Totaal immateriële vaste activa	<u>20.838</u>	<u>31.685</u>

Het verloop van de immateriële activa in het verslagjaar is als volgt weer te geven:

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
	x € 1.000	x € 1.000
Boekwaarde per 1 januari	31.685	41.529
Bij: investeringen	675	1.406
Af: afschrijvingen	11.522	11.250
Boekwaarde per 31 december	<u>20.838</u>	<u>31.685</u>
Aanschafwaarde	65.190	64.515
Cumulatieve afschrijvingen	44.352	32.830

Concessies, vergunningen en intellectuele eigendom

Het Erasmus MC heeft in het jaar 2017 een Elektronisch Patiënten Dossier geïmplementeerd. Het Erasmus MC heeft deze investering als immaterieel vast actief verwerkt.

Het in 2023 geïnvesteerde bedrag (€ 0,7 miljoen) heeft betrekking op het verder ontwikkelen van het Elektronisch Patiënten Dossier.

In 2021 heeft het Erasmus MC de economische levensduur van het Elektronisch Patiënten Dossier verlaagd van 15 jaar naar 8 jaar.

Voor een nadere specificatie van het verloop van de immateriële vaste activa wordt verwezen naar het mutatieoverzicht onder 1.1.6.

2. Materiële vaste activa

De specificatie is als volgt:

	<u>31-dec-23</u>	<u>31-dec-22</u>
	x € 1.000	x € 1.000
Bedrijfsgebouwen en terreinen	597.138	632.451
Machines en installaties	356.195	384.814
Andere vaste bedrijfsmiddelen, technische en administratieve uitrusting	182.880	197.012
Materiële vaste bedrijfsactiva in uitvoering en vooruitbetaald op materiële vaste activa	84.092	56.134
Boekwaarde materiële vaste activa	<u>1.220.305</u>	<u>1.270.411</u>
Vooruitontvangen investeringssubsidies	-25.279	-26.292
Totaal materiële vaste activa	<u>1.195.026</u>	<u>1.244.119</u>

Het verloop van de materiële activa in het verslagjaar is als volgt weer te geven:

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
	x € 1.000	x € 1.000
Boekwaarde per 1 januari	1.270.411	1.324.618
Effect van verkoop/aankoop deelnemingen	-	569
Bij: investeringen	94.066	71.785
Af: afschrijvingen	120.899	123.949
Af: bijzondere waardeverminderingen	15.296	1.902
Af: desinvesteringen	7.977	710
Boekwaarde per 31 december	<u>1.220.305</u>	<u>1.270.411</u>
Aanschafwaarde	2.786.808	2.725.912
Cumulatieve afschrijvingen	1.566.503	1.455.501

1.1.5 TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE BALANS per 31 december 2023

ACTIVA

Investerings

De investeringen in het jaar 2023 bedragen in totaal € 94,1 miljoen. Dit bedrag is opgebouwd uit een investeringsbedrag dat in het jaar 2023 is geactiveerd ad € 50,8 miljoen en een afname van de positie materiële vaste bedrijfsactiva in uitvoering en vooruitbetaald op materiële vaste activa ad € 43,3 miljoen.

De positie materiële vaste bedrijfsactiva in uitvoering en vooruitbetaald op materiële vaste activa stijgt van € 56,1 miljoen ultimo 2022 naar € 84,1 miljoen ultimo 2023.

Bijzondere waardeverminderingen

In het jaar 2023 heeft er een afboeking plaatsgegevonden voor plankosten ad € 15,3 miljoen, welke is opgenomen onder de materiële vaste bedrijfsactiva in uitvoering.

Vooruitontvangen investeringssubsidies (voorheen: investeringssubsidies à fonds perdu)

Dit betreft een fonds in hoogte gelijk aan de boekwaarde van tot en met 1987 à fonds perdu-gefinancierde investeringen in gebouwen. Hieronder is ook opgenomen de tegenwaarde van de gebouwen en terreinen die per 1 januari 2003 zijn overgekomen in het kader van de integratie tussen academisch ziekenhuis en medische faculteit. Dezelfde systematiek geldt voor investeringen gefinancierd uit EMF, alsmede investeringen die uit bijdragen door derden zijn gefinancierd.

De mutaties in 2023 betreffen de vrijgevallen afschrijving € 1,3 miljoen en een dotatie van € 0,3 miljoen.

In 2022 betrof de vrijval € 2,0 miljoen en de dotatie € 1,2 miljoen.

Het verloop van de vooruitontvangen investeringssubsidies is als volgt weer te geven:

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
	x € 1.000	x € 1.000
Stand per 1 januari	26.292	27.109
Dotatie	327	1.185
Onttrekking	1.340	2.002
Stand per 31 december	<u>25.279</u>	<u>26.292</u>

Hypothecaire zekerheden en verpande materiële vaste activa

De materiële vaste activa dienen voor een bedrag van € 22,4 miljoen (2022: € 67,4 miljoen) als onderpand voor een lening bij ABN-Amro Bank (zie tevens paragraaf 1.1.9.2).

De materiële vaste activa van Admiraal de Ruyter Ziekenhuis BV dienen voor een bedrag van € 33,8 miljoen (2022: € 33,8 miljoen) als onderpand voor schulden aan kredietinstellingen, waarvan € 0 (2022: € 0) als garantie voor leningen die zijn geborgd via het Waarborgfonds voor de Zorg (WFZ). Admiraal de Ruyter Ziekenhuis BV heeft zich verbonden niet zonder voorafgaande toestemming van het WFZ onroerende goederen die zijn gefinancierd met geborgde leningen te vervreemden of met een ander zakelijk recht te bezwaren. Tevens heeft Admiraal de Ruyter Ziekenhuis BV zich verbonden om op eerste verzoek van het WFZ een recht van hypotheek aan het WFZ te verstrekken op onroerende zaken waarvoor een lening is aangegaan die geheel of gedeeltelijk door het WFZ is geborgd.

Juridisch eigendom

Onder de materiële vaste activa is voor € 19,6 miljoen (2022: € 25,2 miljoen) aan vaste activa opgenomen waarvan het Erasmus MC niet het juridisch eigendom heeft.

Voor een nadere specificatie van het verloop van de materiële vaste activa per activagroep wordt verwezen naar het mutatieoverzicht onder 1.1.7.

3. Financiële vaste activa

De specificatie is als volgt:

	<u>31-dec-23</u>	<u>31-dec-22</u>
	x € 1.000	x € 1.000
Andere deelnemingen	4.925	5.218
Vorderingen op participanten en op maatschappijen waarin wordt deelgenomen	9.866	9.093
Overige vorderingen	1.325	1.144
Af: voorzieningen	-6.185	-4.007
Totaal financiële vaste activa	<u>9.931</u>	<u>11.448</u>

1.1.5 TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE BALANS per 31 december 2023

ACTIVA

Het verloop van de financiële vaste activa is als volgt:

	2023	2022
	x € 1.000	x € 1.000
Boekwaarde per 1 januari	11.448	12.751
- effect van verkoop/aankoop deelnemingen	-	-478
- kapitaalstortingen en overige waardeveranderingen	772	2.754
- resultaat deelnemingen	-1.065	-1.762
- verstrekte leningen	1.881	3.856
- aflossing en overige waardeveranderingen	-927	-5.517
- mutatie voorzieningen	-2.178	-156
Boekwaarde per 31 december	9.931	11.448
Aflossingsverplichtingen komend boekjaar	-	-
Saldo per 31 december	9.931	11.448

Voor een nadere specificatie van het verloop van de financiële vaste activa per activagroep wordt verwezen naar het mutatieoverzicht onder 1.1.8.

Andere deelnemingen

De andere deelnemingen bestaan uit:

	31-dec-23	31-dec-22
	x € 1.000	x € 1.000
Deelnemingen op overige verbonden maatschappijen i.h.a. ≥ 20%	4.315	4.768
Andere deelnemingen i.h.a. < 20% (conform RJ 214.603)	610	450
	4.925	5.218

Overzicht andere deelnemingen

	Saldo per 1-jan-23	Kapitaal- stortingen en overige waarde- veranderingen	Resultaat deelnemingen	Ontvangen dividend	Saldo per 31-dec-23
	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000
<i>Deelnemingen op overige verbonden maatschappijen i.h.a. ≥ 20%</i>					
anDREa BV (33,33%)	-	-	-	-	-
Apotheek A15 Holding BV (25%)	2.774	-	147	-	2.921
Coöperatie Ambulancezorg ZHZ U.A. (33,33%)	-	-	-	-	-
<i>Financiële vaste activa van Corporate</i>					
Travel Clinic Erasmus MC BV	101	-101	-	-	-
Erasmus Biomedical Fund BV (27,63%)	81	-	1	-	82
GenomeScan BV (25%)	716	-	113	-	829
HollandPTC BV (33,33%)	805	-	-629	-	176
International Patient Center BV (33,33%)	-	-	-	-	-
Kaminari Medical BV (20%)	-	-	-	-	-
Pan Cancer T BV (16,74%)	-	250	-250	-	-
Spatium Medical BV (32,2%)	-	325	-325	-	-
Swanbridge Capital BV (37,04%)	291	138	-122	-	307
Zorgwinkel Erasmus MC BV (50%)	-	-	-	-	-
Scheldezoom Farmacie BV (50%)	-	-	-	-	-
<i>Andere deelnemingen i.h.a. < 20% (conform RJ 214.603)</i>					
<i>Regionale Ontwikkelingsmaatschappij</i>					
Innovation Quarter BV (0,737%)	-	-	-	-	-
UNIQ BV (0,65%)	-	-	-	-	-
<i>Graduate Entrepreneur Fund Coöperatie U.A.</i>					
Pathan BV (15,67%)	100	160	-	-	260
	350	-	-	-	350
Totaal andere deelnemingen	5.218	772	-1.065	-	4.925

1.1.5 TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE BALANS per 31 december 2023

ACTIVA

- **Pan Cancer T BV**
De investering in Pan Cancer T BV bestaat voor een deel uit aankoop aandelen en een deel uit de conversie van verstrekte leningen.
- **Spatium Medical BV**
De investering in Spatium Medical BV bestaat voor een deel uit aankoop aandelen en een deel uit de conversie van verstrekte leningen.
- **Swanbridge Capital BV**
De investering in het investeringsfonds Swanbridge Capital BV betreft een kapitaalstorting van € 138.
- **Graduate Entrepreneur Fund Coöperatie U.A**
In september 2021 heeft Erasmus MC O&O Holding BV een belang in Graduate Entrepreneur Fund U.A. verworven. In 2023 hebben vijf kapitaalstortingen aan Graduate Entrepreneur Fund Cooperatief U.A. plaatsgevonden van in totaal € 160 (totaal van kapitaalstortingen t/m 31 december 2023 bedraagt € 260).
- **Pathan BV**
Adrz B.V. heeft aandelen A in Pathan B.V. Dit betreft een participatie van 15,67% (2022: 18,66%), met een zeggenschap van 17,40% (2022: 21,17%).

Vorderingen op participanten en op maatschappijen waarin wordt deelgenomen

	Saldo per 1-jan-23	Verstrekte leningen	Aflossing en overige waarde- veranderingen	Saldo per 31-dec-23	Aflossing in 2024
	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000
<i>Vorderingen op overige verbonden maatschappijen i.h.a. ≥ 20%</i>					
Apotheek A15 Holding BV	3.140	-	159	2.981	-
HollandPTC BV	3.000	1.500	-	4.500	-
International Patient Center BV	500	-	500	-	-
Kaminari Medical BV	150	-	-	150	-
Pan Cancer T BV	125	-	125	-	-
anDREa	-	200	-	200	-
Zorgwinkel Erasmus MC BV	43	-	18	25	-
Scheldezoom Farmacie BV	2.135	-	125	2.010	-
Totaal vorderingen op participanten	<u>9.093</u>	<u>1.700</u>	<u>927</u>	<u>9.866</u>	<u>-</u>

- **Apotheek A15 Holding BV**
In januari 2019 heeft Erasmus MC Zorg Holding BV een lening verstrekt aan Apotheek A15 Holding BV van in totaal € 3.183, met een looptijd tot 1 juli 2046. De rente over de lening is 3,5% per jaar.
In juni 2021 heeft Erasmus MC Zorg Holding BV een lening verstrekt aan Apotheek A15 Holding BV van in totaal € 1.125 met een looptijd t/m 30 juni 2037. De rente over de lening is 2% per jaar. In 2021 zijn drie tranches verstrekt van totaal € 675.
In 2022 zijn de laatste twee tranches verstrekt van in totaal € 450.
- **HollandPTC BV**
In mei 2022 heeft Erasmus MC Zorg Holding BV een achtergestelde lening verstrekt aan HollandPTC BV van € 1.500 met een looptijd t/m 31 mei 2023. De looptijd van de lening is verlengd naar 1 juli 2025. De rente over de lening is 5,5% per jaar.
In november 2022 heeft Erasmus MC Zorg Holding BV een achtergestelde lening verstrekt aan HollandPTC BV van € 1.500 met een looptijd tot en met 1 juli 2025. De rente over de lening is 5,5% per jaar.
In 2023 heeft Erasmus MC Zorg Holding BV een achtergestelde lening verstrekt aan HollandPTC BV van € 1.500 met een looptijd t/m 1 juli 2025. De rente over de lening is 5,5% per jaar.
De drie leningen zijn in 2023 voorzien in Erasmus MC Zorg Holding BV.
- **International Patient Center BV**
In november 2020 heeft Erasmus MC Zorg Holding BV een converteerbare lening verstrekt aan International Patient Center BV van € 500 met een looptijd tot 1 december 2025. De rente over de lening is 10% per jaar. De rente zal achteraf aan het einde van de looptijd in rekening worden gebracht. Op de lening is in 2021 door Erasmus MC Zorg Holding BV een voorziening gevormd. In 2023 is de lening kwijtgescholden en de voorziening vervallen in Erasmus MC Zorg Holding BV.
- **Kaminari Medical BV**
Erasmus MC O&O Holding BV heeft naar aanleiding van de investering in Kaminari Medical BV samen met UNIQ BV een lening verstrekt van in totaal € 300 (deel Erasmus MC O&O Holding BV € 150). In 2020 is de eerste tranche van € 50 verstrekt. In 2022 zijn de tweede en derde tranche verstrekt van in totaal € 100. Erasmus MC O&O Holding BV heeft het recht om de uitstaande lening te converteren in aandelen, indien Kaminari Medical BV op enig moment niet volledig en tijdig kan voldoen aan haar verplichtingen jegens Erasmus MC O&O Holding BV. Indien Kaminari Medical BV een gekwalificeerde financiering aantrekt, heeft het de mogelijkheid om de lening te converteren in aandelen. De lening is in 2023 in Erasmus MC O&O Holding voorzien.
- **Pan Cancer T BV**
In juli 2022 heeft Erasmus MC O&O Holding BV een converteerbare lening verstrekt aan Pan Cancer T BV van € 125 met een looptijd van 1 jaar. De rente over de lening is 10% per jaar en wordt bijgeschreven op de hoofdsom. De lening is in 2023 geconverteerd in aandelen Pan Cancer T BV en is de in 2022 getroffen voorziening vervallen.

1.1.5 TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE BALANS per 31 december 2023

ACTIVA

- *anDREa BV*

In september 2023 heeft Erasmus MC O&O Holding BV een lening verstrekt aan anDREa BV van € 375 met een looptijd van 4 jaar. De rente over de lening is 8% per jaar. In 2023 is € 200 afgeroepen op de lening. De lening is in 2023 in Erasmus MC O&O Holding BV voorzien.

- *Zorgwinkel BV*

Erasmus MC Zorg Holding BV heeft in 2019 een lening verstrekt aan Zorgwinkel Erasmus MC BV van € 35. De rente over de lening is variabel. Het geldende rentepercentage zal worden berekend als het 3 maands EURIBOR-tarief plus een opslag van 0,25%. De lening is in 2022 in Erasmus MC Zorg Holding BV voorzien.

In maart 2020 heeft Erasmus MC Zorg Holding BV een lening verstrekt aan Zorgwinkel Erasmus MC BV van € 38 met een looptijd van drie jaar. De rente over de lening is 5,5% per jaar. De lening is in 2022 in Erasmus MC Zorg Holding BV voorzien. In mei 2021 heeft Erasmus MC Zorg Holding BV een lening verstrekt aan Zorgwinkel Erasmus MC BV van € 25 met een looptijd van vijf jaar. De rente over de lening is 5,5%. De lening is in 2022 in Erasmus MC Zorg Holding BV voorzien.

- *Scheldezoom Farmacie BV*

Het Admiraal de Ruyter Ziekenhuis BV heeft een achtergestelde lening verstrekt aan Scheldezoom Farmacie BV. Onder invloed van afspraken met banken is er in de afgelopen jaren niet afgelost op deze achtergestelde lening en zijn er ook geen rentebetalingen verricht.

ADRZ Holding B.V. herwaardeert de achtergestelde lening aan Scheldezoom Farmacie in 2023 naar de nominale waarde.

Overige vorderingen

	Saldo per 1-jan-23 x € 1.000	Verstrekte leningen x € 1.000	Aflossing en overige waarde- veranderingen x € 1.000	Saldo per 31-dec-23 x € 1.000	Aflossing in 2024 x € 1.000
Best Care Solutions BV	22	1	-	23	-
ExoVectory BV	11	1	-	12	-
Groosman.Co BV	22	2	-	24	-
Numeric Holding BV	150	-	-	150	-
Onder de Plataan BV	13	1	-	14	-
Sensius BV	90	-	-	90	-
Overige vorderingen	836	176	-	1.012	-
Totaal overige vorderingen	1.144	181	-	1.325	-

- *Best Care Solutions BV*

In november 2020 heeft Erasmus MC O&O Holding BV een lening verstrekt aan Best Care Solutions BV van € 20 met een looptijd van drie jaar. De rente over de lening is 5% per jaar en wordt bijgeschreven bij de hoofdsom. De lening is in 2022 in Erasmus MC O&O Holding BV voorzien.

- *ExoVectory BV*

In januari 2021 heeft Erasmus MC O&O Holding BV een lening verstrekt aan ExoVectory BV van € 10 met een looptijd van drie jaar. De rente over de lening is 5% per jaar en wordt bijgeschreven bij de hoofdsom. De lening is in 2022 in Erasmus MC O&O Holding BV voorzien.

- *Groosman.Co BV*

In 2018 heeft Erasmus MC O&O Holding BV samen met Stichting SBOH een lening verstrekt aan Groosman.Co BV van totaal € 28 (deel Erasmus MC O&O Holding BV € 15). De rente over de lening is 9% per jaar en wordt toegevoegd aan de hoofdsom. De lening is in 2022 in Erasmus MC O&O Holding BV voorzien.

- *Numeric Holding BV*

Erasmus MC O&O Holding BV heeft naar aanleiding van de investering in Numeric Holding BV samen met UNIQ BV een lening verstrekt van in totaal € 300 (aandeel Erasmus MC O&O Holding BV bedraagt € 150). In 2018 is de eerste tranche van € 50 verstrekt. In 2019 is de tweede tranche van € 50 verstrekt. In 2020 is de laatste tranche van € 50 verstrekt. Erasmus MC O&O Holding BV heeft het recht om de uitstaande lening te converteren in aandelen, indien Numeric Holding BV op enig moment niet volledig en tijdig kan voldoen aan haar verplichtingen jegens Erasmus MC O&O Holding BV, of indien 36 maanden zijn verstrekken na 1 mei 2018 en er geen gekwalificeerde financiering is aangetrokken. UNIQ BV en Erasmus MC O&O Holding BV zijn akkoord met het opschorten van de gestelde aflossingen met betrekking tot de aan Numeric Holding BV verstrekte lening tot en met het tweede kwartaal 2022. Tot op heden heeft geen aflossing op de lening plaatsgevonden. Partijen zijn voornemens om de leningsvoorwaarden en aflossingsverplichtingen integraal te herzien, waartoe nu gesprekken lopen. Erasmus MC O&O Holding BV heeft op deze lening een voorziening gevormd van € 150.

- *Onder de Plataan BV*

In 2018 heeft Erasmus MC O&O Holding BV samen met Stichting SBOH een lening verstrekt aan Onder de Plataan BV van totaal € 17 (deel Erasmus MC O&O Holding BV € 10). De rente over de lening is 9% per jaar en wordt toegevoegd aan de hoofdsom. De lening is in 2022 in Erasmus MC O&O Holding BV voorzien.

1.1.5 TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE BALANS per 31 december 2023

ACTIVA

• *Sensius BV*

Erasmus MC O&O Holding BV heeft naar aanleiding van de investering in Sensius BV samen met UNIIQ BV een lening verstrekt van in totaal € 300 (deel Erasmus MC Holding BV € 150). In 2017 zijn de eerste en tweede tranche van totaal € 100 verstrekt. In 2018 is de laatste tranche van € 50 verstrekt. In 2021 is € 60 afgelost op de lening.

Erasmus MC O&O Holding BV heeft het recht om de uitstaande lening te converteren in aandelen, indien Sensius BV op enig moment niet volledig en tijdig kan voldoen aan haar verplichtingen jegens Erasmus MC Holding BV, of indien 36 maanden zijn verstreken na 14 juni 2017 en er geen gekwalificeerde financiering is aangetrokken.

UNIIQ BV en Erasmus MC O&O Holding BV zijn akkoord met het opschorten van de gestelde aflossingen met betrekking tot de aan Sensius BV verstrekte lening tot het moment dat de Corona OverbruggingsLening (COL) is afgelost. UNIIQ BV en Erasmus MC O&O Holding BV zijn akkoord om haar lening achter te stellen ten opzichte van de COL. UNIIQ BV en Erasmus MC O&O Holding BV behouden hiermee wel de bestaande conversierechten en -mogelijkheden in de huidige leningsovereenkomst.

In 2021 heeft Erasmus MC O&O Holding BV op deze lening een voorziening van € 75 gevormd.

• *Overige vorderingen*

De overige langlopende vorderingen betreft ultimo 2023 het door Erasmus MC aangehouden ledenkapitaal van de Onderlinge Waarborgmaatschappij CentraMed BA. De waarde van dit ledenkapitaal bedraagt ultimo 2023 € 1,0 miljoen (2022 € 0,8 miljoen). CentraMed verzekert medische aansprakelijkheidsrisico's van zorginstellingen. Zekerheidshalve heeft Erasmus MC een voorziening gevormd op het waarborgkapitaal van CentraMed, omdat onzeker is of bij beëindiging van de verzekeringsactiviteiten het waarborgkapitaal wordt terugontvangen.

Voorzieningen op leningen groepsmaatschappijen en Vorderingen op participanten en op maatschappijen waarin wordt deelgenomen

	<u>Saldo per</u> <u>1-jan-23</u>	<u>Mutatie</u>	<u>Saldo per</u> <u>31-dec-23</u>
	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000
<i>Voorziening vorderingen op participanten en op maatschappijen waarin wordt deelgenomen</i>			
HollandPTC BV	-	-4.500	-4.500
International Patient Center BV	-500	500	-
Kaminari Medical BV	-75	-75	-150
Pan Cancer T BV	-125	125	-
anDREa	-	-200	-200
Zorgwinkel Erasmus MC BV	-43	18	-25
Scheldezoom Farmacie BV	-2.135	2.135	-
<i>Voorziening overige vorderingen</i>			
Best Care Solutions BV	-22	-1	-23
ExoVectory BV	-11	-1	-12
Groosman.Co BV	-22	-2	-24
Numeric Holding BV	-150	-	-150
Onder de Plataan BV	-13	-1	-14
Sensius BV	-75	-	-75
Overige vorderingen	-836	-176	-1.012
Totaal voorzieningen	<u>-4.007</u>	<u>-2.178</u>	<u>-6.185</u>

4. Voorraden

De specificatie is als volgt:

	<u>31-dec-23</u>	<u>31-dec-22</u>
	x € 1.000	x € 1.000
Apotheek	17.631	14.167
Medische en hulpmiddelen	17.034	15.254
Af: voorziening voorraden	562	510
Totaal voorraden	<u>34.103</u>	<u>28.911</u>

1.1.5 TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE BALANS per 31 december 2023

ACTIVA

5. Onderhanden werk uit hoofde van DBC's / DBC-zorgproducten

De specificatie is als volgt:

	<u>31-dec-23</u>	<u>31-dec-22</u>
	x € 1.000	x € 1.000
Onderhanden werk DBC's / DBC-zorgproducten DBC's gereguleerd segment	-	-
Onderhanden werk DBC's / DBC-zorgproducten	113.662	107.240
Af: ontvangen voorschotten	127.795	96.607
Totaal onderhanden werk uit DBC's / DBC-zorgproducten	<u>-14.133</u>	<u>10.633</u>

De totale post onderhanden werk ultimo 2023 is € -24,8 miljoen lager ten opzichte van de stand ultimo 2022. Deze daling wordt voornamelijk verklaard door hogere ontvangen voorschotten van zorgverzekeraars (stijging ten opzichte van 2022 bedraagt € 29 miljoen).

De in het boekjaar als opbrengst verwerkte mutatie onderhanden werk uit hoofde van DBC's / DBC-zorgproducten bedraagt € 6,4 miljoen (2022: € 4,5 miljoen).

6. Vorderingen

De specificatie is als volgt:

	<u>31-dec-23</u>	<u>31-dec-22</u>
	x € 1.000	x € 1.000
Vorderingen op handelsdebiteuren	137.457	155.294
Vorderingen op participanten en op maatschappijen waarin wordt deelgenomen	750	496
Overige vorderingen:		
- nog te factureren omzet DBC's / DBC-zorgproducten	223.691	205.875
- nog te factureren omzet GGZ	5.252	11.259
- overige nog te factureren bedragen	5	4
- vooruitbetaalde bedragen	25.119	21.294
- nog te ontvangen bedragen	46.483	64.384
- overige overlopende activa	279.030	97.515
Totaal vorderingen	<u>717.787</u>	<u>556.121</u>

Vorderingen op handelsdebiteuren

Het debiteurensaldo ultimo 2023 ligt € 17,8 miljoen onder het saldo ultimo 2022.

Overige overlopende activa

Lopende deposito's zijn niet onvoorwaardelijk vervroegd opeisbaar en daarom onder de overige overlopende activa gepresenteerd. De per 31-12-2023 lopende deposito's hebben een waarde van € 269,7 miljoen (bedrag ultimo 2022 € 90 miljoen).

Voorziening dubieuze posten

Aan het eind van het boekjaar is wegens geraamde oninbaarheid van debiteuren een voorziening gevormd van € 5,1 miljoen, waarvan € 3,8 miljoen betrekking heeft op debiteuren patiëntenzorg niet zijnde zorgverzekeraars en € 1,3 miljoen op overige debiteuren. In 2022 waren deze bedragen als volgt: samengesteld € 6,3 miljoen in totaal, waarvan € 5,0 miljoen betrekking heeft op debiteuren patiëntenzorg niet zijnde zorgverzekeraars en € 1,3 miljoen op overige debiteuren. De voorziening is bepaald op basis van de statische methode.

Nog te factureren omzet DBC's / DBC-zorgproducten

Op de post nog te factureren omzet DBC's / DBC-zorgproducten is een bedrag van € 7,2 miljoen in mindering gebracht voor overschrijding plafonds van zorgverzekeraars voor het schadelastjaar 2023. Contractnuanceringen met betrekking tot schadelastjaren tot en met 2022 zijn opgenomen onder de overige kortlopende schulden.

Onder de overige vorderingen zijn geringe bedragen opgenomen met een looptijd van langer dan een jaar.

7. Effecten

De specificatie is als volgt:

	<u>31-dec-23</u>	<u>31-dec-22</u>
	x € 1.000	x € 1.000
HBM Holdings Ltd.	887	5.392
Totaal effecten	<u>887</u>	<u>5.392</u>

De reële waarde (beurswaarde) van de beursgenoteerde effecten (frequente marktnotering) bedraagt per 31 december 2023 € 0,9 miljoen (2022: € 5,4 miljoen). In december 2020 is HBM Holdings Ltd. geïntroduceerd op Hong Kong Stock Exchange.

De invloed op het vermogen en resultaat is als volgt:

- de reële waarde ultimo 2023 is opgenomen in het eigen vermogen in een herwaarderingsreserve ter grootte van € 0,9 miljoen;
- gezien het voorgaande punt is de invloed op het resultaat 2023 nihil.

1.1.5 TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE BALANS per 31 december 2023

ACTIVA

8. Liquide middelen

De specificatie is als volgt:

	<u>31-dec-23</u>	<u>31-dec-22</u>
	x € 1.000	x € 1.000
Bankrekeningen	175.543	283.003
Deposito's	-	-
Kassen	8	25
Totaal liquide middelen	<u>175.551</u>	<u>283.028</u>

De liquide middelen zijn vrij beschikbaar.

1.1.5 TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE BALANS per 31 december 2023

PASSIVA

9. Groepsvermogen

De specificatie is als volgt:

	31-dec-23	31-dec-22
	x € 1.000	x € 1.000
Gestort en opgevraagd kapitaal	3.344	3.344
Herwaarderingsreserve	887	5.392
Bestemmingsreserve	189.181	180.307
Overige reserves	546.799	510.444
Totaal eigen vermogen	740.211	699.487
Aandeel derden in groepsvermogen	652	834
Totaal groepsvermogen	740.863	700.321

Het verloop van het groepsvermogen is als volgt:

	Gestort en opgevraagd kapitaal	Herwaar- derings- reserve	Bestemmings- reserves	Overige reserves	Aandeel derden
	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000
Stand per 1 januari 2022	3.344	22.834	174.121	468.631	729
Mutaties in boekjaar 2022	-	-17.442	-	-	105
Resultaatbestemming 2022	-	-	6.186	41.813	-
Stand per 1 januari 2023	3.344	5.392	180.307	510.444	834
Mutaties in boekjaar 2023	-	-4.505	-	-	-182
Resultaatbestemming 2023	-	-	8.874	36.355	-
Stand per 31 december 2023	3.344	887	189.181	546.799	652

9.1. Gestort en opgevraagd kapitaal

Het verloop is als volgt weer te geven:

	Saldo per 1-jan-23	Resultaat- bestemming	Overige mutaties	Saldo per 31-dec-23
	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000
Gestort en opgevraagd kapitaal	3.344	-	-	3.344
Totaal gestort en opgevraagd kapitaal	3.344	-	-	3.344

9.2. Herwaarderingsreserve

Het verloop is als volgt weer te geven:

	Saldo per 1-jan-23	Resultaat- bestemming	Overige mutaties	Saldo per 31-dec-23
	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000
Herwaarderingsreserve	5.392	-	-4.505	887
	5.392	-	-4.505	887

In het jaar 2020 is de deelneming HBM Holdings Ltd. geïntroduceerd op de Hong Kong Stock Exchange. De reële waarde (beurswaarde) van de beursgenoteerde effecten bedraagt per 31 december 2023 € 0,9 miljoen.

Ultimo 2023 is de stand van de herwaarderingsreserves precies gelijk aan de reële waarde van de effecten. Pas op het moment dat er sprake is een verkoop van effecten zal dit tot een exploitatieresultaat voor het Erasmus MC leiden.

De mutatie van de herwaarderingsreserve betreft voor € 2,8 miljoen verkoop van aandelen en voor € 1,7 miljoen de koersdaling van de aandelen.

1.1.5 TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE BALANS per 31 december 2023

PASSIVA

9.3. Bestemmingsreserve

<i>Het verloop is als volgt weer te geven:</i>	Saldo per 1-jan-23	Resultaat- bestemming	Overige mutaties	Saldo per 31-dec-23
	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000
Vooruitontvangen kapitaalslasten	170.186	9.761	-	179.947
Erasmus MC - revolving fund	1.776	-702	-	1.074
Erasmus MC - fundamenteel onderzoek	8.345	-185	-	8.160
Totaal bestemmingsreserve	180.307	8.874	-	189.181

Vooruitontvangen kapitaallasten

Egalisatiereserves worden toegepast in situaties waarbij ten behoeve van investeringen bedragen worden ontvangen in een ander tempo en ritme dan het betreffende afschrijvingsregime. Ook komt het voor dat bedragen ten behoeve van het betreffende investeringskader op grond van planning vooruit worden ontvangen in relatie tot het moment van daadwerkelijk investeren en activeren (bijvoorbeeld bouwmiddelen).

Uitmo 2023 heeft de post vooruitontvangen kapitaallasten volledig betrekking op het segment O&O en bedraagt deze € 179,9 miljoen (2022: € 170,2 miljoen). Het betreft toekomstige investeringen op het gebied van onderzoek en onderwijs.

Erasmus MC - revolving fund

Jaarlijks wordt een bedrag gereserveerd ter stimulering van patiëntgebonden onderzoek, onder meer ter voorbereiding op de aanvraag van extern gefinancierde ontwikkelingsgeneeskunde projecten. Tevens wordt uit deze bestemmingsreserve het Erasmus MC-aandeel in doelmatigheidsonderzoeken bekostigd. Ook wordt via deze reserve zorgonderzoek bekostigd. Het gehele saldo van het revolving fund heeft via de Commissie Patiëntgebonden Onderzoek reeds volledig bestemming verkregen.

Erasmus MC - fundamenteel onderzoek

Er is besloten om een reserve voor fundamenteel onderzoek te vormen om zodoende deze onderzoeken een extra impuls te geven.

9.4. Overige reserves

<i>Het verloop is als volgt weer te geven:</i>	Saldo per 1-jan-23	Resultaat- bestemming	Overige mutaties	Saldo per 31-dec-23
	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000
Algemene reserve	5.515	-1.786	-	3.729
Reserve aanvaardbare kosten	504.929	38.141	-	543.070
Totaal overige reserves	510.444	36.355	-	546.799

9.5. Aandeel derden in groepsvermogen

Het verloop van het aandeel is als volgt weer te geven:

	2023
	x € 1.000
Aandeel derden per 1 januari	834
Corporate Travel Clinic Erasmus MC BV: aandeel derden in mutatie vermogen (49% van € -527)	-258
Corporate Travel Clinic Erasmus MC BV: aandeel derden in resultaat (49% van € 156)	76
Totaal aandeel derden per 31 december	652

9.6. Overzicht van het totaalresultaat van de instelling

	31-dec-23	31-dec-22
	x € 1.000	x € 1.000
Geconsolideerd nettoresultaat (na belastingen) toekomend aan de instelling	45.229	47.999
Herwaardering effecten	-4.505	-17.442
Totaal van de rechtstreekse mutaties in het eigen vermogen van de instelling als onderdeel van het groepsvermogen	-4.505	-17.442
Totaalresultaat van de instelling	40.724	30.557

1.1.5 TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE BALANS per 31 december 2023

PASSIVA

10. Voorzieningen

De specificatie is als volgt:

	31-dec-23	31-dec-22
	x € 1.000	x € 1.000
Personele regelingen	56.734	44.964
Claims, geschillen en rechtsgedingen	6.535	6.359
Overige voorzieningen	20.480	23.760
Totaal voorzieningen	83.749	75.083

Het verloop is als volgt weer te geven:	Saldo per 1-jan-23	Dotatie	Onttrekking	Vrijval	Saldo per 31-dec-23
	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000
Personele regelingen	44.964	24.000	12.130	100	56.734
Claims, geschillen en rechtsgedingen	6.359	2.074	1.898	-	6.535
Overige voorzieningen	23.760	-	1.837	1.443	20.480
Totaal voorzieningen	75.083	26.074	15.865	1.543	83.749

Toelichting in welke mate (het totaal van) de voorzieningen als langlopend moet worden beschouwd:

	31-dec-23
	x € 1.000
Kortlopend deel van de voorzieningen (< 1 jaar)	23.654
Langlopend deel van de voorzieningen (> 1 jaar)	60.095
hiervan > 5 jaar	33.491

Toelichting voorzieningen personele regelingen

De specificatie is als volgt:

	Saldo per 1-jan-23	Dotatie	Onttrekking	Vrijval	Saldo per 31-dec-23
	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000
Wachtgelden	5.162	3.535	4.818	-	3.879
Lifetimevariant	201	12	74	-	139
Reorganisatievoorziening	118	6.345	65	-	6.398
Langdurig zieken	9.389	3.327	3.419	100	9.197
Jubileumvoorziening	10.792	2.209	771	-	12.230
Zware beroepen regeling	-	3.727	702	-	3.025
Arbeidsongeschiktheid en overige	19.302	4.845	2.281	-	21.866
	44.964	24.000	12.130	100	56.734

Toelichting per categorie voorziening:

Toelichting voorzieningen personele regelingen

Algemeen

De voorziening voor personele regelingen is bedoeld ter dekking van lopende verplichtingen in het kader van wachtgelden, reorganisatie, VUT-uitkeringen 60-jarigen, jubilea en arbeidsongeschiktheid. De voorzieningen voor personele regelingen worden gewaardeerd tegen de contante waarde, waarbij de gehanteerde disconteringsvoet gebaseerd is op het rendement van high-quality corporate bonds in de Eurozone.

Wachtgelden

Het Erasmus MC is eigenrisicodragers voor WW. De voorziening voor wachtgelden is bepaald volgens de statische methode waarbij de omvang wordt bepaald door het berekenen van de verplichtingen inzake lopende wachtgelden op de balansdatum. De uitvoering van deze regeling is extern belegd.

Lifetimevariant

Dit betreft een voorziening voor personeelsleden die gebruik maken van de lifetime regeling. De komende jaren is alleen sprake van uitstroom in verband met pensionering van de betreffende personen.

Voorziening langdurig zieken

Voor langdurig zieken is een voorziening gevormd op basis van de verwachte loonkosten in de eerste twee jaren van de arbeidsongeschiktheid en voor medewerkers voor wie na deze twee jaar nog een doorbetalingsverplichting geldt (voor medewerkers die naar verwachting niet zullen terugkeren in het arbeidsproces), voorzover deze na 31 december 2023 vallen, gebaseerd op 100% gedurende het eerste jaar en 70% gedurende het tweede jaar.

1.1.5 TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE BALANS per 31 december 2023

PASSIVA

Jubileumvoorziening

Dit betreft een voorziening voor toekomstig uit te keren jubileum-gratificaties aan het personeel op grond van de huidige personeelsregelingen. Bij de berekening is rekening gehouden met een blijfkans en de leeftijd van het personeel.

Zware beroepen regeling

De voorziening zware beroepen is een voorziening voor medewerkers om vervoegd te kunnen stoppen met werken. De regeling houdt in dat medewerkers die de regeling benutten een RVU-uitkering ontvangen. Het bedrag van deze uitkeringen is voorzien. In de voorziening is rekening gehouden met de reeds bekende deelnemers plus een inschatting van de verwachte deelnemers gedurende de looptijd van de regeling.

Arbeidsongeschiktheid en overige

Onder dit hoofd is ook opgenomen de voorziening voor arbeidsongeschiktheid voor bestaande verplichtingen. Dit is voor het in de toekomst doorbetalen van salaris aan personeelsleden die op de balansdatum arbeidsongeschikt zijn, voor zover deze kosten niet verzekerd zijn. Vanaf 1 juli 2004 is het Erasmus MC eigenrisicodragers WGA. De voorziening hiervoor is op de vereiste hoogte gebracht en bepaald volgens de statische methode.

Voorziening claims, geschillen en rechtsgedingen

Uit de voorziening uit hoofde van claims, geschillen e.d. wordt het eigen risico in verband met medische aansprakelijkheid gedekt. Erasmus MC heeft hiervoor een verzekering afgesloten. Het ultimo boekjaar opgenomen bedrag heeft betrekking op mogelijke uitkering van schades en is geactualiseerd voor het maximale eigen risico van deze verzekering.

Overige voorzieningen

Hieronder is onder andere opgenomen de voorziening voor asbestsanering ter waarde van € 20,2 miljoen op basis van RJ 252. Op basis van ervaringscijfers heeft een inschatting van de saneringskosten plaatsgevonden per gebouw. Onttrekking van de voorziening vindt in de toekomst plaats op basis van de werkelijke uitgaven in de jaren waarin de saneringsprojecten worden uitgevoerd. Jaarlijks vindt een beoordeling plaats van de toereikendheid van de voorziening op basis van de actuele asbestgegevens en kengetallen voor de complexiteit van de saneringen. In 2023 is € 0 miljoen gedoteerd en € 1,8 miljoen onttrokken uit deze voorziening (2022: dotatie van € 2,9 miljoen en € 9,9 miljoen onttrokken).

De voorziening voor asbestsanering bedraagt ultimo 2023 € 20,2 miljoen.

11. Langlopende schulden (nog voor meer dan één jaar)

De specificatie is als volgt:

	31-dec-23	31-dec-22
	x € 1.000	x € 1.000
Schulden aan banken	620.112	655.575
Overige langlopende schulden	74.906	81.452
Overige passiva	76.524	83.352
Totaal langlopende schulden	<u>771.542</u>	<u>820.379</u>

11.1 Schulden aan banken

Het verloop van de schulden aan banken is als volgt weer te geven:

	2023	2022
	x € 1.000	x € 1.000
Stand per 1 januari	694.295	737.165
Bij: nieuwe leningen	-	-
Af: aflossingen	39.070	42.870
Stand per 31 december	<u>655.225</u>	<u>694.295</u>
Af: aflossingsverplichting komend boekjaar	35.113	38.720
Stand schulden aan banken per 31 december	<u>620.112</u>	<u>655.575</u>

Toelichting in welke mate (het totaal van) de schulden aan banken als langlopend moet worden beschouwd:

	31-dec-23	31-dec-22
	x € 1.000	x € 1.000
Kortlopend deel van de schulden aan banken, (< 1 jaar)	35.113	38.720
Langlopend deel van de schulden aan banken, balanspost (> 1 jaar)	620.112	655.575
hiervan > 5 jaar	450.621	479.361

Leningen en rentevoet

De rentevoet van de schulden aan kredietinstellingen is vast. Voor een nadere specificatie van de leningen en rentevoet wordt verwezen naar het mutatieoverzicht onder 1.1.9.

In 2023 en 2022 zijn met banken geen nieuwe leningen afgesloten.

1.1.5 TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE BALANS per 31 december 2023

PASSIVA

Zekerheden inzake schulden aan kredietinstellingen

Er is een intercreditor overeenkomst opgesteld tussen BNG Bank, EIB, AG insurance, ING Bank en Erasmus MC en BNG Bank is als Security Agent aangesteld.

Als zekerheid voor de afgesloten leningen met betrekking tot de nieuwbouw Erasmus MC centrumlocatie en het RG gebouw zijn de volgende zekerheden/verplichtingen gesteld:

- Pari-passu zekerheidsverstrekking; toestemming vooraf om een zekerheid te verstrekken;
- Positieve en negatieve hypotheekverklaring ten aanzien van het vestigen van een hypotheek (eerste in rang);
- Pandrecht, eerste in rang, op de roerende goederen die het Object van Zekerheid duurzaam dienen.

De BNG Bank, EIB, AG-Insurance en de ING Bank hebben de mogelijkheid tot directe opeisbaarheid bij het Erasmus MC:

- bij het geheel of gedeeltelijk niet aflossen van de hoofdsom of nalatigheid in de betaling van de rente;
- ontbinding of liquidatie, dan wel een geheel of gedeeltelijk staken van een of meer van de kernactiviteiten;
- verslechtering van de financiële situatie dat de betaling van de aflossing en rente in gevaar komt;
- een ingrijpende wijziging in de regelgeving van het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport of het Ministerie van Onderwijs en Wetenschappelijk Onderzoek;
- een daling in het solvabiliteitspercentage beneden 20%;
- een DSCR die lager is dan 1,3;
- een leverage ratio groter dan 7;
- indien het Erasmus MC zich niet langer kwalificeert als een publiekrechtelijke rechtspersoon onder de Wet op het Hoger Onderwijs en Wetenschappelijk Onderzoek;
- verplichte informatie: jaarrekening voorzien van een goedkeurende controleverklaring, balans, winst & verlies rekening en kasstroomoverzicht.

Ultimo 2023 voldoet het Erasmus MC aan de door kredietinstellingen gestelde eisen.

De Security Agent heeft het recht tot vestigen van een hypotheek als het Erasmus MC niet meer aan zijn aflossing- en rentebetaling verplichting kan voldoen of zijn rapportage verplichtingen niet nakomt die in de intercreditor overeenkomst zijn genoemd.

Het Admiraal de Ruyter Ziekenhuis BV heeft de volgende zekerheden verstrekt aan de Rabobank:

- een eerste hypotheekrecht van € 33,8 miljoen op al het vastgoed in bezit van Admiraal de Ruyter Ziekenhuis BV;
- een eerste pandrecht op alle huidige en toekomstige inventaris van Admiraal de Ruyter ziekenhuis BV;
- een eerste pandrecht op alle huidige en toekomstige rechten en vorderingen van Admiraal de Ruyter ziekenhuis BV, alsmede de zekerheden die daarmee samenhangen.

Voor een nadere toelichting op de langlopende schulden wordt verwezen naar bijlage 1.1.9 Overzicht langlopende schulden.

De aflossingsverplichtingen zijn verantwoord onder de kortlopende schulden.

11.2 Overige langlopende schulden

Het verloop van de overige langlopende schulden is als volgt weer te geven:

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
	x € 1.000	x € 1.000
Stand per 1 januari	85.604	99.546
Bij: nieuw afgesloten contracten	534	754
Af: aflossingen	4.103	14.696
Stand per 31 december	<u>82.035</u>	<u>85.604</u>
Af: aflossingsverplichting komend boekjaar	7.129	4.152
Stand overige langlopende schulden per 31 december	<u>74.906</u>	<u>81.452</u>

Toelichting in welke mate (het totaal van) de overige langlopende schulden als langlopend moet worden beschouwd:

	<u>31-dec-23</u>	<u>31-dec-22</u>
	x € 1.000	x € 1.000
Kortlopend deel van de overige langlopende schulden, (< 1 jaar)	7.129	4.152
Langlopend deel van de overige langlopende schulden, balanspost (> 1 jaar)	74.906	81.452
hiervan > 5 jaar	48.601	55.835

Voor een nadere toelichting op de langlopende schulden wordt verwezen naar bijlage 1.1.9 Overzicht langlopende schulden.

De aflossingsverplichtingen zijn verantwoord onder de kortlopende schulden.

1.1.5 TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE BALANS per 31 december 2023

PASSIVA

Toelichting in welke mate (het totaal van) de schulden uit hoofde van financial lease als langlopend moet worden beschouwd:

Erasmus MC heeft diverse langlopende verplichtingen die zich kwalificeren als financial lease.

De in het boekjaar 2023 in de exploitatie verwerkte rentelasten financial lease bedragen € 1,3 miljoen (2022: € 1,5 miljoen).

De toekomstige minimale leasebetalingen (exclusief rente) zijn voor de volgende perioden als volgt:

	<u>2023</u>
	x € 1.000
- Perioden niet langer dan 1 jaar na balansdatum	8.279
- Perioden langer dan 1 jaar en niet langer dan 5 jaar na balansdatum	8.305
- Perioden langer dan 5 jaar na balansdatum	6.601

De financial lease betreft diverse apparatuur, onroerende goederen gelegen aan de Koudekerkseweg 88 te Vlissingen, alsmede de tijdelijke huisvesting van het in 2016 in gebruik genomen Nucleair Centrum te Goes. Daarnaast loopt er een financial lease contract met Siemens (MES) eind 2024 af. Wanneer dit niet wordt verlengd, dient de resterende boekwaarde ad. € 3,2 miljoen in één keer te worden afgelost. Dit bedrag is meegenomen in de toekomstige minimale leasebetalingen voor een periode niet langer dan 1 jaar na balansdatum.

11.3 Overige passiva

De specificatie is als volgt:

	<u>31-dec-23</u>	<u>31-dec-22</u>
	x € 1.000	x € 1.000
Vooruitontvangen schadevergoeding Ministerie van VWS	76.524	83.352
Totaal overige passiva	<u>76.524</u>	<u>83.352</u>

Het verloop van de vooruitontvangen schadevergoeding Ministerie van VWS is als volgt weer te geven:

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
	x € 1.000	x € 1.000
Stand per 1 januari	92.640	104.397
Vrijval/dotatie	9.288	11.757
Stand per 31 december	<u>83.352</u>	<u>92.640</u>
Af: vrijval komend boekjaar	6.828	9.288
Stand vooruitontvangen schadevergoeding Ministerie van VWS per 31 december	<u>76.524</u>	<u>83.352</u>

Toelichting in welke mate (het totaal van) de vooruitontvangen schadevergoeding Ministerie van VWS als langlopend moet worden beschouwd:

	<u>31-dec-23</u>	<u>31-dec-22</u>
	x € 1.000	x € 1.000
Kortlopend deel van de vooruitontvangen schadevergoeding Ministerie van VWS (< 1 jaar)	6.828	9.288
Langlopend deel van de vooruitontvangen schadevergoeding Ministerie van VWS (> 1 jaar)	76.524	83.352
hiervan > 5 jaar	60.540	64.536

In oktober 2015 heeft het Erasmus MC een schadevergoeding van het Ministerie van VWS toegekend gekregen van € 251,0 miljoen ter compensatie van het niet nakomen door dit ministerie van een toezegde bijzondere kapitaallastenregeling in 2009. Deze schadevergoeding is bedoeld ter compensatie van toekomstige (afschrijvings)lasten van de nieuwbouw en bestaat uit twee toezeggingen met verschillende afbouw tijd.

In december 2018 heeft het Ministerie van VWS een aanvullende betaling gedaan van € 4,7 miljoen op grond van het bindend advies in de vaststellingsovereenkomst met betrekking tot de in de vaststellingsovereenkomst genoemde Garantierегeling van de Nederlandse Zorgautoriteit (NZa). Deze aanvullende betaling betreft de eerste toezegging.

In 2023 is € 9,3 miljoen ten gunste van het resultaat over 2023 vrijgevallen, opgenomen in de overige bedrijfsopbrengsten (andere opbrengsten, subsidies en bijdragen).

Het kortlopende deel ter waarde van € 6,8 miljoen is opgenomen onder de overige schulden.

1.1.5 TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE BALANS per 31 december 2023

PASSIVA

12. Kortlopende schulden (ten hoogste één jaar)

De specificatie is als volgt:

	31-dec-23	31-dec-22
	x € 1.000	x € 1.000
Schulden aan banken	35.113	38.720
Schulden aan leveranciers en handelskredieten	88.138	103.424
Schulden aan participanten en aan maatschappijen waarin wordt deelgenomen	1.367	1.875
Belastingen en sociale premies	31.205	22.520
Schulden ter zake van pensioenen	16.420	14.429
Overige schulden:		
1. schulden aan zorgverzekeraars	76.327	66.928
2. nog te betalen salarissen en overige personeelskosten	11.062	10.643
3. reservering vakantiegeld	38.653	34.325
4. reservering vakantiedagen	45.014	44.153
5. nog te betalen kosten	51.122	59.836
6. nog te betalen rente	5.544	6.622
7. vooruitontvangen bedragen	126.002	150.651
8. kortlopend deel vooruitontvangen bijdrage Ministerie van VWS	6.828	9.288
9. overige overlopende passiva	11.041	12.140
Totaal overige kortlopende schulden en overlopende passiva	<u>543.836</u>	<u>575.554</u>

Belastingen en sociale premies

In deze post is de verschuldigde loonheffing en BTW over december 2023 opgenomen.

Schulden aan zorgverzekeraars

Dit betreft de schuld aan zorgverzekeraars inzake de contractuanceringen van de schadelastjaren tot en met 2022.

Looptijd kortlopende schulden

De kortlopende schulden hebben een looptijd korter dan 1 jaar.

Vooruitontvangen bedragen

De afname van de vooruitontvangen bedragen wordt met name verklaard doordat de subsidieregeling opschaling curatieve zorg Covid-19 eind 2023 volledig is afgewikkeld en de afname van het onderhanden werk uit hoofde van EMF-projecten.

Onderhanden werk/gefactureerde bedragen uit hoofde van EMF-projecten

De specificatie is als volgt:

	31-dec-23	31-dec-22
	x € 1.000	x € 1.000
Kostprijs onderhanden projecten	484.704	419.751
Af: gefactureerde bedragen	-584.960	-525.554
Af: voorziening onderhanden projecten	-2.244	-1.174
Totaal onderhanden werk/gefactureerde bedragen uit hoofde van EMF-projecten	<u>102.500</u>	<u>106.977</u>

De onderhanden projecten bestaan uit vooruitontvangen bedragen van subsidieverstrekkers en uitgaven gedaan in het kader van deze projecten. Erasmus MC heeft er conform de afgelopen jaren voor gekozen deze bedragen gesaldeerd op te nemen in de jaarrekening. De omvang van de debetpositie in deze onderhanden projecten bedraagt € 41,0 miljoen en de creditpositie € 143,4 miljoen.

Kredietlimieten en gestelde zekerheden

De kredietlimiet bij bankinstellingen in rekeningcourant bedraagt voor het Erasmus MC € 120 miljoen. Hiervan is € 70 miljoen werkkapitaal faciliteit bij ABN-Amro Bank en € 50 miljoen bij de Rabobank. De kredietlimiet bij bankinstellingen in rekeningcourant bedraagt voor het Admiraal de Ruyter Ziekenhuis BV bij de Rabobank € 20 miljoen.

Hiervoor zijn er door het Erasmus MC geen zekerheden gesteld.

Wel is er bij alle financiers sprake van convenanten.

-Voor de financiële convenanten van de EIB, BNG Bank, ING Bank en AG Insurance wordt verwezen naar paragraaf 1.1.5.11.

Langlopende schulden (nog voor meer dan één jaar).

-Voor de overige kredietinstellingen (ABN-Amro Bank en Rabobank) geldt dat de solvabiliteitsratio en het garantievermogen ten minste 15% van het gecorrigeerde balanstotaal dient te bedragen en de interest coverage ratio ten minste 1,3 dient te zijn. Als niet-financiële convenanten gelden: cross default, material adverse change, no change of ownership, no change of structure, negative pledge en pari passu.

Admiraal de Ruyter Ziekenhuis BV heeft voor haar kredietfaciliteit (€ 20 miljoen) bij de Rabobank zekerheden verstrekt, zoals hypothecaire zekerheid op al het vastgoed in bezit van het Admiraal de Ruyter Ziekenhuis BV, pandrecht op de machines en installaties en pandrecht op alle huidige en toekomstige rechten en vorderingen.

1.1.5 TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE BALANS per 31 december 2023

13. Risico's van financiële instrumenten

Algemeen

Het Erasmus MC maakt in de normale bedrijfsuitoefening gebruik van uiteenlopende financiële instrumenten die het Erasmus MC blootstelt aan kredietrisico, renterisico, kasstroomrisico en liquiditeitsrisico. Om deze risico's te beheersen is een beleid inclusief een stelsel van limieten en procedures opgesteld om de risico's van onvoorspelbare ongunstige ontwikkelingen op de financiële markten en daarmee de financiële prestaties te beperken.

Kredietrisico

Het Erasmus MC loopt kredietrisico over leningen en vorderingen opgenomen onder financiële vaste activa, onderhanden werken, overige vorderingen, effecten en liquide middelen.

Het maximale kredietrisico bedraagt € 860,0 miljoen.

Het kredietrisico is geconcentreerd bij een aantal tegenpartijen of economisch verbonden tegenpartijen en dit betreft het volgende:

- Financiële vaste activa: € 5,0 miljoen (leningen groepsmaatschappijen € 0,0 miljoen, vorderingen op participanten en op maatschappijen waarin wordt deelgenomen € 9,9, overige langlopende vorderingen € 1,3 miljoen en voorzieningen € -6,2 miljoen);
- Onderhanden werk uit hoofde van DBC's/DBC-zorgproducten € -14,1 miljoen;
- Vorderingen en overlopende activa: € 692,7 miljoen (bestaande uit: vorderingen op debiteuren en nog te factureren bedragen aan zorgverzekeraars, particulieren en derden (€ 366,5 miljoen) en nog te ontvangen bedragen en overige overlopende activa (€ 325,5 miljoen)). In de post vorderingen op debiteuren is rekening gehouden met een mogelijke oninbaarheid van € 5,1 miljoen en in de post nog te factureren omzet DBC's/DBC-zorgproducten van € 8,9 miljoen;
- Liquide middelen: € 175,5 miljoen bij diverse banken.

De blootstelling aan kredietrisico van het Erasmus MC wordt hoofdzakelijk bepaald door de individuele kenmerken van de afzonderlijke afnemers.

Rente- en kasstroomrisico

Het beleid van het Erasmus MC is om al haar financieringen aan te trekken met leningen die een vaste looptijd, een vaste rente en geen renteherziening gedurende de looptijd hebben.

Het renterisico kan worden weergegeven op basis van de resterende looptijd van de langlopende schulden:

	Uitstaand bedrag per 31 dec 2023	≤ 1 jaar	> 1 en ≤ 5 jaar	> 5 en ≤ 10 jaar	> 10 jaar
	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000
Opgenomen vastrentende leningen	655.225	1.320	64.590	21.104	568.211
Overige langlopende schulden	82.035	4.448	5.403	12.184	60.000

Liquiditeitsrisico

Het Erasmus MC bewaakt de liquiditeitspositie dagelijks door middel van opvolgende liquiditeitsbegrotingen.

Het management ziet er op toe dat steeds voldoende liquiditeiten beschikbaar zijn om aan de verplichtingen van het Erasmus MC te kunnen voldoen en dat tevens voldoende financiële ruimte onder de beschikbare faciliteiten beschikbaar blijft, zodat steeds wordt voldaan aan de gestelde leningconvenanten (zoals beschreven in de toelichting op de geconsolideerde balans in paragraaf 1.1.5.11).

Per 31 december 2023 bedragen de contractuele aflossingsverplichtingen:

	≤ 1 jaar	> 1 en ≤ 2 jaar	> 2 en ≤ 5 jaar	> 5 jaar
	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000
Schulden aan banken	35.113	79.368	90.123	450.621
Overige langlopende schulden	7.129	2.247	24.058	48.601
Totaal per 31 december 2023	42.242	81.615	114.181	499.222

Toelichting van de reële waarde

De reële waarde van in de balans opgenomen financiële instrumenten verantwoord onder kasmiddelen, kortlopende vorderingen en kortlopende schulden benadert de boekwaarde daarvan.

1.1.5 TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE BALANS per 31 december 2023

De reële waarde en boekwaarde (inclusief lopende rente) van de overige in de balans verantwoorde financiële instrumenten kan als volgt worden weergegeven:

	Boekwaarde ultimo dec 2023
	x € 1.000
Schulden aan banken	655.225
Overige langlopende schulden	82.035
Totaal	<u>737.260</u>

De reële waarde van in de balans opgenomen financiële instrumenten verantwoord onder langlopende schulden is ultimo 2023 lager dan de boekwaarde ultimo 2023, omdat ultimo 2023 de actuele rentepercentages van eventueel nieuw af te sluiten langlopende schulden hoger zijn dan de rentepercentages van de lopende langlopende schulden.

1.1.5 TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE BALANS per 31 december 2023

14. Niet in de balans opgenomen regelingen

Garanties, langlopende contracten en fiscaal

Materiële vaste activa. Met betrekking tot nieuwbouw- en instandhoudingsprojecten is op de balansdatum voor € 19,9 miljoen (2022: € 40,3 miljoen) opgedragen waarvoor nog werkzaamheden moeten worden gedaan en facturen moeten worden ontvangen.

Uit hoofde van de lopende bouwprojecten van het Admiraal de Ruyter Ziekenhuis BV bestaat per 31 december 2023 een investeringsverplichting van € 1,9 miljoen (2022: € 1,9 miljoen).

Fiscale eenheid. De fiscale eenheid Erasmus Universitair Medisch Centrum Rotterdam (Erasmus MC), Erasmus MC Holding BV en dochtermaatschappijen voor de omzetbelasting bestaat uit de volgende rechtspersonen:

- Erasmus Universitair Medisch Centrum Rotterdam (Erasmus MC)
- Erasmus MC Holding BV en de volgende dochtermaatschappijen:
 - Erasmus MC O&O Holding BV en de volgende dochtermaatschappijen:
 - MI&EUR Implementation and Exploitation BV
 - Neurasmus BV
 - ViroNovative BV
 - Erasmus MC Zorg Holding BV en de volgende dochtermaatschappijen:
 - Centrum Bijzonder Tandheelkunde Rijnmond BV (nog geen beschikking afgegeven door Belastingdienst)
 - DermaHaven BV
 - Poliklinische Apotheek Erasmus MC BV
 - Haven Service BV
 - Travelclinic Erasmus MC BV
- Stichting Erasmus MC Foundation

Op grond van de invorderingswet is iedere tot de fiscale eenheid behorende entiteit hoofdelijk aansprakelijk voor het totaal van de verschuldigde omzetbelasting van de fiscale eenheid. De totale positie van de fiscale eenheid bedraagt € 1,1 miljoen schuld.

Voor de volgende rechtspersonen bestaat vanaf 1 januari 2023 een fiscale eenheid voor de vennootschapsbelasting:

- Erasmus MC Holding BV en de volgende (klein)dochtermaatschappijen:
 - Erasmus MC O&O Holding BV en de volgende dochtermaatschappij:
 - MI&EUR Implementatie and Exploitation BV
 - Erasmus MC Zorg Holding BV en de volgende dochtermaatschappijen:
 - Haven Service BV
 - Poliklinische Apotheek Erasmus MC BV
 - Travelclinic Erasmus MC BV
 - Erasmus MC Campus en Vastgoed Holding BV (vanaf 1 januari 2023)
 - Grex Erasmus MC BV (vanaf 1 januari 2023)
 - Parkmanagement Erasmus MC BV (vanaf 1 januari 2023)

Op grond van de invorderingswet is iedere tot de fiscale eenheid behorende entiteit hoofdelijk aansprakelijk voor het totaal van de verschuldigde vennootschapsbelasting van de fiscale eenheid. De totale positie van de fiscale eenheid bedraagt € 0,0 miljoen schuld.

Leaseauto's Erasmus MC. Alle lopende leasecontracten zijn op basis van operational lease afgesloten. Deze verplichting betreft een kortlopend deel van € 0,001 miljoen.

Lease contracten Admiraal de Ruyter Ziekenhuis BV.

De toekomstige minimale leasebetalingen zijn voor de volgende perioden als volgt:

- Perioden niet langer dan 1 jaar na balansdatum	1,4 miljoen
- Perioden langer dan 1 jaar en niet langer dan 5 jaar na balansdatum	1,3 miljoen
- Perioden langer dan 5 jaar na balansdatum	0,8 miljoen

Huurverplichtingen. Uit hoofde van aangegane huurcontracten heeft het Erasmus MC langlopende verplichtingen uitstaan van € 18,6 miljoen. Het kortlopende deel van deze verplichtingen bedraagt € 5,5 miljoen. De verplichtingen langer dan één jaar en niet langer dan vijf jaar bedragen € 10,1 miljoen. De verplichtingen langer dan vijf jaar bedragen € 3,1 miljoen. De huurverplichtingen hebben betrekking op kantoorruimte, datacentra, laboratoriumruimte, opslagruimte en parkeerruimte.

Corporate Travel Clinic Erasmus MC BV is met derden een huurovereenkomst aangegaan van € 0,2 miljoen per jaar. De huurovereenkomst loopt tot en met augustus 2031. De huurovereenkomst kan worden voortgezet voor een aansluitende periode van vijf jaar. De verplichting bedraagt in totaal € 1,2 miljoen. De verplichting langer dan één jaar en niet langer dan vijf jaar bedraagt € 0,6 miljoen. De verplichtingen langer dan vijf jaar bedragen € 0,4 miljoen.

Haven Service BV is voor de locatie Haringvliet 72 een huurovereenkomst aangegaan van € 0,4 miljoen per jaar. Deze overeenkomst loopt tot en met augustus 2027. De verplichting bedraagt in totaal € 1,5 miljoen (exclusief indexeringen). De verplichtingen langer dan één jaar en niet langer dan vijf jaar bedragen € 1,1 miljoen. De verplichtingen hebben een looptijd korter dan vijf jaar.

1.1.5 TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE BALANS per 31 december 2023

Dienstverlening bedden. Erasmus MC heeft een overeenkomst gesloten met betrekking tot de levering van bedden en bijbehorende accessoires. In tegenstelling tot het verleden worden de bedden en bijbehorende accessoires niet aangeschaft maar worden deze op basis van een dienstverleningsovereenkomst afgenomen van de leverancier. In het contract is rekening gehouden met total cost of ownership.

Dit houdt in dat alle te verwachten kosten zoals afschrijving, vervanging en onderhoud worden meegenomen in het contract. In dit contract zijn alle bedgerelateerde kosten opgenomen. De totale verplichting bedraagt € 9,6 miljoen. Het kortlopende deel van deze verplichting bedraagt € 0,9 miljoen. De verplichtingen langer dan één jaar en niet langer dan vijf jaar bedragen € 3,8 miljoen. De verplichtingen langer dan vijf jaar bedragen € 4,9 miljoen.

Informatie en Technologie (I&T). Erasmus MC heeft langlopende verplichtingen uitstaan met betrekking tot I&T-faciliteiten met een waarde van € 15,6 miljoen. Het kortlopende deel van deze verplichtingen bedraagt € 7,8 miljoen. De verplichtingen langer dan één jaar en niet langer dan vijf jaar bedragen € 7,8 miljoen. De verplichtingen hebben een looptijd korter dan vijf jaar.

Onderhoudscontracten. Uit hoofde van aangegane onderhoudscontracten heeft het Erasmus MC langlopende verplichtingen uitstaan van € 15,9 miljoen. Het kortlopende deel van deze verplichtingen bedraagt € 5,7 miljoen. De verplichtingen langer dan één jaar en niet langer dan vijf jaar bedragen € 6,6 miljoen. De verplichtingen langer dan vijf jaar bedragen € 3,6 miljoen. De onderhoudscontracten hebben betrekking op terreinen, gebouwen en installaties.

De Poliklinische Apotheek Erasmus MC BV heeft meerjarige servicecontracten afgesloten voor de twee geneesmiddeldistributierobots die in gebruik zijn. De verplichting bedraagt in totaal € 0,02 miljoen. Per ultimo 2023 betreft dit alleen nog een kortlopend deel.

Admiraal de Ruyter Ziekenhuis BV heeft meerjarige onderhoudscontracten uitstaan van € 6,8 miljoen. Het kortlopende deel van deze verplichtingen bedraagt € 2,5 miljoen. De verplichtingen langer dan één jaar en niet langer dan vijf jaar bedragen € 3,9 miljoen. De verplichtingen langer dan vijf jaar bedragen € 0,4 miljoen.

Energiekosten. Per ultimo 2023 is het tweejarig contract ten behoeve van de levering van elektriciteit en gas afgelopen. Met ingang van 1 januari 2024 is een nieuw tweejarig contract afgesloten, met optie tot verlenging. De termijnverplichting is afhankelijk van het af te nemen volume in 2024.

UNIQ. Erasmus MC investeert onder andere samen met TU Delft en Universiteit Leiden - in een regionaal Proof of Concept fonds voor de provincie Zuid-Holland onder de naam UNIQ. Dit fonds levert een bijdrage leveren aan het verbeteren van het regionale investeringsklimaat.

Erasmus MC heeft zich daarbij gecommitteerd aan een bijdrage van € 2,0 miljoen. Dit bedrag zal worden ingezet voor de Proof of Concept cofinanciering van spin-offs vanuit of gelieerd aan Erasmus MC. Het Europees fonds voor Regionale ontwikkeling (EFRO) heeft een additioneel bedrag van € 2,0 miljoen beschikbaar gesteld voor funding van spin-offs vanuit of gelieerd aan Erasmus MC.

Ultimo 2023 zijn er drie leningen nog niet afgelost of geconverteerd van in totaal € 0,4 miljoen met het recht om de uitstaande leningen te converteren naar aandelen.

Swanbridge Capital. Erasmus MC heeft samen met van Herk Investment, de Gemeente Rotterdam en de heer Chahal goedkeuring gegeven aan het oprichten van Swanbridge Capital BV. Swanbridge Capital BV is een investeringsfonds dat zich richt op participaties in jonge Life Science ondernemingen die zich in een vroege fase van productontwikkeling bevinden. Deze ondernemingen hebben vaak nog geen Proof of Concept bereikt voor hun technologie, maar bieden hoog potentieel. Erasmus MC Holding BV heeft € 1,5 miljoen toegezegd bij te zullen dragen aan het eigen vermogen van Swanbridge Capital BV. Erasmus MC heeft € 1,5 miljoen toegezegd om bij te zullen dragen aan het eigen vermogen van Erasmus MC Holding BV om dit mogelijk te maken. Naast de financiële steun zal het Erasmus MC ook bijdragen aan de ondersteuning en begeleiding van de participaties van Swanbridge Capital BV zoals in het fondsplan omschreven. In 2023 hebben drie kapitaalstortingen aan Swanbridge Capital BV plaatsgevonden van in totaal € 0,14 miljoen (de totale kapitaalstortingen ultimo 2023 bedragen € 0,98 miljoen).

Graduate Entrepreneur Fund Coöperatief U.A. Het fonds is opgezet voor en door (oud)studenten van de TU Delft en de Erasmus Universiteit Rotterdam. De doelstelling van het fonds is het realiseren van maatschappelijke impact door het bevorderen van ondernemerschap en innovatie door middel van ondersteuning van start-ups, scale-ups en andere innovatieve ondernemingen die op enige wijze verband houden met de Erasmus Universiteit Rotterdam, het Erasmus MC of de TU Delft. Erasmus MC O&O Holding BV heeft € 1 miljoen toegezegd om bij te dragen aan het vermogen van het fonds. In 2023 hebben vijf kapitaalstortingen aan Graduate Entrepreneur Fund Cooperatief U.A. plaatsgevonden van € 0,16 miljoen (totaal kapitaalstortingen t/m 31 december 2023 is € 0,26 miljoen).

Stichting Rotterdam Square De Stichting is in 2021 opgericht door Erasmus MC Holding BV. De doelstelling van de Stichting Rotterdam Square is het behartigen van de algemene belangen van de Erasmus MC Campus, alsmede al hetgeen daarmee verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn. Erasmus MC Holding BV heeft samen met de Gemeente Rotterdam in totaal € 4,0 miljoen (ieder de helft) subsidie toegezegd aan de Stichting Rotterdam Square. Eind 2023 heeft Erasmus MC Holding BV in totaal € 0,86 miljoen subsidie verstrekt aan de Stichting Rotterdam Square.

Garantie inzake HollandPTC BV. Erasmus MC heeft samen met Leids Universitair Medisch Centrum en Technische Universiteit Delft een garantieverklaring verstrekt aan de EIB te Luxemburg. "EIB Individuele Garant Maximumbedrag": met betrekking tot elke Garant, 33,3 procent van de Gegarandeerde Verplichtingen, vermeerderd met intresten daarop, evenals eventuele onderbrekingskosten, schadevergoedingen, onkosten of andere kosten krachtens Clausule 20 (Kosten) (op voorwaarde dat de maximumbedrag van de hoofdsom van het gewaarborgde krediet (hoofdsom) per individuele Garant onder deze garantie is € 30,0 miljoen).

Ultimo 2023 is de garantstelling van het Erasmus MC in totaal € 24,0 miljoen bestaande uit € 21,9 miljoen hoofdsom en € 2,1 miljoen renteverplichting.

Aanvullend heeft Erasmus MC Holding BV zich voor 33,3% garant gesteld voor eventuele liquiditeitsproblemen van HollandPTC BV gedurende de eerste 12 maanden na dagtekening van de jaarrekening 2022 van HollandPTC BV.

1.1.5 TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE BALANS per 31 december 2023

Garanties HBM Holdings Ltd. Eind 2016 heeft de Erasmus MC Holding BV haar aandelen verkocht in Harbour Antibodies BV Deze BV is onderdeel geworden van HBM Holding Ltd. In de koopovereenkomst (SPA) zijn garanties en zekerheidsstellingen /schadeloosstellingen opgenomen.

Er resteren ultimo 2023 nog een aantal garanties die een looptijd hebben tot 8 december 2026. Indien aanspraak wordt gemaakt op de garantiestelling dan bedraagt de maximale aansprakelijkheidsstelling van Erasmus MC Holding BV US\$ 10,5 miljoen.

Garanties Cergentis BV. Erasmus MC Holding BV is samen met andere verkopers pro rata gehouden de koper schadeloos te stellen voor elke tekortkoming in de nakoming van de garanties, met uitzondering van verklaringen die reeds waren medegedeeld. Deze aansprakelijkheid is niet-hoofdelijk van aard.

Van de garanties zijn nog van belang de afgegeven fundamentele garanties.

Fundamentele garanties betreffen de voor de transactie essentiële verklaringen omtrent bijvoorbeeld de identiteit en liquiditeit van Erasmus MC Holding B.V., bevoegdheid van partijen om de transactie aan te gaan etc.

Met betrekking tot iedere individuele claim of een serie van claims geldt dat de verkopers de koper schadeloos stellen indien deze claim € 0,02 miljoen overstijgt en dat de totale som van alle claims bij elkaar boven de € 0,2 miljoen moet overstijgen voordat de verkopers de koper schadeloos moet stellen. De maximale aansprakelijkheid ten aanzien van de fundamentele garanties is vastgesteld op het pro rata deel van de totale transactiewaarde. De fundamentele garanties zijn afgegeven voor de duur van twee jaar na 4 juli 2022.

Garanties Quantib BV. Erasmus MC Holding BV is hoofdelijk aansprakelijk voor schade die ontstaat door een tekortkoming van een fundamentele garantie.

Fundamentele garanties betreffen de voor de transactie essentiële verklaringen omtrent bijvoorbeeld de identiteit en liquiditeit van Erasmus MC Holding BV, bevoegdheid van partijen om de transactie aan te gaan etc.

Verkopers hebben geen recht op het vorderen van een schadevergoeding van de onderneming of haar vertegenwoordigers met betrekking tot een tekortkoming in de overeenkomst. De verkoper ziet af van haar rechten daarop, tenzij er sprake is van opzet of bewuste roekeloosheid

Er geldt dat de totale som van alle claims bij elkaar boven de US\$ 0,25 miljoen moet overstijgen voordat de verkopers de koper of Quantib BV schadeloos moet stellen.

De maximale aansprakelijkheid voor alle claims is vastgesteld op het pro rata deel van de totale transactiewaarde. De fundamentele garanties zijn afgegeven voor de duur van vijf jaar na 20 januari 2022.

Bankgarantie Haven Service BV. In opdracht van het Haven service BV is ten behoeve van derden de volgende bankgarantie afgegeven:

Garantienummer	Bedrag	Begunstigde	Betreft
	x € 1.000		
K687008	103,0	NSI Kantoren BV	Huur locatie Haringvliet 72

Verkoop pand Haringvliet 2: ontwikkelpotentie. In 2018 is het pand van Haven Service BV verkocht voor een bedrag van € 20,4 miljoen. In de verkoopovereenkomst is opgenomen dat Haven Service BV mogelijk nog aanvullende opbrengsten kan genieten als de bestemming van het pand wijzigt omdat een bestemmingsplanwijziging kan leiden tot een gewijzigde ontwikkelpotentie van het pand. Ultimo 2023 is er geen sprake van een gewijzigd ontwikkelpotentieel van het pand Haringvliet 2.

Obligo verplichting richting Waarborgfonds voor de Zorgsector. De derde zekerheidslaag voor het Waarborgfonds voor de Zorgsector (WfZ) is dat alle WfZ-deelnemers mederisicodragend zijn. Als het WfZ niet aan haar garantieverplichtingen kan voldoen, kan het WfZ een beroep doen op haar deelnemers. Dit gaat in de vorm van renteloze leningen. De hoogte van deze leningen is gemaximeerd tot 3% van de restschuld van de leningen van de deelnemer. Voor Admiraal de Ruyter Ziekenhuis BV bedraagt deze verplichting ultimo 2023 € 0,8 miljoen.

Garanties en borgstellingen. Door Admiraal de Ruyter Ziekenhuis BV zijn garanties afgegeven aan Health Estate Center BV voor in totaal € 0,1 miljoen.

Admiraal de Ruyter Ziekenhuis BV heeft garanties afgegeven aan Onderlinge Waarborgmaatschappij Centramed BA voor in totaal € 0,2 miljoen.

Aansprakelijkheidsstellingen inzake groepsmaatschappijen en overige verbonden partijen. Admiraal de Ruyter Ziekenhuis BV is gezamenlijk met Stichting ZorgSaam Zeeuws-Vlaanderen aansprakelijk voor alle schulden van Scheldezoom Farmacie BV jegens de bank.

Verplichtingen uit hoofde van het macrobeheersinstrument

Het macrobeheersinstrument kan door de minister van VWS ingezet worden om overschrijdingen van het makro kader zorg terug te vorderen bij instellingen voor medisch specialistische zorg en bij instellingen voor curatieve geestelijke gezondheidszorg. Het macrobeheersinstrument is uitgewerkt in de Aanwijzing macrobeheersmodel instellingen voor medisch specialistische zorg, respectievelijk Aanwijzing Macrobeheersinstrument curatieve geestelijke gezondheidszorg.

Jaarlijks wordt door de Nederlandse Zorgautoriteit (NZa) ambtshalve een mbi-omzetplafond vastgesteld. Tevens wordt door de NZa jaarlijks een omzetplafond per instelling vastgesteld, welke afhankelijk is van de realisatie van het mbi-omzetplafond van alle instellingen gezamenlijk. Deze vaststelling vindt plaats nadat door de Minister van VWS de overschrijding van het mbi-omzetplafond uiterlijk vóór 1 december van het opvolgend jaar is gecommuniceerd.

Voor 2023 is het MBI-omzetplafond door de NZa vastgesteld op € 28.135,0 miljoen (prijsniveau 2023).

1.1.5 TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE BALANS per 31 december 2023

Bij het opstellen van de jaarrekening 2023 bestaat nog geen inzicht in realisatie van het mbi-omzetplafond over 2023. Erasmus MC is niet in staat een betrouwbare inschatting te maken van de uit het macrobeheersinstrument voortkomende verplichting en deze te kwantificeren. Als gevolg daarvan is deze verplichting niet tot uitdrukking gebracht in de balans van het Erasmus MC per 31 december 2023.

De heffingsgrondslag macrobeheersinstrument is als volgt opgebouwd:

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
	x € 1.000	x € 1.000
Tariefopbrengst van DBC's, DBC-zorgproducten, overige zorgproducten in zowel het gereuleerde als het vrije segment	1.501.343	1.401.203
Totaal heffingsgrondslag	<u>1.501.343</u>	<u>1.401.203</u>

1.1.6 MUTATIEOVERZICHT IMMATERIELE VASTE ACTIVA

	Kosten op- richting en uitgifte van aandelen	Kosten van ontwikkeling	Kosten van concessies, vergunningen en rechten van intellectueel eigendom	Kosten van goodwill die van derden is verkregen	Vooruit- betaald op immateriële vaste activa	Totaal
	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000
Stand per 1 januari 2023						
- aanschafwaarde	-	-	62.829	-	1.686	64.515
- cumulatieve afschrijvingen	-	-	32.830	-	-	32.830
Boekwaarde per 1 januari 2023	-	-	29.999	-	1.686	31.685
Mutaties in het boekjaar						
- investeringen	-	-	1.815	-	-1.140	675
- afschrijvingen	-	-	11.522	-	-	11.522
- bijzondere waardeverminderingen	-	-	-	-	-	-
- <i>terugname geheel afgeschreven activa</i>						
aanschafwaarde	-	-	-	-	-	-
cumulatieve afschrijvingen	-	-	-	-	-	-
- <i>desinvesteringen</i>						
aanschafwaarde	-	-	-	-	-	-
cumulatieve afschrijvingen	-	-	-	-	-	-
per saldo	-	-	-	-	-	-
Mutaties in boekwaarde (per saldo)	-	-	-9.707	-	-1.140	-10.847
Stand per 31 december 2023						
- aanschafwaarde	-	-	64.644	-	546	65.190
- cumulatieve afschrijvingen	-	-	44.352	-	-	44.352
Boekwaarde per 31 december 2023	-	-	20.292	-	546	20.838

1.1.7 MUTATIEOVERZICHT MATERIELE VASTE ACTIVA

	Bedrijfs- gebouwen en terreinen	Machines en installaties	Andere vaste bedrijfs- middelen, technische en administratieve uitrusting	Materiële vaste bedrijfsactiva in uitvoering en vooruitbetaald op materiële vaste activa	Niet aan het bedrijfsproces dienstbare materiële activa	Totaal
	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000
Stand per 1 januari 2023						
- aanschafwaarde	1.328.808	660.445	680.525	56.134	-	2.725.912
- cumulatieve afschrijvingen	696.357	275.631	483.513	-	-	1.455.501
- vooruitontvangen investeringssubsidies	-26.292	-	-	-	-	-26.292
Boekwaarde per 1 januari 2023	<u>606.159</u>	<u>384.814</u>	<u>197.012</u>	<u>56.134</u>	<u>-</u>	<u>1.244.119</u>
Wijziging consolidatiekring						
- mutatie in beginstand aanschafwaarde	-	-	-	-	-	-
- mutatie in beginstand afschrijvingen	-	-	-	-	-	-
Mutaties in het boekjaar						
- investeringen	4.959	9.990	35.863	43.254	-	94.066
- afschrijvingen	39.818	32.771	48.310	-	-	120.899
- overige waardeverminderingen	-	-	-	15.296	-	15.296
- <i>terugname geheel afgeschreven activa</i>						
aanschafwaarde	-	-	-	-	-	-
cumulatieve afschrijvingen	-	-	-	-	-	-
- <i>vooruitontvangen investeringssubsidies</i>						
mutaties	1.013	-	-	-	-	1.013
- <i>desinvesteringen</i>						
aanschafwaarde	3.611	10.317	3.946	-	-	17.874
cumulatieve afschrijvingen	3.157	4.479	2.261	-	-	9.897
per saldo	454	5.838	1.685	-	-	7.977
Mutaties in boekwaarde (per saldo)	<u>-34.300</u>	<u>-28.619</u>	<u>-14.132</u>	<u>27.958</u>	<u>-</u>	<u>-49.093</u>
Stand per 31 december 2023						
- aanschafwaarde	1.330.156	660.118	712.442	84.092	-	2.786.808
- cumulatieve afschrijvingen	733.018	303.923	529.562	-	-	1.566.503
- vooruitontvangen investeringssubsidies	-25.279	-	-	-	-	-25.279
Boekwaarde per 31 december 2023	<u>571.859</u>	<u>356.195</u>	<u>182.880</u>	<u>84.092</u>	<u>-</u>	<u>1.195.026</u>

1.1.8 MUTATIEOVERZICHT FINANCIELE VASTE ACTIVA

	Andere deelnemingen x € 1.000	Vorderingen op participanten en op maatschappijen waarin wordt deelgenomen x € 1.000	Overige vorderingen x € 1.000	Totaal x € 1.000
Stand per 1 januari 2023				
- stand per 1 januari 2023	5.218	9.093	1.144	15.455
- af: voorzieningen		-2.878	-1.129	-4.007
Boekwaarde per 1 januari 2023	<u>5.218</u>	<u>6.215</u>	<u>15</u>	<u>11.448</u>
Mutaties in het boekjaar				
- kapitaalstortingen en overige waardeveranderingen	772			772
- resultaat deelnemingen	-1.065			-1.065
- verstrekte leningen		1.700	181	1.881
- aflossingen		-302	-	-302
- overige waardeveranderingen		-625		-625
- mutatie voorzieningen		-1.997	-181	-2.178
Mutaties in boekwaarde (per saldo)	<u>-293</u>	<u>-1.224</u>	<u>-</u>	<u>-1.517</u>
Stand per 31 december 2023				
- stand per 31 december 2023	4.925	9.866	1.325	16.116
- af: voorzieningen	-	-4.875	-1.310	-6.185
Boekwaarde per 31 december 2023	<u>4.925</u>	<u>4.991</u>	<u>15</u>	<u>9.931</u>
- aflossingen in volgend boekjaar				-
Saldo financiële vaste activa per 31 december	<u>4.925</u>	<u>4.991</u>	<u>15</u>	<u>9.931</u>

1.1.9 OVERZICHT LANGLOPENDE SCHULDEN per 31 december 2023

1.1.9.1 Schulden aan banken

Leninggever	Datum	Hoofdsom	Totale looptijd	Soort lening	Werkelijke rente	Restschuld 31 december 2022	Nieuwe leningen in 2023	Aflossing in 2023	Restschuld per 31 december 2023	Restschuld over 5 jaar	Resterende looptijd in jaren eind 2023	Aflossingswijze	Aflossing 2024	Gestelde zekerheden
		x € 1.000			%	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000			x € 1.000	
NV BNG	2-5-2007	18.000	20	Onderhands	4,534%	4.050	-	900	3.150	-	4	lineair	900	recht op hypotheek
NV BNG	3-6-2011	110.000	35	Onderhands	4,695%	73.857	-	3.143	70.714	55.000	23	lineair	3.143	recht op hypotheek
EIB	9-12-2009	80.000	25	Onderhands	4,028%	38.400	-	3.200	35.200	19.200	11	lineair	3.200	recht op hypotheek
EIB	7-10-2010	123.000	35	Onderhands	3,243%	80.829	-	3.514	77.315	59.744	22	lineair	3.513	recht op hypotheek
EIB	29-3-2012	70.000	35	Onderhands	3,711%	50.000	-	2.000	48.000	38.000	24	lineair	2.000	recht op hypotheek
NV BNG	6-11-2013	35.000	30	Onderhands	3,470%	24.500	-	1.167	23.333	17.500	20	lineair	1.167	recht op hypotheek
EIB	14-11-2013	35.000	30	Onderhands	3,112%	24.500	-	1.167	23.333	17.500	20	lineair	1.167	recht op hypotheek
EIB	31-3-2014	30.000	30	Onderhands	3,200%	22.000	-	1.000	21.000	16.000	21	lineair	1.000	recht op hypotheek
NV BNG	31-3-2014	30.000	30	Onderhands	3,585%	22.000	-	1.000	21.000	16.000	21	lineair	1.000	recht op hypotheek
NV BNG	23-5-2016	75.000	30	Onderhands	2,820%	60.000	-	2.500	57.500	45.000	23	lineair	2.500	recht op hypotheek
NV BNG	29-3-2018	81.000	30	Onderhands	1,980%	68.850	-	2.700	66.150	52.650	25	lineair	2.700	recht op hypotheek
EIB	22-2-2018	92.000	30	Onderhands	1,698%	79.733	-	3.067	76.666	61.332	25	lineair	3.067	recht op hypotheek
NV BNG	29-3-2012	70.000	35	Onderhands	3,850%	50.000	-	2.000	48.000	38.000	24	lineair	2.000	recht op hypotheek
ING Groenbank NV	5-11-2015	10.000	10	Onderhands	1,180%	4.583	-	1.666	2.917	-	2	lineair	1.667	recht op hypotheek
ING Bank NV	5-11-2015	50.000	10	Onderhands	1,940%	47.917	-	641	47.276	-	2	lineair	641	recht op hypotheek
ABN-Amro NV	25-10-2007	20.000	20	Onderhands	4,645%	5.000	-	1.000	4.000	-	4	lineair	1.000	geen
ABN-Amro NV	20-12-2013	20.000	10	Lease	3,230%	2.113	-	2.113	-	-	0	annuïteit	-	pandrecht
ABN-Amro NV	30-12-2014	20.000	9,5	Lease	2,000%	3.229	-	2.079	1.150	-	1	annuïteit	1.150	pandrecht
NN Groep	16-3-1998	4.595	27	Onderhands	5,400%	511	-	171	340	-	2	lineair	171	rijksgarantie
NV BNG	1-10-1998	3.176	28	Onderhands	4,790%	454	-	113	341	-	3	lineair	114	rijksgarantie
NV BNG	1-7-1993	8.622	40	Onderhands	2,400%	757	-	757	-	-	0	lineair	-	rijksgarantie
NV BNG	28-2-1996	3.290	29	Onderhands	4,270%	340	-	113	227	-	2	lineair	113	rijksgarantie
NWB	31-12-2007	4.423	20	Onderhands	0,550%	1.106	-	221	885	-	4	lineair	221	rijksgarantie
NV BNG	17-12-2009	2.552	15	Onderhands	4,180%	340	-	170	170	-	1	lineair	170	rijksgarantie
NV BNG	15-3-1993	2.269	30	W/Z borging	5,930%	76	-	76	-	-	0	lineair	-	waarborgfonds Z.
NV BNG	1-10-2010	3.403	15	W/Z borging	3,060%	681	-	227	454	-	2	lineair	227	rijksgarantie
Rabobank	31-1-2018	5.000	5	W/Z borging	1,200%	83	-	83	-	-	0	lineair	-	WFZ verhaalsregeling
Rabobank	30-4-2018	10.000	11	W/Z borging	2,100%	6.000	-	1.000	5.000	-	5	lineair	1.000	WFZ verhaalsregeling
Rabobank	13-12-2019	5.000	10	Onderhands	1,500%	3.500	-	500	3.000	500	6	lineair	500	WFZ verhaalsregeling
Rabobank	13-12-2019	5.000	10	Onderhands	1,850%	5.000	-	-	5.000	5.000	6	aflossingsvrij	-	WFZ verhaalsregeling

1.1.9 OVERZICHT LANGLOPENDE SCHULDEN per 31 december 2023

1.1.9.1 Schulden aan banken

Leninggever	Datum	Hoofdsom	Totale looptijd	Soort lening	Werkelijke rente	Restschuld 31 december 2022	Nieuwe leningen in 2023	Aflossing in 2023	Restschuld per 31 december 2023	Restschuld over 5 jaar	Resterende looptijd in jaren eind 2023	Aflossingswijze	Aflossing 2024	Gestelde zekerheden
		x € 1.000			%	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000			x € 1.000	
Rabobank	30-3-2021	5.000	10	Onderhands	1,350%	4.118	-	504	3.614	1.093	7	lineair	504	WFZ verhaalsregeling
Rabobank	30-3-2021	5.000	10	Onderhands	1,050%	5.000	-	-	5.000	5.000	7	aflossingsvrij	-	WFZ verhaalsregeling
Rabobank	1-11-2021	2.500	10	Onderhands	1,050%	2.500	-	-	2.500	2.500	8	aflossingsvrij	-	WFZ verhaalsregeling
Rabobank	1-11-2021	2.500	10	Onderhands	1,350%	2.268	-	278	1.990	602	8	lineair	278	WFZ verhaalsregeling
						694.295	-	39.070	655.225	450.621			35.113	

1.1.9.2 Overige langlopende schulden

Leninggever	Datum	Hoofdsom	Totale looptijd	Soort lening	Werkelijke rente	Restschuld 31 december 2022	Nieuwe leningen in 2023	Aflossing in 2023	Restschuld per 31 december 2023	Restschuld over 5 jaar	Resterende looptijd in jaren eind 2023	Aflossingswijze	Aflossing 2024	Gestelde zekerheden
		x € 1.000			%	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000			x € 1.000	
AG Insurance NV	20-11-2015	40.000	20	Onderhands	2,370%	40.000	-	-	40.000	28.000	12	lineair	-	recht op hypotheek
AG Insurance NV Zorgvastgoed	20-11-2015	20.000	20	Onderhands	2,370%	20.000	-	-	20.000	14.000	12	lineair	-	recht op hypotheek
Zeeland BV	1-1-2016	17.365	17	Lease	5,679%	13.063	-	879	12.184	6.601	10	annuïteit	944	geen
Siemens	1-1-2015	13.595	10	Financial lease	3,230%	4.906	534	1.276	4.164	-	1	annuïteit	4.164	geen
Siemens	1-1-2015	2.210	8	Financial lease	3,200%	568	-	284	284	-	1	annuïteit	284	geen
Siemens	1-7-2016	4.029	10	Financial lease	5,960%	1.689	-	447	1.242	-	3	annuïteit	475	geen
Siemens	1-2-2017	2.317	10	Financial lease	4,460%	1.092	-	244	848	-	3	annuïteit	255	geen
Siemens	1-2-2017	9.327	10	Financial lease	3,480%	4.286	-	973	3.313	-	3	annuïteit	1.007	geen
						85.604	534	4.103	82.035	48.601			7.129	

1.1.10 TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE WINST-EN-VERLIESREKENING over 2023

1.1.10.1 Geconsolideerde gesegmenteerde winst-en-verliesrekening

Segment - Erasmus MC Zorg

	Ref.	2023	2022
		x € 1.000	x € 1.000
A Baten uit beroeps- of bedrijfsmatige zorgverlening	15		
1. Zorgverzekeringswet		1.501.343	1.401.203
2. Subsidies op grond van de Kaderwet VWS-subsidies		7.209	6.884
3. Beschikbaarheidsbijdrage zorgfuncties		44.382	21.370
4. Beschikbaarheidsbijdrage academische zorg		259.172	225.605
5. Baten uit onderaanneming		19.104	18.584
		<u>1.831.210</u>	<u>1.673.646</u>
B Andere beroeps- of bedrijfsmatige activiteiten	16	81.335	76.094
Netto omzet		<u>1.912.545</u>	<u>1.749.740</u>
Overige bedrijfsopbrengsten	17	66.235	66.410
Som der bedrijfsopbrengsten		<u>1.978.780</u>	<u>1.816.150</u>
Kosten uitbesteed werk en andere externe kosten	18	81.135	77.609
Lonen en salarissen	19	746.736	671.555
Sociale lasten	19	79.787	71.608
Pensioenlasten	19	95.723	96.832
Afschrijvingen op immateriële vaste activa en materiële vaste activa	20	114.128	115.083
Overige waardeverminderingen immateriële vaste activa en materiële vaste activa	21	1.075	1.902
Overige bedrijfskosten	22	798.355	710.206
Som der bedrijfslasten		<u>1.916.939</u>	<u>1.744.795</u>
		61.841	71.355
Andere rentebaten en soortgelijke opbrengsten	23	10.761	470
Rentelasten en soortgelijke kosten	24	-23.503	-25.049
Resultaat voor belastingen		<u>49.099</u>	<u>46.776</u>
Belastingen		-2	-289
Aandeel in winst/verlies van ondernemingen waarin wordt deelgenomen	25	-729	-3.766
Aandeel derden in groepsresultaat		-76	-272
Resultaat na belastingen		<u><u>48.292</u></u>	<u><u>42.449</u></u>

1.1.10 TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE WINST-EN-VERLIESREKENING over 2023

1.1.10.1 Geconsolideerde gesegmenteerde winst-en-verliesrekening

Segment - Erasmus MC O&O

	Ref.	2023	2022
		x € 1.000	x € 1.000
B Andere beroeps- of bedrijfsmatige activiteiten	16	171.688	148.546
Netto omzet		171.688	148.546
Overige bedrijfsopbrengsten	17	202.295	195.343
Som der bedrijfsopbrengsten		373.983	343.889
Kosten uitbesteed werk en andere externe kosten	18	7.732	8.708
Lonen en salarissen	19	177.143	163.838
Sociale lasten	19	20.050	17.795
Pensioenlasten	19	24.493	25.174
Afschrijvingen op immateriële vaste activa en materiële vaste activa	20	16.953	18.114
Overige waardeverminderingen immateriële vaste activa en materiële vaste activa	21	14.221	-
Overige bedrijfskosten	22	120.422	114.340
Som der bedrijfslasten		381.014	347.969
		-7.031	-4.080
Andere rentebaten en soortgelijke opbrengsten	23	619	227
Rentelasten en soortgelijke kosten	24	-1	-322
Resultaat voor belastingen		-6.413	-4.175
Belastingen		-21	233
Aandeel in winst/verlies van ondernemingen waarin wordt deelgenomen	25	3.371	9.492
Aandeel derden in groepsresultaat		-	-
Resultaat na belastingen		-3.063	5.550

1.1.10.2 Aansluiting totaal resultaat met resultaten segmenten

	2023	2022
	x € 1.000	x € 1.000
Segment - Erasmus MC Zorg	48.292	42.449
Segment - Erasmus MC O&O	-3.063	5.550
Resultaat volgens geconsolideerde winst-en-verliesrekening	45.229	47.999

1.1.10.3 TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE WINST-EN-VERLIESREKENING over 2023

BATEN

15. Baten uit beroeps- of bedrijfsmatige zorgverlening

15.1 Zorgverzekeringswet

De baten zorgverzekeringswet zijn als volgt samengesteld:

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
	x € 1.000	x € 1.000
Opbrengsten zorgverzekeringswet (exclusief subsidies)	1.501.343	1.401.203
	<u>1.501.343</u>	<u>1.401.203</u>

De opbrengst zorgverzekeringswet is bij het Erasmus MC in 2023 € 82,3 miljoen hoger dan in het voorgaande boekjaar als gevolg van prijsindexatie, verbeterde afspraken met zorgverzekeraars en hogere omzet bij de GGZ. In de opbrengst zorgverzekeringswet is opgenomen een bedrag van € 10,1 miljoen voor de jeugdwet (2022: € 9,4 miljoen). Bij het Admiraal de Ruyter Ziekenhuis BV zijn deze opbrengsten 2023 in totaliteit € 16,2 miljoen hoger dan in 2022.

In de opbrengst zorgverzekeringswet is ook opgenomen de CB-regeling vergoeding meerkosten Covid-19. De vergoeding meerkosten 2023 Covid-19 bedraagt € -2,6 miljoen, last (2022: € 17,9 miljoen).

15.2 Subsidies op grond van de Kaderwet VWS-subsidies

De baten subsidies op grond van de kaderwet vws-subsidies zijn als volgt samengesteld:

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
	x € 1.000	x € 1.000
Subsidieregeling kwaliteitsimpuls personeel ziekenhuiszorg	7.209	6.884
	<u>7.209</u>	<u>6.884</u>

15.3 Beschikbaarheidsbijdrage zorgfuncties

De baten beschikbaarheidsbijdrage zorgfuncties zijn als volgt samengesteld:

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
	x € 1.000	x € 1.000
Beschikbaarheidsbijdragen Zorg: overige vergoedingen vaste segment	22.897	19.660
Subsidieregeling opschaling curatieve zorg Covid-19	21.485	1.710
	<u>44.382</u>	<u>21.370</u>

15.4 Beschikbaarheidsbijdrage academische zorg

De baten beschikbaarheidsbijdrage academische zorg zijn als volgt samengesteld:

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
	x € 1.000	x € 1.000
Beschikbaarheidsbijdragen Zorg: vergoeding academische component (inclusief BBAZ)	172.739	151.478
Beschikbaarheidsbijdragen opleidingen	86.433	74.127
	<u>259.172</u>	<u>225.605</u>

Beschikbaarheidsbijdragen Zorg: De toename van de beschikbaarheidsbijdragen Zorg in 2023 wordt verklaard door prijsindexatie en door een nieuw verdelingsmodel.

Beschikbaarheidsbijdragen opleidingen. Hieronder zijn opgenomen de subsidies ten behoeve van de medische vervolgoopleidingen en het Fonds Zorgopleidingen (FZO).

1.1.10.3 TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE WINST-EN-VERLIESREKENING over 2023

BATEN

15.5 Baten uit onderaanneming

De baten baten uit onderaanneming zijn als volgt samengesteld:

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
	x € 1.000	x € 1.000
Zorgprestaties tussen instellingen	19.104	18.584
	<u>19.104</u>	<u>18.584</u>

16. Andere beroeps- of bedrijfsmatige activiteiten

De specificatie is als volgt:

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
	x € 1.000	x € 1.000
Rijksbijdrage werkplaatsfunctie	108.607	107.488
Rijksbijdrage medische faculteit van UMC's	138.891	112.032
Overige subsidies, waaronder loonkostensubsidies en EU-subsidies	5.525	5.120
Totaal	<u>253.023</u>	<u>224.640</u>

Rijksbijdrage medische faculteit van UMC's. De hogere opbrengsten in 2023 betreft vooral de prijsindexatie ten opzichte van 2022 en de nagekomen baten overheadafslag en waardering Strategy Evaluation Protocol evaluatie.

17. Overige bedrijfsopbrengsten

De specificatie is als volgt:

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
	x € 1.000	x € 1.000
Overige dienstverlening (waaronder 2e-4e geldstroom UMC's voor onderzoek):		
- opbrengsten uit EMF, projectmatig	144.798	130.301
- opbrengsten uit opleidingen, parkeren, restaurants en overige diensten	18.862	16.109
Overige opbrengsten (waaronder vergoeding voor uitgeleend personeel en verhuur onroerend goed):		
- doorberekende personeelskosten, niet-projectmatig	16.322	14.844
- andere opbrengsten, subsidies en bijdragen	88.548	100.499
Totaal	<u>268.530</u>	<u>261.753</u>

Opbrengsten uit EMF, projectmatig. De stijging in deze opbrengsten wordt met name veroorzaakt door de toename van door derden gefinancierd onderzoek.

Andere opbrengsten, subsidies en bijdragen. De lagere opbrengsten worden veroorzaakt door het wegvallen van de Covid tests bij het Admiraal de Ruyter Ziekenhuis BV. Daarnaast een lagere vrijval uit de vooruitontvangen schadevergoeding van het Ministerie van VWS van € 9,3 miljoen voor 2023 (2022: € 11,8 miljoen).

1.1.10.3 TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE WINST-EN-VERLIESREKENING over 2023

LASTEN

18. Kosten uitbesteed werk en andere externe kosten

De specificatie is als volgt:

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
	x € 1.000	x € 1.000
Personeel niet in loondienst	54.703	53.514
Honorariumkosten vrijgevestigd medisch specialisten	34.164	32.803
	<u>88.867</u>	<u>86.317</u>

19. Lonen en salarissen, sociale lasten en pensioenlasten

De specificatie is als volgt:

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
	x € 1.000	x € 1.000
Lonen en salarissen	923.879	835.393
Sociale lasten	99.837	89.403
Pensioenpremie	120.216	122.006
Totaal personeelskosten	<u>1.143.932</u>	<u>1.046.802</u>
Specificatie gemiddeld aantal personeelsleden (in fte's) per segment:		
- Zorg	10.634	10.236
- O&O	2.658	2.582
Gemiddeld aantal personeelsleden op basis van fulltime-eenheden	<u>13.292</u>	<u>12.818</u>

De toename van de personeelskosten met € 97,1 miljoen is als volgt te verklaren:

	x € 1 mln.
Toename van de bezetting	33,1
Stijging door schaaldoorloop, eenmalige uitkering en cao-maatregelen	55,8
Lagere mutatie saldo verlofuren	-0,4
Totaal mutatie lonen en salarissen	<u>88,5</u>
Hoger aandeel premies werknemersverzekeringen	10,4
Hogere pensioenpremie door toename van de bezetting en hogere bijdrage werkgever	-1,8
	<u>97,1</u>

De gemiddelde personeelssterkte over 2023, omgerekend naar volledige formatieplaatsen, bedraagt 13.292 fte (2022: 12.818 fte). Deze aantallen zijn inclusief uurloners en exclusief personeel niet in loondienst. Het aantal werknemers buiten Nederland bedraagt over 2023 0 fte (2022: 0 fte).

1.1.10.3 TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE WINST-EN-VERLIESREKENING over 2023

LASTEN

20. Afschrijvingen op immateriële vaste activa en materiële vaste activa

<i>De specificatie is als volgt:</i>	<u>2023</u>	<u>2022</u>
	x € 1.000	x € 1.000
Afschrijvingen vaste activa:		
- immateriële vaste activa	11.522	11.250
- materiële vaste activa	120.899	123.949
Subtotaal afschrijvingen	<u>132.421</u>	<u>135.199</u>
Vrijval uit vooruitontvangen investeringssubsidies	-1.340	-2.002
Totaal afschrijvingen in resultatenrekening	<u><u>131.081</u></u>	<u><u>133.197</u></u>

Afschrijving op immateriële en materiële vaste activa. Voor een toelichting op de afschrijvingen immateriële en materiële vaste activa wordt verwezen naar de toelichting op de immateriële en materiële vaste activa bij de geconsolideerde balans.

Vrijval uit vooruitontvangen investeringssubsidies. Voor een toelichting op de vooruitontvangen investeringssubsidies wordt verwezen naar de toelichting bij de geconsolideerde balans.

21. Overige waardeverminderingen immateriële vaste activa en materiële vaste activa

<i>De specificatie is als volgt:</i>	<u>2023</u>	<u>2022</u>
	x € 1.000	x € 1.000
Bijzondere waardeverminderingen van:		
- materiële vaste activa	15.296	1.902
Totaal	<u><u>15.296</u></u>	<u><u>1.902</u></u>

Bijzondere waardevermindering van vaste activa. Voor een toelichting op de bijzondere waardeverminderingen van vaste activa wordt verwezen naar de toelichting op de materiële vaste activa bij de geconsolideerde balans.

22. Overige bedrijfskosten

<i>De specificatie is als volgt:</i>	<u>2023</u>	<u>2022</u>
	x € 1.000	x € 1.000
Voedingsmiddelen en hotelmatige kosten	42.711	37.313
Algemene kosten	148.151	111.364
Patiënt-, onderwijs- en onderzoekgebonden kosten	602.096	575.750
Onderhoud en energiekosten	43.592	38.287
Huur en leasing	11.862	10.048
Andere personeelskosten	47.067	36.482
Dotaties voorzieningen personele regelingen	24.000	12.220
Dotaties en vrijval voorzieningen	-702	3.082
Totaal overige bedrijfskosten	<u><u>918.777</u></u>	<u><u>824.546</u></u>

Voedingsmiddelen en hotelmatige kosten. De stijging van deze kosten wordt met name veroorzaakt door algemene prijsindexaties.

Algemene kosten. De stijging van deze kosten wordt onder andere veroorzaakt door buitengebruikstelling van vaste activa (€ 7,9 miljoen). Daarnaast is sprake van hogere zakelijke lasten en verzekeringen (€ 1,8 miljoen), hogere ICT-kosten (€ 3,0 miljoen), hogere kosten van externe adviseurs (€ 5,6 miljoen), hogere bijdragen en lidmaatschappen (€ 5,5 miljoen), hogere reis- en verblijfkosten (€ 1,9 miljoen) en hogere overige algemene kosten (€ 5,2 miljoen). Verder zijn de kosten van administratie en registratie (€ -3,1 miljoen) lager.

1.1.10.3 TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE WINST-EN-VERLIESREKENING over 2023

LASTEN

Patiënt-, onderwijs- en onderzoekgebonden kosten. De stijging van de kosten wordt vooral verklaard door kostenstijgingen bij het Erasmus MC voor geneesmiddelen, gassen en bloedproducten € 17,7 miljoen. Verder is er sprake van hogere kosten onderzoeksfuncties (€ 5,9 miljoen), onderzoeks- en behandelingsmiddelen (€ 3,6 miljoen), instrumentarium en apparatuur (€ 3,1 miljoen), prothesen en implantaten (€ 0,9 miljoen), overige patiënt- en onderzoekgebonden kosten (€ 0,6 miljoen). Bij het Admiraal de Ruyter Ziekenhuis BV is de kostendaling door het niet meer uitvoeren van Covid-tests hoger dan de kostenstijging door inflatie en productie-ontwikkeling, de patiëntgebonden kosten zijn daardoor per saldo afgenomen met € 4,3 miljoen.

Dotaties en vrijval voorzieningen personele regelingen. Voor een nadere specificatie wordt verwezen naar het verloopoverzicht van de voorzieningen voor personele regelingen in de toelichting op de geconsolideerde balans onder paragraaf 10. Voorzieningen.

Dotaties en vrijval voorzieningen. In 2023 bestaat deze post vooral uit de vrijval bij het Admiraal de Ruyter Ziekenhuis BV van de voorziening op een lening (€ - 2,1 miljoen). Vrijval van de voorziening dubieuze debiteuren van € - 0,9 miljoen (2022 dotatie € 0,8 miljoen), de vrijval van de voorziening asbestsanering van € -0,9 miljoen (2022: dotatie € 2,5 miljoen). Verder bedraagt de dotatie aan de voorziening voor medische claims, geschillen en rechtsgedingen € 2,1 miljoen (2022: € 1,9 miljoen), de dotatie aan de voorziening voor EMF-projecten € 1,0 miljoen (2022: vrijval € -2,3 miljoen) en de dotatie aan de overige voorzieningen € 0,1 miljoen (2022: € 0,2 miljoen).

23. Andere rentebaten en soortgelijke opbrengsten

De specificatie is als volgt:

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
	x € 1.000	x € 1.000
Andere rentebaten en soortgelijke opbrengsten	11.380	697
	<u>11.380</u>	<u>697</u>

24. Rentelasten en soortgelijke kosten

De specificatie is als volgt:

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
	x € 1.000	x € 1.000
Rentelasten en soortgelijke kosten	-23.504	-25.371
	<u>-23.504</u>	<u>-25.371</u>

1.1.10.3 TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE WINST-EN-VERLIESREKENING over 2023

25. Aandeel in winst/verlies van ondernemingen waarin wordt deelgenomen

Het resultaat uit deelnemingen bedraagt:	<u>2023</u>	<u>2022</u>
	x € 1.000	x € 1.000
Aandeel in winst/verlies van ondernemingen waarin wordt deelgenomen	2.642	5.726
	<u>2.642</u>	<u>5.726</u>
De specificatie is als volgt:	<u>2023</u>	<u>2022</u>
	x € 1.000	x € 1.000
Apotheek A15 Holding BV (25%)	147	242
Coöperatie Ambulancezorg ZHZ U.A. (33,33%)	-	-
Corporate Travel Clinic Erasmus MC BV (51%)	-	86
Erasmus Biomedical Fund BV (27,63%)	1	-
GenomeScan BV (25%)	113	129
HollandPTC BV (33,33%)	-629	-4.195
International Patient Center BV (33,33%)	-	-
Kaminari Medical BV (20%)	-	-
Pan Cancer T BV (16,74%)	-250	-
Spatium Medical BV (32,2%)	-325	-
anDREa BV (33,33%)	-	-
Quantib BV (19,36%)	-	1.788
Swanbridge Capital BV (37,04%)	-122	-
Zorgwinkel Erasmus MC BV (50%)	-	-
<i>Andere deelnemingen i.h.a. < 20% (conform RJ 214.603)</i>		
Cergentis BV (2%)	-	294
Regionale Ontwikkelingsmaatschappij Innovation Quarter BV (0,737%)	-	-
UNIIQ BV (0,65%)	-	-
Graduate Entrepreneur Fund Coöperatie U.A.	-	-
Pathan BV (15,67%)	-	-106
Resultaat deelnemingen conform toelichting financiële vaste activa	<u>-1.065</u>	<u>-1.762</u>
<i>Overige waardeveranderingen:</i>		
Verkoopopbrengst aandelen HBM Holdings Ltd.	2.784	3.975
Verkoopopbrengst aandelen RadNet Inc.	746	3.434
Overige waardeveranderingen (DermaHaven BV, Geboortecentrum Sophia Holding BV, Centrum Bijzondere Tandheelkunde Rijnmond BV en Corporate Travel Clinic Erasmus MC BV, Cergentis BV, Quantib BV)	177	79
	<u>2.642</u>	<u>5.726</u>

1.1.10.3 TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE WINST-EN-VERLIESREKENING over 2023

26. Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT)
(in deze tabellen zijn alle bedragen in euro's vermeld)

Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingegaan. Deze verantwoording is opgesteld op basis van de volgende op het Erasmus MC van toepassing zijnde regelgeving: het WNT-maximum voor de zorg, totaalscore 14 en klasse V. Het bezoldigingsmaximum in 2023 voor het Erasmus MC is € 223.000. Het weergegeven toepasselijke WNT-maximum per persoon of functie is berekend naar rato van de omvang van het dienstverband, waarbij voor de berekening de omvang van het dienstverband nooit groter kan zijn dan 1,0 fte. Voor de leden van de Raad van Toezicht geldt het voor de instelling geldende bezoldigingsmaximum (€ 223.000). Voor de voorzitter bedraagt het 15% en voor de overige leden 10% van het bezoldigingsmaximum. Voor de topfunctionarissen van het Admiraal de Ruyter Ziekenhuis BV geldt dat de WNT-verantwoording is opgenomen in de jaarrekening van het Admiraal de Ruyter Ziekenhuis BV.

26.1 Bezoldiging topfunctionarissen

	S. Sleijfer ¹⁾	J.G. Boonstra	P.A.M. Boomkamp	D.M. Schraven
Funcctiegegevens	Voorzitter Raad van Bestuur/ Decaan	Vicevoorzitter Raad van Bestuur	Lid Raad van Bestuur	Lid Raad van Bestuur
Aanvang en einde functievulling in 2023	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	1,0	1,0	1,0
Dienstbetrekking?	ja	ja	ja	ja
Bezoldiging				
Beloning plus belastbare onkostenvergoeding	222.905	200.424	200.424	200.424
Beloningen betaalbaar op termijn	22.659	22.576	22.576	22.576
Subtotaal	245.564	223.000	223.000	223.000
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	246.700	223.000	223.000	223.000
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	-	-	-	-
Totale bezoldiging	245.564	223.000	223.000	223.000
Het bedrag van de overschrijding	n.v.t.	-	-	-
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Gegevens 2022				
Aanvang en einde functievulling in 2022	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	19/9 - 31/12
Deeltijdfactor 2022 in fte	1,0	1,0	1,0	1,0
Beloning plus belastbare onkostenvergoeding	221.465	191.596	191.593	54.619
Beloningen betaalbaar op termijn	25.102	24.404	24.404	6.926
Totale bezoldiging 2022	246.567	216.000	215.997	61.545
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	236.700	216.000	216.000	61.545

1) Conform besluit van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport d.d. 21 juni 2022 mag het bezoldigingsmaximum voor de heer prof. dr. S. Sleijffer vanaf 1 juli 2021 worden bepaald op het maximum zoals dat krachtens de Regeling bezoldigingsmaxima topfunctionarissen zorg- en welzijnsector gold voor 2015. Voor het jaar 2022 bedraagt het bezoldigingsmaximum € 236.700 en voor 2023 € 246.700. Aan de heer Sleijffer is in het jaar 2022 een nabetaaling gedaan van € 9.880 over het jaar 2021 omdat met terugwerkende kracht het bezoldigingsmaximum over 2021 is verhoogd. De overschrijding in het jaar 2022 wordt veroorzaakt door deze nabetaaling over 2021.

1.1.10.3 TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE WINST-EN-VERLIESREKENING over 2023

26.2 Bezoldiging toezichthoudende topfunctionarissen

	P.G. de Vries ¹⁾	M. Lückerath - Rovers	E.A. Bakkum	R. Konterman
Functiegegevens	Voorzitter Raad van Toezicht	Lid Raad van Toezicht	Lid Raad van Toezicht	Lid Raad van Toezicht
Aanvang en einde functievervulling in 2023	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Bezoldiging				
Totale bezoldiging	33.450	22.300	22.300	24.100
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	33.450	22.300	22.300	22.300
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	-	-	-	-
Totale bezoldiging	33.450	22.300	22.300	24.100
Het bedrag van de overschrijding	-	-	-	1.800
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	²⁾
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling is toegestaan	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Gegevens 2022				
Aanvang en einde functievervulling in 2022	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/12 - 31/12
Bezoldiging				
Totale bezoldiging	32.400	21.600	21.600	-
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	32.400	21.600	21.600	1.835
	J. Verhagen	J. Turkesteen ³⁾		
Functiegegevens	Lid Raad van Toezicht	Vicevoorzitter Raad van Toezicht		
Aanvang en einde functievervulling in 2023	1/9-31/12	1/1 - 28/2		
Bezoldiging				
Totale bezoldiging	7.433	3.605		
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	7.454	3.605		
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	-	-		
Totale bezoldiging	7.433	3.605		
Het bedrag van de overschrijding	n.v.t.	-		
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan				
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling is toegestaan	n.v.t.	n.v.t.		
Gegevens 2022				
Aanvang en einde functievervulling in 2022		1/1 - 31/12		
Bezoldiging				
Totale bezoldiging	-	21.600		
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	-	21.600		

¹⁾ De heer P.G. de Vries is per 1-1-2024 teruggetreden uit de Raad van Toezicht en opgevolgd door Mevr M. Trompetter. Zij vervult vanaf deze datum de functie van voorzitter van de Raad van Toezicht.

²⁾ De heer Konterman is vanaf 1 december 2022 lid van de Raad van Toezicht. In het jaar 2022 is er geen bezoldiging uitbetaald voor deze functievervulling. In het jaar 2023 is er bezoldiging van € 24.100 uitbetaald en hiervan heeft € 1.800 betrekking op december 2022 en heeft € 22.300 betrekking op het jaar 2023.

³⁾ De heer J. Turkesteen is per 1 maart 2023 teruggetreden uit de Raad van Toezicht.

1.1.10.3 TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE WINST-EN-VERLIESREKENING over 2023

26.3 Bezoldiging niet-topfunctionarissen

Functiegegevens	Hoogleraar	Hoogleraar	Hoogleraar	Hoogleraar
Aanvang en einde functievulling in 2023	1/1 -31/12	1/1 -31/12	1/1 -31/12	1/1 -31/12
Omvang dienstverband in fte	1,0	1,0	1,0	1,0
Bezoldiging				
Beloning plus belastbare onkostenvergoeding	219.403	204.733	216.681	216.709
Beloningen betaalbaar op termijn	22.634	22.586	21.401	22.644
Subtotaal	242.037	227.319	238.082	239.353
Individueel toepasselijk drempelbedrag bezoldiging	223.000	223.000	223.000	223.000
Verplichte motivering	1)	1)	1)	1)
Gegevens 2022				
Functie(s) in 2022	Hoogleraar	Hoogleraar	Hoogleraar	Hoogleraar
Aanvang en einde functievulling in 2022	1/1 -31/12	1/1 -31/12	1/1 -31/12	1/1 -31/12
Omvang dienstverband 2022 in fte	1,0	1,0	1,0	1,0
Beloning plus belastbare onkostenvergoeding	205.323	193.842	201.858	203.712
Beloningen betaalbaar op termijn	24.765	24.417	23.992	25.061
Totale bezoldiging 2022	230.088	218.259	225.850	228.773
Functiegegevens	Hoogleraar	Hoogleraar		
Aanvang en einde functievulling in 2023	1/1 -31/12	1/1 -31/12		
Omvang dienstverband in fte	0,2	0,7		
Bezoldiging				
Beloning plus belastbare onkostenvergoeding	39.305	208.313		
Beloningen betaalbaar op termijn	-	16.038		
Subtotaal	39.305	224.351		
Individueel toepasselijk drempelbedrag bezoldiging	37.241	156.100		
Verplichte motivering	1)	1)		
Gegevens 2022				
Functie(s) in 2022	Hoogleraar	Hoogleraar		
Aanvang en einde functievulling in 2022	1/1 -31/12	1/1 -31/12		
Omvang dienstverband 2022 in fte	0,2	0,7		
Beloning plus belastbare onkostenvergoeding	39.345	193.594		
Beloningen betaalbaar op termijn	-	19.103		
Totale bezoldiging 2022	39.345	212.697		

1) Voor hoogleraren en overige functionarissen (niet BIG geregistreerd) gelden de salarisschalen van de CAO-UMC. In uitzonderlijke gevallen wordt hiervan afgeweken. Dit kan bijvoorbeeld in situaties dat vergelijkbare functies elders hoger worden gewaardeerd of vanwege de individuele kwaliteiten van voor het Erasmus MC beeldbepalende medewerkers. In die gevallen kan, door middel van toelagen, een hoger salaris worden verstrekt.

1.1.10.3 TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE WINST-EN-VERLIESREKENING over 2023

27. Honoraria accountant

De honoraria van de accountant over 2023 zijn als volgt:

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
	x € 1.000	x € 1.000
1 Controle van de jaarrekening	870	693
2 Overige controlewerkzaamheden	598	529
3 Fiscale advisering	3	16
4 Niet-controlediensten	21	27
	<u>1.492</u>	<u>1.265</u>

De niet-controlediensten betreffen advisering op het gebied van automatisering en haalbaarheidsonderzoeken. Bovenstaand overzicht is opgesteld op basis van de lasten in de resultatenrekening.

28. Transacties met verbonden partijen

Van transacties met verbonden partijen is sprake wanneer een relatie bestaat tussen de instelling, haar deelnemingen en hun bestuurders en leidinggevende functionarissen.

Transacties met verbonden partijen hebben op zakelijke grondslag plaatsgevonden.

1.2 Enkelvoudige jaarrekening 2023

1.2.1 ENKELVOUDIGE BALANS per 31 december 2023
 (na resultaatbestemming)

ACTIVA	Ref.	31-dec-23 x € 1.000	31-dec-22 x € 1.000
A Vaste activa			
I Immateriële vaste activa			
1. concessies, vergunningen en intellectuele eigendom	1	16.752	25.711
2. vooruitbetaald op immateriële vaste activa		-	1.468
		<u>16.752</u>	<u>27.179</u>
II Materiële vaste activa			
1. bedrijfsgebouwen en -terreinen	2	532.208	564.145
2. machines en installaties		339.147	370.239
3. andere vaste bedrijfsmiddelen		154.638	169.481
4. vaste bedrijfsmiddelen in uitvoering en vooruitbetaald op materiële vaste activa		81.915	50.988
		<u>1.107.908</u>	<u>1.154.853</u>
III Financiële vaste activa			
1. deelnemingen in groepsmaatschappijen	3	110.957	113.682
2. vorderingen op groepsmaatschappijen		11.729	12.828
3. overige vorderingen		-	-
		<u>122.686</u>	<u>126.510</u>
B Vlottende activa			
I Voorraden			
1. gereed product en handelsgoederen	4	27.842	22.973
		<u>27.842</u>	<u>22.973</u>
III Vorderingen			
1. op handelsdebiteuren	6	114.733	132.503
2. op groepsmaatschappijen		7.780	8.390
3. op participanten en op maatschappijen waarin wordt deelgenomen		750	496
4. overige vorderingen		517.994	370.534
		<u>641.257</u>	<u>511.923</u>
IV Liquide middelen			
	7	147.057	231.435
C Totaal activa		<u><u>2.063.502</u></u>	<u><u>2.074.873</u></u>

1.2.1 ENKELVOUDIGE BALANS per 31 december 2023
 (na resultaatbestemming)

	Ref.	31-dec-23	31-dec-22
		x € 1.000	x € 1.000
PASSIVA			
D Eigen vermogen	8		
I Gestort en opgevraagd kapitaal		3.344	3.344
II Herwaarderingsreserve		887	5.392
IV Bestemmingsreserve		189.181	180.307
V Overige reserves		543.070	504.929
		<u>736.482</u>	<u>693.972</u>
E Voorzieningen	9		
1. overige		79.941	71.298
		<u>79.941</u>	<u>71.298</u>
F Langlopende schulden (nog voor meer dan één jaar)	10		
1. schulden aan banken		594.889	626.513
2. overige schulden		71.240	72.184
3. overige passiva		76.524	83.352
		<u>742.653</u>	<u>782.049</u>
Onderhanden werk uit hoofde van DBC's / DBC-zorgproducten	5	18.344	-5.729
H Kortlopende schulden (ten hoogste één jaar)	11		
1. schulden aan banken		31.815	35.048
2. schulden aan leveranciers en handelskredieten		75.878	97.256
3. schulden aan groepsmaatschappijen		9.512	8.843
4. schulden aan participanten en aan maatschappijen waarin wordt deelgenomen		1.367	1.875
5. belastingen en premies sociale verzekeringen		26.845	24.043
6. schulden ter zake van pensioenen		13.389	12.936
7. overige schulden		327.276	353.282
		<u>486.082</u>	<u>533.283</u>
J Totaal passiva		<u><u>2.063.502</u></u>	<u><u>2.074.873</u></u>

1.2.2 ENKELVOUDIGE WINST-EN-VERLIESREKENING over 2023

	Ref.	2023	2022
		x € 1.000	x € 1.000
A Baten uit beroeps- of bedrijfsmatige zorgverlening	14		
1. Zorgverzekeringswet		1.233.636	1.150.310
2. Subsidies op grond van de Kaderwet VWS-subsidies		7.209	6.884
3. Beschikbaarheidsbijdrage zorgfuncties		40.202	17.388
4. Beschikbaarheidsbijdrage academische zorg		255.790	221.439
5. Baten uit onderaanneming		14.576	13.719
		<u>1.551.413</u>	<u>1.409.740</u>
B Andere beroeps- of bedrijfsmatige activiteiten	15	250.264	223.910
Netto omzet		<u>1.801.677</u>	<u>1.633.650</u>
Overige bedrijfsopbrengsten	16	272.750	250.024
Som der bedrijfsopbrengsten		<u>2.074.427</u>	<u>1.883.674</u>
Kosten uitbesteed werk en andere externe kosten	17	49.598	47.574
Lonen en salarissen	18	822.528	741.531
Sociale lasten	18	86.082	76.597
Pensioenlasten	18	111.439	113.393
Afschrijvingen op immateriële vaste activa en materiële vaste activa	19	115.505	118.574
Overige waardeverminderingen immateriële vaste activa en materiële vaste activa	20	15.296	-
Overige bedrijfskosten	21	817.647	729.933
Som der bedrijfslasten		<u>2.018.095</u>	<u>1.827.602</u>
		56.332	56.072
Andere rentebaten en soortgelijke opbrengsten	22	11.437	1.309
Rentelasten en soortgelijke kosten	23	-22.534	-23.876
Resultaat voor belastingen		<u>45.235</u>	<u>33.505</u>
Aandeel in winst/verlies van ondernemingen waarin wordt deelgenomen	24	1.780	15.728
Resultaat na belastingen		<u><u>47.015</u></u>	<u><u>49.233</u></u>

1.2.3 GRONDSLAGEN VAN WAARDERING EN RESULTAATBEPALING ENKELVOUDIGE JAARREKENING

Voor de grondslagen van de waardering en resultaatbepaling wordt verwezen naar hoofdstuk 1.1.4 Grondslagen van waardering en resultaatbepaling.

1.2.4 TOELICHTING OP DE ENKELVOUDIGE BALANS

ACTIVA

1. Immateriële vaste activa

De specificatie is als volgt:

	<u>31-dec-23</u>	<u>31-dec-22</u>
	x € 1.000	x € 1.000
Kosten van intellectueel eigendom	16.752	25.711
Vooruitbetaald op immateriële vaste activa	-	1.468
Totaal immateriële vaste activa	<u>16.752</u>	<u>27.179</u>

Het verloop van de immateriële activa in het verslagjaar is als volgt weer te geven:

	<u>31-dec-23</u>	<u>31-dec-22</u>
	x € 1.000	x € 1.000
Boekwaarde per 1 januari	27.179	36.687
Bij: investeringen	107	802
Af: afschrijvingen	10.534	10.310
Boekwaarde per 31 december	<u>16.752</u>	<u>27.179</u>
Aanschafwaarde	57.102	56.995
Cumulatieve afschrijvingen	40.350	29.816

Voor het verloop van de immateriële vaste activa per activagroep wordt verwezen naar het mutatieoverzicht onder paragraaf 1.2.5.

Investeringen

Het Erasmus MC heeft in het jaar 2017 een Elektronisch Patiënten Dossier geïmplementeerd. Het Erasmus MC heeft deze investering als immaterieel vast actief verwerkt.

Het in 2023 geïnvesteerde bedrag (€ 0,1 miljoen) heeft betrekking op het verder ontwikkelen van het Elektronisch Patiënten Dossier.

In 2021 heeft het Erasmus MC de economische levensduur van het Elektronisch Patiënten Dossier verlaagd van 15 jaar naar 8 jaar.

2. Materiële vaste activa

De specificatie is als volgt:

	<u>31-dec-23</u>	<u>31-dec-22</u>
	x € 1.000	x € 1.000
Bedrijfsgebouwen en terreinen	557.487	590.437
Machines en installaties	339.147	370.239
Anderen vaste bedrijfsmiddelen, technische en administratieve uitrusting	154.638	169.481
Materiële vaste bedrijfsactiva in uitvoering en vooruitbetaald op materiële vaste activa	81.915	50.988
Boekwaarde materiële vaste activa	<u>1.133.187</u>	<u>1.181.145</u>
Vooruitontvangen investeringssubsidies	-25.279	-26.292
Totaal materiële vaste activa	<u>1.107.908</u>	<u>1.154.853</u>

Het verloop van de materiële activa in het verslagjaar is als volgt weer te geven:

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
	x € 1.000	x € 1.000
Boekwaarde per 1 januari	1.181.145	1.233.075
Bij: investeringen	81.594	58.419
Af: afschrijvingen	106.311	110.266
Af: bijzondere waardeverminderingen	15.296	-
Af: desinvesteringen	7.945	83
Boekwaarde per 31 december	<u>1.133.187</u>	<u>1.181.145</u>
Aanschafwaarde	2.538.691	2.490.201
Cumulatieve afschrijvingen	1.405.504	1.309.056

Voor het verloop van de materiële vaste activa per activagroep wordt verwezen naar het mutatieoverzicht onder paragraaf 1.2.6.

Investeringen

De investeringen in het jaar 2023 bedragen in totaal € 81,6 miljoen. Dit bedrag is opgebouwd uit een investeringsbedrag dat in het jaar 2023 is geactiveerd ad € 35,4 miljoen en een toename van de positie materiële vaste bedrijfsactiva in uitvoering en vooruitbetaald op materiële vaste activa ad € 46,2 miljoen.

De positie materiële vaste bedrijfsactiva in uitvoering en vooruitbetaald op materiële vaste activa stijgt van € 51,0 miljoen ultimo 2022 naar € 81,9 miljoen ultimo 2023.

1.2.4 TOELICHTING OP DE ENKELVOUDIGE BALANS

ACTIVA

Bijzondere waardeverminderingen

In het jaar 2023 heeft er een afboeking plaatsgevonden voor plankosten ad € 15,3 miljoen, welke is opgenomen onder de materiële vaste bedrijfsactiva in uitvoering.

Vooruitontvangen investeringsubsidies (voorheen: investeringsubsidies à fonds perdu)

Dit betreft een fonds in hoogte gelijk aan de boekwaarde van tot en met 1987 à fonds perdu-gefinancierde investeringen in gebouwen. Hieronder is ook opgenomen de tegenwaarde van de gebouwen en terreinen die per 1 januari 2003 zijn overgekomen in het kader van de integratie tussen academisch ziekenhuis en medische faculteit. Dezelfde systematiek geldt voor investeringen gefinancierd uit EMF, alsmede investeringen die uit bijdragen door derden zijn gefinancierd.

De mutaties in 2023 betreffen de vrijgevallen afschrijving € 1,3 miljoen en een dotatie van € 0,3 miljoen.

In 2022 betrof de vrijval € 2,0 miljoen en de dotatie € 1,2 miljoen.

Het verloop van de vooruitontvangen investeringsubsidies is als volgt weer te geven:

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
	x € 1.000	x € 1.000
Stand per 1 januari	26.292	27.109
Dotatie	327	1.185
Onttrekking	1.340	2.002
Stand per 31 december	<u>25.279</u>	<u>26.292</u>

Voor een nadere toelichting op de materiële vaste activa en de vooruitontvangen investeringsubsidies wordt verwezen naar de toelichting op de geconsolideerde balans onder paragraaf 1.1.5.2.

Verpande materiële vaste activa

De materiële vaste activa dienen ultimo 2023 voor een bedrag van € 22,4 miljoen als onderpand voor een lening bij ABN-Amro Bank (2022 € 67,4 miljoen). Zie tevens paragraaf 1.2.8.2.

Juridisch eigendom

Onder de materiële vaste activa is voor € 0,2 miljoen aan vaste activa opgenomen waarvan het Erasmus MC niet het juridisch eigendom heeft.

3. Financiële vaste activa

De specificatie is als volgt:

	<u>31-dec-23</u>	<u>31-dec-22</u>
	x € 1.000	x € 1.000
Deelnemingen	110.957	113.682
Leningen groepsmaatschappijen	11.729	12.828
Overige vorderingen	1.012	836
Af: voorzieningen	-1.012	-836
Totaal financiële vaste activa	<u>122.686</u>	<u>126.510</u>

Het verloop van de financiële vaste activa is als volgt:

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
	x € 1.000	x € 1.000
Boekwaarde per 1 januari	128.133	131.368
- kapitaalstortingen en overige waardeveranderingen	-4.505	-17.442
- resultaat deelnemingen	1.780	15.728
- verstrekte leningen	176	176
- aflossingen	-1.623	-1.521
- mutatie voorzieningen	-176	-176
Boekwaarde per 31 december	<u>123.785</u>	<u>128.133</u>
- aflossingen in volgend boekjaar	1.099	1.623
Saldo financiële vaste activa per 31 december	<u>122.686</u>	<u>126.510</u>

Voor het verloop van de financiële vaste activa per activagroep wordt verwezen naar het mutatieoverzicht onder paragraaf 1.2.7.

Deelnemingen

Dit betreft de nettovermogenswaarde conform de geconsolideerde balansen van Erasmus MC Holding BV en Admiraal de Ruyter Ziekenhuis BV.

1.2.4 TOELICHTING OP DE ENKELVOUDIGE BALANS

ACTIVA

De specificatie is als volgt:

	Saldo per 1-jan-23	Kapitaal- stortingen en overige waarde- veranderingen	Resultaat deelnemingen	Ontvangen dividend	Saldo per 31-dec-23
	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000
Erasmus MC Holding BV	59.369	-4.505	-4.146	-	50.718
Admiraal de Ruyter Ziekenhuis BV	54.313	-	5.926	-	60.239
	<u>113.682</u>	<u>-4.505</u>	<u>1.780</u>	<u>-</u>	<u>110.957</u>

Kapitaalstortingen en overige waardeveranderingen

Deze post betreft de mutatie in de waarde van de aandelen in HBM Holdings Ltd. die door Erasmus MC Holding BV aangehouden worden. Voor het bedrag van de reële waarde ultimo 2023 van € 0,9 miljoen is in het eigen vermogen een herwaarderings-reserve opgenomen.

Toelichting op belangen in andere rechtspersonen of vennootschappen:

Naam en rechtsvorm	Vestigings- plaats	Verschaft kapitaal	Kapitaal- belang (in %)	Eigen vermogen (per 31 dec 23)	Resultaat over 2023
		x € 1.000		x € 1.000	x € 1.000
Rechtstreekse kapitaalbelangen >= 20%:					
Erasmus MC Holding BV	Rotterdam	18	100,0%	50.718	-4.146
Admiraal de Ruyter Ziekenhuis BV	Goes	1	100,0%	60.239	5.926
Zeggenschapsbelangen:					
Stichting Innovative Molecular Research Fund	Rotterdam	-		3.729	-1.786
Belangen samen met dochtermaatschappijen:					
Erasmus MC O&O Holding BV	Rotterdam	1	100,00%	22.241	5.894
Eurza Arbo BV	Rotterdam	18	100,00%	18	-
MI&EUR BV	Rotterdam	18	100,00%	1.378	71
Neurasmus BV	Rotterdam	18	100,00%	107	-32
ViroNovative BV	Rotterdam	18	100,00%	1.828	128
Erasmus MC Zorg Holding BV	Rotterdam	18	100,00%	12.652	-2.866
Erasmus MC Schiermonnikoog BV	Rotterdam	18	100,00%	17	-
Centrum Bijzondere Tandheelkunde Rijnmond BV	Rotterdam	47	100,00%	216	17
DermaHaven BV	Rotterdam	-	100,00%	593	460
Erasmus MC Corporate Travel Clinic Participatie BV	Rotterdam	18	100,00%	2.335	318
Geboortecentrum Sophia Holding BV	Rotterdam	9	50,00%	807	-293
Haven Service BV	Rotterdam	18	100,00%	-1.784	-188
Poliklinische Apotheek Erasmus MC BV	Rotterdam	18	100,00%	6.277	653
Travelclinic Erasmus MC BV	Rotterdam	-	100,00%	-1.057	-309
Corporate Travel Clinic Erasmus MC BV	Rotterdam	5	51,00%	1.702	556
Erasmus MC Campus & Vastgoed Holding BV	Rotterdam	1	100,00%	1	-
Grex Erasmus MC BV	Rotterdam	1	100,00%	1	-
Parkmanagement Erasmus MC BV	Rotterdam	1	100,00%	1	-
ADRZ Holding BV	Vlissingen	18	100,00%	-3.536	-157
Scheldezoom Farmacie BV	's Gravenpolder	1.863	50,00%	2.869	159
Cyclotron Rotterdam BV	Rotterdam	18	100,00%	6.203	-1.682
Deelnemingen op overige verbonden maatschappijen:					
Apotheek A15 Holding BV	Rotterdam	-	25,00%	11.223	770
anDREA BV	Nijmegen	-	33,33%	302	-543
Coöperatie Ambulancezorg ZHZ U.A.	Papendrecht	-	n.v.t.	-	-
Erasmus Biomedical Fund BV	Rotterdam	50	27,63%	294	1
GenomeScan BV	Leiden	50	33,33%	2.775	603
HollandPTC BV	Delft	3	33,33%	2.416	-1.955
International Patient Center BV	Rotterdam	30	33,33%	-836	-116
Kaminari Medical BV	Rotterdam	-	20,00%	-633	-291
Pan Cancer T BV	Rotterdam	-	27,70%	-781	-1.898
Swanbridge Capital BV	Rotterdam	-	37,04%	660	347
Spatium Medical BV	Rotterdam	-	42,86%	-	-
Zorgwinkel Erasmus MC BV	Rotterdam	5	50,00%	-194	-39
Pathan BV	Rotterdam	243	15,67%	1.943	-335
Regionale Ontwikkelingsmaatschappij Innovation Quarter BV	's Gravenhage	500	0,74%	95.384	1.532
UNIIQ BV	's Gravenhage	20	0,65%	1.914	184
Graduate Entrepreneur Fund Cooperatief U.A.	Amsterdam	-	n.v.t.	-	-

1.2.4 TOELICHTING OP DE ENKELVOUDIGE BALANS

ACTIVA

Leningen groepsmaatschappijen

Het verloop van de leningen groepsmaatschappijen is als volgt weer te geven:

	2023	2022
	x € 1.000	x € 1.000
Stand per 1 januari	14.451	15.972
Bij: nieuwe leningen	-	-
Af: aflossingen	1.623	1.521
Stand per 31 december	12.828	14.451
Af: aflossingsverplichting komend boekjaar	1.099	1.623
Stand leningen groepsmaatschappijen per 31 december	11.729	12.828

Overzicht leningen groepsmaatschappijen:

	Saldo per 1-jan-23	Verstrekte leningen	Aflossingen	Saldo per 31-dec-23	Aflossing in 2024
	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000
Centrum Bijzondere Tandheelkunde Rijnmond BV	800	-	156	644	155
Admiraal de Ruyter Ziekenhuis BV	13.063	-	879	12.184	944
Stichting Innovative Molecular Research Fund	588	-	588	-	-
	14.451	-	1.623	12.828	1.099

Dit betreft leningen aan de volgende groepsmaatschappijen:

- Centrum Bijzondere Tandheelkunde Rijnmond BV**
 Het Erasmus MC heeft op 15 december 2015 een lening met een hoofdsom van maximaal € 2.953 verstrekt aan Centrum Bijzondere Tandheelkunde Rijnmond BV. Optioneel kunnen huidige door Centrum Bijzondere Tandheelkunde Rijnmond BV met externe financiers aangegane langlopende financieringsovereenkomsten en/of rekening-courantfaciliteiten worden ondergebracht in de te verstrekken geldlening. De hoofdsom kan daartoe worden gewijzigd.
 Het rentepercentage bedraagt 5% per jaar. De lening heeft een looptijd van vijftien jaar vanaf de datum inwerkingtreding van deze overeenkomst, derhalve tot 15 december 2030. Aflossing vindt plaats in jaarlijkse termijnen van € 156. Vervroegde aflossing is toegestaan tot maximaal 10% per jaar zonder dat daarvoor boeterente wordt berekend. Indien meer dan 10% per jaar vervroegd wordt afgelost is Erasmus MC gerechtigd om over het meerdere een extra rente in rekening te brengen.
- Admiraal de Ruyter Ziekenhuis BV**
 Dit betreft de langlopende vordering inzake de met het Admiraal de Ruyter Ziekenhuis BV afgesloten huurovereenkomst voor de locatie Koudekerkseweg 88 te Vlissingen. Deze overeenkomst heeft een looptijd van 17 jaar en kent een rentepercentage van 5,68%. Aflossing en rentebetaling worden halfjaarlijks voldaan op basis van een annuïteit.
- Stichting Innovative Molecular Research Fund**
 Erasmus MC heeft op 27 november 2013 aan de Stichting IMRF, gevestigd te Rotterdam, een lening verstrekt ten behoeve van de financiering van de activiteiten van de besloten vennootschap Cyclotron Rotterdam BV. Stichting IMRF heeft op haar beurt kapitaal verstrekt aan Cyclotron BV.
 De lening heeft een looptijd van 10 jaar en kent een rentepercentage van 5% op jaarbasis. Aflossing en rentebetaling worden jaarlijks voldaan op basis van een annuïteit. In 2023 is deze lening geheel afgelost.

Overige vorderingen

	Saldo per 1-jan-23	Verstrekte leningen	Aflossingen/ afwaardering	Saldo per 31-dec-23	Aflossing in 2024
	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000
Overige vorderingen	836	176	-	1.012	-
	836	176	-	1.012	-

- Overige vorderingen

De overige langlopende vorderingen betreft ultimo 2023 het door Erasmus MC aangehouden ledenkapitaal van de Onderlinge Waarborgmaatschappij CentraMed BA. De waarde van dit ledenkapitaal bedraagt ultimo 2023 € 1,0 miljoen (2022 € 0,8 miljoen). CentraMed verzekert medische aansprakelijkheidsrisico's van zorginstellingen. Zekerheidshalve heeft Erasmus MC een voorziening gevormd op het waarborgkapitaal van CentraMed, omdat onzeker is of bij beëindiging van de verzekeringsactiviteiten het waarborgkapitaal wordt terugontvangen.

Voorzieningen op overige vorderingen

	Saldo per 1-jan-23	Mutatie	Saldo per 31-dec-23
	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000
Overige vorderingen	-836	-176	-1.012
	-836	-176	-1.012

1.2.4 TOELICHTING OP DE ENKELVOUDIGE BALANS

ACTIVA

4. Voorraden

De specificatie is als volgt:

	<u>31-dec-23</u>	<u>31-dec-22</u>
	x € 1.000	x € 1.000
Apotheek	14.377	11.478
Medische en hulpmiddelen	14.027	12.005
Af: voorziening voorraden	562	510
Totaal voorraden	<u>27.842</u>	<u>22.973</u>

5. Onderhanden werk uit hoofde van DBC's / DBC-zorgproducten

De specificatie is als volgt:

	<u>31-dec-23</u>	<u>31-dec-22</u>
	x € 1.000	x € 1.000
Onderhanden werk DBC's / DBC-zorgproducten	84.712	79.826
Af: ontvangen voorschotten	103.056	74.097
Totaal onderhanden werk uit DBC's / DBC-zorgproducten	<u>-18.344</u>	<u>5.729</u>

De in het boekjaar als opbrengst verwerkte mutatie onderhanden werk uit hoofde van DBC's / DBC-zorgproducten bedraagt € 4,9 miljoen (2022: € 3,3 miljoen).

6. Vorderingen

De specificatie is als volgt:

	<u>31-dec-23</u>	<u>31-dec-22</u>
	x € 1.000	x € 1.000
Vorderingen op handelsdebiteuren	114.733	132.503
Vorderingen op groepsmaatschappijen	7.780	8.390
Vorderingen op participanten en op maatschappijen waarin wordt deelgenomen	750	496
Overige vorderingen:		
- nog te factureren omzet DBC's / DBC-zorgproducten	201.608	186.706
- nog te factureren omzet GGZ	5.252	11.259
- overige nog te factureren bedragen	5	4
- vooruitbetaalde bedragen	20.903	18.039
- nog te ontvangen bedragen	44.021	59.915
- overige overlopende activa	246.205	94.611
Totaal vorderingen	<u>641.257</u>	<u>511.923</u>

Vorderingen op handelsdebiteuren

Het debiteurensaldo ultimo 2023 ligt € 17,8 miljoen onder het saldo ultimo 2022.

Voorziening dubieuze posten

Aan het eind van het boekjaar is wegens geraamde oninbaarheid van debiteuren een voorziening gevormd van € 4,4 miljoen, waarvan € 3,4 miljoen betrekking heeft op debiteuren patiëntenzorg niet zijnde zorgverzekeraars en € 0,9 miljoen op overige debiteuren. In 2022 waren deze bedragen als volgt samengesteld: € 5,7 miljoen in totaal, waarvan € 4,5 miljoen betrekking had op debiteuren patiëntenzorg niet zijnde zorgverzekeraars en € 1,1 miljoen op overige debiteuren. De voorziening is bepaald op basis van de statische methode.

Nog te factureren omzet DBC's / DBC-zorgproducten

Op de post nog te factureren omzet DBC's / DBC-zorgproducten is een bedrag van € 6,4 miljoen in mindering gebracht voor overschrijding plafonds van zorgverzekeraars voor het schadelastjaar 2023. Contractnuanceringen met betrekking tot schadelastjaren tot en met 2022 zijn opgenomen onder de overige kortlopende schulden.

Nog te ontvangen bedragen

De afname van de nog te ontvangen bedragen betreft onder andere de beschikbaarheidsbijdragen € -1,9 miljoen, subsidie zorgopleidingen € -6,5 miljoen en nog te ontvangen kortingen met betrekking tot dure geneesmiddelen € -7,4 miljoen.

1.2.4 TOELICHTING OP DE ENKELVOUDIGE BALANS

ACTIVA

Overige overlopende activa

Lopende deposito's zijn niet onvoorwaardelijk vervroegd opeisbaar en daarom onder de overige overlopende activa gepresenteerd. De per 31-12-2023 lopende deposito's hebben een waarde van € 240 miljoen en een resterende looptijd van 0,5 tot 2 maanden. (Bedrag ultimo 2022 € 90 miljoen.)

Onder de overige vorderingen zijn geringe bedragen opgenomen met een looptijd van langer dan een jaar.

7. Liquide middelen

De specificatie is als volgt:

	<u>31-dec-23</u>	<u>31-dec-22</u>
	x € 1.000	x € 1.000
Bankrekeningen	147.057	231.435
Totaal liquide middelen	<u>147.057</u>	<u>231.435</u>

De liquide middelen zijn vrij beschikbaar.

1.2.4 TOELICHTING OP DE ENKELVOUDIGE BALANS

PASSIVA

8. Eigen vermogen

De specificatie is als volgt:

	31-dec-23	31-dec-22
	x € 1.000	x € 1.000
Gestort en opgevraagd kapitaal	3.344	3.344
Herwaarderingsreserve	887	5.392
Bestemmingsreserve	189.181	180.307
Overige reserves	543.070	504.929
Totaal eigen vermogen	<u>736.482</u>	<u>693.972</u>

Het verloop van het eigen vermogen is als volgt:

	Gestort en opgevraagd kapitaal	Herwaarderings-reserve	Bestemmings-reserves	Overige reserves	Totaal
	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000
Stand per 1 januari 2022	3.344	22.834	174.121	461.882	662.181
Mutaties in boekjaar 2022	-	-17.442	-	-	-17.442
Resultaatbestemming 2022	-	-	6.186	43.047	49.233
Stand per 1 januari 2023	3.344	5.392	180.307	504.929	693.972
Mutaties in boekjaar 2023	-	-4.505	-	-	-4.505
Resultaatbestemming 2023	-	-	8.874	38.141	47.015
Stand per 31 december 2023	<u>3.344</u>	<u>887</u>	<u>189.181</u>	<u>543.070</u>	<u>736.482</u>

8.1 Gestort en opgevraagd kapitaal

Het verloop is als volgt weer te geven:

	Saldo per 1-jan-23	Resultaat-bestemming	Overige mutaties	Saldo per 31-dec-23
	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000
Gestort en opgevraagd kapitaal	3.344	-	-	3.344
Totaal gestort en opgevraagd kapitaal	<u>3.344</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>3.344</u>

8.2 Herwaarderingsreserve

Het verloop is als volgt weer te geven:

	Saldo per 1-jan-23	Resultaat-bestemming	Overige mutaties	Saldo per 31-dec-23
	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000
Herwaarderingsreserve	5.392	-	-4.505	887
Totaal herwaarderingsreserve	<u>5.392</u>	<u>-</u>	<u>-4.505</u>	<u>887</u>

Voor de toelichting wordt verwezen naar de toelichting op de geconsolideerde balans.

8.3 Bestemmingsreserve

Het verloop is als volgt weer te geven:

	Saldo per 1-jan-23	Resultaat-bestemming	Overige mutaties	Saldo per 31-dec-23
	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000
Vooruitontvangen kapitaalslasten	170.186	9.761	-	179.947
Erasmus MC - revolving fund	1.776	-702	-	1.074
Erasmus MC - fundamenteel onderzoek	8.345	-185	-	8.160
Totaal bestemmingsreserve	<u>180.307</u>	<u>8.874</u>	<u>-</u>	<u>189.181</u>

Voor de toelichting wordt verwezen naar de toelichting op de geconsolideerde balans.

8.4 Overige reserves

Het verloop is als volgt weer te geven:

	Saldo per 1-jan-23	Resultaat-bestemming	Overige mutaties	Saldo per 31-dec-23
	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000
Reserve aanvaardbare kosten	504.929	38.141	-	543.070
Totaal overige reserves	<u>504.929</u>	<u>38.141</u>	<u>-</u>	<u>543.070</u>

Voor de toelichting wordt verwezen naar de toelichting op de geconsolideerde balans.

1.2.4 TOELICHTING OP DE ENKELVOUDIGE BALANS

PASSIVA

8.5 Specificatie aansluiting geconsolideerd vermogen met enkelvoudig vermogen per 31 december 2023 en resultaat over 2023

De specificatie is als volgt:	Eigen vermogen	Resultaat
	x € 1.000	x € 1.000
Enkelvoudig eigen vermogen en resultaat	736.482	45.235
Stichting Innovative Molecular Research Fund	3.729	-1.786
Totaal geconsolideerd eigen vermogen en resultaat	<u>740.211</u>	<u>43.449</u>

9. Voorzieningen

De specificatie is als volgt:	31-dec-23	31-dec-22
	x € 1.000	x € 1.000
Sociaal beleid	53.576	42.561
Voorziening claims, geschillen e.d.	6.209	5.778
Overige voorzieningen	20.156	22.959
Totaal voorzieningen	<u>79.941</u>	<u>71.298</u>

Het verloop is als volgt weer te geven:	Saldo per 1-jan-23	Dotatie	Onttrekking	Vrijval	Saldo per 31-dec-23
	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000
Personele regelingen	42.561	22.537	11.522	-	53.576
Claims, geschillen en rechtsgedingen	5.778	1.777	1.346	-	6.209
Overige voorzieningen	22.959	-	1.832	971	20.156
Totaal voorzieningen	<u>71.298</u>	<u>24.314</u>	<u>14.700</u>	<u>971</u>	<u>79.941</u>

Toelichting in welke mate (het totaal van) de voorzieningen als langlopend moeten worden beschouwd:

	31-dec-23
	x € 1.000
Kortlopend deel van de voorzieningen (< 1 jaar)	22.367
Langlopend deel van de voorzieningen (> 1 jaar)	57.574
hiervan > 5 jaar	32.593

Toelichting voorzieningen personele regelingen

	Saldo per 1-jan-23	Dotatie	Onttrekking	Vrijval	Saldo per 31-dec-23
	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000
Wachtgelden	5.162	3.535	4.818	-	3.879
Lifetimevariant	201	12	74	-	139
Reorganisatievoorziening	-	6.345	-	-	6.345
Langdurig zieken	8.780	2.708	2.990	-	8.498
Jubileumvoorziening	9.116	2.012	657	-	10.471
Zware beroepen regeling	-	3.727	702	-	3.025
Arbeidsongeschiktheid en overige	19.302	4.198	2.281	-	21.219
	<u>42.561</u>	<u>22.537</u>	<u>11.522</u>	<u>-</u>	<u>53.576</u>

Voorzieningen personele regelingen

De toelichting op de voorzieningen personele regelingen is beschreven bij de toelichting op de geconsolideerde balans.

Voorziening claims, geschillen en rechtsgedingen

De toelichting op de voorziening claims, geschillen en rechtsgedingen is beschreven bij de toelichting op de geconsolideerde balans.

Overige voorzieningen

De toelichting op de overige voorzieningen is beschreven bij de toelichting op de geconsolideerde balans.

10. Langlopende schulden (nog voor meer dan één jaar)

De specificatie is als volgt:	31-dec-23	31-dec-22
	x € 1.000	x € 1.000
Schulden aan banken	594.889	626.513
Overige langlopende schulden	71.240	72.184
Overige passiva	76.524	83.352
Totaal langlopende schulden (nog voor meer dan één jaar)	<u>742.653</u>	<u>782.049</u>

1.2.4 TOELICHTING OP DE ENKELVOUDIGE BALANS

PASSIVA

10.1 Schulden aan banken

Het verloop van de schulden aan banken is als volgt weer te geven:

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
	x € 1.000	x € 1.000
Stand per 1 januari	661.561	699.188
Bij: nieuwe leningen	-	-
Af: aflossingen	34.857	37.627
Stand per 31 december	<u>626.704</u>	<u>661.561</u>
Af: aflossingsverplichting komend boekjaar	31.815	35.048
Stand schulden aan banken per 31 december	<u><u>594.889</u></u>	<u><u>626.513</u></u>

Toelichting in welke mate (het totaal van) de schulden aan banken als langlopend moet worden beschouwd:

	<u>31-dec-23</u>	<u>31-dec-22</u>
	x € 1.000	x € 1.000
Kortlopend deel van de schulden aan banken, (< 1 jaar)	31.815	35.048
Langlopend deel van de schulden aan banken, balanspost (> 1 jaar)	594.889	626.513
hiervan > 5 jaar	435.926	462.384

10.2 Overige langlopende schulden

Het verloop van de overige langlopende schulden is als volgt weer te geven:

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
	x € 1.000	x € 1.000
Stand per 1 januari	73.063	83.868
Bij: nieuw afgesloten contracten	-	-
Af: aflossingen	879	10.805
Stand per 31 december	<u>72.184</u>	<u>73.063</u>
Af: aflossingsverplichting komend boekjaar	944	879
Stand overige langlopende schulden per 31 december	<u><u>71.240</u></u>	<u><u>72.184</u></u>

10.3 Overige passiva

De specificatie is als volgt:

	<u>31-dec-23</u>	<u>31-dec-22</u>
	x € 1.000	x € 1.000
Vooruitontvangen schadevergoeding Ministerie van VWS	76.524	83.352
Totaal overige passiva	<u><u>76.524</u></u>	<u><u>83.352</u></u>

Het verloop van de vooruitontvangen schadevergoeding Ministerie van VWS is als volgt weer te geven:

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
	x € 1.000	x € 1.000
Stand per 1 januari	92.640	104.397
Ontvangen van het Ministerie van VWS	-	-
Vrijval/dotatie	9.288	11.757
Stand per 31 december	<u>83.352</u>	<u>92.640</u>
Af: vrijval komend boekjaar	6.828	9.288
Stand vooruitontvangen schadevergoeding Ministerie van VWS per 31 december	<u><u>76.524</u></u>	<u><u>83.352</u></u>

Toelichting in welke mate (het totaal van) de vooruitontvangen schadevergoeding Ministerie van VWS als langlopend moet worden beschouwd:

	<u>31-dec-23</u>	<u>31-dec-22</u>
	x € 1.000	x € 1.000
Kortlopend deel van de vooruitontvangen schadevergoeding Ministerie van VWS (< 1 jaar)	6.828	9.288
Langlopend deel van de vooruitontvangen schadevergoeding Ministerie van VWS (> 1 jaar)	76.524	83.352
hiervan > 5 jaar	60.540	64.536

In oktober 2015 heeft het Erasmus MC een schadevergoeding van het Ministerie van VWS toegekend gekregen van € 251,0 miljoen ter compensatie van het niet nakomen door dit ministerie van een toezegde bijzondere kapitaallastenregeling in 2009. Deze schadevergoeding is bedoeld ter compensatie van toekomstige (aanschrijvings)lasten van de nieuwbouw en bestaat uit twee toezeggingen met verschillende afbouw tijd.

In december 2018 heeft het Ministerie van VWS een aanvullende betaling gedaan van € 4,7 miljoen op grond van het bindend advies in de vaststellingsovereenkomst met betrekking tot de in de vaststellingsovereenkomst genoemde Garantierregeling van de Nederlandse Zorgautoriteit (NZa). Deze aanvullende betaling betreft de eerste toezegging.

1.2.4 TOELICHTING OP DE ENKELVOUDIGE BALANS

PASSIVA

De eerste toezegging voor de overgangsregeling kapitaallasten valt in 10 jaar vrij met een jaarlijkse afbouw van 10% onder de overige bedrijfsopbrengsten in de jaren 2015 tot en met 2024. De tweede toezegging voor het Decentralisatie Huisvesting Academische Ziekenhuizen kader (DHAZ-kader) valt in 40 jaar vrij onder de overige bedrijfsopbrengsten in de jaren 2015 tot en met 2054.

In 2023 is € 9,3 miljoen ten gunste van het resultaat over 2023 vrijgefallen, opgenomen in de overige bedrijfsopbrengsten (andere opbrengsten, subsidies en bijdragen).

Het kortlopende deel ter waarde van € 6,8 miljoen is opgenomen onder de overige schulden.

Toelichting in welke mate (het totaal van) de overige langlopende schulden als langlopend moet worden beschouwd:

	<u>31-dec-23</u>	<u>31-dec-22</u>
	x € 1.000	x € 1.000
Kortlopend deel van de overige langlopende schulden, (< 1 jaar)	944	879
Langlopend deel van de overige langlopende schulden, balanspost (> 1 jaar)	71.240	72.184
hiervan > 5 jaar	48.601	55.835

Erasmus MC heeft diverse langlopende verplichtingen die zich kwalificeren als financial lease.

De in het boekjaar 2023 in de exploitatie verwerkte rentelasten financial lease bedragen € 0,8 miljoen.

De schulden uit hoofde van financial lease ultimo 2023 betreft voor een bedrag van € 11,2 miljoen het pand aan de Koudekerkseweg 88 te Vlissingen. Dit pand is in gebruik bij het Admiraal de Ruyter Ziekenhuis.

Het resterende bedrag van € 60,0 miljoen heeft betrekking op materiële vaste activa.

Voor een nadere toelichting op de langlopende schulden wordt verwezen naar de toelichting bij de geconsolideerde balans.

Voor het verloopoverzicht van de langlopende schulden wordt verwezen naar bijlage 1.2.8 Overzicht langlopende schulden.

De aflossingsverplichtingen komend boekjaar zijn verantwoord onder de kortlopende schulden.

11. Kortlopende schulden (ten hoogste één jaar)

De specificatie is als volgt:

	<u>31-dec-23</u>	<u>31-dec-22</u>
	x € 1.000	x € 1.000
Schulden aan banken	31.815	35.048
Schulden aan leveranciers en handelskredieten	75.878	97.256
Schulden aan groepsmaatschappijen	9.512	8.843
Schulden aan participanten en aan maatschappijen waarin wordt deelgenomen	1.367	1.875
Belastingen en premies sociale verzekeringen	26.845	24.043
Schulden ter zake van pensioenen	13.389	12.936
Overige schulden:		
1. schulden aan zorgverzekeraars	76.327	66.928
2. nog te betalen salarissen en overige personeelskosten	10.294	10.040
3. reservering vakantiegeld	34.603	30.835
4. reservering vakantiedagen	30.249	30.529
5. nog te betalen kosten	37.006	48.398
6. nog te betalen rente	5.544	6.622
7. vooruitontvangen bedragen	124.972	149.261
8. kortlopend deel vooruitontvangen schadevergoeding Ministerie van VWS	6.828	9.288
9. overige overlopende passiva	1.453	1.381
Totaal kortlopende schulden	<u>486.082</u>	<u>533.283</u>

Belastingen en premies sociale verzekeringen

In deze post is de verschuldigde loonheffing en BTW over december 2023 opgenomen.

Schulden aan zorgverzekeraars

Dit betreft de schuld aan zorgverzekeraars inzake de contractnuanceringen van de schadelastjaren tot en met 2022.

1.2.4 TOELICHTING OP DE ENKELVOUDIGE BALANS

PASSIVA

Vooruitontvangen bedragen

De afname van de vooruitontvangen bedragen wordt met name verklaard doordat de subsidieregeling opschaling curatieve zorg Covid-19 eind 2023 volledig is afgewikkeld en de afname van het onderhanden werk uit hoofde van EMF-projecten.

Onderhanden werk/gefactureerde bedragen uit hoofde van EMF-projecten

<i>De specificatie is als volgt:</i>	<u>31-dec-23</u>	<u>31-dec-22</u>
	x € 1.000	x € 1.000
Kostprijs onderhanden projecten	484.150	419.197
Af: gefactureerde bedragen	-584.411	-525.112
Af: voorziening onderhanden projecten	-2.244	-1.174
Totaal onderhanden werk/gefactureerde bedragen uit hoofde van EMF-projecten	<u>102.505</u>	<u>107.089</u>

De onderhanden projecten bestaan uit vooruitontvangen bedragen van subsidieverstrekkingen en uitgaven gedaan in het kader van projecten, Erasmus MC heeft er conform de afgelopen jaren voor gekozen deze bedragen gesaldeerd op te nemen in de jaarrekening. De omvang van de debetpositie in deze onderhanden projecten bedraagt € 40,9 miljoen en de creditpositie bedraagt € 143,4 miljoen.

Looptijd kortlopende schulden

De kortlopende schulden hebben een looptijd korter dan één jaar.

Kredietlimiet

De kredietlimiet bij bankinstellingen in rekeningcourant bedraagt in totaal € 120 miljoen. Voor een nadere toelichting op de gestelde zekerheden en/of convenanten wordt verwezen naar de toelichting bij de geconsolideerde balans.

12. Risico's van financiële instrumenten

Algemeen

Het Erasmus MC maakt in de normale bedrijfsuitoefening gebruik van uiteenlopende financiële instrumenten die het Erasmus MC blootstelt aan kredietrisico, renterisico, kasstroomrisico en liquiditeitsrisico. Om deze risico's te beheersen is een beleid inclusief een stelsel van limieten en procedures opgesteld om de risico's van onvoorspelbare ongunstige ontwikkelingen op de financiële markten en daarmee de financiële prestaties te beperken.

Kredietrisico

Het Erasmus MC loopt kredietrisico over leningen en vorderingen opgenomen onder financiële vaste activa, onderhanden werken, overige vorderingen en liquide middelen. Het maximale kredietrisico bedraagt € 760,9 miljoen.

Het kredietrisico is geconcentreerd bij een aantal tegenpartijen of economisch verbonden tegenpartijen en dit betreft het volgende:

- Financiële vaste activa: € 11,7 miljoen (leningen u/g € 11,7 miljoen);
- Onderhanden werk uit hoofde van DBC's/DBC-zorgproducten: € -18,3 miljoen;
- Vorderingen en overlopende activa: € 620,4 miljoen (bestaande uit: vorderingen op debiteuren en nog te factureren bedragen aan zorgverzekeraars, particulieren en derden (€ 330,2 miljoen) en nog te ontvangen bedragen en overige overlopende activa (€ 290,2 miljoen)). In de post vorderingen op debiteuren is rekening gehouden met een mogelijke oninbaarheid van € 4,4 miljoen en in de post nog te factureren omzet DBC's/DBC-zorgproducten van € 8,9 miljoen;
- Liquide middelen: € 147,1 miljoen bij diverse banken.

De blootstelling aan kredietrisico van het Erasmus MC wordt hoofdzakelijk bepaald door de individuele kenmerken van de afzonderlijke afnemers.

1.2.4 TOELICHTING OP DE ENKELVOUDIGE BALANS

Rente- en kasstroomrisico

Het beleid van het Erasmus MC is om haar financieringen aan te trekken met leningen die een vaste looptijd, een vaste rente en geen renteherziening gedurende de looptijd hebben.

Het renterisico kan worden weergegeven op basis van de resterende looptijd van de langlopende schulden:

	Uitstaand bedrag				
	per 31 dec 2023	≤ 1 jaar	> 1 en ≤ 5 jaar	> 5 en ≤ 10 jaar	> 10 jaar
	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000
Schulden aan banken	626.704	1.150	57.343	-	568.211
Overige langlopende schulden	72.184	-	-	12.184	60.000

Liquiditeitsrisico

Het Erasmus MC bewaakt de liquiditeitspositie dagelijks door middel van opvolgende liquiditeitsbegrotingen.

Per 31 december 2023 bedragen de contractuele aflossingsverplichtingen:

	≤ 1 jaar	> 1 en ≤ 2 jaar	> 2 en ≤ 5 jaar	> 5 jaar
	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000
Schulden aan banken	31.815	76.242	82.721	435.926
Overige langlopende schulden	944	1.025	21.614	48.601
Totaal per 31 december 2023	32.759	77.267	104.335	484.527

Toelichting van de reële waarde

De reële waarde van in de balans opgenomen financiële instrumenten verantwoord onder kasmiddelen, kortlopende vorderingen en kortlopende schulden benadert de boekwaarde daarvan.

De reële waarde en boekwaarde (inclusief lopende rente) van de overige in de balans verantwoorde financiële instrumenten kan als volgt worden weergegeven:

	Boekwaarde ultimo dec 2023
	x € 1.000
Schulden aan banken	626.704
Overige langlopende schulden	72.184
Totaal	698.888

De reële waarde van in de balans opgenomen financiële instrumenten verantwoord onder langlopende schulden is ultimo 2023 lager dan de boekwaarde ultimo 2023, omdat ultimo 2023 de actuele rentepercentages van eventueel nieuw af te sluiten langlopende schulden hoger zijn dan de rentepercentages van de lopende langlopende schulden.

1.2.4 TOELICHTING OP DE ENKELVOUDIGE BALANS

13. Niet in de balans opgenomen regelingen

Materiële vaste activa. Met betrekking tot nieuwbouw- en instandhoudingsprojecten is op de balansdatum voor € 19,9 miljoen (2022: € 40,3 miljoen) opgedragen waarvoor nog werkzaamheden moeten worden gedaan en facturen moeten worden ontvangen.

Fiscale eenheid. De fiscale eenheid Erasmus Universitair Medisch Centrum Rotterdam (Erasmus MC), Erasmus MC Holding BV en dochtermaatschappijen voor de omzetbelasting bestaat uit de volgende rechtspersonen:

- Erasmus Universitair Medisch Centrum Rotterdam (Erasmus MC)
- Erasmus MC Holding BV en de volgende dochtermaatschappijen:
 - Erasmus MC O&O Holding BV en de volgende dochtermaatschappijen:
 - MI&EUR Implementation and Exploitation BV
 - Neurasmus BV
 - ViroNovative BV
 - Erasmus MC Zorg Holding BV en de volgende dochtermaatschappijen:
 - Centrum Bijzonder Tandheelkunde Rijnmond BV (*nog geen beschikking afgegeven door Belastingdienst*)
 - DermaHaven BV
 - Poliklinische Apotheek Erasmus MC BV
 - Haven Service BV
 - Travelclinic Erasmus MC BV
- Stichting Erasmus MC Foundation

Op grond van de invorderingswet is iedere tot de fiscale eenheid behorende entiteit hoofdelijk aansprakelijk voor het totaal van de verschuldigde omzetbelasting van de fiscale eenheid. De totale positie van de fiscale eenheid bedraagt € 1,1 miljoen schuld.

Leaseauto's. Alle lopende leasecontracten zijn op basis van operational lease afgesloten. Deze verplichting betreft een kortlopend deel van € 0,001 miljoen.

Huurverplichtingen. Uit hoofde van aangegane huurcontracten heeft het Erasmus MC langlopende verplichtingen uitstaan van € 18,6 miljoen. Het kortlopende deel van deze verplichtingen bedraagt € 5,5 miljoen. De verplichtingen langer dan één jaar en niet langer dan vijf jaar bedragen € 10,1 miljoen. De verplichtingen langer dan vijf jaar bedragen € 3,1 miljoen. De huurverplichtingen hebben betrekking op kantoorruimte, datacentra, laboratoriumruimte, opslagruimte en parkeerruimte.

Dienstverlening bedden. Erasmus MC heeft een overeenkomst gesloten met betrekking tot de levering van bedden en bijbehorende accessoires. In tegenstelling tot het verleden worden de bedden en bijbehorende accessoires niet aangeschaft maar worden deze op basis van een dienstverleningsovereenkomst afgenomen van de leverancier. In het contract is rekening gehouden met total cost of ownership.

Dit houdt in dat alle te verwachten kosten zoals afschrijving, vervanging en onderhoud worden meegenomen in het contract. In dit contract zijn alle bedgerelateerde kosten opgenomen. De totale verplichting bedraagt € 9,6 miljoen. Het kortlopende deel van deze verplichting bedraagt € 0,9 miljoen. De verplichtingen langer dan één jaar en niet langer dan vijf jaar bedragen € 3,8 miljoen. De verplichtingen langer dan vijf jaar bedragen € 4,9 miljoen.

Informatie en Technologie (I&T). Erasmus MC heeft langlopende verplichtingen uitstaan met betrekking tot I&T-faciliteiten met een waarde van € 15,6 miljoen. Het kortlopende deel van deze verplichtingen bedraagt € 7,8 miljoen. De verplichtingen langer dan één jaar en niet langer dan vijf jaar bedragen € 7,8 miljoen. De verplichtingen hebben een looptijd korter dan vijf jaar.

Onderhoudscontracten. Uit hoofde van aangegane onderhoudscontracten heeft het Erasmus MC langlopende verplichtingen uitstaan van € 15,9 miljoen. Het kortlopende deel van deze verplichtingen bedraagt € 5,7 miljoen. De verplichtingen langer dan één jaar en niet langer dan vijf jaar bedragen € 6,6 miljoen. De verplichtingen langer dan vijf jaar bedragen € 3,6 miljoen. De onderhoudscontracten hebben betrekking op terreinen, gebouwen en installaties.

Energiekosten. Per ultimo 2023 is het tweejarig contract ten behoeve van de levering van elektriciteit en gas afgelopen. Met ingang van 1 januari 2024 is een nieuw tweejarig contract afgesloten, met optie tot verlenging. De termijnverplichting is afhankelijk van het af te nemen volume in 2024.

Swanbridge Capital. Erasmus MC heeft samen met van Herk Investment, de Gemeente Rotterdam en dhr. Chahal goedkeuring gegeven aan het oprichten van Swanbridge Capital BV. Swanbridge Capital BV is een investeringsfonds dat zich richt op participaties in jonge Life Science ondernemingen die zich in een vroege fase van productontwikkeling bevinden. Deze ondernemingen hebben vaak nog geen Proof of Concept (PoC) bereikt voor hun technologie, maar bieden hoog potentieel. Erasmus MC Holding BV heeft € 1,5 miljoen toegezegd bij te zullen dragen aan het eigen vermogen van Swanbridge Capital BV. Erasmus MC heeft € 1,5 miljoen toegezegd om bij te zullen dragen aan het eigen vermogen van Erasmus MC Holding BV om dit mogelijk te maken. Naast de financiële steun zal het Erasmus MC ook bijdragen aan de ondersteuning en begeleiding van de participaties van Swanbridge Capital BV zoals in het fondsplan omschreven.

Garantie inzake HollandPTC BV. Erasmus MC heeft samen met Leids Universitair Medisch Centrum en Technische Universiteit Delft een garantieverklaring verstrekt aan de EIB te Luxemburg. "EIB Individuele Garant Maximumbedrag": met betrekking tot elke Garant, 33,3 procent van de Gegarandeerde Verplichtingen, vermeerderd met intresten daarop, evenals eventuele onderbrekingskosten, schadevergoedingen, onkosten of andere kosten krachtens Clausule 20 (Kosten) (op voorwaarde dat de maximumbedrag van de hoofdsom van het gewaarborgde krediet (hoofdsom) per individuele Garant onder deze garantie is € 30,0 miljoen).

Ultimo 2023 is de garantstelling van het Erasmus MC in totaal € 24,0 miljoen bestaande uit € 21,9 miljoen hoofdsom en € 2,1 miljoen renteverplichting.

1.2.5 MUTATIEOVERZICHT IMMATERIËLE VASTE ACTIVA

	Kosten op- richting en uitgifte van aandelen	Kosten van ontwikkeling	Kosten van concessies, vergunningen en rechten van intellectueel eigendom	Kosten van goodwill die van derden is verkregen	Vooruit- betaald op immateriële vaste activa	Totaal
	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000
Stand per 1 januari 2023						
- aanschafwaarde	-	-	55.527	-	1.468	56.995
- cumulatieve afschrijvingen	-	-	29.816	-	-	29.816
Boekwaarde per 1 januari 2023	-	-	25.711	-	1.468	27.179
Mutaties in het boekjaar						
- investeringen	-	-	1.575	-	-1.468	107
- afschrijvingen	-	-	10.534	-	-	10.534
- bijzondere waardeverminderingen	-	-	-	-	-	-
- <i>terugname geheel afgeschreven activa</i>						
.aanschafwaarde	-	-	-	-	-	-
.cumulatieve afschrijvingen	-	-	-	-	-	-
- <i>desinvesteringen</i>						
aanschafwaarde	-	-	-	-	-	-
cumulatieve afschrijvingen	-	-	-	-	-	-
per saldo	-	-	-	-	-	-
Mutaties in boekwaarde (per saldo)	-	-	-8.959	-	-1.468	-10.427
Stand per 31 december 2023						
- aanschafwaarde	-	-	57.102	-	-	57.102
- cumulatieve afschrijvingen	-	-	40.350	-	-	40.350
Boekwaarde per 31 december 2023	-	-	16.752	-	-	16.752

1.2.6 MUTATIEOVERZICHT MATERIELE VASTE ACTIVA

	Bedrijfs- gebouwen en terreinen	Machines en installaties	Andere vaste bedrijfs- middelen, technische en administratieve uitrusting	Materiële vaste bedrijfsactiva in uitvoering en vooruitbetaald op materiële vaste activa	Niet aan het bedrijfsproces dienstbare materiële activa	Totaal
	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000
Stand per 1 januari 2023						
- aanschafwaarde	1.220.729	627.331	591.153	50.988	-	2.490.201
- cumulatieve afschrijvingen	630.292	257.092	421.672	-	-	1.309.056
- vooruitontvangen investeringssubsidies	-26.292	-	-	-	-	-26.292
Boekwaarde per 1 januari 2023	<u>564.145</u>	<u>370.239</u>	<u>169.481</u>	<u>50.988</u>	<u>-</u>	<u>1.154.853</u>
Mutaties in het boekjaar						
- investeringen	1.742	5.391	28.238	46.223	-	81.594
- afschrijvingen	34.240	30.645	41.426	-	-	106.311
- overige waardeverminderingen	-	-	-	15.296	-	15.296
- <i>terugname geheel afgeschreven activa</i>						
aanschafwaarde	-	-	-	-	-	-
cumulatieve afschrijvingen	-	-	-	-	-	-
- <i>vooruitontvangen investeringssubsidies</i>						
mutaties	1.013	-	-	-	-	1.013
- <i>desinvesteringen</i>						
aanschafwaarde	3.590	10.317	3.901	-	-	17.808
cumulatieve afschrijvingen	3.138	4.479	2.246	-	-	9.863
per saldo	452	5.838	1.655	-	-	7.945
Mutaties in boekwaarde (per saldo)	<u>-31.937</u>	<u>-31.092</u>	<u>-14.843</u>	<u>30.927</u>	<u>-</u>	<u>-46.945</u>
Stand per 31 december 2023						
- aanschafwaarde	1.218.881	622.405	615.490	81.915	-	2.538.691
- cumulatieve afschrijvingen	661.394	283.258	460.852	-	-	1.405.504
- vooruitontvangen investeringssubsidies	-25.279	-	-	-	-	-25.279
Boekwaarde per 31 december 2023	<u>532.208</u>	<u>339.147</u>	<u>154.638</u>	<u>81.915</u>	<u>-</u>	<u>1.107.908</u>

1.2.7 MUTATIEOVERZICHT FINANCIËLE VASTE ACTIVA

	Deelnemingen x € 1.000	Leningen groeps- maatschappijen x € 1.000	Overige vorderingen x € 1.000	Totaal x € 1.000
Stand per 1 januari 2023				
- stand per 1 januari 2023	113.682	14.451	836	128.969
- af: voorzieningen			-836	-836
Boekwaarde per 1 januari 2023	<u>113.682</u>	<u>14.451</u>	<u>-</u>	<u>128.133</u>
Mutaties in het boekjaar				
- kapitaalstortingen en overige waardeveranderingen	-4.505			-4.505
- resultaat deelnemingen	1.780			1.780
- dividenduitkeringen	-			
- verstrekte leningen		-	176	176
- aflossingen		-1.623		
- mutatie voorzieningen			-176	-176
Mutaties in boekwaarde (per saldo)	<u>-2.725</u>	<u>-1.623</u>	<u>-</u>	<u>-2.725</u>
Stand per 31 december 2023				
- stand per 31 december 2023	110.957	12.828	1.012	124.797
- af: voorzieningen	-		-1.012	-1.012
Boekwaarde per 31 december 2023	<u>110.957</u>	<u>12.828</u>	<u>-</u>	<u>123.785</u>
- aflossingen in volgend boekjaar		-1.099		-1.099
Saldo financiële vaste activa per 31 december	<u>110.957</u>	<u>11.729</u>	<u>-</u>	<u>122.686</u>

1.2.8 OVERZICHT LANGLOPENDE SCHULDEN per 31 december 2023

1.2.8.1 Schulden aan banken

Leninggever	Datum	Hoofdsom	Totale looptijd	Soort lening	Werkelijke rente	Restschuld 31 december 2022	Nieuwe leningen in 2023	Aflossing in 2023	Restschuld per 31 december 2023	Restschuld over 5 jaar	Resterende looptijd in jaren eind 2023	Aflossingswijze	Aflossing 2024	Gestelde zekerheden
		x € 1.000			%	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000			x € 1.000	
NV BNG	2-5-2007	18.000	20	Onderhands	4,534%	4.050	-	900	3.150	-	4	lineair	900	recht op hypotheek
NV BNG	3-6-2011	110.000	35	Onderhands	4,695%	73.857	-	3.143	70.714	55.000	23	lineair	3.143	recht op hypotheek
EIB	9-12-2009	80.000	25	Onderhands	4,028%	38.400	-	3.200	35.200	19.200	11	lineair	3.200	recht op hypotheek
EIB	7-10-2010	123.000	35	Onderhands	3,243%	80.829	-	3.514	77.315	59.744	22	lineair	3.513	recht op hypotheek
EIB	29-3-2012	70.000	35	Onderhands	3,711%	50.000	-	2.000	48.000	38.000	24	lineair	2.000	recht op hypotheek
NV BNG	6-11-2013	35.000	30	Onderhands	3,470%	24.500	-	1.167	23.333	17.500	20	lineair	1.167	recht op hypotheek
EIB	14-11-2013	35.000	30	Onderhands	3,112%	24.500	-	1.167	23.333	17.500	20	lineair	1.167	recht op hypotheek
EIB	31-3-2014	30.000	30	Onderhands	3,200%	22.000	-	1.000	21.000	16.000	21	lineair	1.000	recht op hypotheek
NV BNG	31-3-2014	30.000	30	Onderhands	3,585%	22.000	-	1.000	21.000	16.000	21	lineair	1.000	recht op hypotheek
NV BNG	23-5-2016	75.000	30	Onderhands	2,820%	60.000	-	2.500	57.500	45.000	23	lineair	2.500	recht op hypotheek
NV BNG	29-3-2018	81.000	30	Onderhands	1,980%	68.850	-	2.700	66.150	52.650	25	lineair	2.700	recht op hypotheek
EIB	22-2-2018	92.000	30	Onderhands	1,698%	79.733	-	3.067	76.666	61.332	25	lineair	3.067	recht op hypotheek
NV BNG	29-3-2012	70.000	35	Onderhands	3,850%	50.000	-	2.000	48.000	38.000	24	lineair	2.000	recht op hypotheek
ING Groenbank NV	5-11-2015	10.000	10	Onderhands	1,180%	4.583	-	1.666	2.917	-	2	lineair	1.667	recht op hypotheek
ING Bank NV	5-11-2015	50.000	10	Onderhands	1,940%	47.917	-	641	47.276	-	2	lineair	641	recht op hypotheek
ABN-Amro NV	25-10-2007	20.000	20	Onderhands	4,645%	5.000	-	1.000	4.000	-	4	lineair	1.000	geen
ABN-Amro NV	20-12-2013	20.000	10	Lease	3,230%	2.113	-	2.113	-	-	0	annuïteit	-	pandrecht
ABN-Amro NV	30-12-2014	20.000	9,5	Lease	2,000%	3.229	-	2.079	1.150	-	1	annuïteit	1.150	pandrecht
						661.561	-	34.857	626.704	435.926			31.815	

1.2.8.2 Overige langlopende schulden

Leninggever	Datum	Hoofdsom	Totale looptijd	Soort lening	Werkelijke rente	Restschuld 31 december 2022	Nieuwe leningen in 2023	Aflossing in 2023	Restschuld per 31 december 2023	Restschuld over 5 jaar	Resterende looptijd in jaren eind 2023	Aflossingswijze	Aflossing 2024	Gestelde zekerheden
		x € 1.000			%	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000			x € 1.000	
AG Insurance NV	20-11-2015	40.000	20	Onderhands	2,370%	40.000	-	-	40.000	28.000	12	lineair	-	recht op hypotheek
AG Insurance NV	20-11-2015	20.000	20	Onderhands	2,370%	20.000	-	-	20.000	14.000	12	lineair	-	recht op hypotheek
Zorgvastgoed Zeeland BV	1-1-2016	17.365	17	Lease	5,679%	13.063	-	879	12.184	6.601	10	annuïteit	944	geen
						73.063	-	879	72.184	48.601			944	

1.2.9 TOELICHTING OP DE ENKELVOUDIGE WINST-EN-VERLIESREKENING over 2023

1.2.9.1 Gesegmenteerde enkelvoudige winst-en-verliesrekening

Segment - Erasmus MC Zorg

	Ref.	2023	2022
		x € 1.000	x € 1.000
A Baten uit beroeps- of bedrijfsmatige zorgverlening			
	14		
1. Zorgverzekeringswet		1.233.636	1.150.310
2. Subsidies op grond van de Kaderwet VWS-subsidies		7.209	6.884
3. Beschikbaarheidsbijdrage zorgfuncties		40.202	17.388
4. Beschikbaarheidsbijdrage academische zorg		255.790	221.439
5. Baten uit onderaanneming		14.576	13.719
		<u>1.551.413</u>	<u>1.409.740</u>
B Andere beroeps- of bedrijfsmatige activiteiten	15	78.576	75.364
Netto omzet		<u>1.629.989</u>	<u>1.485.104</u>
Overige bedrijfsopbrengsten	16	69.431	54.540
Som der bedrijfsopbrengsten		<u>1.699.420</u>	<u>1.539.644</u>
Kosten uitbesteed werk en andere externe kosten	17	41.866	38.866
Lonen en salarissen	18	645.492	577.809
Sociale lasten	18	66.055	58.825
Pensioenlasten	18	86.955	88.231
Afschrijvingen op immateriële vaste activa en materiële vaste activa	19	98.552	100.460
Overige waardeverminderingen immateriële vaste activa en materiële vaste activa	20	1.075	-
Overige bedrijfskosten	21	697.109	616.022
Som der bedrijfslasten		<u>1.637.104</u>	<u>1.480.213</u>
		62.316	59.431
Andere rentebaten en soortgelijke opbrengsten	22	11.437	1.309
Rentelasten en soortgelijke kosten	23	-22.323	-23.623
Resultaat voor belastingen		<u>51.430</u>	<u>37.117</u>
Aandeel in winst/verlies van ondernemingen waarin wordt deelgenomen	24	-1.352	6.566
Resultaat na belastingen		<u><u>50.078</u></u>	<u><u>43.683</u></u>

1.2.9 TOELICHTING OP DE ENKELVOUDIGE WINST-EN-VERLIESREKENING over 2023

1.2.9.1 Gesegmenteerde enkelvoudige winst-en-verliesrekening

Segment - Erasmus MC O&O

	Ref.	2023	2022
		x € 1.000	x € 1.000
B Andere beroeps- of bedrijfsmatige activiteiten	15	171.688	148.546
Netto omzet		<u>171.688</u>	<u>148.546</u>
Overige bedrijfsopbrengsten	16	203.319	195.484
Som der bedrijfsopbrengsten		<u>375.007</u>	<u>344.030</u>
Kosten uitbesteed werk en andere externe kosten	17	7.732	8.708
Lonen en salarissen	18	177.036	163.722
Sociale lasten	18	20.027	17.772
Pensioenlasten	18	24.484	25.162
Afschrijvingen op immateriële vaste activa en materiële vaste activa	19	16.953	18.114
Overige waardeverminderingen immateriële vaste activa en materiële vaste activa	20	14.221	-
Overige bedrijfskosten	21	120.538	113.911
Som der bedrijfslasten		<u>380.991</u>	<u>347.389</u>
		-5.984	-3.359
Andere rentebaten en soortgelijke opbrengsten	22	-	-
Rentelasten en soortgelijke kosten	23	-211	-253
Resultaat voor belastingen		<u>-6.195</u>	<u>-3.612</u>
Aandeel in winst/verlies van ondernemingen waarin wordt deelgenomen	24	3.132	9.162
Resultaat na belastingen		<u><u>-3.063</u></u>	<u><u>5.550</u></u>

1.2.9.2 Aansluiting totaal resultaat met resultaten segmenten

	2023	2022
	x € 1.000	x € 1.000
Segment - Erasmus MC Zorg	50.078	43.683
Segment - Erasmus MC O&O	-3.063	5.550
Resultaat volgens enkelvoudige winst-en-verliesrekening	<u><u>47.015</u></u>	<u><u>49.233</u></u>

1.2.9.3 TOELICHTING OP DE ENKELVOUDIGE WINST-EN-VERLIESREKENING over 2023

BATEN

14. Baten uit beroeps- of bedrijfsmatige zorgverlening

14.1 Zorgverzekeringswet

De baten zorgverzekeringswet zijn als volgt samengesteld:

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
	x € 1.000	x € 1.000
Opbrengsten zorgverzekeringswet (exclusief subsidies)	1.233.636	1.150.310
	<u>1.233.636</u>	<u>1.150.310</u>

De opbrengst zorgverzekeringswet is in het jaar 2023 € 83,3 miljoen hoger dan in het voorgaande jaar, als gevolg van vooral prijsindexatie, verbeterde afspraken met zorgverzekeraars, een hoger volume van geneesmiddelen en een hogere omzet bij de GGZ. In de opbrengst 2023 van de zorgverzekeringswet is opgenomen een bedrag van € 10,1 miljoen voor de jeugdwet (2022: € 9,4 miljoen).

In de opbrengst zorgverzekeringswet is ook opgenomen de CB-regeling vergoeding meerkosten Covid-19. De vergoeding meerkosten 2023 Covid-19 bedraagt € -2,6 miljoen, last (2022: € 16,2 miljoen).

14.2 Subsidies op grond van de Kaderwet VWS-subsidies

De baten subsidies op grond van de kaderwet vws-subsidies zijn als volgt samengesteld:

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
	x € 1.000	x € 1.000
Subsidieregeling bonus zorgprofessionals Covid-19	-	-
Subsidieregeling kwaliteitsimpuls personeel ziekenhuiszorg	7.209	6.884
	<u>7.209</u>	<u>6.884</u>

14.3 Beschikbaarheidsbijdrage zorgfuncties

De baten beschikbaarheidsbijdrage zorgfuncties zijn als volgt samengesteld:

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
	x € 1.000	x € 1.000
Beschikbaarheidsbijdragen Zorg: overige vergoedingen vaste segment	18.941	16.299
Subsidieregeling opschaling curatieve zorg Covid-19	21.261	1.089
	<u>40.202</u>	<u>17.388</u>

14.4 Beschikbaarheidsbijdrage academische zorg

De baten beschikbaarheidsbijdrage academische zorg zijn als volgt samengesteld:

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
	x € 1.000	x € 1.000
Beschikbaarheidsbijdragen Zorg: vergoeding academische component (inclusief BBAZ)	172.739	151.478
Beschikbaarheidsbijdragen opleidingen	83.051	69.961
	<u>255.790</u>	<u>221.439</u>

Beschikbaarheidsbijdragen Zorg: De toename van de beschikbaarheidsbijdragen Zorg in 2023 wordt verklaard door prijsindexatie en door een nieuw verdelingsmodel.

Beschikbaarheidsbijdragen opleidingen. Hieronder zijn opgenomen de subsidies ten behoeve van de medische vervolgoopleidingen en het Fonds Zorgopleidingen (FZO).

De beschikbaarheidsbijdrage opleidingen is in het jaar 2023 € 13,1 miljoen hoger dan in het voorgaande jaar als gevolg van enerzijds prijsindexatie en anderzijds hogere aantallen met betrekking tot de opleidingen.

1.2.9.3 TOELICHTING OP DE ENKELVOUDIGE WINST-EN-VERLIESREKENING over 2023

BATEN

14.5 Baten uit onderaanneming

De baten baten uit onderaanneming zijn als volgt samengesteld:

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
	x € 1.000	x € 1.000
Zorgprestaties tussen instellingen	14.576	13.719
	<u>14.576</u>	<u>13.719</u>

15. Andere beroeps- of bedrijfsmatige activiteiten

De specificatie is als volgt:

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
	x € 1.000	x € 1.000
Rijksbijdrage werkplaatsfunctie	108.607	107.488
Rijksbijdrage medische faculteit van UMC's	138.891	112.032
Overige subsidies, waaronder loonkostensubsidies en EU-subsidies	2.766	4.390
Totaal	<u>250.264</u>	<u>223.910</u>

Rijksbijdrage medische faculteit van UMC's. De hogere opbrengsten in 2023 betreft vooral de prijsindexatie ten opzichte van 2022 en de nagekomen baten overheadafslag en waardering Strategy Evaluation Protocol evaluatie.

16. Overige bedrijfsopbrengsten

De specificatie is als volgt:

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
	x € 1.000	x € 1.000
Overige dienstverlening (waaronder 2e-4e geldstroom UMC's voor onderzoek):		
- opbrengsten uit EMF, projectmatig	144.798	129.749
- opbrengsten uit opleidingen, parkeren, restaurants en overige diensten	14.668	12.250
Overige opbrengsten (waaronder vergoeding voor uitgeleend personeel en verhuur onroerend goed):		
- doorberekende personeelskosten, niet-projectmatig	25.892	22.975
- andere opbrengsten, subsidies en bijdragen	87.392	85.050
Totaal	<u>272.750</u>	<u>250.024</u>

Opbrengsten uit EMF, projectmatig. De stijging in deze opbrengsten wordt met name veroorzaakt door de toename van door derden gefinancierd onderzoek.

1.2.9.3 TOELICHTING OP DE ENKELVOUDIGE WINST-EN-VERLIESREKENING over 2023

LASTEN

17. Kosten uitbesteed werk en andere externe kosten

De specificatie is als volgt:

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
	x € 1.000	x € 1.000
Personeel niet in loondienst	49.598	47.574
	<u>49.598</u>	<u>47.574</u>

18. Lonen en salarissen, sociale lasten en pensioenlasten

De specificatie is als volgt:

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
	x € 1.000	x € 1.000
Lonen en salarissen	822.528	741.531
Sociale lasten	86.082	76.597
Pensioenpremies	111.439	113.393
Totaal personeelskosten	<u>1.020.049</u>	<u>931.521</u>
Specificatie gemiddeld aantal personeelsleden (in fte's) per segment:		
- Zorg	8.814	8.468
- O&O	2.657	2.581
Gemiddeld aantal personeelsleden op basis van fulltime-eenheden	<u>11.471</u>	<u>11.049</u>

De toename van de personeelskosten met € 88,5 miljoen is als volgt te verklaren:

	x € 1 mln.
Toename van de bezetting	28,3
Stijging door schaaldoorloop, eenmalige uitkering en cao-maatregelen	53,0
Lagere mutatie saldo verlofuren	-0,3
Totaal mutatie lonen en salarissen	<u>81,0</u>
Hoger aandeel premies werknemersverzekeringen	9,5
Lagere pensioenpremie met name door verhoging franchise bedrag in 2023	-2,0
	<u>88,5</u>

De gemiddelde personeelsbezetting over 2023, omgerekend naar volledige formatieplaatsen, bedraagt 11.471 fte (2022: 11.049 fte). Deze aantallen zijn inclusief uurloners en exclusief personeel niet in loondienst.

Het aantal werknemers buiten Nederland bedraagt over 2023 0 fte (2022: 0 fte).

19. Afschrijvingen op immateriële vaste activa en materiële vaste activa

De specificatie is als volgt:

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
	x € 1.000	x € 1.000
Afschrijvingen vaste activa:		
- immateriële vaste activa	10.534	10.310
- materiële vaste activa	106.311	110.266
Subtotaal afschrijvingen vaste activa	<u>116.845</u>	<u>120.576</u>
Vrijval uit vooruitontvangen investeringssubsidies	-1.340	-2.002
Totaal afschrijvingen in resultatenrekening	<u>115.505</u>	<u>118.574</u>

Afschrijving vaste activa. Voor een toelichting op de afschrijvingen vaste activa wordt verwezen naar de toelichting op de immateriële en materiële vaste activa bij de enkelvoudige balans.

Vrijval uit vooruitontvangen investeringssubsidies. Voor een toelichting op de vooruitontvangen investeringssubsidies wordt verwezen naar de toelichting op de materiële vaste activa bij de enkelvoudige balans.

1.2.9.3 TOELICHTING OP DE ENKELVOUDIGE WINST-EN-VERLIESREKENING over 2023

LASTEN

20. Overige waardeverminderingen immateriële vaste activa en materiële vaste activa

De specificatie is als volgt:

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
	x € 1.000	x € 1.000
Bijzondere waardeverminderingen van:		
-materiële vaste activa	15.296	-
Totaal	<u>15.296</u>	<u>-</u>

Bijzondere waardevermindering van vaste activa. Voor een toelichting op de bijzondere waardeverminderingen van vaste activa wordt verwezen naar de toelichting op de materiële vaste activa bij de enkelvoudige balans.

21. Overige bedrijfskosten

De specificatie is als volgt:

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
	x € 1.000	x € 1.000
Voedingsmiddelen en hotelmatige kosten	37.964	32.594
Algemene kosten	119.398	91.475
Patiënt-, onderwijs- en onderzoekgebonden kosten	552.487	520.694
Onderhoud en energiekosten	37.966	34.577
Huur en leasing	8.932	7.689
Andere personeelskosten	37.363	28.220
Dotaties en vrijval voorzieningen personele regelingen	22.538	12.095
Dotaties en vrijval overige voorzieningen	999	2.589
Totaal overige bedrijfskosten	<u>817.647</u>	<u>729.933</u>

Voedingsmiddelen en hotelmatige kosten. De stijging van deze kosten wordt met name veroorzaakt door algemene prijsindexaties.

Algemene kosten. De stijging van deze kosten wordt onder andere veroorzaakt door buitengebruikstelling van vaste activa (€ 7,9 miljoen). Daarnaast is sprake van hogere zakelijke lasten en verzekeringen (€ 1,8 miljoen), hogere ICT-kosten (€ 3,0 miljoen), hogere kosten van externe adviseurs (€ 5,6 miljoen), hogere bijdragen en lidmaatschappen (€ 5,5 miljoen), hogere reis- en verblijfkosten (€ 1,9 miljoen) en hogere overige algemene kosten (€ 5,2 miljoen). Verder zijn de kosten van administratie en registratie (€ 3,1 miljoen) lager.

Patiënt-, onderwijs- en onderzoekgebonden kosten. Als gevolg van gestegen prijzen, volumes en ontvangen kortingen en uitwerking van andere contractafspraken met zorgverzekeraars zijn de kosten van geneesmiddelen, gassen en bloedproducten € 17,7 miljoen hoger. Verder is er sprake van hogere kosten onderzoeksfuncties (€ 5,9 miljoen), Onderzoeks- en behandelingsmiddelen (€ 3,6 miljoen), instrumentarium en apparatuur (€ 3,1 miljoen), prothesen en implantaten (€ 0,9 miljoen), overige patiënt- en onderzoekgebonden kosten (€ 0,6 miljoen).

Onderhoud en energiekosten. De kosten van energie zijn ten opzichte van 2022 toegenomen met € 0,9 miljoen. De onderhoudskosten zijn toegenomen met € 2,5 miljoen.

Andere personeelskosten. De stijging van deze kosten betreft voornamelijk hogere kosten opleiding en vorming (€ 3,4 miljoen) en overige andere personeelskosten (€ 4,2 miljoen). Daarnaast zijn ook de kosten voor levensfasebewust beleid gestegen (€ 0,9 miljoen) evenals de reiskostenvergoeding woon-werk (€ 1,0 miljoen). De kosten voor voorgeschreven kleding zijn gedaald (€ 0,6 miljoen).

Dotaties en vrijval voorzieningen personele regelingen. Voor een nadere specificatie wordt verwezen naar het verloopoverzicht van de voorzieningen voor personele regelingen in de toelichting op de enkelvoudige balans onder paragraaf 9. *Voorzieningen.*

Dotaties en vrijval overige voorzieningen. In 2023 bestaat deze post met name uit de dotaties aan de voorziening voor medische claims, geschillen en rechtsgedingen van € 1,8 miljoen (2022: € 1,5 miljoen), dotatie aan de voorziening voor EMF-projecten van € 1,0 miljoen (2022: vrijval € -2,3 miljoen) en de dotatie aan de overige voorzieningen € 0,1 miljoen (2022: € 0,1 miljoen). Vrijval uit de voorziening dubieuze debiteuren van € -1,0 miljoen (2022: dotatie € 0,8 miljoen) en vrijval van de voorziening asbestsanering van € -0,9 miljoen (2022: dotatie € 2,5 miljoen).

1.2.9.3 TOELICHTING OP DE ENKELVOUDIGE WINST-EN-VERLIESREKENING over 2023

LASTEN

22. Andere rentebaten en soortgelijke opbrengsten

De specificatie is als volgt:

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
	x € 1.000	x € 1.000
Andere rentebaten en soortgelijke opbrengsten	11.437	1.309
Totaal rentebaten en soortgelijke opbrengsten	<u>11.437</u>	<u>1.309</u>

De rentebaten die voortvloeien uit transacties met groepsmaatschappijen bedragen € 0,8 miljoen (2022: € 1,1 miljoen). De rentebaten zijn met name gestegen door de positieve rente op banksaldi en rente op deposito's.

23. Rentelasten en soortgelijke kosten

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
	x € 1.000	x € 1.000
Rentelasten en soortgelijke kosten	-22.534	-23.876
Totaal rentelasten en soortgelijke opbrengsten	<u>-22.534</u>	<u>-23.876</u>

In 2023 zijn geen nieuwe leningen opgenomen. De rentelasten zijn gedaald ten opzichte van 2022 als gevolg van reguliere aflossingen.

24. Aandeel in winst/verlies van ondernemingen waarin wordt deelgenomen

Het aandeel in winst/verlies van ondernemingen waarin wordt deelgenomen bedraagt:

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
	x € 1.000	x € 1.000
Aandeel in winst/verlies van ondernemingen waarin wordt deelgenomen	1.780	15.728
Totaal resultaat uit deelnemingen	<u>1.780</u>	<u>15.728</u>

De specificatie is als volgt:

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
	x € 1.000	x € 1.000
Erasmus MC Holding BV (100%)	-4.146	6.296
Admiraal de Ruyter Ziekenhuis BV (100%)	5.926	9.432
	<u>1.780</u>	<u>15.728</u>

1.2.10 Vaststelling en goedkeuring jaarrekening

De Raad van Bestuur heeft de jaarrekening 2023 vastgesteld in de vergadering van 23 april 2024.

De Raad van Toezicht heeft de jaarrekening 2023 goedgekeurd en bekrachtigd in de vergadering van 23 april 2024.

Resultaatbestemming

Het resultaat wordt verdeeld volgens de resultaatbestemming in paragraaf 1.1.10.3 toelichting op de geconsolideerde winst-en-verliesrekening over 2023.

Ondertekening door bestuurders en toezichthouders

prof. dr. S. Sleijfer
Voorzitter Raad van Bestuur / Decaan

drs. M. Trompetter
Voorzitter Raad van Toezicht

dr. J.G. Boonstra
Vicevoorzitter Raad van Bestuur

dr. E.A. Bakkum
Lid Raad van Toezicht

dr. ir. P.A.M. Boomkamp
Lid Raad van Bestuur

prof. dr. M. Lückerath - Rovers
Lid Raad van Toezicht

ir. D.M. Schraven
Lid Raad van Bestuur

R. Konterman
Lid Raad van Toezicht

drs. J. Verhagen RA MGA
Lid Raad van Toezicht

Origineel getekend door Raad van Bestuur en Raad van Toezicht op 23 april 2024.

Overige gegevens

- 1 Regeling resultaatbestemming
- 2 Nevenvestigingen
- 3 Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

OVERIGE GEGEVENS

Regeling resultaatbestemming

De bestemming van het resultaat vindt plaats rekening houdend met de bepalingen die gelden voor een publiekrechtelijke rechtspersoon en zorginstelling. Dit houdt onder andere in dat gerealiseerde resultaten ingezet dienen te worden voor de (instandhouding van de) kerntaken van het Erasmus MC.

Vanuit die bepalingen en uitgangspunten is de resultaatbestemming zoals opgenomen in paragraaf 1.1.10. opgesteld.

Nevenvestigingen

Rotterdam Science Tower (RST): De Erasmus MC Incubator is gevestigd op de 18e verdieping van de Rotterdam Science Tower, Marconistraat 16 te Rotterdam. RST is een multifunctioneel bedrijfsverzamelgebouw: een unieke mix van laboratoriumruimte, kantoorruimte en faciliteiten voor laboratorium onderwijs.

RST is één van de initiatieven binnen Rotterdam, waarmee de stad innovatie op het gebied van Life & Health Sciences stimuleert. Als centrum voor deze activiteiten is RST optimaal uitgerust om een belangrijke rol te spelen in deze sector. In RST zijn onder meer bedrijven gehuisvest die actief zijn in life sciences: medische start-ups en spin-offs van het Erasmus MC. Verder is de opleiding laboratoriumtechniek (onderdeel van ROC Zadkine) in RST gevestigd.

Buitenhaven: Op de locatie Buitenhaven (Haringvliet 72 te Rotterdam) zijn gevestigd KinderHaven, DermaHaven en het Centrum voor Pijn geneeskunde.

KinderHaven is een polikliniek voor kinderen van 0 tot 18 jaar met astma, allergie/eczem of neurologische problemen, zoals gedragsproblemen of hoofdpijn. Dit poliklinische centrum is opgezet door het Erasmus MC-Sophia.

DermaHaven is een polikliniek voor alle soorten huidbehandelingen. DermaHaven BV is een 100% dochtermaatschappij van het Erasmus MC.

Het Centrum voor Pijn geneeskunde onderzoekt en behandelt patiënten met chronische, acute en oncologische pijn. Het Centrum voor Pijn geneeskunde is onderdeel van het Erasmus MC.

De afdeling Epidemiologie heeft tevens een vestiging op de Briandplaats 15 te Rotterdam.

De afdeling Radiotherapie heeft tevens een vestiging naast het Albert Schweitzer Ziekenhuis locatie Dordwijk, Karel Lotsyweg 40 te Dordrecht.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

De controleverklaring is opgenomen op de volgende pagina.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: de raad van bestuur en de raad van toezicht van Erasmus Universitair Medisch Centrum Rotterdam

Verklaring over de jaarrekening 2023

Ons oordeel

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening van Erasmus Universitair Medisch Centrum Rotterdam ('de entiteit') een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van de entiteit en de groep (de entiteit samen met haar dochtermaatschappijen) op 31 december 2023 en van het resultaat over 2023 in overeenstemming met de Regeling openbare jaarverantwoording WMG en de bepalingen bij en krachtens de Wet normering topinkomens ('WNT').

Wat we hebben gecontroleerd

Wij hebben de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening 2023 van Erasmus Universitair Medisch Centrum Rotterdam te Rotterdam gecontroleerd. De jaarrekening omvat de geconsolideerde jaarrekening van de groep en de enkelvoudige jaarrekening.

De jaarrekening bestaat uit:

- de geconsolideerde en enkelvoudige balans per 31 december 2023;
- de geconsolideerde en enkelvoudige winst-en-verliesrekening over 2023; en
- de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en overige toelichtingen.

Het stelsel voor financiële verslaggeving dat is gebruikt voor het opmaken van de jaarrekening is de Regeling openbare jaarverantwoording WMG en de bepalingen bij en krachtens de WNT.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden en het Controleprotocol WNT 2023 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de paragraaf 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

NLE00023523.1.1

PricewaterhouseCoopers Accountants N.V., Fascinatio Boulevard 350, 3065 WB Rotterdam, Postbus 8800, 3009 AV Rotterdam

T: 088 792 00 10, F: 088 792 95 33, www.pwc.nl

'PwC' is het merk waaronder PricewaterhouseCoopers Accountants N.V. (KvK 34180285), PricewaterhouseCoopers Belastingadviseurs N.V. (KvK 34180284), PricewaterhouseCoopers Advisory N.V. (KvK 34180287), PricewaterhouseCoopers Compliance Services B.V. (KvK 51414406), PricewaterhouseCoopers Pensions, Actuarial & Insurance Services B.V. (KvK 54226368), PricewaterhouseCoopers B.V. (KvK 34180289) en andere vennootschappen handelen en diensten verlenen. Op deze diensten zijn algemene voorwaarden van toepassing, waarin onder meer aansprakelijkheidsvoorwaarden zijn opgenomen. Op leveringen aan deze vennootschappen zijn algemene inkoopvoorwaarden van toepassing. Op www.pwc.nl treft u meer informatie over deze vennootschappen, waaronder deze algemene (inkoop)voorwaarden die ook zijn gedeponeed bij de Kamer van Koophandel te Amsterdam.

Onafhankelijkheid

Wij zijn onafhankelijk van Erasmus Universitair Medisch Centrum Rotterdam zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assuranceopdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2023 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1, onderdelen n en o, Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, en of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Het jaarverslag omvat ook andere informatie. Dat betreft alle informatie in het jaarverslag anders dan de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van de Regeling openbare jaarverantwoording WMG en RJ 400 is vereist voor het bestuursverslag, op grond van de Regeling openbare jaarverantwoording WMG is vereist voor het verslag van de raad van toezicht en op grond van de Regeling openbare jaarverantwoording WMG is vereist voor de overige gegevens.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de openbare jaarverantwoording WMG en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

De raad van bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag in overeenstemming met de Regeling openbare jaarverantwoording WMG en RJ en de overige gegevens in overeenstemming met met de Regeling openbare jaarverantwoording WMG, alsmede voor het toevoegen van het verslag van de raad van toezicht.

Verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening en de accountantscontrole

Verantwoordelijkheden van de raad van bestuur en de raad van toezicht voor de jaarrekening

De raad van bestuur is verantwoordelijk voor:

- het opmaken en het getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met de Regeling openbare jaarverantwoording WMG en de bepalingen bij en krachtens de WNT; en voor
- een zodanige interne beheersing die de raad van bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet de raad van bestuur afwegen of de entiteit in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van het genoemde verslaggevingsstelsel moet de raad van bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij de raad van bestuur het voornemen heeft om de entiteit te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. De raad van bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de entiteit haar bedrijfsactiviteiten kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De raad van toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de entiteit.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze doelstellingen zijn een redelijke mate van zekerheid te verkrijgen over de vraag of de jaarrekening als geheel geen afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of van fouten en een controleverklaring uit te brengen waarin ons oordeel is opgenomen. Een redelijke mate van zekerheid is een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid en is geen garantie dat een controle die overeenkomstig de controlestandaarden is uitgevoerd altijd een afwijking van materieel belang ontdekt wanneer hier sprake van is.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel. Een meer gedetailleerde beschrijving van onze verantwoordelijkheden is opgenomen in de bijlage bij onze controleverklaring.

Rotterdam, 23 april 2024
PricewaterhouseCoopers Accountants N.V

Origineel getekend door R. Goldstein RA

Bijlage bij onze controleverklaring over de jaarrekening 2023 van Erasmus Universitair Medisch Centrum Rotterdam

In aanvulling op wat is vermeld in onze controleverklaring hebben wij in deze bijlage onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening nader uiteengezet en toegelicht wat een controle inhoudt.

De verantwoordelijkheden van de accountant voor de controle van de jaarrekening

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Controleprotocol WNT 2023, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- Het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.
- Het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de entiteit.
- Het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door de raad van bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan.
- Het vaststellen dat de door de raad van bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Ook op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de entiteit haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een organisatie haar continuïteit niet langer kan handhaven.
- Het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen en het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de uitvoering van de groepscontrole. In dit kader hebben wij de aard en omvang van de uit te voeren werkzaamheden voor de groepsonderdelen bepaald om te waarborgen dat we voldoende controlewerkzaamheden verrichten om in staat te zijn een oordeel te geven over de jaarrekening als geheel. Bepalend hierbij zijn de geografische structuur van de groep, de omvang en/of het risicoprofiel van de groepsonderdelen of de activiteiten, de bedrijfsprocessen en interne beheersingsmaatregelen en de bedrijfstak waarin de entiteit opereert.

Op grond hiervan hebben wij de groepsonderdelen geselecteerd waarbij een controle of beoordeling van de financiële informatie of specifieke posten noodzakelijk was.

Wij communiceren met de raad van toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Bijlage

- 1 Verantwoording werkplaatsfunctie

1 Verantwoording werkplaatsfunctie

De verantwoording over de besteding van de Rijksbijdrage Werkplaatsfunctie 2023 is opgesteld aan de hand van het "CapGemini model" waarover met het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) is afgesproken dat het voor de verantwoording gebruikt kan worden.

Het model is eind 2017 geëvalueerd. Er hebben naar aanleiding hiervan marginale aanpassingen plaats gevonden, welke zijn afgestemd binnen de NFU en met de VSNU. Het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap is hierover geïnformeerd. Het Erasmus MC heeft het afgesproken model conform toegepast.

Kostentoerekening Werkplaatsfunctie

	Grondslag	% WPF	WPF	Aandeel van huidig Werkplaats- budget
Kosten gebouwen en terreinen	96.747.742	25%	24.186.936	22,3%
Genormeerde rente en afschrijvingen cf. DHAZ (Bron: OCW)	68.803.836	25%	17.200.959	15,8%
<i>Stand augustus 2023 (in € 1.000)</i>			17.200.959	
<i>Mutaties december 2023 (in € 1.000)</i>			-	
Overige gebouwgebonden kosten	23.286.588	25%	5.821.647	5,4%
Indirecte kosten (20% van directe kosten)	4.657.318	25%	1.164.330	1,1%
Kosten medische en overige inventaris	47.798.072	25%	11.949.518	11,0%
Afschrijvingen	26.684.180	25%	6.671.045	6,1%
Kosten van kapitaal	1.334.209	25%	333.552	0,3%
Huur, Lease	1.803.880	25%	450.970	0,4%
Verbruik, onderhoud en reparatie	14.679.189	25%	3.669.797	3,4%
Indirecte kosten (20% van directe kosten)	3.296.614	25%	824.154	0,8%
Kosten personeel	154.799.243	25%	38.992.182	35,9%
Medisch specialisten & ondersteuning				
Salaris medisch specialisten	61.787.178	33%	20.389.769	18,8%
Salaris niet-wetenschappelijk personeel t.b.v. medisch specialisten	12.357.436	20%	2.471.487	2,3%
Indirecte kosten (20% van directe kosten)	14.828.923	20%	2.965.785	2,7%
Overige wetenschappelijke staf & ondersteuning				
Salaris wetenschappelijke staf	39.181.968	20%	7.836.394	7,2%
Salaris niet-wetenschappelijk personeel t.b.v. wetenschappelijke staf	15.672.787	20%	3.134.557	2,9%
Indirecte kosten (20% van directe kosten)	10.970.951	20%	2.194.190	2,0%
Totale verdragingskosten			36.136.900	33,3%
Waarvan intern			30.839.743	28,4%
Waarvan extern (affiliatie)			5.297.157	4,9%
Affiliatie	5.297.157	100%	5.297.157	4,9%
<i>Affiliatievergoedingen</i>	4.815.597			
<i>Indirecte kosten (10% van directe kosten)</i>	481.560			
Overige kosten	3.535.410	100%	3.535.410	3,3%
Wachtgeld	3.535.410	100%	3.535.410	3,3%
TOTAAL BEREKEND			114.800.946	105,8%
RIJKSBIJDRAGE WERKPLAATSFUNCTIE 2023 excl. NPO (BRON: OCW)			108.607.041	100,0%
VERSCHIL			6.193.905	5,8%